

Bánk József

IGÉRE
VÁR
A NÉP

BÁNK JÓZSEF
nyugalmazott váci érsek-püspök

IGÉRE VÁR A NÉP

BÁNK JÓZSEF

nyugalmazott váci érsek-püspök

IGÉRE VÁR A NÉP

*Gondolatok és buzdítások
vasárnapokra és ünnepekre*

III. kötet: „C” év

AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST, 1989.

LEKTORÁLTA:
FARKAS OLIVÉR

*Minden jog fenntartva
beleértve a bármilyen eljárással való
sokszorosítás jogát is.*

ISBN 963 360 423 0

**A KIADÁSÉRT FELEL: DR. ÁKOS GÉZA IGAZGATÓ
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: FONYÓDI OTTÓ**

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
1053 BUDAPEST, KOSSUTH L. U. 1.
SZEDTE A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
89/5008 SYLVESTER JÁNOS NYOMDA, SZOMBATHELY

ELŐSZÓ

A jó Isten segítségével napvilágot lát most az „Igére vár a nép” III. kötete, amely az egyházi, úgynevezett „C” évet vasárnapról vasárnapra, Szent Lukács evangéliuma alapján veszi sorra.

Ebben a kötetben is az eddigi módszert követtem. Néhány megjegyzést azonban szükségesnek tartok.

Mielőtt valaki belekezdené valamely rész átgondolásába, okvetlenül olvassa el az aznapi szentleckét és az evangéliumi szakaszt. Az egy-egy alkalomra közölt gondolatsor és buzdítás ugyanis az evangéliumi szakaszokra épül.

A hitigazságok érzelmi elmélyítésére itt is közlök verseket.

Ezenkívül talál az olvasó idézeteket az „ÚT”-ból is. E mű, amely eddig már több mint 70 nyelven jelent meg, *Josemaria Escriva* spanyol lelkipásztor munkája, amely a belső életre vonatkozó 999 rövid útmutatást ad.

Szent Ágoston beszédeivel sohasem volt megelégedve. „Mihi prope semper sermo meus displicet.” Minél idősebb lett, stílusa annál egyszerűbb. A mai ember is az egyszerű, világos beszédeket szereti.

Az eredményes igehirdetés tíz szabályát az első kötetben (1984) közöltem. Abból csak azt szeretném kiemelni, hogy a meggyőződésből fakadó, tartalmas szentbeszédeket és homíliákat korunk embere is szívesen hallgatja. Az ilyen igeszolgálatra kíván e szerény kötet is segítséget nyújtani. De haszonnal forgathatják azok a világi hívek is, akik az evangélium tanításában kívánnak elmélyedni.

Végül köszönetet mondok a Szent István Társulatnak azért, hogy az „Igére vár a nép” három kötete a magyar papok és hívek kezébe kerülhetett.

Vác, 1987. augusztus 20-án,

Szent István király hitvalló, Magyarország fővédőjének ünnepén.

BÁNK JÓZSEF

SZENT LUKÁCS EVANGÉLIUMA

Ebben a liturgikus évben, a C évben Lukács evangéliuma adja a teológiai alaphangot.

A Szentírás-kutatók és exegeták azt mondják, hogy Szent Lukács felhasználta Szent Márk szövegét. De Máté evangéliumától függetlenül dolgozott.

Ki volt Szent Lukács?

Három újszövetségi levélben is szó van egy Lukács nevű férfiról, aki Szent Pálnak volt útítársa (Filem 24. v.; Kol 4, 14; 2 Tim 4, 11). Azonfelül a kolosszeiekhez írt levél kifejezetten azt írja erről a Lukácsról, hogy „orvos” volt. Ráadásul az Apostolok Cselekedeteiben „többes szám első személy”-ben beszél (16, 10–17; 20, 5–15; 21, 1–18; 27, 1–28, 16) és azt állítja, hogy e szentírási könyv szerzője Pál társa volt a második (ApCsel 15, 36–18, 22) és a harmadik missziós útján (ApCsel 18, 23–21, 17). Sőt akkor is, amikor Pált rabként Rómába szállították (ApCsel 27, 1–28, 16). Ilyen bizonyítékok láttán már a 2. században Szent Ireneusz lyoni püspök arra a következtetésre jutott, hogy Pál apostolnak a társa nemcsak az Apostolok Cselekedeteinek szerzője volt, hanem az evangélium szerzője is. Ez a két könyv ugyanis hasonlóan egy bizonyos „Teofilusnak” van dedikálva. (Lk 1, 3; ApCsel 1, 1)

Ireneusz püspök azt írja, hogy „Lukács, aki Pálnak kísérője, azt írta le evangéliumában, amiről prédikált” (Adv. Haer. III. 1, 1; 14,1; 15,1). Egyébként az ún. „Lukács evangéliumának Prologusa Marcion ellen” című irat, amely szintén a 2. században kelt, néhány megjegyzéssel még precízebbé teszi Lukács személyét: „Lukács antióchiái szír férfi, foglalkozása orvos, az apostolok kísérője, később Pálhoz csatlakozott annak vértanúságáig. Ingadozás nélkül szolgálta az Istent. Nem volt felesége, sem gyermekei, és 74 (84) éves korában halt meg Bithiniában (vagy Boiotiában), telve Szentlélekkel” (Alfred Läßle).

Szakutatók szerint „szemmel látható rokonság tűnik elő Lukács és Pál között. Ennek nyilvánvaló oka, hogy a többtől — legalábbis

részben — eltérőbb volt a különbség az ő héber beszédmódjukban” (Robert Morgenthales). Ezt Ireneusz sem cáfolta, sőt megerősítette: Pál és Lukács nyelvészeti rokonságát az magyarázza, hogy mindkettejük anyanyelve a görög volt — meg az is, hogy földrajzilag szomszédos volt mindkettejük szülővárosa: Tarsusz és Antióchia. Ez természetesen nyelvészeti rokonságot is vont magával.

Ma már közismert és bebizonyított megállapítás, hogy „az első két fejezet egészen más forrásból eredt, mint a 3—24 fejezetek” (Robert Morgenthales). Lukács elegáns és gördülékeny görög nyelvet használt. Kerüli a barbarizmusokat. Szent Márk első szövege vagy a „Logia Q” forrása világosan éreztetik a latinizmust és a hebraizmust (vö. Alfred Läßle: *Die Entstehungsgeschichte der Bibel*, München, 1969. 111. old.), Lukács a görög fordításnál ezt kiküszöböli. Lukács vigyáz a stílusra és csak kevés alkalommal tér ki megrázó leírásokra. Így például Jézus lábának megkenésénél Simon farizeus házában (7, 36—50), az irgalmas samaritánus eseténél (10, 25—37), vagy a tékozló fiú történeténél (15, 11—32).

Az evangélium szerzője okosan igyekszik összegyűjteni a kifejezéseket, hogy a párhuzamosság szuggesztív legyen. Ha csakugyan „a stílus maga az ember”, akkor a lélektani elemzés finomsága, a bölcs egybegyűjtés módja, az emberi gyengesség megértése — mind-mind pedagógiailag nemes egyéniséget, lélektanilag érett, melegszívű és altruista embert feltételez, aki hisz az emberi jóságban, a világ rosszaságának közepette is.

Dante szerint Szent Lukács „Krisztus szelídségének írója”. *Marchesi* jezsuita Lukács evangéliumát az „irgalmasság” evangéliumának, Márk evangéliumát a „reménység” evangéliumának, Máté evangéliumát az „üdvösség” evangéliumának nevezi.

Lukács rámutat az ima fontosságára (11, 1—4; 18, 1) és Jézus példájára (3, 21—22). Lukács evangéliumán a lelki derű vonul végig (2, 13—14; 5, 26; 10, 17; 13, 17; 24, 52), amely az olvasót is melegséggel tölti el.

Lukácsnál észrevehető, hogy nem ismeri elég jól Palesztina földrajzát. Evangéliuma földrajzi adatainak vizsgálata kétségesse teszi, hogy ő Pálnak személyes útítársa lett volna, aki viszont személyes tapasztalatból ismerte Palesztinát. Látszik, hogy Lukács a palesztinai eseményeket nyugati földrajzi szempontból ismeri. A palesztinai

vidékeket, különféle városokat csak olyanféleképpen ismeri, akár manapság az európai ember a Távol-Keletet, vagy egy amerikai Európát. Jézus utazásairól beszélve, nem igyekszik kikerülni a súlyos földrajzi pontatlanságokat, nyilván mert nem ismerte a helyszínt.

Így az evangéliumi tíz leprás leírását (17, 11) egybevetve Pál és Barnabás jeruzsálemi útjával (ApCsel 15, 3–4) menten látszik, hogy Lukács azt hitte, Galilea és Júdea két egymással szomszédos tartomány, és hogy szerinte Galileából a Jeruzsálem felé vezető út eltér a Szamariának déli határával párhuzamos útra. Lukács szerint „Júda egész földje” (23, 5) nem esik egybe az egész Palesztinával, hanem Galilea és Júdea tulajdonképpen azonos — kizárva Szamariát, amely az előző kettőn túl fekszik.

Ugyanígy az ún. „jeruzsálemi utazás” (9, 51 és köv.) nem más, mint földrajzi háttér említése. Helyrajzi adataiból bizony nem lehetne rekonstruálni egy biztos „menetrendet”. Nem csoda, ha felötlött már, hogy Lukács e harmadik evangéliumának leírásai szerint sohasem volt Palesztinában. Másvalaki lehetett Pál útitársa, aki többször is ellátogatott Palesztinába...

VASÁRNAPRÓL VASÁRNAPRA

ADVENTI IDŐ

ADVENT 1. VASÁRNPJA

NEM ÚJBÓL, HANEM ÚJAT

Olvasmány:
Jer 33, 14—16

Szentlecke:
1 Tessz 3, 12—4, 2

Evangelium:
Lk 21, 25—28,
34—36

Bevezetés

Szent Pál apostol egy alkalommal úgy jellemezte pogány kortársait és minden idők pogányait, hogy sem Istenük, sem túlvilági remény-ségük nincsen. Talán ma is vannak bálványistenek. De ezek remény nélküli istenek. Hogyan is áll a mai keresztény ember a reménnyel?

A hívő keresztény ember nem táplál illúziókat és ábrándokat. Sem magáról, sem a világról. De többet tud annál, amit az újságok közölnek, vagy a rádió, a televízió közvetít. Valami újra, valami nagyra vár. Vár valakire, aki volt, aki van, és aki eljövendő... Aki útban van, hogy a világot beteljesítse és tökéletesítse...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem bízunk-e nagyon is abban, hogy az utolsó ítélet még messze van? Nem fosztjuk-e meg magunkat a vallásos életért vállalt felelősség örömeitől?

— csend —

Ha félünk az ítélettől: Uram irgalmazz!

Ha elaltatjuk felelősségérzetünket: Krisztus kegyelmezz!

Ha keresztény életünk nem okoz másnak örömet: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A krisztusi hit ereje a keresztények egymás iránt és minden ember iránt való szeretetében mutatkozik meg (1 Tessz 3, 12). A hívő keresztény Isten jelenlétének fényében és Krisztus második eljövetelére való várakozásban él. Ezért tudja, hogy életének minden napja, minden órája értékes. Tehát jól kell felhasználnia, hogy „Istennek tetsző” legyen. (1 Tessz 4, 1) Azt is tudja, hogy a világ még „nem teljesen kész...” Még nem Istennek tetsző... Azért éberén figyeli a feladatokat és a lehetőségeket, amelyeket minden perc kínál. Használjunk fel tehát minden napot, minden órát, minden percet, hogy az „életszentség” útjára léphessünk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Mit is jelent az „advent”? Az advent — latinul: adventus — szónak több jelentése van. Jelenti az *Úrjövetet*, vagyis a 2000 év előtt megtestesült Istenember, a Megváltó, a kis Jézus földi születését. Jelenti *Krisztus eljövetelét a lelkekben* a kegyelem révén. Jelenti a liturgikus szövegek szerint *Krisztus második eljövetelét* az utolsó ítéleten.

Krisztus *első eljövele* a megváltást készítette elő. A *második eljövetel* a megváltást reánk alkalmazza, míg a *harmadik eljövetel* befejezi.

Szent Lukács (Mk 13. fejezetéhez kapcsolódva) Jézus beszédét közli a végső idők eseményeiről. Jeruzsálem pusztulása (Lk 21, 20—24) még nem volt a vég. Ám mivel a világ egyszer keletkezett, egyszer el is múlik! Ezt súlyos kozmikus megrázkódtatások vezetik be. A pogányokat félelem és rémület tölti el. A hívők azonban nézzenek fel az Emberfiára, aki eljön „nagy hatalommal és dicsőséggel”, hogy a világot megítélje és beteljesítse... A fejezetnek ez a lényeges mondanivalója! A keresztény embernek tudnia kell, hogy e földi hazában nincs teljesen kiszolgáltatva a rombolás és pusztulás hatalmának. Remélnie kell! Kitartásra van szüksége! A kitartáshoz erőt azonban nem bölcséleti vagy politikai szölamokból meríthet, hanem Krisztus szavából, az evangéliumból.

Az utolsó ítélet rettenetes lesz a gonosznak! II. Frigyes porosz császárt a hétéves háború idején (1756) egy Glassau nevű udvari embere meg akarta mérgezni. Serleget nyújtott át neki, amelybe mérget tett. A császár azonban gyanút fogott. Erős, átható tekintetet vetett a hivatalnokra, mintha kérdőre akarná vonni. A lesújtó tekintet hatása alatt annak kezéből kiesett a serleg. Ezután bevallotta gyilkos szándékát a császárnak.

A császár tekintete rettegésbe ejtette a hivatalnokot. Hát hogyan fognak rettegni az emberek, ha Krisztus ítélő széke előtt kell majd megjelenniök?

A polgári új évet nagy ujjongás közepette, mulatozással kezdik az emberek. Az egyház azonban nesztelenül lép át az új esztendőbe. Az Advent alázatos, bűnbánó, várakozásteljes napjaival, a bűnbánók öntudatának szerénységével indul Krisztus követésére. A mai első adventi vasárnap evangéliumának is az a célja, hogy bűnbánatra indítsa az egész világot.

II.

Az evangéliumban az Úr Jézus korának megrázó képeivel festi le a világvégét, amikor ismét eljön hatalommal és dicsőségben. Ez a második eljövétel, görögül: parúzia.

Gondolunk-e erre, amikor a szentmisében az Úrfelmutatás után olyan megszokottan mondjuk: „Halálozat hirdetjük Urunk és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz...”?

Erre az eljövételre az Úr komolyan figyelmeztet. Szent Pál is komolyan inti a tesszalóniki híveket, hogy tartózkodjanak a tobzódástól, a részegeskedéstől, és az evilági dolgokkal való folytonos törődéstől. „Virrasszatok és imádkozzatok, hogy megállhassunk az Úr színe előtt!”

Mintha a mai embernek szólna ez a figyelmeztetés, akit az agnoszticizmus, a racionalizmus, a hedonizmus, az élvhajhászás (alkohol, szex, kábítószer, anyagiasság) fogott be a hálójába...

Kedves Testvérek!

Az ősegyházban bizalommal, sőt türelmetlenül vágyakozva várták Jézus dicsőséges eljövetelét. „Még egy kis idő...” — Tele van a Szentírás a várakozással.

Nagyon fájdalmas, hogy a mai ember már nem vár. Szíve kihült... Kiegett... A vulkán tetején táncol az emberiség. Mintha a vesztét érezné!

Mikor jön el a világvége? — Nem tudjuk! Jobb is! Az ember már többszörösen is felrobbanthatná az egész Földet, annyi atombombája van... De egy Biztos: Az *egyéni világvége* a mi halálunkkal bekövetkezik! Akkor találkozunk Jézussal... Igazán? Nem is olyan Biztos! Attól függ, hogyan éltünk itt a földön. A számadásra tehát fel kell készülnünk. Régi mondás, hogy: „Fiatal meghalhat — öregnek, idősnek halni kell!” A földi élet rövid, még akkor is, ha 90 vagy 100 évig tart is. Olyan gyorsan elröpül! „Ars longa — vita brevis...” A tudomány végtelen, az élet rövid...

Hogyan készülünk? Mint Szent Pál mondotta: a szeretet gyakorlásával...

A mai világban különösen megszívlelendő Raoul Follereau mondanása: „Vagy szeretjük egymást (megbékülünk, kiegyezünk, még kompromisszum árán is) — vagy elveszünk!” Nincs más választás! Nincs más alternatíva. „Tertium non datur!”

Csak a szeretet számít.

III.

Érdekes: az egyház az új egyházi esztendőt az emberi élet és a világ végéről szóló evangéliummal kezdi. Az ember inkább a kezdetről, esetleg a világ teremtéséről szóló evangéliumot várná. Ám az egyház helyesen gondolkodik! Ha az ember valamit elkezd, meg kell gondolnia a véget is. „Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem!” Bármit teszel, okosan tedd és gondold a következményére! A végből kiindulva kell nézni a dolgokat! Ez igen fontos.

Már most lássuk, milyen ez a vég?

a) Mi hiszünk ebben a végben. Igen, ebben a végben! Ebben a nagyon sajátos végben. Isten fogja azt megszabni. Nem természetes világvég lesz. Meg fog történni a feltámadás, az ítélet, a szétválasztás és azután kezdődik az örök élet! Új ember, új földön...

b) Mi reménykedve hiszünk ebben a végben. Nem akármilyen, bizonytalan reménnyel... A keresztény remény szilárd. Tudjuk, hogy ez egyszer így lesz! Ez a mi távoli célunk! Ennek tudatában, ennek

alapján élünk! Erre való tekintettel állítjuk be magunkat mindenben. Így lesz keresztény a magatartásunk is!

Mire várunk...?

Advent a várakozás ideje.

a) Mint emberek, mire várunk az életben? Egyik kis cél után a másokra. Először a gyermeket várjuk. Azután az iskola kezdetét. Majd a vizsgát, az állást, az esküvőt, és így tovább... Mindig csak a várakozás, ezekre a kis célokra... És azután mi lesz?

b) Isten elhívott bennünket. Magára Istenre várunk!

c) Isten eljöveteleire kell figyelniünk. Tulajdonképpen mindig advent van. Csak most valamivel erősebben hangsúlyozzuk, hogy az eljövendő Úrra várakozunk.

Isten eljövetele Jézus Krisztusban. Előkészítette az ószövetségben... hirdette az evangéliumban...

Isten eljövetele az egyházban. Most és mindig jön szentségeiben. Az Úr eljövetele az idők végezetén. Halálunk óráján és a világ végén.

ADVENT 2. VASÁRNAPJA

HALLGATNI, HOGY KIÁLTHASSUNK

Olvasmány:

Bár 5, 1—9

Szentlecke:

Fil 1, 4—6, 8—11

Evangélium:

Lk 3, 1—6

Bevezetés

„A vallás magánügy!” ezt a jelszót hajtogatják újra meg újra mindazok, akik a vallás hanyatlását, sőt megszűnését szeretnék. Ha ezt a keresztények is mondogatják, róluk csak azt gondolhatjuk: „nem tudják, mit cselekszenek...”

Az a keresztény ember, aki nem érzi, hogy felelős testvéreiért — az olyan egyház, amely a templomfalakon belül marad és a világot sorsára hagyja —, értelmét veszítette. Elhibázta hivatását. Isten minden ember üdvösségét akarja!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Az ünnepekre bűnbánattal készülünk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: érzéketlenségünk, figyelmetlenségünk nem teszi-e hatástalanná bűnbánatunkat? Igyekszünk-e magunkban megteremteni a keresztény élet feltételeit?

— csend —

Ha próbáljuk igazolni gyarlóságainkat: Uram irgalmazz!

Ha bűnbánatunk csak külsőséges: Krisztus kegyelmezz!

Ha céljaink és eszközeink tisztátalanok: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A filippi egyház tagjai rendes keresztények voltak, mint mi. Szent Pál különösképpen vonzódott ehhez a közösséghez. Örömmel emlékezik meg róluk. A filippiek ugyanis az apostol ügyét egészen magukévá tették, mert ellenséges érzületű környezetben is megőrizték a hit örömét. Szent Pál hálát ad Istennek a filippiek hitéért. Könyörög Istenhez, hogy a megkezdett művet tegye teljessé bennük.

Nehézségekben természetesen itt sem volt hiány. A közösségen belül az egyetértés itt sem volt magától értetődő. Ezért az apostol imádkozik, hogy a közösségben a szeretet növekedjék. Krisztus napja az „aratás napja” lesz. Addig kell gyarapodni a hit elmélyítésében és a szeretetben.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Lukács evangélista szerint (16, 16) Keresztelő Szent János még az Ószövetséghez tartozik. Ő az előfutár, az utolsó próféta, aki rámutat a Messiásra és útjait előkészíti, azt egyengeti (Lk 1, 17; 7, 27–28). Mivel a Krisztus-esemény egyetemes jelentőségű, Szent Lukács Keresztelő János hivatását a világtörténelem és az üdvösségtörténet keretébe állítja. Keresztelő Szent János prédikációja jól érzékelteti, milyen lesz az „Isten üdvössége”, melyet a Messiás hoz. Az ugyanis nem más, mint kiengesztelődés Istennel, Jézus Krisztus által. Ennek előfeltétele: készség a megtérésre és bensőnk átalakulására.

II.

Ki volt Keresztelő János?

1. Miért kérdezi Keresztelő Szent János: Te vagy az Eljövendő? — Talán nem volt világos előtte? Miért nem látott tisztán?

Keresztelő Szent János az Úrról csak annyit tudott, amennyit a prófétákból merített. A Messiást mint Bíró-t látta, mint Megtorlót. Az Urat, aki kezében tartja szórólapátját.

Részben még mi is az ilyen Úrra várunk...

Keresztelő János élménye Jézussal nem mindenben felelt meg ennek a várakozásnak. Ő a szerény, az alázatos Krisztussal találkozott. Ez nem egészen fért össze az elképzelésével. Ezért kérdezi: Te vagy az Eljövendő?

Így érthetőek János kérdései.

És így van ez gyakran a mi elképzeléseinkkel is... Többnyire téves az elgondolásunk Istenről, Krisztusról, sőt még az egyházzal is. A valóság ezzel nem mindig egyezik. És ekkor jönnek a kételyek. A hiba azonban bennünk van. Ferde elgondolásainkat helyesbíteniünk kell.

2. A pusztába kiáltó

A pusztába kiáltó képét alkalmazzuk egész egyszerűen az egyházra. Hiszen az egyház is elmondhatja magáról: A pusztába kiáltó hangja vagyok...

a) A kiáltó Isten

Isten szava ebben a világban Krisztus volt. „Et verbum caro factum est... És az Ige testté lett.” Ma is folytatódik ez az egyházban. Isten még mindig az egyház által beszél, szól a világhoz. Jelenleg is. Ő az, aki szól...

b) A hang

Az egyház a hang, a szóba öltöztetett Isten Igéje, a láthatatlan látható kifejezése. Isten, aki meg akar nekünk jelenni, földi alakot vesz fel — itt és most — s mint egyház jelenik meg. Az egyház Isten közlése.

c) A pusztában van

Ez a pusztaság az egész világ. Pusztaság, sok zavar, borzalmak és halál helye. Mindannyian a pusztában vagyunk. És a mérhetetlen pusztában oly könnyen elhalkul a szó. Csak kevesen hallják meg. Mi figyeljünk oda!

d) A pusztába kiáltó hite

Sokszor vagyunk úgy, hogy kételyeinket fontosabbnak tartjuk, mint Isten szavát. Tánulhatunk a Keresztelőtől! Ő tisztában volt azzal, hogy emberi értelmével nem képes felfogni Isten titkait. Mikor értelme bizonytalanná vált, hitére támaszkodott. Ez a hit pedig rendíthetetlen volt. Hitt abban, hogy aki fölött elhangzott az Atya szava: „Ez az én szeretett Fiam”, valóban az, akit a próféták megjövendöltek. Megértette, hogy a Messiás olyan utakon jár, ami számára elképzelhetetlen.

Ezért jelenti ki: Neki növekedni kell, nekem kisebbedni. — Hitére támaszkodva vállalja a szolgálatot. Teljesíti feladatát. Elfogadja a vértanúságot. Az Úr is boldognak nevezi: boldog, aki nem botránkozik meg énbennem.

Mivel értelmünk elhomályosult, a kétely megingatja hitünket. Ilyenkor Isten szavában bízva kell megvilágosítani értelmünket és akaratumkat!

III.

Keresztelő Szent János

Keresztelő Szent János Szűz Márián kívül az egyetlen szent, akinek születése napját is megünnepli a liturgia, méghozzá az V. század óta, június 24-én, 6 hónappal Jézus születése előtt.

Lukács evangéliumából tudjuk (Lk 1), hogy János már születése előtt megszentelődött, amikor Mária meglátogatta Erzsébetet. A rendkívüli jelenségek, események ezzel a születéssel kapcsolatban János jelentőségére utalnak az üdvtörténetben. Ő az Ószövetség és Újszövetség küszöbén áll. Arra kapott hivatást, hogy az Isten országaról szóló prédikációjával és megtérést sürgető felhívásával a népet Jézus jövetelére előkészítse. Maga Jézus is részesült az ő bűnbánati keresztségében. Jézus első tanítványai János tanítványainak köréből kerültek ki. János magát „pusztába kiáltó szónak”, a „nagyobb valaki” előfutárának tartotta, aki majd jönni fog.

Jézus azonban a legnagyobbnak nevezi őt az emberek fiai között, mintegy újra megjelent Illésnek (Mt 11, 9; 11, 14).

Lukács evangélista ugyanúgy számol be Keresztelő János fellépéséről, mint a többi evangélista (Lk 3). De ő az egyetlen, aki beszámol Keresztelő János gyermekkorának történetéről is. Mégpedig mint Jézus gyermekkorának egyik részletéről. Az „előfutár” és az „útészítő” János, valamint a „nagyobb” (Krisztus) között, aki utána jön, nincs semmiféle versengés, hanem kezdettől fogva szoros kapcsolat, sőt vérrokonság áll fenn. Az ábrázolásban Lukács ószövetségi mintákat tart szeme előtt. Az Ószövetségben is szó esik rendkívüli születések meghirdetéséről (Mal 3,23—24).

János mint hírnök és próféta jelenik meg, aki az eljövendő Úr útját készíti elő. Neve: János... azt jelenti: „Kegyes az Isten”. Még pontosabban: „Isten kegyesnek mutatta magát.”

IV.

Az Úr útja...

Az Úr születésének ünnepe előtt Keresztelő János Izajás próféta szavaival szól hozzánk: „Készítsétek elő az Úr útját!”

Készítsük elő az Úr útját a szívünkben és a családuinkban! Az élet küzdelem. A lelki élet még nagyobb küzdelem. Harc a pokol kapuival... Ebben a harcban igen sok rom marad egyes lelkekben, egyes családokban. A szenvedély, a gyűlölet romjai... Olyan némelyik szív és némelyik család, mint egy harctér... Helyre kell állítani a romokat! Utat kell nyitni az Úrnak!

Hozzánk is jön az Úr, hogy szívünkben és családuinkban helyreállítson mindent. Hogy minden szebb legyen a szívünkben és a családuinkban, mint eddig volt... Van-e ember, aki nem kívánja, hogy szívében több boldogság legyen? Családjában több legyen az öröm? — Aki pedig kívánja, készítse elő az Úr útját... Az Úr szereti az alázatosságot és nem tér be a kevélyekhez! Az Úr szereti a békét, nem tér be a veszekedőkhez... Az Úr szereti a szegényeket. Nem tér be azokhoz, akiknek szívében a pénzimádat uralkodik. Szereti a tisztaságot és a szentséget. Nem tér be oda, ahol tisztátalanság és bűn tanyázik. A bűnbánat szentségében tisztítsuk meg hát a szívünket!

Egyszer Páduai Szent Antalnak megjelent Jézus egy kisgyermek alakjában. Szent Antal megkérdezte a gyermektől: Ki vagy te? — A gyermek azt felelte: „Az égből jöttem. Én vagyok az, aki fényes betűkkel írtam nevedet a betlehemi barlang bejárata fölé. Én vagyok, aki vérrel írtam nevedet a Kálvária keresztféjére. Jézus vagyok és az embereket keresem.” — Mit kívánsz tőlem, kis Jézus? Válasz: „Antal, add nekem a te tiszta szívedet!”

Pár nap múlva megjelenik majd a mi oltárainkon is a kisded Jézus és Karácsonykor így szól hozzánk: Add nekem a szívedet!...

Milyen szívet adsz neki? Amilyen szívet adsz, olyan lesz a karácsonyod!

V.

Az egyház az adventi időben készülteket tesz az Úr Jézus karácsonyi kegyelmi eljövételére. Arra buzdítja a híveket, hogy készítsék elő az Úr útját a szívekben és a családokban. Amint az Úr előhírnöke, Keresztelő Szent János a maga korában hirdette a bűnbánatot, és kiszolgáltatta a keresztséget, az egyház is hirdeti a bűnbánatot és kiszolgáltatja a szentségeket, hogy a híveket Istenhez vezesse és Istennel egybeforrassza. Azt akarja, hogy az Istennel kibékült lelkek Istennel állandó kapcsolatban maradjanak.

Ha valaki Istenben, Istennel, Istenért akar élni, akkor életét szilárd keresztény alapelvekre kell felépítenie. „Ha mindig Istenben akarsz élni, akkor szilárd alapelvek szerint kell élned” — mondja Szalézi Szent Ferenc.

Már a római pogányok is ezt az alapelvet vallották: *„Honeste vivere, neminem laedere, cuique suum tribuere.”* Magyarul: Becsületesen élni, senkit sem bántani, mindenkinek megadni a magáét... Kifogástalan és helyes alapelv, amelyet a kereszténység is elfogad. De csonka, hiányos alapelv. Ezzel az alapelvvel be lehet ugyan rendezni a mulandó földi életet. Békességben lehet élni az emberekkel... De nem elég arra, hogy örök életünket biztosítsuk és Istennel kapcsolatban maradjunk. Csonka ez az alapelv, amelyre csak csonka életet lehet felépíteni.

A művészet régi emlékei között vannak olyan szobrok, amelyeknek egyes részei hiányoznak. Szépségük miatt mégis múzeumokban őrizzük őket. Ezeket a szobrokat torzóknak nevezzük. Csonka szobrok... Ha valaki életét csak az önmagában kifogástalan, de csonka római alapelvekre építi fel, annak csonka marad az élete is. Az igazi keresztény életelv, amelyre magasztos és örök életet lehet felépíteni, nem a pogány rómaiaknál lelhető fel. Ezt csak azoknál találhatjuk meg, akik maguk is magasztos, egekbe szárnyaló életet élnek. A szenteknél... Ezek közül is csak egyet említünk, Genuai Szent Katalin életelvét, amely így hangzik: „Jézust hordozzuk szívünkben. Az örökkévalóságba törjünk. A világot tapossuk lábaink alá. Vegyük vállunkra a keresztet. Teljesítsük mindenben Isten akaratát. És mindenekfelett gyakoroljuk a szeretetet! Bátran haladjunk előre. Erőtlenül cselekedjünk. Hőiesen tűrjünk. Add meg, ó Isten, hogy

olyan lángoló szeretettel szeresselek, hogy csak ebből a szeretetből éljek és ebben a szeretetben haljak meg!”

Ha valaki így él, akkor biztosan számíthat Isten mindenkori támogatására. Az elmondhatja azt az alapelvet is, amelyet gyakran kellene ismételgetnünk: „Si Deus pro nobis, quis contra nos”... Amint Szent István királyunk is vallotta: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?!” Élünk mindig a keresztény életelvek szerint. Akkor nem kell semmitől, még a haláltól sem félnünk.

ADVENT 3. VASÁRNAPJA

Gaudete vasárnap

MIÉRT VAN ÖRÖM?

Olvasmány:
Szof 3, 14—18a

Szentlecke:
Fil 4, 4—7

Evangélium:
Lk 3, 10—18

Bevezetés

Ha a tapasztalat nem is igazolja mindig, hogy az Isten közel van hozzánk, hogy jelen van életünkben, hogy ismer és szeret minket... próbáljuk meg ezt hittel megerősíteni. Emberi tapasztalataink mindig többféle értelmezést tesznek lehetővé. Ha azonban lényünk legbensőjére is érzékenyen figyelünk, akkor rájövünk: Ő itt van!

Amióta Krisztus eljött közénk, még többet tudunk. Elsősorban azt, hogy Isten már nem az „Eljövendő”... „Krisztus napján” kilép a rejtettségből. Még világosabban, mint ahogy a Fiú megtestesüléskor kilépett. Ezért a napért élünk Adventben. És az év minden napján... A „sötét napok” sem lehetnek már többé egészen sötétek.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Csak azt tudjuk meggyőzni, akit türelmesen meg is hallgatunk. Figyelünk-e embertársunkra? Próbáljuk-e megérteni gondjait és vergődéseit?

— csend —

Ha lenézzük vagy megvetjük a másképp gondolkodókat: Uram irgalmazz!

Ha nem veszünk fáradságot arra, hogy belehelyezkedjünk mások gondolatvilágába: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem törekszünk hitünket szóval és példával továbbadni: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Apostol figyelmeztet: „Örvendjete az Úrban szüntelen!” — És hozzát teszi: „Ne legyetek semmiben sem aggodalmaskodók!” (Fil 4, 4—7)

Kihívásként hangzik a fenti idézet. Pedig a felszólítás nem egy vidám este hangulatából származik. Nem. Ez a mai vasárnap adventi felhívása. Szent Pál írta le, római fogságában, a 63. évben, Néró császársága idején...

A macedóniai bányászvároska, Filippi keresztényeihez intézte, akik gazdaságilag szegényes körülmények között éltek. Éppen ez a körülmény indította a népek apostolát ennek a vasárnapnak a felszólítására: „Gaudete! — Örüljete!”

Mélyüljünk el önismeretünkben. Akkor a páli felszólítás követése valóban örömhöz és annak forrásához fog vezetni.

Az aggodalom, a nyugtalanság az öröm megrontója!

Milyen találó, hogy Szent Pál éppen a keresztény gondtalanságra való felszólításhoz kapcsolja másik figyelmeztetését: „Ismerje meg mindenki szelídségeket!” Elvárja tehát minden valódi kereszténytől ezt a nyugodt éberséget. Éppen a nyugodt és éber gondoskodásból sugárzik béke és öröm az aggódó lélekbe. Hiszen részt vesz Isten teremtményeivel kapcsolatos gondoskodásában. Jóságának szolgálja, s ezáltal örömeinek részese lesz.

A szorongó aggodalom ennek éppen ellentéte! Elhagyja Isten jóságának és szeretetének szolgálatát. A félelemből származik. Ennek a félelemnek a forrása az önhittség és a gyenge keresztény hit. Az önakarat életének értelmét és boldogságát saját kívánságainak teljeseledésére építi. A félelem első forrása akkor tűnik fel, amikor saját kívánságunk beteljesedését veszélyeztetve látjuk. Hogy ez itt a földön milyen gyorsan bekövetkezik, és hogyan lesz folytonos gyötrődés és aggodás forrása, tapasztalatból tudjuk. Hiszen a földi mulandóság és bizonytalanság miatt ez a veszélyeztetettség szinte mindennapi vendégünk... Az önhittséggel karöltve jár a túlságosan gyenge hit.

Hiányzik belőlünk a szilárd bizalom az isteni Gondviselésben. Nehezen fogjuk fel, hogy az egyes személy életét is szívéen viseli a gondviselő Isten. Amint az előnyös kilátások lehetősége megszűnik,

beáll a félelem. Mert a jelentkező sötétségben és bizonytalanságban hiányzik a bátor hit és annak kipróbált ereje. Ki merné tagadni, hogy ez a félelem sokak örömét órákra, napokra, hónapokra... igen: gyakran évekre elrabolja!

Ha egyszer gyökeret vert az emberi lélekben a folytonos félelem, akkor ez az aggodalmaskodás már szokássá válik, és szürke, sivár fátyolával mindent bevon körülöttünk. Sőt a keresztény élet lendületét és cselekvési készségét is elrabolja tőlünk. Megéri? Inkább örüljünk az Úrban!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Keresztelő Szent János tevékenysége kettős: prédikálás és keresztelés. A megtérésre szóló felhívás nemcsak belső bűnbánatot sürget, hanem valóságos visszatérést Isten útjaira! Ez viszont már meghatározott, konkrét cselekedetek útján megy végbe. Háromszor is megkérdezik az emberek: Mit tegyünk? — Keresztelő Szent János pedig háromszor válaszol külön-külön a feltett kérdésekre (Lk 3, 10—14). A nép figyelmét a segítő felebaráti szeretetre hívja fel. A vámosokat az igazságosságra, a katonákat emberségre inti.

A 3. fejezet 15—18 versei ismét Keresztelő Szent János prófétai hivatását domborítják ki. Nem tartja magát Messiásnak. A „hatalmasabbra” utal, aki majd utána jön... Az majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel — egyesek üdvösségére, mások ítéletére. A megtérés célja és gyümölcse az „eljövendőben” való hit.

II.

Ennek a vasárnapnak a témája az öröm. Az egyház nagyon vigyáz arra, hogy gyermekei el ne feledjék, ami a keresztény élet lényeges vonása: öröm a megváltás felett és a megszentelődés.

Közel az Úr! Könnyű elképzelni a zsidó nép érzelmeit, amikor úgy érezte, hogy elközelgett szabadulása...

1. Ábrahámot arra választotta ki az Isten, hogy ivadékai által elhozza a jó hírt a világnak, Isten népének: „Én Istenetek leszek, ti pedig az én népem lesztek!” Isten örök terve a Messiás — az Ő szent Fiának — eljöveteléről, népe történetének minden lépésében jelen volt. Ábrahám szerette volna Izmaelt „választani”, de Isten Izsákot választotta. Izsák szerette volna Ézsauinak adni a messiási áldást, de Isten Jákobot szemelte ki erre. És Jákob sem elsőszülöttjének — Rubennek — adta az áldást, sem pedig Simeonnak vagy Lévinek (papi törzs pedig!), de még a nagy Józsefnek sem, hanem Júdának, s Júda — magának Istennek tekintélyével — tette meg az ígéretet, hogy „az eljövendő majd Júda nemzetségéből és Júda földjén fog megszületni”.

S így a Messiás-várás, az utána való sóvárgás nőtt és erősödött nemzedékről nemzedékre Isten népében, míg annak történelme ki nem teljesedett Dávid és Salamon dicső korában. A babiloni fogság tragikus körülményeiben csakúgy, mint a szerencsés visszatérés napjaiban... A brutális görög uralom alatt, s a hős Makkabeusok bátor ellenállásában... Nem csoda, hogy amikor a Messiás eljött, úgy látszott, túl jó ahhoz, hogy valóban ő legyen az, és Keresztelő János követeket küldött hozzá a kérdéssel: Te vagy-e az eljövendő vagy mást várunk?

Akik hűségesek maradtak Izrael hivatásához, azok nem kételkedtek. Mária nem lepődött meg, és nem tekintette váratlan dolognak, hogy itt az ideje a Messiás eljövetelének... De József, Simeon, Anna, a pásztorok és azok az ezrek sem, akik oly hőn várták eljövetelét a nagy Úrnak, a felkentnek, a béke fejedelmének.

2. A keresztény öröm alapja ugyanaz, mint az övéké volt: Krisztus jön hozzánk! Ez nem a világi vagy a hedonista öröme. Mi nem tévesztjük össze az örömet a világ gyönyörűségeivel... Ha ez a kettő ugyanaz volna, nem kellene látnunk annyi öngyilkosságot vagy öngyilkossági kísérletet éppen azok között, akik telve vannak materiális gyönyörűségekkel.

3. A mi számunkra az az öröm, hogy az Úr közel van! A mi megváltásunk ökonómiájában sokféleképpen van közel hozzánk... Közelebb, mint a zsidó néphez volt, Keresztelő Szent János napjaiban.

Közel van hozzánk az Oltáriszentségben. Valóban, igazán és lényegileg van jelen. Hozzánk oly közel, mint a legközelebbi tabernákulum. Ha Betlehem lakói tudták volna, hogy Mária az első

keresztény „tabernákulum”, az Isten örök Fiát hordozza, egészen másképp fogadták volna!

Közel van hozzánk felebarátainkban. Mert „amit egynek e legkisebbek közül cselekedtetek, azt nekem cselekedtetek...” Valóban, ha mi keresztények ügyes detektívek lennénk, s átlátnánk a mi Urunk álruháján, aki színes bőrű testvérünk, japán nővérünk vagy Puerto Ricó-i felebarátunk személyében jön hozzánk, nagyon tudnánk örülni. Mert Krisztus Testében nincsen zsidó és görög, nincs szabad és szolga, nincsen férfi vagy nő...

Közel van hozzánk a kegyelemben. Velünk él: ha valaki szeret engem, Atyám is szeretni fogja őt, s mi hozzá megyünk és lakást veszünk nála... Isten országa bennetek van... Veletek vagyok... Minden szomorúság orvossága a belső élet. A befelé fordulás nem szomorúság, hanem annak ellenkezője. Aki a benne élő Krisztusban él, az egocentrikusból Krisztocentrikus emberré válik!

Közel van hozzánk, ha éljük a liturgiát. A liturgikus év nem merő emlékezés, hanem alkalom a keresztények számára, hogy újra átéljék Krisztus életét a liturgián keresztül. Így, amidőn Krisztusnak, az Isteni Gyermekeknek csodálatos születésére készülünk, újra átéljük annak minden csodáját. S mint Izrael maradéka, méltók leszünk őt befogadni. Kerüljük a mammon rabszolgaságát, melyben akkor az emberek többsége sínylődött, s ezért nem tudott örülni a történelem legjelentősebb eseményének.

III.

Advent 3. vasárnapján Szent Pál apostol a filippibeli híveknek írja: „Testvéreim, örüljetek, örvendjetek mindig az Úrban! Újra mondom: örvendjetek! Lássá meg rajtatok mindenki, hogy Istenben bizakodtok! Az Úr közel van.

Ezért Advent 3. vasárnapját Gaudete- vagyis „örömvasárnapnak” is nevezzük. (Ezt a rózsaszínű miseruha is kifejezi.)

Karácsony előtt öröm, béke, szeretet — e három mély érzés fogja meg az ember szívét.

Örömrre kell törekednünk, hogy békénk legyen — éspedig mindig és minden időben. Külső és belső szorongattatásban is. Jaj, de nehéz ez! Ha betegek vagyunk, ha öregek vagyunk... Minek örüljünk?

Érdekessége a mai apostoli figyelmeztetésnek, hogy Szent Pál a börtönből írja levelét, s örömmre figyelmeztet! Nem paradox helyzet ez?

Miért örülünk? Mert az Úr közel van!

Akkor is az apostol figyelmeztetése lebegjen szemünk előtt, ha lelkiileg nagyon érzékenyek vagyunk. De ez nemcsak erre a meghatározott napra vonatkozik, hanem egész életünkre.

A keresztény életre való felhívás nincs kötve egy ünnep közelségéhez... E felhívásnak az alapja, hogy mindig örülünk, és mások mindig tapasztalják jóságunkat: Az Úr mindig közel van hozzánk!

Az ő közelségével semmi szeretetlenség nem fér össze. Embertársainkkal való bánásmódunk a jele annak, hogy mi helyes módon, igazán hiszünk Jézusban.

Egy kereszténynek jónak kell lennie minden emberrel szemben. Ismerjük Jézus hosszú beszédét az utolsó ítéletről, ahol világosan megmondja, hogy az irgalmasság cselekedete feltétele annak, hogy Jézus közelébe jussunk. „Éheztem és ennem adtatok...” Az idő erre nagyon rövid. Azért mondja Szent Pál: Az Úr közel van!

IV.

Közel van az Úr

Az ősegyház szilárdan hitt az Úr közeli eljövételében. Az apostolok azonban meghaltak, s az Úr nem jött el. Azóta eltelt 2000 esztendő... Az Úr mégsem jött el. Vajon még mindig érvényes a szó: Közel van az Úr? Igen! Mert:

1. Az Úr állandó eljövételével közel van a mi világunkban. Valóban közel van, mint egykor, mivel bármelyik nap nekünk az utolsó lehet. Ha szabad így mondani: Isten mindig készen áll eljövételére. Állandóan jön...

2. Az Úr közel van egyházában. Nagyon közel. „Veletek vagyok mindennap” — ez volt Jézus utolsó szava. Ez az Úr másik, kevésbé emlegetett közelsége a mi számunkra.

3. Az Úr közel van az Oltáriszentségben. Az oltárszekrényben, a templomban, a közösségben. Könnyű Hozzá jönni, szentgyónáskor, szentáldozáskor, szentséglátogatáskor...

4. Az Úr közel van az emberekben. Ezt sem szabad elfelejtenünk. Hiszen ő maga mondta: „Amit a legkisebbnek tesztek, nekem tettétek” (Mt 25, 40).

.

Jézus!
Ahogy Máriában éltél,
És benne testté lettél,
Úgy élj bennem is most,
Légy bennem is testté.
Te gondolkozz bennem,
Te imádkozz bennem,
Te szeress énbennem,
Te szenvedj énbennem,
Te nézz a szememmel,
Te beszélj a számmal,
Cselekedj kezemmel,
Működj énáltalam...
Téged szolgáljon kezem,
Téged vigyenek lábaim,
Amerre jársz a földön,
Hogy a Szentlélek által
Hazajussunk Atyánkhoz,
Istenhez, aki minden,
a mindenekben. Ámen.

(August Betz: Jézus élj bennem)

ADVENT 4. VASÁRNAPJA

MÁRIA, AZ EGYHÁZ ÉS A KISDED

Olvasmány:
Mik 5, 2—5.a

Szentlecke:
Zsid 10, 5—10

Evangelium:
Lk 1, 39—45

Bevezetés

Új liturgiánk talán túlságosan hűvösnek és túlságosan tárgyilagosnak tűnik. Bár vannak énekeink a hála és öröm kifejezésére, az ujjongás ritkán csendül fel. Gyakran csak torkunk, hangunk erőlködik énekléskor. Szegény, „magára hagyott” hangunk... Hol marad a szív? Hol az Isten Lelke? Igaz, nem vagyunk mindennap örömteli hangulatban... Még csak minden vasárnapon sem. Mégis szükség van olyan áldott időre, amikor szívünk és egész lényünk összecseng a Magnificattal, az Allelujával és az Ámennal... Ezek a pillanatok jelzik, hogy Isten valóban jelen van bensőnk központjában.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A küszöbönálló ünnepekre készülve vizsgáljuk meg lelkiismeretünk: lelkületünk összhangban áll-e az ünnep tartalmával? Törekszünk-e lelkünkben megteremteni a békét, ami a Karácsony ünneplésének előfeltétele?

— csend —

Ha imádságunk csak külsőség, csak megszokás: Uram irgalmazz!

Ha nem akarunk másoknak megbocsájtani: Krisztus kegyelmezz!

Ha sokszor ünneprontók vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Zsidókhoz írt levél az ószövetségi áldozati kultuszból kiindulva értelmezi Jézus halálát. Az istentisztelet ószövetségi rendje ideiglenes jellegű volt. Tehát még nem az, amit Isten tulajdonképpen akart... De „Jézus Krisztus testének feláldozására” utalt, amely egyszer s mindenkorra megszentelt minket (Zsid 10, 10). Az apostol a 40. zsoltár egyik részletével támasztja alá ezt a kijelentését. A szöveget a régi görög fordítás szerint idézi. És úgy értelmezi, mint Krisztus szavát még a világba való belépésekor, azaz megtestesülésekor: „Jöttem, hogy akaratomat teljesítsem.” Ez az ige magában foglalja Krisztus áldozatos érzületét, áldozatvállalási készségét és mindnyájunk üdvösségét.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Mária találkozása rokonával, Erzsébettel, egyszersmind az „előfutár” első találkozása is a Messiással. Beteljesült, vagyis valóra vált az, amit Lk 1, 15-ben Keresztelő Jánosról olvasunk: hogy a Szentlélek már az anyaméhben betölti... Erzsébet megérti a jelet és örömmel, tisztelettel köszönti Máriát, fiatalabb rokonát. Boldognak mondja őt, „mert hitt”... — Mária viszont dicsőíti Istennek, az Úrnak és a Megváltónak a nagyságát.

A kereszténység mindmáig ismétli a köszöntést, amellyel Erzsébet Máriát üdvözölte, aki „áldottabb minden asszonynál” és énekli Mária dicsőítő énekét, a *Magnificat*-ot. (Gábor főangyal és Erzsébet köszöntéséből született a kedves ima: „Ave Maria — Üdvözlégy Mária...”)

II.

Jézus nyilvános működése során a Jordán partján találkozik Jánossal... De már mostantól, az anyaméhben (nem a nyilvánosság előtt) találkozik első ízben kortársával, akitől csak 6 hónap választja el

(Lk 1, 26)... Az evangélista leírja Erzsébet és Mária találkozását. Mindketten gyermeket hordoznak szívük alatt. A két anya találkozását az evangélista úgy értelmezi, mint a két gyermek találkozását. Keresztelő Jánosét és Jézusét...

Erzsébet által kifejezésre jut Mária titkának bizonyossága. Erzsébet midőn Máriát mint Uramnak anyját magasztalja... (Lk 1, 43), a húsvéti közösségnek lesz képviselője, amely már ismeri a Mária-tiszteletet. Az őskeresztény közösségben tehát ez az első „Ave Maria” kezdete.

Erzsébet úgy mutatkozik be, mint prófétanő, aki isteni sugallatra — eltöltötte a Szentlélek — olyan dolgokat mond, amelyek őt magát is meglepik. Erzsébet az anyaság titka által lesz próféta. Ugyanolyan módon, mint fia János, próféta lesz... Prófétája az Istenfiú titkának.

Erzsébet Máriát a hite miatt dicséri. „Boldog, aki hitt annak a beteljesedésében, amit az Úr mondott neki!” (Lk 1, 45). IGEN-t mondott az anya: „Legyen nekem a te igéd szerint” — a te szavad szerint... Noha nem értette a titkot, de hitt!

Mária mindig Jézussal tartott. Nem azért, mert előre tudta az eseményeket, hanem mert hitt (Lk 2, 19, 33, 50, 51). Aki nem gondolkodik el Mária hitének fájdalmas útján, az nem érti meg sem annak titkát, sem a kegyelmet.

Mária a hit anyja, mert neki is át kellett mennie a hit próbáin és fájdalmas útjain. Mária Krisztus tökéletes, hiteles átadásának közvetítője, a hitben való elmélkedés révén. Az IGEN végigkíséri életének nehéz útján. Nemcsak a boldog úton Erzsébet felé...

Nem véletlen, hogy az Apostolok Cselekedeteiben Máriát kifejezetten mint „Isten anyját” említik, és jelen van már a legelső pünkösdi közösségben is. Mi sokszor elkeseredünk az életben a bajok és sikertelenségek miatt. Elfelejtjük, hogy Isten minket is felhasznál valamire, amit még most nem tudunk.

Mária örömben tör ki: „Magasztalja lelkem az Urat...” A gyönyörű Magnificat, amelyet annyian megénekeltek és megfestettek, ekkor és itt születik meg.

Mária látogatása Erzsébetnél tantárgy, tananyag is lehetne a mai ember számára. Mária, aki maga is szíve alatt hordja gyermekét, meglátogatja idősebb rokonát, Erzsébetet, aki szintén áldott állapot-

ban van. Elsősorban azért megy, hogy segítsen rokonának. De azért is, hogy megossza vele örömét. Ez összeköti a két anyát...

A gyermek feletti természetes örömet megneemesíti Mária öröme ama gyermek felett, akit a világra hoz. Milyen szemléletesen fejezi ki ezt a történet: „Amikor meghallotta Erzsébet köszöntését, szíve alatt felujjongott a gyermek...” Az anya és a gyermek egy... Az osztatlan öröm átjárja a magzatot is. Nemcsak a két anya találkozik egymással, hanem a két gyermek is: Jézus és János.

Minden gyermek ajándék, akit Isten a szülők gondjaira bíz. Különösen áll ez Jézusra, akiben Isten az emberekre bízta magát. Teljesen kiszolgáltatja magát Máriának. Azért jön, hogy mindenkit Istenhez vezessen, az Atyához... Úgy jön, mint a világ Üdvözítője és Megmentője... Fény, amely bevilágít az élet sötétségébe.

III.

Gyermek születik nekünk (Mik 5, 2)

Minden kisgyermekben van valami vonzó. A kis teremtés olyan hatást vált ki belőlünk, amely alól nehezen tudjuk kivonni magunkat. Örömet és mosolyt, csodálkozást és ámulatot, de aggódást és gondokat is ébreszt bennünk.

Fokozottabban érzi ezeket a gyermek édesanyja. Az a 9 hónap, amely a gyermek születését megelőzi, mély és élete végéig tartó kötelék marad. Az „emberré levés” csodáját valószínűleg az édesanyák tudják legjobban átérezni.

Egy kor sem tudja magát kivonni eme hatás alól. Nincs intakt kor. Sem a „régi jó idők”, sem a mai modern idők nem képeznek kivételt.

Régen sem volt rózsás a helyzet. Ezt látta Mikeás próféta is, aki a 8. században — 700 évvel Krisztus előtt — született. Az ő rövid írásából való a mai olvasmány. Mint Izajás, ő is érzi, hogy az Isten megragadta és szolgálatába állította. Az ő szereplése arra az időre esik, amikor Júda gazdasági fellendülésben volt és kulturális virágzásban élt. De a nagy konjunktúrának megvolt az árnyoldala is... Éles ellentét feszült a kizsákmányoló nagybirtokosok fényűzése és a bérlők nyomora, szegénysége között (Mik 2, 2).

Még rosszabb lett a helyzet, amikor a kapzsiság és megvesztegetés vette hatalmába a vallási és politikai vezetést. Mikeás próféta fejükre

olvassa: „Fejedelmei ajándékért szolgáltatnak igazságot, papjai bérért döntenek, prófétái ezüstért jövendőlnék. És még az Úrban bizakodnak...” (Mik 3, 11). Semmi sem új a nap alatt!

Ez a bűn segítségért kiált. Az új igazság utáni vágyat Mikeás próféta így foglalja össze: „De te (Betlehem) Efrata, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled születik majd nekem, aki uralkodni fog Izrael felett” (5, 1). „Ő maga a béke lesz” (5, 4a). Héberül: „Salóm”. — Amikor a héber Bibliát görögre fordították, több mint 20 szóval kísérleteztek, hogy visszaadják a „salóm” szó teljes értelmét. A hagyományos fordítás a „béke”. Ám a béke nem statikus, nem nyugalmi állapot. Nem a temető békéje! A „salóm” azt jelenti, hogy a fennálló viszonyokat a lehetőségekhez képest felül kell múlni. Előre kell haladni, mindig javítani kell. A „salóm” tehát valami dinamikus fogalom... Nem passzív visszatekintés, hanem aktív előrelátás, amely révén az árvák és özvegyek, a szegények és jogfosztottak joga megvalósul!

II. János Pál pápa erről a dinamikus békéről szolt a bíborosokhoz. Százvezrek éheznek, nyomorognak, az ember elidegeníthetetlen jogai pedig csorbát szenvednek.

A „béke Istene”, akiről az ószövetségi könyvek szólnak, nem lebeg megközelíthetetlen távolban. Itt van, közel van. Ma is működik... „Letaszította trónjukról a hatalmasokat, az alázatosakat pedig fölemelte. Az éhezőket jóllakatta, de a gazdagokat üres kézzel küldte el.” (Lk 1, 52—53).

Isten jele: egy gyermek!

A „salóm” szó elemzése a kiindulóponttra vezet vissza. Minden reménységnek egy gyermek a hordozója... „az Úrnak, az ő Istenének fenséges nevében”. Egy gyermek a jel, amely meggondolásra késztet. Ennek születését várjuk Karácsonykor.

.

Halkan hull az őszi este harmata.
Harmatozd rám égi kedved, Mária.
Oszladozzék balga szívem bánata.
Te vigyázz rám, boldogságos Szűzanya.

Fáradtságban biztatásod el ne vedd,
Cirógasson langyos, puha tenyered,
Jó öledbe hajtva tikkadt fejemet,
megbékéljek, mint a megvert kisgyerek.

Hogyha majd egy furcsa órán meghalok,
mint Fiadat, úgy öleljen két karod.
Köszöntsenek örvendezve angyalok.
Fogadjon be országába magzatod.
Amen.

(Rónay György: Himnusz a Boldogságos Szűzhöz)

. . .

A világ egy sártenger, amelyből mint egy gyémántsíkla emelkedik ki: a SZEPLŐTLEN.

(D. Mercier bíboros)

. . .

Mária a legáldottabb az asszonyok között. Csak Isten van felette és mindenki más alatta.

(Ligouri Szt. Alfonz)

. . .

Lehetetlen, hogy aki Máriára tiszteletlenül gondol, imádattal gondoljon Jézusra.

(Mard Percibal)

• • •

Mária nagyobb az égnél, nagyobb a föld kerektségénél, mert akit az égbolt sem, a földkerekség sem fogadhat magába, azt ő kebelében hordozta.

(Szent Vazul)

KARÁCSONYI IDŐ

KARÁCSONY

ÜNNEPI MISE

Olvasmány:
Iz 52, 7—10

Szentlecke:
Zsid 1, 1—6

Evangélium:
Ján 1, 1—18

Bevezetés

Jézus Isten megtestesült Igéje. Már kezdetben, mint az örök Fiú volt „Istennél”. Benne mondja ki Isten egész lényét. Általa hív mindent a létbe. Vele hat át mindent. És engedi, hogy minden lény részesüljön az ő világosságában és életében. „És az Ige testté lett...” Isten egészen közel jött hozzánk. Nálunk lakik... Életünk azon dől el, hogy befogadjuk-e vagy elutasítjuk Krisztust?!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Krisztus nap mint nap szól hozzánk — a templomi szentbeszédben, a gyóntatóatya szavaival, a munkahelyünkön, a családban, az utcán... Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: figyelünk-e szavára? Figyelmünk pedig alázatos és tanulékony-e? Követjük-e a jó példát, amit látunk? Az igazságot, amit felismertünk?

— csend —

Mert halljuk hívásodat, de nem követjük: Uram irgalmazz!

Mert lépten-nyomon fenntartásaink vannak veled szemben: Krisztus kegyelmezz!

Mert gyengék és gyarlók vagyunk, és ez a mi hibánk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztusban minden előző isteni kinyilatkoztatás elérte célját. Benne a rejtőzködő Isten fényessége láthatóvá lett. Legyőzte a bűnt, a halált és Isten dicsőségébe lépett. Az ő megváltói művének és az Atya dicsőségébe jutásának hitén nyugszik a mi egyéni boldogságunk és beteljesedésünk reménye.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Mi tulajdonképpen a Karácsony?

Karácsony történeti valóság!

Tiberius császár uralkodásának évében kiadatott a parancs, hogy az egész nép összeírassék... Ez úgy hangzik, mint egy történelem-professzor precíz, száraz előadása. Ismerjük Tiberius császár életadatait... Palotájának romjai ma is állnak.

Heródes király, Poncius Pilátus helytartó, Annás és Kaifás főpapok mind történeti személyek. Keresztelő János és Jézus is az! Ezt senki sem tagadhatja.

De Karácsony ezerszer több is, mint történeti valóság! Korforduló! Krisztus születése a történelmet két részre osztja: Krisztus előtti és Krisztus utáni időre... *Ante Christum natum* — *post Christum natum*... Néhol így: időszámításunk előtt vagy után... A legtöbb nép ma is így osztja be a korszakot, évszázadokat. Ha most 1988-at írunk, úgy egy hét múlva — tudatosan vagy tudat alatt, akarva vagy nem akarva — 1989-et és Krisztus születésére gondolunk. Időszámításunk tehát Krisztussal kezdődik!

Az egyház Karácsony napján a világtörténelem legtitokzatosabb és egyúttal legmagasztosabb eseményét ünnepli. Csak a teremtés nagy műve fogható hozzá. De Karácsony titka ennél is magasztosabb!

A nagy titok ez: A Fiúisten emberré lett, vállalta az emberi sorsot. A láthatatlan Isten láthatóvá vált. Az Isten emberré lett, hogy az ember istenivé magasztosuljon. A betlehemi Gyermekek jászola előtt letérdel a

keresztény világ, mert nemcsak ember, hanem Isten is ez a gyermek: Istenember! Két természet egy személyben!

A karácsonyfa apró lángjai hirdetik: „Én vagyok a világ világossága...” Ez a világosság bevilágít a sötétségbe, a bűnös emberiség sötétségébe, szívünk homályába, hogy a világosság gyermekei legyenek.

A fagyos télben a zöld fenyő az élet szimbóluma, azé az életé, amelyet elvesztettünk az áteredő bűn miatt. Krisztus visszaszerezte... „Én vagyok az élet kenyere — aki ebből a kenyérből eszik, örök élete lesz!”

A karácsonyfa alatt az apró ajándékoknak, a szép csomagoknak mély értelmük van — ha nem nagyzásból, vagy számitásból helyezik oda őket. Annak a szeretetnek a jelképei, amellyel Isten egyszülött Fiával megajándékozott bennünket. „Úgy szerette Isten a világot...”

Krisztus a mi világosságunk,
Krisztus a mi életünk,
Krisztus a szeretet és a béke!

II.

Az angyalok nagy örömmel hirdették meg Krisztus születését. Az örök Szeretet örömmüzenete ez az elveszett világhoz. Olyan egyszerűen beszél el a Szentírás: „József is felment... Betlehembe... Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. Ott-tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje. Mária megszülte elsőszülött Fiát, bepólyázta és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson.” (Lk 2, 4—7)

Ma ismét ehhez a jászolhoz vezet minket az Egyház. Lépünk oda csendben, tisztelettel. Első szavunk az örömteli, szilárd, élő hit szava legyen ajkunkon: Credo! Hiszünk Istenben, aki a földet alkotta és öröködi a világ felett...

Hiszünk Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki Szűz Máriától született. Hisszük, hogy leszállott hozzánk szegényen, gyermek képében, hogy minket felemeljen és Isten gyermekeivé tegyen.

Hisszük, hogy Ő az, akire népek és nemzetek vártak. Ő az „örök halmok” kívánsága (Ter 49, 26) — akit a pátriárkák epedve vártak, — akit a próféták megjövendöltek...

Hisszük, hogy egyetlen név adatott az ég alatt, amelyben üdvözülhetünk: ez az ő neve (ApCsel 4, 12).

Aki hisz, egyedül csak az érti meg a nagyszerű angyali üzenetet, a „Gloria” és „Pax” csodálatos világnézetét: Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek! A kettő egymástól elválaszthatatlan...

A második szó, ami ajkunkra kívánczik Karácsony szent napján: a szeretet szava. Nemcsak az emberi szeretetét, amely e napon csodálatos leleményességről tesz tanúságot, hanem az isteni szeretetét is, amely mindent átfog.

A karácsonyi éj titka a csodálatos szeretet, az emberré lett Isten szeretetének titka.

Ahol nincs szeretet, ott sűrű éj borítja az ember életét is...

Lelki életünk hőmérsékletét ezért emeljük fel a szeretet cselekedetei által. Az isteni szeretet és a felebaráti szeretet által.

Ha megromlott körülöttünk a családi békesség, ha az önzés és fásultság sűrű köde vesz körül, ha betegség szenvedései vagy a jövő gondjai ólomsúlyként nehezednek kedélyünkre úgy, hogy még a karácsonyfa fényét sem engedik be a szívünkbe — akkor gondoljunk arra: „ubi charitas — ibi claritas!” Ahol szeretet — ott világosság!

Ó boldog, szent karácsonyi hit! Világosítsd be meleg sugaraiddal mindnyájunk szívét! Add, hogy igazán boldogok legyünk e napon! Segíts megérteni, mit jelent e szentírási hely: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy akik benne hiszünk, el ne vesszünk, hanem örök életünk legyen!”

III.

Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek! E kettő összefügg! Az angyal egy énekben szólaltatta meg e gyönyörű mondatot, amely végigcseng a világtörténelmen. Nem lehet szétválasztani anélkül, hogy el ne vessítse értékét.

Békesség! Mennyire vágyódik utána a szív, a lélek, a család, a nemzet és az egész világ! Békesség! Ez kellene nekünk Karácsony szent éjszakáján, ezért imádkozunk. Az ünnepek alatt ezért fohászkozunk, hogy az ember tudjon ismét letérdelni... És mégis, mit látunk?

A világban nap mint nap aggasztó híreket hallunk. Fegyverkezési verseny folyik... Háború van itt is, ott is... A terrorizmus nem ismer határokat. Az alkoholizmus, a kábítószeresek tovább pusztítanak. Az abortusz révén a fehér halál diadalmaskodik. Feszültség van Észak és Dél, Kelet és Nyugat között. Rettegés él az emberek szívében egy szörnyű atomháborútól... Hát nincs igaza Madáchnak, mikor Az ember tragédiájában azt mondja: „... a gép forog, az alkotó pihen”?!
Nem igaz! Az Isten nem alszik!

Az Isten az embernek szabad akaratot adott. Választhat jó és rossz között. Megfoghatja Isten kezét vagy eltaszíthatja azt magától.

A modern ember elfeledkezett Istenről. Kikapcsolta Istent a saját életéből, családjából. Nem vesz róla tudomást sehol. Kikapcsolta a közéletből is. Hát akkor csodálkozunk, hogy úgy érezzük magunkat, mintha zárt falak között élnénk?

A nemrég elhunyt Benjamin László költő így panaszkodik: „Különb az ember nem lehet, maga börtöne, maga foglya, ki félve, tétlenül mered az üresen futó napokra...”

Nincs életcél! Szomorúbb lett az ember. Nincs ambíciója. Nem tud igazán semminek sem örülni. Még akkor sem, ha emberileg szólva mindene megvan.

A mai költők is érzik az öröm hiányát. Simonyi Imre így ír: „Csak az öröm, semmi más: az öröm. Nem a kéj, nem a hír, nem a dicsőség. Nem az evilági rang, nem a bőség. Ám — akár szűkösen — de az öröm! Mert volt a mámor, a torkig telt becsvágy, volt gyönyör, volt hány tucat vetett ágy... de egy életen át az öröm hiányzott! Mit az örömtelen sosem feledhet, hisz még a boldogságból is épp az öröm hiányzott...”

Igen. Boldogság sincsen öröm nélkül!

Egy filozófus szellemesen jegyezte meg: „Az ember kiment a házból és elveszítette a kulcsot. Most nem tud visszamenni. Házon kívül van. De önmagából ment ki igazán s így magánkívül van...” Hol találja meg a kulcsot, ki adja kezébe az elvesztett kulcsot, hogy ismét hazataláljon, hogy megtalálja önmagát, élete célját?

A kulcs egyedül a ma született Jézusnál van. Az Istennél van, a szeretetben található meg. „Én vagyok az út, az igazság, az élet...” (Vö.: 2 Kor 4, 16; Róm 7, 22; 1 Pét 3, 4)

KARÁCSONY MÁSODNAPJA

December 26.

SZENT ISTVÁN ELSŐ VÉRTANÚ

Olvasmány:

ApCsel 6, 8—10; 7, 54—59

Evangélium:

Mt 10, 17—22

Bevezetés

A jeruzsálemi egyházközség diákonusai között István különleges szerepet töltött be. Úgy jellemzik, mint „kegyelemmel és erővel” rendelkező férfit, akit betölt a Szentlélek. Különösen kitűnt a hellenista zsidóság szóvivőivel folytatott vitákban. A vita veszekedéssé fajult. Azzal fejeződött be, hogy Istvánt a főtanács elé hurcolták. Majd halálra ítélték.

István a keresztény vértanú mintaképe. Jézust mint keresztre feszítettet és Isten dicsőségébe felmagasztalt Messiást hirdette. Láta az Emberfiát, amint az Isten jobbán áll. És tanúságát nemcsak szavaival, hanem vérével is megpecsételte (ApCsel 6—7. fejezet).

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Nem mind arany, ami fénylik. Nem minden igaz, ami az első pillanatban meggyőzően hangzik. Szembesítjük-e önmagunkban a „világ bölcsességét” Jézus tanításával? Olvassuk-e a vallásos könyveket? Kiállunk-e hitünk mellett?

— csend —

Ha anyagi érdekeinket tartjuk a legfontosabbnak: Uram irgalmazz!

Ha céljaink érdekében mindent megengedhetőnek tartunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha hitelveinkhez nem ragaszkodunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat az olvasmányhoz

Az „asztaloknál” szolgálatot teljesítő diákónusok nem néma asztali szolgák voltak. „Erővel és kegyelemmel telt” férfiak. Bölcsék, akiket a Szentlélek töltött be (ApCsel 6, 8, 10) Fellépésük az apostolokéhoz hasonló volt. Szóval és tettel híveket toboroztak az „útra”, melyet felfedeztek. És annak a „névnek”, mely minden reményüket magában foglalta.

A diákónusok közt István volt a legjelentősebb. Ő ütközött a legkeményebb ellenállásba a zsinagóga tagjainál. Ezek Palesztinán kívül élő, görögül beszélő zsidók voltak.

A perben, melyet István ellen folytatnak, némi részlet megismétlődik Jézus peréből. Ott is először felizgatják a népet. Majd az ügyet a főtanács elé viszik, ahol hamis tanúkat állítanak elő (6, 13–14). István a főtanács előtt valóságos programbeszédet tartott.

Vértanúsága már az első nagyobb keresztényüldözés előrejelzése. Fordulópontot jelent ez a fiatal kereszténység történetében.

István megkövezésénél tűnik fel először Saul, a későbbi Pál apostol. István véréből született meg a „világapostol”!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Már a Hegyibeszéd utal az üldöztetésekre, melyekkel Jézus tanítványainak számolniuk kell (Mt 5, 10–12). Ez az előrejelzés (Mt 10, 17–23) a tanítványok szétküldésével függ össze. Majd újra visszatér, amikor Jézus az utolsó idők eseményeiről szól (Mt 24, 9–14). Tehát nyomatékos figyelmeztetést ad Jézus arra nézve, hogy tanítványai mit várhatnak az „emberektől”.

Az embereken itt azokat kell érteni, akik Isten útjairól nem akarnak tudni. Ezen kívül úgy látják, szükségük is van arra, hogy ezt az egész keresztény „babonát” a világból kiirtsák. Ennek érdekében különböző eszközöket alkalmaznak. Ilyen a megvetés, a rágalom, a háttérbe szorítás, a brutális erőszak stb.

A gyűlöletnek bármilyen sokféle formája és lehetősége is van, az üldözők mégis rosszabb helyzetben vannak, mint az üldözöttek. Az üldözők ugyanis nem tudják, mit cselekszenek. De a tanítvány tudja, miért szenved! Jézus mondja: „Miattam... hogy tanúságot tegyenek...” (Mt 10, 18)

Az üldözöttek hite az üldözők számára „tanúságtétel”. Ez vádolja, megszégyeníti és nyugtalanítja is őket.

Isten ereje ugyanis sokszor gyenge emberek hűségében és szeretetében nyilatkozik meg.

II.

Ne maradjunk állva a jászolnál

A mai nap micsoda ellentét a Karácsonnyal szemben! Hiszen ott békéről beszéltünk és énekeltünk. És ma? Gyűlölet, veszekedés, gyilkosság. Micsoda béke az, amelyről Karácsonykor énekeltünk?

Nem földi béke! Ne gondolkozzunk politikai vagy akár katonai, emberi, merőben természetes módon!

Nem béke az, amely mindent felad és elad csak azért, hogy mindenáron „béke” legyen. Az ilyen békét néha dicsőíteni szokták, pedig csak hamisan értelmezett pacifizmus.

Igenis, mi keresztények pozitívan értjük a Karácsony békéjét! Elsősorban béke Isten és az emberek között! Béke a lélekben, semmi benső feszültség... Az ilyen békéért természetesen áldozatot kell hozni. Térdre hullva ki kell könyörögni az Istentől. Ebből lesz azután végső fokon Isten örök békéje, Isten országában, amely a béke birodalma.

.

A nagy ív

A szentlecke és az evangélium Krisztus-képe eltér népszerű karácsonyi képünktől a Gyermekekkel, a jászollal, pásztorokkal stb. Itt Krisztus az Úr. István is az Isten jobbán látja őt. A karácsonyi Krisztus-képtől István Krisztus-képéig nagy ív húzódik. Ilyen az evangélium által mutatott kép is: Krisztus, az Isten miként viszonylik az emberekhez. Jézus Krisztus, a hatalmas, a csodatevő Úr harcban áll a

farizeusokkal... Vagy a vihar lecsillapítása... a templom megtisztítása... a Hegyibeszéd... Krisztus, az öntudatos Mester, aki súlyos szavakat mond magáról! Így például azt mondja: „Én vagyok az út, az igazság és az élet... Én és az Atya egy vagyunk!... Én vagyok a jó pásztor...”

Krisztus, a szenvedő, az Ecce homo, és végül Krisztus, a feltámadott... Jó lenne szólni még, hogy milyen:

1. Krisztus Betlehem, azaz születése előtt... mint Fiúisten az Atyánál (Zsid 10, 5–9)

2. Krisztus emberi életében a földön, mint Jézus.

3. Krisztus mennybemenetele után, amilyennek legtöbbször Szent Pál mutatja őt...

A vértanúság titka

Nagy titok Isten eljövetele. De még nagyobb ennél az, hogy az emberek nem fogadják be őt. Elutasítás Betlehemben... elutasítás Jeruzsálemben... Megfeszítettetés és most ismét üldöztetés...

Voltaképpen mi folyik itt?

Ez a titok csak a Sától kiindulva érthető meg. A Gonosz támadja Krisztust. Üldözi tanítványait. Küzd műve ellen. Az egyháztörténelem mindig küzdelmes történet. A nyugalom csak látszólagos. A Sátán újra megkísérel, hogy ártsa Krisztusnak.

Hogyan csinálja ezt ma? Itt ne csak a nyílt istentagadásra gondoljunk. A keresztények között ma is hányan vannak, akik úgy élnek, mint „Krisztus keresztjének ellenségei”... (Fil 3, 18)

III.

A Karácsony nagyon kedves...

De a hétköznapiak már nagyon kemények és komolyak. Helytállást kívánnak!

István a fiatal jeruzsálemi egyház diákónusa, szerepe. A helytállás mintaképe.

István nem rezignált... Nem törődött bele a támadásba. Dialógust folytatott az ellenféllel. Mindent megtett, hogy a karácsonyt konk-

rétta tegye, mégpedig helytállásával. Mit jelent a helytállás? Ahol szegénység volt — ott segített a nyomort enyhíteni. Ahol beteg volt — meglátogatta. Ahol tudatlanság és hitetlenség volt — Isten ígését hirdette. Ahol gyűlölet uralkodott — megbékélésen fáradozott. Amikor a dialógus-partnerek kifogytak a bizonyítékokból, erőszakhoz folyamodtak... De amikor megkövezték — gyilkosaiért István akkor is imádkozott!

Hány édestestvér él ma is gyűlöletben egymással? Milyen nagy az irigység, még a papok között is? Rokonok között is! Azt mondják: „Megbocsájtok — de nem felejték!”

Ez nem megbocsájtás!

Imádkozzunk, hogy az Úr támasszon sok ilyen hős diákónust a megújuló egyház számára...

.

Csinálhattok bármit, sohasem fogjátok megakadályozni, hogy a könnyező szemek ne az égre tekintsenek, hogy az eltiport igazság ne az égre kiáltson, hogy a haldokló emberi ajak végső sóhaja ne a csillagok felé emelkedjék, odafenn remélve kárpótlást, vigaszt és életet...

(Chateaubriand)

.

A keresztény vallás a legemberismerőbb vallás, mert ismeri az embernek úgy a nagyságát, mint a törpeségét.

(Peter Lippert S. J.)

.

A mi hitünk emberi vonalon annyira emberi, isteni vonalon annyira isteni, hogy sokkal nehezebb nem hinni, mint hinni.

(Chateaubriand)

.

Akárki gyújtotta fel benned a hited lángját — tanítód, barátod,
pásztorod —, legyen áldott!

(Washington)

.

Van bennünk egy láng, mely felfelé tör. Az ember gyógyíthatatlanul
vallásos lény.

(Sabatier)

.

Ó Istenem! Milyen kicsi valaki volnál te, ha én fel tudnálak
fogni!

(Szalézi Szent Ferenc)

AZ ISTEN FELÉ NYITOTT CSALÁD

— SZENT CSALÁD VASÁRNAPJA —

Olvasmány:
Sir 3, 3—7, 14—17a

Szentlecke:
Kol 3, 12—21

Evangélium:
Lk 2, 41—52

Bevezetés

A 12 éves Jézus zárándoklata Jeruzsálemben fordulópontot jelentett mind az ő, mind pedig szülei életében.

Jézus szerette szüleit. De most legalább három napra a mennyei Atya házában „kellett” maradnia. Isten világa és igéje az ő életeleme. Jézusnak sok mindent kell a templomban az írástudóktól kérdeznie. Észrevétlenül lesz a kérdezőből oktató. Szüleinek is kérdés formájában felel: „Nem tudátok-e....?” Mária és József megdöbbenéssel hallotta a „kioktató választ”... Időbe telt, míg megértették és felfogták Jézus szavait.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

József, Mária és Jézus családjában a középpontban az Istentől kapott megbízás, küldetés állott. Tegyük fel magunknak a kérdést: Mi áll a mi családunk életének középpontjában? Mi tartja össze a mi családunkat?

— csend —

Ha családunkban a vallás „nem téma” és soha sincs ima, sem vasárnapi szentmise: Uram irgalmazz!

Ha családunkban mindenki önző: Krisztus kegyelmezz!

Ha családunk tagjai nem akarják egymást szolgálni és egymást elviselni: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál intelmeiből — „Asszonyok, engedelmeskedjetelek férjeteleknek, ahogy illik az Úrban” (Kol 3, 12—21) — úgy tűnik, mintha Szent Pál a női egyenjogúság ellen küzdene. Ez nem így van. Más helyen ugyanis úgy nyilatkozik, hogy helytelen a különbségtétel „zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő” között, mert mindannyian egyek vagyunk Krisztusban (Gal 3, 28).

Igaz, hogy az utóbbi évtizedekben az emancipációra, vagyis a női egyenjogúságra való törekvés nagy fejlődést mutat. Sok állás nyitva áll a nők előtt, sőt egyes foglalkozások teljesen elnőiesedtek (pedagógia, gyógyszerészet stb.). Ennek az a káros következménye, hogy a serdülő ifjúságnak nem lesz „férfi-ideálja”, például a tanárok között. Mégis az lenne a jó, ha a nők általános tiszteletnek és megbecsülésnek örvendenének... Ha nemüknek, illetve adottságaiknak legmegfelelőbb munkaterületeket foglalnák el...

Fontos, hogy a nő legyen megelégedve önmagával. Saját női világával. Addig, amíg a nők egy része nem fogadja el önmagát és bántja az, hogy nőnek született, a lelki sebeket, a kisebbségi érzést nem tudja külső tevékenységgel legyőzni.

Ennek legjobban járható útja az, hogy a családban a hitvesek között a kölcsönös megbecsülés, a tisztelet és önzetlen szeretet uralkodjék. A gyermekeket is az egymás iránti figyelmességre kell nevelni. A családban a figyelem, a tisztelet és az előzékenység hozza létre az egyenjogúságot fiúk és lányok, férfiak és nők között.

A munkahelyeken pedig, ahol férfiak és nők együtt dolgoznak, a nőknek ismét vissza kellene adni az őket megillető tiszteletet és figyelmet. De ennek érdekében ők maguk tehetnek a legtöbbet! Saját érdekükben!

Jézus és a nők

Akkor, amikor még szóba sem álltak a nővel, Jézus — mások nagy botránkozására — szóba áll a hírében eléggé kétes nővel, a samáriai asszonnyal is (Jn 4, 7—26). Elbeszélget vele „a világ szeme előtt”, a kútnál. Tanítványai meg is ütköztek rajta...

Máskor, az érvényben lévő zsidó törvények ellenére, síkraszáll a házasságtöréssel gyanúsított és megkövezésre ítélt asszony érdekében (Ján 8, 1–11).

Továbbá, szeretettel siet a nő segítségére, amikor meggyógyítja Péter anyósát (Lk 4, 38–39), majd pedig a vérfolyásos asszonyt (Lk 8, 43–48). A 18 éve beteg nőt is megszabadítja terhétől, méghozzá a gyógyítási tilalom napján, szombaton (Lk 13, 10–17).

Ezen kívül vigasztalást is nyújt, például az elhunyt Lázárt sirató Mártának és Máriának (Ján 11, 17–44).

Jézus különösen is szeretetétbe fogadta az anyákat és az özvegyeket. Feltámasztja a naimi asszony egyetlen fiát és reménységét (Lk 7, 11–17), majd megdicséri az áldozatos, szegény özvegyet (Lk 21, 2–4) stb.

Jézus tehát nemcsak hogy emberszámba veszi, vigasztalja és dicséri a nőket, hanem elfogadja szolgálataikat is. Sőt munkatársai közé sorolja őket (Lk 8, 1–3). Jézussal tehát egészen új szemlélet köszönt az emberiségre a nővel kapcsolatban is.

A hitvestárs, a feleség, az önmagát elfogadó, öntudatos nő igazi fészke azonban a család! Ezért fontos a családi otthon légköre.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A mai evangéliummal Szent Lukács befejezi Jézus gyermekkorának történetét. Míg Keresztelő János a pusztában küldetésére készül (Lk 1, 80), Jézus már kinyilvánítja „bölcsségét”, de fiúi engedelmességét is az Atyával szemben. Atyja közelében „kell” maradnia. Életeleme Isten világa és igéje. Onnan származik világos látása... Onnan sugárzik názáreti engedelmességének példás nagysága... Máriának és Józsefnek bizony időre van szüksége, míg megértik a jeruzsálemi templomban mondottakat. Ám magának Jézusnak is szüksége van fiatalkori éveire, hogy belenőjön küldetésébe.

II.

Családi környezet — környezethatás

Mi a környezet?

Az ember egész környezete: a talaj, a levegő, az emberek, a szokások rányomják bélyegüket, alakítják, jó és rossz irányba befolyásolják az embert.

Az evangéliumban kétféle megoldást találunk.

Az egyik a templomokban rejtőzik. Számunkra ezek az Egyházat jelentik. Az egyházközséget, mindenekelőtt az istentiszteletben. Ezért törekedjünk arra, hogy szép és vonzó legyen minden istentisztelet. De legyen azután a hitoktatás, az ifjúsági élet is alakító környezet.

A másik a család... Vajon milyen volt a názáreti ház levegője? Milyen a mi otthoni környezetünk? Milyennek kellene lennie? A szülők sokban hozzájárulhatnak a jó környezet kialakításához. De sokban le is ronthatják azt. Ám a gyermekek is megkeseríthetik a családot... Vigyünk egészséges, derűs légkört a családba!

Meg kellene fontolni, hogy a mi egyházközségünkben milyen a környezet hatása. Milyen a közösségi szellem, milyen a légkör? Ma sokat beszélnek a levegő, a víz, a talaj szennyeződéséről... Hogyan lehetne a szennyeződést erkölcsi téren meggátolni — főleg a családban?!

Az ifjúság kérdése

Az evangélium szerint a 12 éves Jézus különválik szüleitől... A maga útját járja, amely azonban megegyezik a mennyei Atya akaratával. Az ifjúság mindig is szerette önállósítani magát.

Röviden vessünk egy pillantást az ifjúság mai kérdéseire is.

Az ifjúság szemszögéből nézve: a fiatalság mindig a maga útját járja. Úgy, mint régen is. Ha megrekedne, nem volna fejlődés. Csak örökös egy helyben topogás... A mozgásigény az ifjúság természetéből fakad. Innen ered a fiatalos lendület, a merészség és a bátorság is. Ebből viszont nemritkán feszültségek támadnak. Itt kell azután okosan közbelépnie az

értelemnek és a keresztény szeretetnek... Az elv itt is így szól: Viseljétek el egymást és törekedjétek egymást megérteni!

A szülők szemszögéből nézve: fáj nekik... „Fájdalommal kerestünk téged...” — mondta a Szűzanya gyermekének, Jézusnak. A családban sok szenvedés fakad ebből a feszültségből. A szülési fájdalmak szinte folytatódnak az édesanya lelkében.

A szülők tehát aggódtak a Gyermek Jézusért. Visszasiettek Jeruzsálembe. Reszkettek, imádkoztak és aggódva keresték.

Vajon mindig így van ez nálunk is?

Vajon minden szülő aggódva figyelni gyermeke, fia, lánya életútját? Vagy szabadjára engedi?

Vajon imádkozunk-e gyermekeinkért?

Egy másik alkalommal, amikor tanítványai közölték Jézussal: „Anyád és rokonaid kint állnak és beszélni szeretnének veled”... — ő így válaszolt: „Ki az anyám és kik a rokonaim?” Aztán végighordozta tekintetét a körülötte ülőkön és csak ennyit mondott: „Ezek az én anyám és a rokonaim! Aki teljesíti mennyei Atyám akaratát, az nekem mind testvérem, nővérem és anyám!” (Mt 12, 46—50). Fontosabbnak tartotta tehát az igehirdetést, mint az anyjával való találkozást. Ez azt is jelzi, hogy a papi hivatás, annak követése, Isten akaratának teljesítése még a szülői szeretetnél is előbbrevaló! Nincs módjában a szülőnek Isten hívását megakadályozni!

III.

Mibe kerül a családi élet?

Vannak családok, amelyekben gondos számadást vezetnek a havi kiadásokról. Egyszer csináljunk egy olyan kimutatást: mivel jár a bensőséges, a jó, a keresztény családi élet kialakítása? Ezt is számba kellene venni... Legalább havonként — körülbelül így:

1. Milyen a gondolkodásunk? Valóban aggódunk egymásért, gondoskodunk egymásról? Vagy idegenek módjára, békés vagy békétlen egymás mellettélést folytatunk?

2. Van-e bennünk áldozatosság egymás iránt? Enélkül semmi sem jó...

3. Van-e családi ima? Erről sohasem szabadna elfeledkezni.

Tűzhely és oltár

Régen a trón és az oltár összetartozásáról beszéltek. Helyette ma inkább a tűzhely és az oltár szoros kapcsolatáról kellene szólni.

Mit ad a tűzhely az oltárnak?

Vagyis a család az Egyháznak? A papi utánpótlás a buzgó, imádkozó családokból kerül ki.

Mit ad az oltár a tűzhelynek?

Vagyis az Egyház a családnak? A hét szentség kegyelmével végigkíséri az ember életét a bölcsőtől a sírig. A keresztségtől — a betegek kenetéig...

Minden családnak fő ékessége legyen a három vízkeresztii ajándék: a hűség aránya, az ima tömjénje és az áldozat mirhája...

IV.

Az ideális család képe

Karácsony a családi melegség ünnepe. A zord istállóban csak a pásztorok köszöntötték a földre szállott kis Jézust. Majd hamarosan üldözés, féltékenység, egyiptomi száműzetés lett a sorsa. Betlehem és Egyiptom után — a harmadik stáció: Názaret...

Arra törekedjünk, hogy minden család a Szent Család követője legyen! Ezerszer hangsúlyozott igazság, hogy a család az emberi közösség, a társadalom alapja és gyökere. Ha beteg a gyökér, elkorhad az egész fa... Ha mérges a gyökér, ez mihamarább felszívódik a törzsbe, a koronába is...

Ha erős társadalmat, erős nemzetet akarunk — ki ne akarna ilyent...? —, akkor elsősorban azokat a sejteket, azokat a téglákat kell erősítenünk, amelyekből a nemzet felépül.

Vezessük vissza a modern, szétszéledt családokat a názareti Szent Család szentélyéhez, hogy ott megtisztuljanak, felocsúdjanak és magukhoz térjenek. Bizonyos értelemben csodálatos háromság fonódik itt össze szilárd egységgé: szent férfi, szent asszony, szent gyermek. Az édesapa, az édesanya és a gyermek misztikus háromsága ez!

1. Szent az atya: a család feje, az édesapa. A kemény, kérges kezű, iparos ácsmember, Szent József, Jézus nevelőatyja. Sokszor ér bennünket a vád, hogy egyházunk az uralkodó, vagyonos, illetve felső osztály kiszolgálója és székértelője volt. Egy biztos: a kereszténység

forrásánál nem az uralkodó, nem az írástudó, nem a fejedelem, nem a tőkés áll — hanem egy szerény, kerges kezű, kétkezi iparos! Ezzel a jó Isten megszentelte a munkát!

A csendes Józsefről csak annyit jegyzett fel a Szentírás: erat vir iustus — igaz ember volt (Mt 1, 19)... Ez a jellemzés kevés — és mégis mérhetetlenül sok!

Kevés, hiszen két szó csupán. De mégis nagyon sok, mert az igazságosság erényében minden benne van. Suum cuique... mindenkinek megadni azt, ami megilleti. Istennek és embertársnak egyaránt!

Szent József az igazságosság útján, a lelkiismeretes munka követendő példaképe.

2. Szent az anya, a család szíve: az édesanya. Szűz Mária, a titokzatos szűz és anya... Örökre a női nem eszményképe, ideálja marad!

A nő útja a történelemben tövises... A kereszténység elvitathatatlan érdeme, hogy a nőt kiemelte a pogány rabszolga elesettségéből, megalázott, élvezeti cikk jellegéből és Szűz Mária mellé állította! A férfival lelkiileg egyenrangúvá tette: feleséggé avatta!

Világszerte sok területen nagyon szép sikerrel, főleg a pedagógiában, orvosi gyakorlatban stb. halad előre a nők egyenjogúsítása. De remélem, nem haragszanak meg női olvasóim, ha azt mondom, hogy a nő igazi hivatása mégiscsak a názáreti édesanya követésében áll...

Akarunk boldog családokat? Akkor vissza kell adni a nőt a családnak — és a családot vissza kell adni a nőnek, az édesanyának! Ezt hirdeti fennén a názáreti szent édesanya.

3. Szent a gyermek, a kis Jézus, a Szent Család gyöngye és szeme fénye. A gyermek kicsi keze fogja össze az édesapa és édesanya munkától érdes kezét. A gyermek édesapját és édesanyját egynek tartja. Oszthatatlan ezért a gyermek is!

Szent fának szent lesz a gyümölcse is... „Engedelmeskedett nekik...” (Lk 2, 51) — A tekintélytisztelő, az engedelmesség a modern gyermek legnagyobb hiánya és hibája. A gyermek kilóg a családból, kettős értelemben is. Nem fér bele, nem tud beilleszkedni... Idegen a levegő, a környezet és minden... Ezért menekül, fut, rohan otthonról... hogy ebből milyen szomorú tragédiák következnek, azt minden apa és minden anya saját tapasztalatából tudja.

Ma is mindnyájan „gyermek” vagyunk. Most, a Szent Család ünnepén gondoljunk hálás szívvel jó szüleinkre, akik annyi gonddal

neveltek. Amikor egyedül maradnak, öregségükben legyünk támaszuk és vigasztalásuk! Régi igazság, hogy egy édesanya könnyebben eltart hét gyermeket, mint hét gyermek egy édesanyját... Jaj, de szomorú sors a gyermekek „sorkosztjára” kerülni, amikor hetenként vagy havonként továbbadnak az öreg szülőkhöz, vagy szociális otthonba dugják....

A mi családunkat ajánljuk a Szent Család oltalmába. Őszinte lélekkel fohászkodjunk:

— Szent József, szent édesapa, adj nekünk olyan édesapákat, akik szorgos, lelkiismeretes munkával iparkodnak családjuk boldogságát előmozdítani és akik példát követve, az igazságban járnak.

— Szűzanya, adj nekünk szent édesanyákat, akik legnagyobb boldogságuknak a családi szentély melegét tekintik.

— Kis Jézus, adj nekünk sok kacagó, engedelmes, tisztelet tudó gyermekeket a magyar családokba, akik a te utadon járnak.

Így lesz boldog minden magyar család!

V.

A családok válsága és megmentése

A házasság és a család ősi intézménye szerte a világon válságba került. Vajon megtisztulva, igazi értékeinek ragyogásával kerül-e ki belőle vagy megsemmisül? Meg vagyunk győződve: a család továbbra is az emberi társadalom első és élő sejtje marad!

A Biblia tanítása szerint a házasságot maga a teremtető Isten tervezte el, amikor férfit és nőt alkotott — és pedig a maga képmására, a szentháromsági szeretetegység, a személyek szeretetközösségének mintájára. „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és asszonynak teremtette...” (Ter 1, 27). Ezt az ősmintát hordja magában az ember, aki már a teremtés előtt szeretetközösségre volt tervezve, sőt meghíva Istentől. Csak ennek a mintának megfelelően élve tud igazán kibontakozni életében. Csak így tud igazi, élő sejtje lenni az emberi közösségnek. De természetfeletti hivatását is csak szeretetközösségben valósíthatja meg. Hinnünk kell abban is, hogy Istennek az emberre vonatkozó tervei is meg fognak valósulni... Isten nem fog csalódottan hátat fordítani az emberiségnek.

A II. Vatikáni zsinat így nyilatkozik a házasságról és a családról:

„A házasság és a család intézményének méltósága nem mindenütt egyformán csorbítatlan — mondja az -Egyház a mai világban- zsinati konstitúció —: a többneijűség, a válási járvány, az úgynevezett szabadszerelmek és egyéb erkölcsi eltévelyedések kikezdek; ezenfelül pedig a hitvesi szerelmet igen gyakran megszentelteleníti az önzés, a gyönyörhajhászás és a meg nem engedett fogamzásgátlás. A mai gazdasági, társadalom-lélektani és közéleti viszonyok is súlyos zavart okoznak a családban. A föld bizonyos részein, nem minden aggodalom nélkül, a népesség szaporulatából származó problémák tudatosulnak. Mindez szorongással tölti el az emberek lelkiismeretét. A házasság és a család intézményének jelentősége azonban nyilvánvaló és még abból is kitűnik, hogy a mai társadalom mélyreható változásai a velük járó nehézségek ellenére is, újra meg újra, különféle formákban megmutatják ennek az intézménynek igazi értékét.” (Gaudium et spes, 47. pont)

Nálunk is kritikus a házasságok statisztikája. A válások arányát tekintve második helyen állunk a világon. Az abortuszoknak (magzat-elhajtásoknak) számával, a lakosság számához arányítva, ugyancsak a világ élcsapatában szerepelünk. Ennek szomorú következménye, hogy első helyünk van a születések arányszámának csökkenésében, s a koraszülések arányszámának nagyságában. De még e számoknál is szomorúbb: az a közfelfogás, amely mindezeket magától értetődőnek, sőt helyesnek tartja.

1. *Mik a válság okai?*

Néhány okot felemlítek, ami nagyrészt e válsághoz vezetett.

a) *Megszűnt a régi család zártsága.* Valamikor a családok termelői egységek voltak. A családtagok maguk állították elő a megélhetéshez szükséges javakat, az élelemtől a ruházatig. A szinte szakadatlan együttlét és az egymásra utaltság érzelmi is eggyé kovácsolta a családot. A nagymérvű iparosodással és urbanizációval azonban ez a zártság megszűnt. A családtagok már nem otthon és nem együtt végezték a munkát, hanem egyre nagyobb üzemekben és gyárakban. A mezőgazdaságban, a falvakban maradt még meg legtovább a családtagok némi közössége és a család zártsága. Éppen ezért a válság ezeknél jelentkezett utoljára. A zártság feloldása azonban magával

hozta az emberi kapcsolatok szétesését, a házastársi kapcsolatok lazulását, a szülők és gyermekek érzelmi életének elszegényesedését, a szülői tekintély nagymértékű csökkenését.

b) *A nők fokozottabb munkába állása.* Ennek következtében a családi élet nagyon sokat veszített. Az édesanyák ugyan megpróbálják minden erejüket megfeszítve, az úgynevezett második műszakban ellátni hagyományos teendőiket a családban (feleség, anya, házi-asszony egy személyben!) —, de nem bírják erővel és idegekkel. Különösen akkor, ha házastársuktól nem kapnak segítséget. Az a tény, hogy sok családban a feleség is önálló keresettel rendelkezik, nehézzé teszi számára ezt a családi „második műszakot”, főleg akkor, ha a többi kereső családtag saját kedvtelésének hódolhat...

c) *Az elhamarkodott házasság.* Sajnos, sok az ilyen házasság az olyan fiatalok között, akik nem találják meg egymásban azt, akit reméltek. S így gyorsan széjjel is mennek. Megdöbbenően sok a meg gondolatlanul, felelőtlenül kötött házasság... Mivel már nem számít oly sokat a szülőktől remélt örökség (vagyon vagy lakás), könnyedén túlteszik magukat a fiatalok a szülők tanácsain...

d) *A technikai civilizáció.* Manapság egyre inkább a társadalom látja el a család eddigi fontos funkcióit: a nevelést és a szabadidő felhasználását is. A szülőknek egyrészt nincs elég idejük, másrészt rátermettségük sincs hozzá. De maguk nem is sokat törődnek vele. Hiába hangoztatják a nevelők, a felelősök, hogy a szülők közreműködése nélkül nem lehet gyermeket nevelni. Igen sok gyermek van, akiket csak az utca nevel, pedig vannak szüleik. Milyen ember lesz azokból a gyermekekből, akikre naponta csak egy órát vagy még annyit sem tudnak rászánni a szüleik? Nevezhető-e családnak az a társaság, amely csak aludni jár haza egy közös lakásba?

e) *Nagyarányú szekularizáció (elvilágiasodás).* Az elvilágiasodás, a szekularizáció a családi életben és a házasságban bőségesen megtermi a maga rossz gyümölcsseit:

1. Ha nincs lelkiismeret, hanem csak a hasznossági elv számít, akkor mérhetetlenül úrrá lesz az önzés és a kapzsiság. Ismerünk egyéni önzést is, amikor a családtagok egymás rovására akarnak gyarapodni, érvényesülni, sokszor még a gyermekek önzésének ösztönzése árán is. De van közös, családi önzés is! Nincs megállás, állandó hajsza, se szabad szombat, se vasárnap, csak a pénz fontos,

meg az autó, a szép lakás. A családi életre igen nagy veszedelmet jelent ez a kapzsiság, továbbá a másokkal való versengés, a státusz-simbólumok hajhászása.

Minél gazdagabb valaki, annál szegényebbnek érzi magát arra, hogy több gyermeket is vállaljon. Vajon hány értékes ember nem születhet meg a szülők önzése miatt?

2. Ha az emberi életnek nincs távolabbi, magasabb célja, csak ez a földi élet, akkor az ember igyekszik ezt az életet minél jobban élvezni, a kellemeset megszerezni, a kellemetlent elkerülni. Hatalmába keríti az élvezetvágy és a menekülés az áldozatoktól.

Az ifúságot megmérgezi az élvezethajhászás, a felelőtlen mának élés, és éppen a házasságra készülés fontos éveiben rombolja szét eszeveszvetten a boldog házasság alapjait. Magyarországon a 18 éven aluli nők terhességmegszakításainak száma meghaladja az évi 20 ezret!

3. Az elvilágiasodás nagymértékben behatolt a katolikus házasságokba, a katolikus hívek családi életébe is. Magát a templomi házasságkötést is afféle szolgáltatásnak tartják sokan, anélkül, hogy keresztény életükkel előzőleg bizonyítanák, hogy méltók a szentség felvételére. Azt várják, hogy az egyház iparkodjon a normát lejjebb szállítani, nézze el a fogamzásgátlást, talán még az abortuszt is bizonyos esetekben — csak hogy kereszténynek nevezhessék magukat.

Nyilvánvaló, hogy az ilyen lazítással nem lehet segíteni a család válságán. Krisztus tanítványait kovásznak, sónak, világosságnak szánta az emberi társadalomban. Csak azzal segíthetünk, ha azok maradunk, akinek Krisztus szánt bennünket. Nem lehetünk ízét vesztett só, mert akkor bizony kidobnak minket. Ha azonban tudunk ízt adni, ha tudunk eggyétevő kovász lenni, ha tudunk világító példát adni, akkor hasznára vagyunk az emberiségnek.

2. Hogyan lehet segíteni a bajokon?

Az előbb említett okok között vannak olyanok, amelyeket nem lehet megszüntetni — vannak olyanok is, amelyeken lehet segíteni.

a) Nem lehet visszaállítani a régi termelői viszonyokat. A zárt családi életet. A fejlődés itt szükségszerű. A családtagok idejük nagy

részét egymástól távol töltik, munkában. S aránylag kevés időt töltenek együtt. Abban kellene segítenünk, hogy a kibővült emberi kapcsolatok jó irányba hassanak, s a családon kívüli ismeretségek, barátságok jók legyenek.

b) A nők munkába állása és a női egyenjogúság megvalósulása olyan tény, amelyen nem változtathatunk. Tudomásul kell venni a szemléletet, hogy a nők helye már nemcsak a főzőkanál mellett van, és hogy a nőknek már nem egyetlen feladatuk a gyermekek nevelése és gondozása. Bennünk még ott kísért a régi gondolkodás, mely a férfit magasabb rendűnek tekintette az asszonynál.... Ehelyett inkább oda kellene hatni, hogy a nők igazságtalan túlterhelése a családi második műszakban megszűnjön!

Már a kisgyermekes katekézisében rá kell nevelni arra, hogy a gyermek segítsen szüleinek, sőt arra is, hogy a fiúk segítsenek az eddig „nőinek” tartott munkákban is, hogy majd később feleségüknek is segíteni tudjanak.

Tudatossá kell tenni, hogy férj és feleség közösen viselik a család terheit. Az igazságosság és a szeretet megkövetelik, hogy a férfi a házi munkákból is kivegyje részét, s gyermekeiket is erre a közös teherviselésre neveljék.

c) Manapság már aránylag kevés az olyan házasság, amelyet vagyonért, érvényesülésért kötnek, s nagyobb az igény a személyes kapcsolat, a szeretet iránt. Arra viszont meg kellene tanítani a fiatalokat — legalábbis azokat, akiket elérünk —, hogy nem minden igazán szeretet, amit annak neveznek, s hogy ha vagyont nem is kívánnak a jövőendő házastársuktól, lelki értéket (önzetlenség, felelősségtudat, hűség, munkaszeretet, fegyelmezettség, műveltség és nem utolsósorban vallásosság) azonban minél többet! De ne csupán kívánnák, hanem maguk is hozzák ezeket a házasságba. Üres lelkű embereknek üres a házasságuk is.

d) Természetes folyamatnak kell azt is tartanunk, hogy a társadalom egyre többet átvessz a család nevelési funkcióiból és a szabadidő felhasználásából is. De a társadalom szerepe nem a szülők kikapcsolása a nevelésből és a gyermekek gondozásából, hanem segítségnyújtás a szülők feladatához. Fontos feladat a szülők kapcsolata az óvodával, az iskolával. De fontos az önálló nevelési tevékenység, a szabadidőnek a család keretében történő helyes felhasználása is.

e) Maga az a tény azonban, hogy a szekularizáció már a társadalomnak, sőt az egyháznak is alapsejtjét, a családot rongálja, arra figyelmeztet, hogy ott kell felvennünk ellene a küzdelmet.

Lelkipásztorkodásunknak az eddiginél sokkal nagyobb figyelmet kell fordítania a családokra. Amikor a magyar zarándokok VI. Pál pápánál jártak, hozzájuk intézte, de az egész magyar népnek szánta a következő szavakat: „Ne mulasszátok el azt, hogy gyermekeiteket, fiataljaitokat igazi vallásos nevelésben és oktatásban részesítsétek, párhuzamosan a megfelelő kulturális, hivatásbeli és állampolgári neveléssel. Ma mindenfelé sok a panasz e kényes és igen fontos feladattal kapcsolatban; egyes vidékeken a nehézségek különösen nagyok. De a nehézségeket legyőzheti — reméljük — a papok buzgó munkája és a velük együttműködő keresztény családok gondoskodása, amely családokat szinte „családi egyházaknak” lehet nevezni. A Lumen Gentium 11. pontja szerint: a szülők legyenek a hit első hithirdetői gyermekeik számára!

Bárcsak felvirágoznának és szaporodnának nálunk is ezek a „családi egyházak”, az emberi és keresztény erények, az imádság, az egység, a gyülekezés, a gyülekezés szentélyei.

.

Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat!
Körülvesz virrasztó áldó szeretettel,
Áldott teste, lelke csak érettem fárad,
Köszönöm, Istenem az édesanyámat.

Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este
Imádság száll Hozzád gyermekéért esdve.
Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban
— itt e földön senki sem szerethet jobban! —
Köszönöm a szemét, melyből jóság árad,
Istenem, köszönöm az édesanyámat.

Te tudod, Istenem — milyen sok az árva,
Aki oltalmadat, vigaszodat várja.
Leborulva kérlek: gondod legyen rájuk,
Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!
Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,
Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!

Áldd meg édesanyám járását-kelését,
Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését!
Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad,
Áldd meg két kezével az Édesanyámat!
Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat:
Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!!!

(Dsida Jenő: Hálaadás)

SZILVESZTER ESTE

December 31.

ÉV VÉGI HÁLAADÁS

I.

Most év végén megállunk egy percre. Este családi körben vagy baráti társaságban nézzük az órát. Várjuk az éjfélt; az év utolsó perceit. Egy pillanatra mintha hallanánk, hogy az egyébként hangtalan idő egyszerre meggyorsul. Mint egy rohanó folyó, áttörve a duzzasztógátat, átrohan éjfélkor a jövő esztendőbe... Minden, ami jelen volt, visszavonhatatlanul a múltban vész el.

Kérdezzük meg magunktól ezen az estén: hogyan gazdálkodtunk az elmúlt évben az idővel. Ezzel a drága kincssel, amelyről minden közmondás azt mondja, hogy „az idő pénz!” „Die Zeit ist Geld!” — Az idő pénz, vagyis érték, amit meg kell becsülnünk, és ami soha többé nem tér vissza.

Az időt órával mérjük. A mai elmélkedésben három órát mutatok fel. Mindegyik az idő értékére figyelmeztet bennünket.

1. Az első az *altöttingi óra*. Altötting Bajorország legrégebb és leghíresebb Mária-búcsújáró helye. Ezen a kegyhelyen a kegytemplom hátsó frontján látható egy hatalmas óra, amely „több” mint egyszerű időmutató szerkezet. Ezen az ősi órán ott áll a halál a kaszával. Minden óraütésre halálos vágásra suhintja kaszáját. — Ez az óra a mulandóságra figyelmeztet.

A földön minden pillanatban 100 ember hal meg. Naponként mintegy 150 ezer ember távozik az életből. Az elmúlt évben is több millió ember hunyt el. Talán az altöttingi óra számunkra is az utolsó órát üti ebben az évben. Életünket is kíséri és minden másodpercben könyörtelenül közelebb visz ahhoz az utolsó órához, amelyet a legnagyobb földi kalandnak nevezünk: a halálhoz.

Ebben az esti órában rádöbbenünk ideiglenességünkre. Megtapasztaljuk, szinte megérezzük mulandóságunkat és végességünket. — A zsoltáros így kiált fel: „Napjaim tovatűnnek, mint a füst. Napjaim olyanok, mint a sűrűsödő árnyék!”

Ebben az évben talán a mi családunkba is beköszöntött a gyász. Egyik vagy másik szülő, férj vagy feleség, gyermek vagy jó barát, szomszéd vagy munkatárs hagyott itt bennünket örökre. Mi meg itt maradtunk. Élünk, dolgozunk Isten kegyelméből. Köszönjük meg ezt az ajándékot! Törekedjünk lelkünk javára felhasználni a még hátralévő drága időt, amely nem tér vissza többé...

2. A második óra az *augsburgi óra*. Augsburgban egy toronyban látjuk Szent Mihály főangyalt, lábánál a legyőzött sárkánnyal. Minden évben csak kétszer gyűlnek össze az emberek, éspedig szeptember 28-án és 29-én, a szokatlan élmény megtekintésére. Akkor ugyanis minden óraütéskor Szent Mihály felemeli lándzsáját, hogy a sárkányra halálos csapást mérjen.

Ez az óra a harc, a küzdelem óráit üti nekünk. Talán most arra az egzisztenciális küzdelemre gondolunk, amelyet ebben az évben újra meg újra meg kellett harcolnunk: a fáradtság ellen, a betegség ellen, a gyász ellen, a szerencsétlenség ellen... Sajnos törekvéseink, vágyaink, terveink nagyrészt megghiúsultak...

Az a harc azonban, amelyről Szent Mihály szól nekünk, a bennünk is tomboló harc, a jó és rossz között. A jó, a szép szeretne felfelé törni, és a rossz makacsul húz bennünket lefelé. Állandóan a jó és rossz között feszül életünk. Mennyi feszültség a családban, a házastársak között, a rokonok között, a barátok és munkatársak között...

3. A harmadik óra Schussenriedben található. Ez az óra vigasztaló. Egy kolostor-templomban őrzik. A kismutató ezen az órán olyan, mint egy liliom. Jelképe az Istenanyának, a Szeplőtelennek, aki kegyelemmel teljes. A nagymutatót galamb díszíti. Ez pedig a Szentléleknek a jelképe. Galamb képében száll le a Lélek, aki minden kegyelem közvetítője és kiárasztója. Minden órában a nagymutató, a Szentlélek galambja utoléri a kismutatót, Mária liliomát. Ez az óra azt akarja hirdetni, hogy Isten kegyelme minden órában elébe megy az embernek. Csak meg kell fogni, bele kell kapaszkodni. Ez az óra a kegyelem óráit üti nekünk, amelyekben Isten lehajol hozzánk, hogy segítségünkre legyen.

A jó Isten nem hagy egyedül a mulandóság rögs útján. Velünk akar maradni. Köztünk kíván maradni. Ezért alapította az Egyházat, amely vezet igéjével, erősít szentségeivel, táplál Eucharisziájával. Erőt ad, amikor gyengéknek mutatkozunk. Megbocsátja bűneinket és ismét magához emel.

Az új év, amely éjfélkor ránk köszönt, nagy kegyelem. Isten ajándéka. Fogadjuk azt élő hittel és szent reménységgel induljunk az új esztendőnek! Avilai Szent Terézzel mondjuk: „Minden elmúlik, egyedül Isten marad meg. — A türelem mindent elér. — Aki Istent bírja, annak semmi sem hiányzik; Isten maga elég.”

II.

Az év utolsó napján a hívő emberen bizonyos elfogultság, megtottság vesz erőt.

A falusi nép, amely közelebb van az ősi hagyományhoz, az év utolsó napját Óldásnak nevezi. A falu apraja-nagyja templomba megy. Együtt, közösen adnak hálát az Úristennek az elmúlt esztendőért.

A mai világban olyan ritka a hála. Mintha teljesen kiveszett volna. Mindent jogosnak tartunk, követelünk másoktól. Gyermekek a szülőktől, a szülők egymástól és mindenkitől. Jaj de nehezen tudjuk kimondani: Köszönöm szépen! Pedig milyen jólesik az minden embernek. Mennyire megváltozna az emberek közötti viszony mindenütt: az utazásnál, a közlekedésnél, a városházában, a hivatalban, az üzemben, gyárban, ha ezt a szép szót egymásnak szívből ki tudnánk mondani: Köszönöm! Nagyon nehéz ez. A büszke, gőgös, öntelt ember nem szívesen ismeri el mások jóságát, nagyságát és szépségét. Sőt elkerüli azt messzire, akinek hálával vagy köszönettel tartozik. Olvassuk a Bibliában, hogy az Úr Jézus is átélte ezt... Tíz súlyos beteget, belpoklost gyógyított meg. A tíz közül csak egy ment vissza megköszönni! Csak egy tudta kimondani ezt a szót: köszönöm... A többi kilenc nem. Ez a szomorú arány, azt hiszem, ma sem változott.

Mi, akik hiszünk Istenben, és tudjuk, hogy a világot ő irányítja és kormányozza, hisszük, hogy velünk van akkor is, ha úgy érezzük, sötét alagúton visz keresztül az utunk. Az év utolsó napján mondjunk szívből köszönetet elsősorban a jó Istennek, hogy örködik felettünk. Hogy nekünk — hívő embereknek — mindig van Valaki, akibe

belekapaszkodhatunk. Akihez az élet sötét, szenvedésteli nehéz óráiban fohászkozhatunk. Olyan szörnyű az, amikor az ember egyedül érzi magát! De amikor összekulcsolja kezét és imára nyitja ajkát, már nincs egyedül! A láthatatlan Isten vele van. Benne van. Adjunk ezért hálát az Istennek! És azért, hogy tudunk benne bízni rendületlenül! Ezt a szent hitet kell továbbadni gyermekeinknek és unokáinknak. Sőt mindenkinek, mert minden megkeresztelt és megbérmált ember „hithirdető”. A fényt tovább kell adni szóval, tettel! Kedves Testvér! Ne fürd bele fejed a földbe! Nézz felfelé! Az ég felé! Nyisd ki szemed és szíved a végtelenre! Az ember lelke a végtelenbe vágyódik. Nem tud tartósan betelni senkivel és semmivel a világon.

Hálát adunk...

A szentmisében vasárnaponként, a Glóriában azt mondjuk: Hálát adunk Néked nagy dicsőségedért... Igen, a teremtet világ, az eget dicsérik az Istent... Csak az ember feledkezik meg róla...

Charles de Foucauld elment Afrikába téríteni a mohamedánokat, de eredménytelenül. Vértanúságra vágyódott — megkapta. Súlyos szenvedésében azt mondta: Hálát adok neked Uram a te mérhetetlen dicsőségedért. Uram, nekem elég, hogy velem légy és megelégedett vagyok!

Az Élet és Irodalom című lapban az egyik író ezt írja: „Én minden reggel, hajnalban naplót írok toll és papír nélkül. És amikor reggel felébredek, áttekintem az egész napot, ami rám vár: Mit kell tennem, ami kötelességem... Mi az, amitől óvakodnom kell... És ezt a naplót este fejezem be, amikor lezártam a napot. Csak akkor térek nyugovóra, amikor ezzel a naplóval hálát adok az Istennek!”

Hálát adunk azért, hogy az Úr Jézusban Isten testvérünk lett, embertestvérünk. Embersorsát velünk megosztotta. Hálát adunk azért, hogy a Szentlelket küldte nekünk, a Vigasztaló Lelket, az erősség Lelkét. Szerzte a világon fellendült a Szentlélek tisztelete. A Szentlélek tartja össze az Egyházat. A történelem vihara rég lesöpörte volna a térképről az Egyházat, ha a Lélek nem védelmezné! Mindent Isten Lelke irányít, vezet. Most mondjunk hálát ezért is.

Kezembe toll —
fehér papír előttem
s valami nagy, ünnepi várás
terjeng a levegőben.

... Hát mit tegyek?
Öltözzem gyászruhába
és sirassam az öreg évet,
melynek sírban a lába!

Vagy hófehér
tündöklő ruhát öltsek
és menjek az új év elébe
mint Krisztushoz a Bölcsek?

Hát mit tegyek?
— — Számot vetek a múlttal
és megszületik a világra
ez az ici-picike új dal.

(Dsida Jenő: Szilveszter éjjel)

ÚJÉV

Január 1.

SZŰZ MÁRIA, ISTEN ANYJA

Olvasmány:
Szám 6, 22—27

Szentlecke:
Gal 4, 4—7

Evangélium
Lk 2, 16—21

Bevezetés

Az Újév napja a jókívánságok napja. Boldogságot kíván a gyermek szüleinek. A hitves hitvestársának. A rokon rokonának. A jó barát a jó barátinak. A beosztott a felettesének. A diplomaták, az államfők a népeknek ... A kívánságok teljesülése azonban nemcsak az embertől, hanem az Istentől is függ.

Ma hármass ünnepet ülünk. Ma van Szűz Mária anyaságának ünnepe. Régen október 11-én volt. A II. Vatikáni zsinat után az év első napjára került.

Ma van Karácsony nyolcada is. Az Ószövetségben a születés utáni 8. napon adtak a gyermeknek nevet. Ekkor kapta a betlehemi újszülött a Jézus nevet. (Betűjele: J+H+S — Jesus hominum Salvator, Jézus az emberek Üdvözítője.) Tehát névadó ünnep is van ma. (A Jézus szó jelentése: Szabadító, míg a Krisztusé: Üdvözítő, Felkent.) Ezenkívül minden év első napját VI. Pál pápa 1967-ben a béke világnapjává nyilvánította. Így ma a békéről is megemlékezünk.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Újév Mária istenanyaságának és a világ-békenap ünnepe.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: az elmúlt esztendőben lelki életünkben a Mária-tisztelet milyen szerepet játszott?

Az új esztendőre, amelynek küszöbén állunk, vannak-e konkrét terveink arra, hogy Mária által Jézushoz kerüljünk?

— csend —

Mert kevés bennünk a máriás hit és lelkesedés: Uram, irgalmazz!

Mert mindennapi életünkben sokszor még egy „Üdvözlégy Máriát” sem mondunk el: Krisztus, kegyelmezz!

Mert vallásos életünk nem vonzó családunk és közvetlen környezetünk előtt: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus azért jött a világba, hogy szabad emberekké váljunk. Szabadok a sors és a történelem „hullámszásától”, szabadok az Ószövetség törvényeitől — mivel ezeknek csak előkészítő jellegük van. A megtestesülés által, azzal, hogy Krisztus emberi testet vett fel, a mi testvérünk lett. A keresztségben a Fiú Lelkét vettük s így Istent bizalommal Atyának szólíthatjuk.

A mai napon nagy tisztelettel nézzünk az „Asszonyra” (Gal 4, 4), aki arra hívatott, hogy a Megváltó anyja legyen. (Jn 1, 14, Róm 1, 3)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Ma új évet kezdünk, amelynek „homlokára” ezt írjuk: Az Úr 1989. esztendeje... Ez a nap Szűz Mária anyaságának ünnepe is. Ő az Istenanya, Jézus anyja. Milyen jó és megnyugtató, hogy az új évet az ő anyai oltalma alatt kezdhethetjük meg. A Szűzanya kezét bizalommal fogva, vágjunk neki az új esztendőnek.

De az induláskor egy kicsit mégis megtorpanunk. Szeretnénk beletekinteni az induló új esztendőbe. Mit hoz az új év? Mit várhatunk az új esztendőtől? Úgy gondolom, hogy ebben a zajló és feszültségekkel teli világban egyetlen gondolkodó ember sem kívánhat mást, mint békét a világnak és békét minden családnak.

1. *Békét a világnak!*

Az ember fél és retteg a jövőtől. Mitől fél és mitől retteg igazán? Mi veszélyezteti, mi fenyegeti életünket és emberi sorsunkat? A legszörnyűbb rossz, amitől az ember fél és amivel az emberiség szembenéz: egy világméretű háború veszélye.

Innen van az, hogy VI. Pál pápa 1967-ben az év első napját a béke világnapjává nyilvánította. A katolikus egyház minden templomában forrón esedeznek a békéért: „dona nobis pacem” — adj nekünk békét...

A világon sok minden ellenkezik a békével. Igen gyakran találkozunk az őszinteség hiányával mind a személyes, mind a közösségi élet különböző területén. Ezáltal gyanakvás foglalja el a bizalom helyét az emberek és a népek között. A gyanakvás pedig félelmet szül. Ez azután megakadályozza a párbeszédet és megnehezíti az együttműködést.

Igazság nélkül a béke mindig törékeny marad, mert az igazság különbözteti meg az igazi békét annak eltorzulásaitól. Csak az a béke tartós, amely a jogon, az igazságosságon alapul és összhangban van a közjóval. Csak az az igazi és tartós béke, amely valóban emberi is. Erre az emberi igazságra építeni a békét azt jelenti, hogy az erkölcsnek biztosítjuk az elsőbbséget a technikával szemben. A személynek biztosítjuk az elsőbbséget a dolgokkal szemben. A szellemnek biztosítjuk az elsőbbséget az anyaggal szemben. Azért az igazság a béke ereje, mert meghatározza a visszatérést az erkölcsi rendhez, az igazságossághoz és a társadalmi szeretethez.

Mire is van tulajdonképpen szüksége az emberiségnek? A legnagyobb fokú lelki megújulásra! Más szóval arra, hogy az ember visszatérjen magasztos eszméihez, amiket hűtlenül elhagyott... De láthatjuk már a reménység sugarait is.

Sok komoly tudós megérzi, szinte megéli, hogy a valóság sokkal mélyebb és messzebbre mutató, mint a tapasztalat. Ezért keresik a kapcsolatot a lelkiismerettel, az erkölccsel és a vallással. Olyan tudósok, mint Heisenberg, Jordan, Max Planck már régen megállapították, hogy a vallás és a tudomány úgy összetartozik, mint egyazon érem két oldala. A tudós azt kutatja ma, amit a végtelen Bölcsesség évmilliók óta alkot.

2. Békét a családnak!

A család is csak akkor tud megújulni, ha visszatér Istenhez, ha megint elkezd imádkozni. Szemünk, szívünk, mindenünk a földhöz tapad. Nem nézünk felfelé. Pedig az Úr Jézus azt mondotta: „Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18, 20). Az édesanyának legszentebb kötelessége, hogy gyermekét imádságra tanítsa. Az imádkozó édesanya képe felnőtt korunkban is élénken él emlékezetünkben. A gyermek tőle kapta az életét. Az első lépéseket is az ő gyámolításával tette meg. Ő tanította meg gügyögéséből az értelmes beszédre. Öneki kell a kis kezeket először imádságra kulcsolnia.

A családban állítsuk vissza a régi szép szokást: a közös esti imádságot. Gyermekünket tanítsuk meg imádkozni! Az a család, amely együtt imádkozik, együtt is marad. A feszület és a „Házi áldást” valamikor ott függött minden falusi ház nagyszobájában.

Örömmel látjuk, hogy eltűnnek a falusi, nedves lakások és helyettük komfortos, modern, szép villalakások emelkednek. De az új házakban már ritkábban látjuk a feszületet és a „Házi áldást”. Tanuljuk meg újra e szép imádságot, amely így hangzik: „Hol hit — ott szeretet; hol szeretet — ott béke; hol béke — ott áldás; hol áldás — ott Isten; hol Isten — ott szükség nincsen!”

II.

Jézussal az új évben!

Olvastuk az evangéliumban, hogy „a Jézus nevet adták neki...” Névadó ünnep van ma!

Az anyaszentegyház egy nevet tűz oda az új év elejére: Jézus! Ebben a névben van üdvösségünk és boldogságunk... Jézus nevére minden térd meghajlik az égben, a földön, még az alvilágban is, mert Jézus az Úr, az Isten. Ezért az ő nevét hívjuk segítségül az új év kezdetén.

A keresztyén vértanúk Jézus nevével az ajkukon mentek a halálba... Hunyadi János keresztes vitézei Jézus nevével az ajkukon mentek a pogány törökre... Ránk is nagy küzdelmek várnak. Talán meg is rémülnénk, ha előre látnánk mindent... Ezért hívjuk segítségül ma és az év minden napján Jézus nevét!

Jézus neve nemcsak egy név, melynek viselője már nincs közöttünk. Jézus ma is él és uralkodik! Nemcsak az ajkunkra vesszük az ő nevét, hanem szívünkbe hívjuk őt, hogy ott éljen és uralkodjék... Milyen boldog az az ember, aki ma reggel meggyónt és megáldozott. Meghívta szívébe Jézust — így kezdte az új esztendő. Jézus nevével az ajkán és Jézussal a szívében...

Igen, így kell kezdeni az évet. Jézussal a szívünkben! Aztán év közben is gyakran meghívni őt szívünkbe. Lehetőleg minden vasárnap... De legalábbis minden hónapban egyszer. Akkor majd nem kell félni semmiféle veszedelemtől, Jézus segíteni fog. Ha Isten velünk, ki ellenünk?

Boldog új évet! Csak üres kívánság marad ez, ha nem tesszük hozzá: Jézussal! Akarjátok, hogy az új esztendő valóban boldog esztendő legyen? Hívjátok meg őt magatokhoz a szentáldozásban, s látogassátok meg gyakran az Oltáriszentségben. Hívjátok őt gyakran segítségül! Így lesz Jézus jó barátotok és a ti boldogságot adó Üdvözítők...

Jézussal szemben senki sem lehet közömbös vagy semleges. Csak két út lehetséges! Vagy vele, vagy ellene... Ha megfogjuk a kezét, biztos úton vezet. Ha eltaszítjuk magunktól, akkor zátonyra fut életünk.

III.

Újév napja Mária Istenanyaságának, az Istenszülőnek is szent ünnepe!

A Szűzanya ott áll az új év küszöbén és megfogja a kezünket, a mi reszkető, nyugtalan, bizonytalan kezünket. — Az újszülött gyermek az életben maradáshoz igényli édesanyja segítségét. Ha édesanyja szeretettel fogadja, ha anyai gondossággal ápolja és első lépéseit a nagyvilágban biztos kézzel irányítja, ez döntő lesz a gyermek egész életére.

A földi édesanyját azonban előbb-utóbb elveszítjük. Fogjuk hát meg égi édesanyánk, a Szűzanya kezét! Vegyük kezünkbe a szentolvasót az új év minden napján... Segítsége nem marad el!

Most, az új év kapujában bizakodva köszöntsük őt: Üdvözlégy Mária... égi Édesanyánk!

IV.

Újévi gondolatok

Nem szabad elfelejteni az evezést

Régi legenda mondja, hogy Szent Konrád püspök egy hajócskában kelt át a bodeni tavon. Hatalmas vihar keletkezett. A rémült hajóslegények megkérték a püspököt, hogy imádkozzék értük, mire Konrád így szólt: Rendben van, de ti se felejtsetek el evezni.

Ne felejtjük el ezt az új esztendőben: tegyük meg mindkettőt. Elsősorban imádkozunk. Úgy imádkozunk, mintha minden a mi imánktól függne. Imádkozunk a családban, a közösségben. De ne felejtkezzünk meg az „evezésről” sem, azaz a munkáról, a lelkiismeretes köteleességteljesítésről, Isten útjairól sem!

Az új esztendő megkeresztelése

Kereszteljük meg a ma éjszaka született új esztendő:

1. Az Atya nevében. Tőle származik minden. Az év is. Minden nap. Benne élünk és minden ismét Hozzá tér vissza.

2. A Fiú nevében. Ő elvette a világ bűneit. Megszentelte és megáldotta a világot. Felettünk a kereszt jele áll. Az Istenfiúság jele. Ez ad nekünk világosságot, erőt és bátorságot.

3. A Szentlélek nevében. Ő vigasztalást, kegyelmet, életet, tüzet, szeretetet hoz. Erre mind szükségünk van az új esztendőben.

Jézus neve

Legyen Jézus az új évben:

1. *A mi Üdvözítőnk.* Azaz gyógyítónk a test és a lélek minden betegségében. És hozzá kell fordulnunk bizalommal, mint az a sok beteg az evangéliumban.

2. *A mi Boldogítónk.* Ő többet akar gyógyulásunknál. Mindenke-
előtt végső célunkat, a nagy, örök boldogságot, a mennyországot
akarja számunkra. Nézzünk egyenesen arra, most, az év kezdetén.

Boldogság?

Az emberek most boldog új évet kívánnak egymásnak. Mit jelent ez?

1. Mi a boldogság? A külső boldogság — látszatboldogság, ami később szerencsétlenséggé torzul és ez a földi boldogság veszélye. A tulajdonképpeni boldogság — benső.

2. Mibe kerül a boldogság? Áldozat nélkül semmit sem lehet elérni. Teljesítmény nélkül nincs jutalom.

3. Nem akarni kell a boldogságot, hanem másoknak adni! Ez a boldogság legnagyobb titka. Tegyük jó feltételeket, még jobb elhatározásokat. Jobb adni, mint kapni. Az önző boldogságkeresés teszi tönkre a házasságok zömét.

V.

VI. Pál pápa imája a békéért

(1970. január 1.)

Urunk, mi ma úgy fel vagyunk fegyverkezve, mint soha még az elmúlt századok során, és olyan gyilkos fegyverek birtokában vagyunk, amelyek pillanat alatt képesek elpusztítani a Földet és talán az egész emberiséget.

Urunk, mi virágzó hadiipart létesítettünk, amely démoni képességekkel tud előállítani minden méretű fegyvert, és mindnek az a célja, hogy gyilkolja, irtsa az embereket, testvéreinket! Ily módon sikerült létrehozni a nagyhatalmak félelmetes fegyverkezési egyensúlyát a szegény népek piacán, akiknek nincsenek ekéik, nincsenek iskoláik, nincsenek kórházaik.

Urunk, mi eltűrtük, hogy oly eszmeáramlatok éljenek közöttünk, amelyek ellenségeskedést hirdetnek ember és ember között: a nacionalizmust, a faji megkülönböztetést, egymás eltiprását, a kereskedelmi egoizmust, az önző individualizmust, mely közönyös mások szükségleteivel szemben.

Urunk, elismerjük, hogy rossz úton haladunk! Mégis...

Urunk, nézd erőfeszítéseinket a világ békéjéért. Tudjuk, hogy ezek az erőfeszítéseink önmagukban gyengék, de legalább őszinték. Lám, mennyi nagyszerű nemzetközi szervezet működik az emberiség javára. És mennyi tárgyalás folyik a lefegyverzés érdekében!

Azután, nézd csak Urunk a sok sírhantot, amelytől meg kell hasadnia a szívnek. Tekintsd a háborúktól, a belviszályoktól, a megtorlások következtében szétszóródott családokat, síró asszonyokat, haldokló gyermekeket, mindenüket elveszített menekülteket. Tekintsd a sok nyomorúságot és szenvedést! És tekintsd azokat az ifjakat, akik ma éppen azért láznak, hogy végre igazságosság uralkodjék a Földön és az egyetértés legyen az új nemzedékek alaptörvénye.

Urunk, Te azt is tudod, hány buzgó lélek dolgozik csendben, bátran és önzetlenül. És azt is tudod, mennyien imádkoznak bűnbánó és ártatlan szívvel. Mert vannak keresztények, ó mennyien vannak! — akik őszintén akarják élni evangéliumodat, áldozatkészen és szerető szívvel.

Mi Urunk, Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, adj nekünk békét!

VÍZKERESZT

(Karácsony utáni 2. vasárnap)

URUNK MEGJELENÉSE

Olvasmány

Iz 60, 1—6

Szentlecke

Ef 3, 2—3a. 5—6.

Evangélium

Mt 2, 1—12

Bevezetés

Isten üdvözítő terve kiterjed minden népre. Az isteni kinyilatkoztatás fokról fokra tudatosítja ezt bennünk.

Izajás próféta arról ír, hogy az Úr dicsősége Jeruzsálemen keresztül minden népet elbűvöl.

Jónás könyve arról tanúskodik, hogy az Úrnak nemcsak a választott nép, hanem a ninivei emberek is fontosak.

Szent Pál ismételten hangsúlyozza, hogy a kereszténységre nemcsak a zsidó nép fiai, hanem minden nép gyermekei meghívást kaptak.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Minden ember Isten gyermeke! Minden ember egyformán imádkozhatja Istenhez: „Mi Atyánk!” Mi mégis nem teszünk-e megkülönböztetést az emberek között műveltségük, társadalmi állásuk, jövedelmük, fajuk alapján?

— csend —

Ha a kevésbé művelteket lenézzük: Uram irgalmazz!

Ha a más vallásúaktól elfordulunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem tudunk őszintén jóakaratuak lenni minden ember iránt: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az ószövetségi üdvtörténet leginkább Izraelnek szólt. De már a próféták is jelezték, hogy Istennek üdvözítő terve túlmutat Izrael határán. A zsidóság nagy része azonban ezt nem akarta tudomásul venni. Szent Pált is meglepte a nagy titok kinyilvánítása, hogy a pogányok is hivatalosak a messiási üdvösségre. És maga is csodálkozik, hogy pont ő hívatott arra, hogy a pogányoknak elvigye az örömhírt.

Vajon ismerjük-e mi hivatásunkat és felelősségünket az evangélium, az örömhír hirdetésére?

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az egyház egyetemessége

Ez az Epifánia alap gondolata és legfőbb értelme! Isten befogad minden népet, mert értük és hozzájuk jött. Ez az egyház univerzalizmusát, egyetemességét jelzi már előre.

Mi keresztények, nem vagyunk egy bebiztosított kaszt tagjai. A visszamaradt, fejlődő népek nem kevésbé kedvesek Isten előtt, mint mi. Az ő szenvedésük, nélkülözésük nem kevésbé értékes, mint a mi áldozatunk. Az ő jószándékuk, hódolatuk és szolgálatuk az istenség előtt nem kevésbé értékes, mint a mi imádásunk. Tévedéseik ellenére is, amelyekért nem felelősek...

De ennek érdekében szükséges, hogy ők is keressenek, kutassanak, mint a napkeleti bölcsek: Mi a fontos? Mi az igaz? — És itt következik a mi elkötelezettségünk is. Nekünk is feladatunk, hogy gondoljunk rájuk, az igazságot adjuk tovább nekik.

Ha tekintetünket messzire vetjük, akkor a nyomor, amit ott látunk, nem hagy hidegen minket. Akár testi, akár lelki legyen is az...

Testvéreink testi nyomoráról sok szó esik, mivel a tömegkommunikációs eszközök révén látóköreinkbe kerültek. És ezért több segítségre is számíthatnak — hogy emberhez méltó életet élhessenek.

A keresztény univerzalizmusnak a lelki nyomorra is gondolnia kell. Nem mintha mi európai, nyugati népek sokkal jobbak lennének... Olyan krízist hoztunk létre, amely párját ritkítja a történelemben, a nemi kicsapongás, a kábítószeres terén is... Mi is tele vagyunk problémákkal. De nem mondhatjuk: elég nekünk a magunk baja! Nem törődünk mással! — A mi problémánk elsősorban kulturális probléma, amelyet a racionalizmus a bölcséletével és az ebből fakadó életfelfogásával magával hozott. De ezt a krízist ellenkező reakcióval kell gyógyítani... mégpedig „új reformációval”!

A természeti népek, a „pogányok”, az úgynevezett „elmaradottak” lelkiileg egészségesebb körülmények között élnek. Elpuhultság nélkül.... Szennyirodalom nélkül... Szellemi zűrzavar, minden biztos igazság kétségbevonása nélkül... Semmi sem biztos, már semmi sem igaz, nincs többé biztos iránytűnk. Mindenki azt teszi, amit akar. A civilizált Nyugaton csapatostól jelentkeznek a hamis próféták, felelőtlen profitéhséggel. Időbe telik, míg minden rendbe jön.

Ha a katasztrofális vallási eltévelyedéseket és a hamis tanokat nézzük, amint hamis bálványokat imádnak, amint ízléstelen dolgokat üznek és ezáltal lelküket kívánják megmenteni... — megborzadunk. A vallásban nem találnak egyetlen biztos pontot sem, amelyben hihetnének, ahol megnyugodhatnak.

Mi azonban világos, magasztos, tiszta tannal bírunk, Isten erejével megerősítve... Ha ezt egy kicsit megértjük, akkor szájalommal vagyunk eme emberekkel szemben, testi és lelki szükségletük miatt. Ezért a missziók által segíteni kell őket.

Az ember életének értelmét és szépségét csak akkor veszi észre, ha a mindenség örök törvényét a maga életében is megvalósítva látja...

Ebben a szemléletben felülemelkedünk az élet kicsinységein és csalódásain. — De ezzel az embertársunk is jobban előtérbe kerül. Megértjük, hogy ő is olyan, mint mi. Alapvetően hasonló problémákkal, hasonló nehézségekkel, fájdalommal, erényekkel és hibákkal van megáldva vagy megterhelve, mint mi. Ugyanolyan értékű és hivatású, mint mi.

Ez az Epifánia-szemlélet megszabadít az önző én-központúságtól. Az osztály-, a nemzeti és faji elkülönülésektől is... A kicsinyeskedésektől... A tagadhatatlanul létező különbségek ellenére is.

Ez a szemlélet az embert vallási szempontból is helyes megvilágításba helyezi.

II.

Gondolatok a napkeleti bölcsekről, vagyis a „három királyokról”

1. Királyok voltak. Ez a népi hiedelem. Helyesen gondolták ezt a népek, mivel a Királyhoz királyoknak kellett jönniök. Ő az igazi Király. A negyedik Király! S királyok dolga, hogy ezt a Királyt imádják!

2. Imádkozók voltak. Imádkozni jöttek. Ez a legelső, amit Istennek adnunk kellene: „Szenteltessék meg a te neved...” Mi többnyire csak koldulunk. Túl gyerekes az elképzelésünk Istenről.

3. Idegenek voltak. Különböző világtájakról jöttek. Személyükben a kontinensek találkoztak. Betlehem, az egyház kapuja, tárva-nyitva áll. Mindenki bejöhet rajta. Itt mindenkinek jut hely... Ma van éppen ezért a missziók, a hithirdetés születésnapja is.

4. Bölcsek voltak. A tudomány emberei, „entellektüelek”, profeszorok... és milyen hívők! Ha az ember akarja, meg tudja találni a Gyermeket. De alázatosnak kell lennie. Az alázat pedig többnyire „hiánycikk”....

5. Férfiak voltak. Nem nők... Itt a jászolnál csak egy asszony van: Mária. A többi mind férfi. Az Úr a férfiakat hívja... Kiállani Krisztus mellett. Óvni a gyermeket. Védni a családot.

.

Istennel szemben királyi módon kell viselkednünk. Így viselkedett a három király. Mi sokszor oly kicsinyesek vagyunk a jó Istennel szemben. Amikor például a vasárnapi kötelességről beszélünk... azt mondjuk: kell! Ám nekünk is királyi módon, nagylelkűen kellene cselekednünk. Az imában, az áldozathozatalban, a felebaráti szeretetben egyaránt.

.

Népek kincse. Sajátos ajándékaikat hozták el.

Mik ezek a népek kincsei? Talán a különböző fajták, nyelvek és kultúrák... — Egyik nép sem jobb vagy rosszabb a másiknál.

Ezek jöjjenek most az egyházba! Nemcsak európai az egyház, hanem „világegyház”! Mindnek akad hely és mind hoz múltjából valami értékeset... Vajon milyen lesz az egyház arculata például a 2000. évben?

III.

Krisztus mindenkié

A napkeleti királyok történetében nemcsak a királyok hódoló imádatára kell figyelniünk a betlehemi Kisded előtt, hanem arra a felfordulásra is, amelyet megjelenésük Jeruzsálemben okozott.

Micsoda zavar támadt egyszerre Heródes udvarában! A főpapság és a nép vezetői megrendülten döbbennek rá a napkeleti bölcsek látogatásának jelentőségére. Ha igaz az, hogy a Messiás megszületett, s ezt éppen ők, Isten választott népe nem tudják, miközben messze országok királyai már hódolatukat hozzák neki...!

Elviselhetetlen számukra az a gondolat, hogy a Messiás, akire évezredek óta várnak, más népeknek is a reménye legyen! Egész múltjuk, jelen és jövő életük a Messiás reményére épül: a Megváltó csak a zsidóké lesz... Csak az ő vezérük lesz... Csak őket fogja nagy néppé tenni az összes nemzetek közül... S íme, most messze földről idegen népek keresik őt, hogy imádják és hódoljanak neki.

Ez az ösztönös felismerés a nép vezetőiben, Jézus nyilvános működése folyamán elkeseredett gyűlöletté fajul. Mert a Názareti Jézus gyakran félre teszi az ószövetségi törvény előírásait, mert ő minden népet, mindenkit tanítani, szeretni akar.

Lépten-nyomon hangoztatja, hogy az idegenek, a pogány százados, a tirusi asszony, a hálát adó bélpoklos (stb.) jobban megértik őt, mint saját népe! Azt is kijelentette, hogy ezekben több hitet talált, mint egész Izraelben.

A nép vezetőiről vallott ítélete pedig a megalázó kereszthalált jelentette számára. Közben egyre nőtt ellenségeinek gyűlölete és barátainak szerető ragaszkodása körülötte.

Szeretet és gyűlölet... Mind a kettő Jézus megváltói munkájának világgraszoló kiterjedését segítette elő. Hisz a zsidó nép gyűlölete és üldözése készteti az apostolokat, hogy a szűk kis Palesztinából világgá menjenek! S aztán buzgóságuk mindenhol megtermette a maga gyümölcsét. Talán mindegyikük úgy érezte küldetése szent kényszerét, mint Pál apostol: Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot!

Jézus megváltói küldetésében mindkét erőt: a gyűlöletet is, meg a szeretetet is ügyének szolgálatába állította. A három királyok hódoló imádatára is, meg a jeruzsálemi királyi udvar gyűlöletére is szükség volt tehát, hogy Krisztus az egész világ előtt ismertté legyen.

Ma is, mint egykor Jeruzsálemben, nagy zavar van Isten választott népében, az egyházban. Újra megelevenedik az öt szeretők és gyűlölők tábora. Bizonyos azonban, hogy ez a zavar, ez az útkeresés az evangélium ügyét viszi előre! Ma is vannak, akik nem értik meg őt, s vannak, akik odaadóan imádják az egyházban.

Így ébredünk rá, hogy Krisztus küldetése már nem fér el egészen az egyház régi keretei között. Így fog kialakulni az egyház új arca, melyen minél több, modernül gondolkodó, Istenkereső ember fogja felismerni az Isten Fiának vonásait.

Bízva tekintsünk a gondviselő Istenre! Vajúdásaink, útkereséseink és szenvedéseink szálai az ő kezében futnak össze. Valljuk és hisszük, hogy az egyház jelen átalakulása is arra szolgál majd, hogy Krisztust az egész világ megismerje!

Hogy ez megvalósulhasson, új, más utakat kell keresnünk. A napkeleti királyokat is az Isten más-más úton vezette vissza hazájukba. Mi is hisszük, hogy az egyház — ha más, új utakon is — de hazajut majd a rábízott új világgal együtt a szeretet és a gyűlölet feszültségei között, Királyához: Krisztushoz!

A három napkeleti bölcsek aranyt, tömjént, mirrhát adának,
és hódolattal hódolának mindhárman a kis Jézuskának,
és megemlékezvén a jelről, amelyet álomban kapának,
hazafelé lusta tevéken kerülő úton indulának.

Hazafelé amint kocogtak a téres síkságokon által,
megtelt ő békességes szívök csöndes, egyszerű boldogsággal,
Ó lelkem, mért nem lehetsz boldog a három keleti királlyal,
bolyongván a különös élet elhagyatott pusztáin által.

.....
Ó ha néked is fölragyogna egyszer a csillag és mehetnél,
miként a három bölcs királyok, megállapodnál Betlehemnél,
könnyből, bánatból, fájdalomból Jézusnak ajándékot tennél...
Aki ezt írta, árva vándor, egy csöndes Áve Máriát kér...

(Rónay György: Vízkereszt)

VÍZKERESZT UTÁNI VASÁRNPAP

(Évközi 1. vasárnap)

URUNK MEGKERESZTELKEDÉSE

<i>Olvasmány:</i>	<i>Szentlecke:</i>	<i>Evangelium</i>
Iz 42, 1—4, 6—7	ApCsel 10, 34—38	Lk 3, 15—16, 21—22

Bevezetés

A II. Vatikáni zsinat előtt Vízkereszt ünnepén (Epifánia — jan. 6.) három eseményt ünnepelt az egyház. A napkeleti bölcsek, a három királyok hódolatát az újszülött király előtt Betlehemben; Jézus megkeresztelését a Jordán folyóban Keresztelő János által; s Jézus első csodáját a kánai lakodalomban. A zsinat utáni liturgikus reform igen bölcsen e három eseményt nem együtt, nem zsúfoltan idézi emlékezetünkbe, hanem külön-külön. Mégpedig úgy, hogy a napkeleti bölcsek hódolata megmaradt Vízkereszt ünnepére (jan. 6., illetve a rákövetkező vasárnap), Jézus megkeresztelkedése átkerült január 13-ra, illetve Vízkereszt utáni vasárnapra, amely egyben az évközi 1. vasárnap is, és a kánai menyegző megünnepeése pedig átkerült az évközi 3. vasárnapra. Így mindhárom fontos esemény mélyebb megközelítésére nyílik lehetőség.

A mai napon Jézus megkeresztelkedéséről elmélkedünk...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Jézus — a bűntelen — a Jordán partján beáll a bűnösök közé, hogy Keresztelő Jánostól felvegye a bűnbánat keresztségét. Ezzel példát akar adni, hogy a bűntől mi is szabaduljunk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: este átgondoljuk-e a napunkat, hogy mit vétettünk vagy mit mulasztottunk?

— csend —

Ha a bűnt már nem tartjuk bűnnek és azt sem tudjuk, mikor és hol kereszteltek meg minket: Uram irgalmazz!

Ha gyermekeinket nem akarjuk vagy nem merjük megkereszteltetni: Krisztus kegyelmezz!

Ha megkeresztelt gyermekeink vallásos nevelését elhanyagoljuk, vagy a hitoktatást, a templomba járást megtiltjuk nekik: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Péter igehirdetése az apostoli kor igehirdetése volt. Jézus Krisztus által adta meg nekünk Isten a békét. Jézus felvette Keresztelő Jánostól a keresztséget.

De Isten elküldötte rá a Szentlelket. Messiássá kente fel őt, mint saját Fiát.

Ezt az üzenetet kell nekünk ma is hirdetnünk és mellette tanúságot tennünk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A pásztoroknak az angyalok hirdették meg az örömhírt, hogy megszületett a Megváltó. A napkeleti bölcseket a csodás csillag vezette Jeruzsálemen keresztül a betlehemi barlanghoz, ahol hódolatusukat fejezhették ki az újszülött Királynak.

A mai evangélium szerint az Atya maga nyilatkoztatja ki a Jordán partján tolongó tömegnek, hogy Jézus az Ő szeretett Fia, aki most közöttük van.

1. A belső megtérésre törekvők között ott voltak a titkos megbízottak is, akik meg akarták közelről ismerni ezt a kemény férfit: Jánost, mivel vele szemben bizalmatlan volt a heródesi hatalom. Voltak ott katonák is, hogy az esetleges zavargásokat a tömegben csírájában elfojtsák.... De ott voltak a sanda írástudók is, akik tudni akarták, ki az, aki kereszttel és kinek tartja magát, mi joga teszi azt, amit tesz... Milyen címen vonzza maga köré a tömegeket...

De ott volt ismeretlenül, inkognitóban Jézus is, az emberré lett Ige, a második isteni Személy... Azért, hogy végigjárja azt a keserves sorsot, amit magára vállalt, amikor emberi testet öltött és gyermekként megszületett.

Ebben a tragikus emberi sorsban, ebben a tapasztalati világban ott burjánzik a bűn is. Maga Krisztus nem vétkezhetett, alázatból állt be a bűnösök sorába.

2. Keresztelő János, ez a szikár, szókimondó, rendíthetetlen próféta hirdeti a bűnbánatot, és azokat, akik ezt elfogadják, megkereszteli a Jordán folyóban. Sokan tolongtak körülötte a parton...

Tehát Jézus is beállt közéjük... Nem vétkezett — de érezheti a bűn következményeit. Hiszen aki a rózsza kellemes illatát élvezi, még jobban borzad egy oszlott tetem bűzétől... Vajon nem egy ilyen megsemmisülés, feloszlás, vagy rothadás-e a súlyos bűn?

3. Ezért Jézus megkeresztelteti magát. A bűnbánat keresztsége beiktatja őt hivatalosan is a bűnösök közösségébe. Az Atya küldi oda, hogy majd új keresztséget hozzon ennek a népnek, a Lélek és a tűz keresztségét. Keresztelő János maga mondta, hogy majd eljön az, aki Lélekkel és tűzzel keresztel...

4. A Teremtéskor a Lélek lebegett a vizek felett. És életet, szépséget teremtett a világon. A Lélek lebegett a Szűzanya felett is és új, isteni életet fakasztott a gyermek Jézus személyében.

Most szintén a Szentlélek száll le a Jordán partján, hogy új életet teremtsen. Új dimenziót nyit ekkor, mely az embernek Istenhez való viszonyát teljesen átalakítja.

Az ember a keresztség által, melyet Krisztus hoz, nem egy kiváltságos, szeretett vagy büntetett teremtmény lesz, hanem Isten gyermeke! Elhagyhatja bár az atyai házat, mint a tékozló fiú tette, vagy otthon maradhat, de szeretet nélkül, amint a nagyobbik fiú cselekedte — de sohasem mondhatja, hogy elhagyott és magára hagyott volna. Még akkor sem, ha dezertál, elszakad hitétől. Ha egyszer megkeresztelkedett, akkor attól a pillanattól kezdve „fiú” marad mindörökké. Minden pillanatban megtalálhatja azt a két meleg atyai kezét, amely szeretetével magához öleli, ha hazatér...

Krisztus keresztsége a Jordán mellett a maga egyszerűségében és a rákövetkező teofániában — az isteni jelenésben — minden keresztény keresztség preludiuma, előképe lesz... A keresztség által új

teremtmény — és szeretett, Istentől keresett, kedves gyermek lesz, aki megszabadul a bűn szolgaságából és nyitottá válik a természetfeletti világ számára.

Ám mit látunk manapság? Nálunk is hányan vannak már, akik hanyagságból, nemtörődömségből vagy egyéb okokból nem kereszteltetik meg gyermeküket! Számuk napról napra szaporodik... Mint a vadvirágok, csalánként nőnek fel... hit, vallás, Isten ismerete nélkül. Mind többen jönnek házasságkötéshez olyanok, ahol a fiú vagy a leány nincs megkeresztelve. Vagy ha igen, nem volt elsőáldozó, s így semmit sem tud hitéről.

De kérdem: az sem fáj nekünk, hogy milliók élnek a világon kereszttség nélkül? ... Az evangélium ismerete nélkül? ... — Mintha a missziós lelkület kihalt, kihűlt volna bennünk, amely valamikor lelkes hithirdetőket küldött a pogány földrészekre.

Az is igaz, hogy már sajnos nem kell távoli földrészekre menni... Itt vannak a nem hívők saját családjukban, saját rokonságukban, szomszédjukban, falukban, városukban...

Elkötelezettség nélkül csak lapos, langyos, fakó, unalmas lesz az életünk. Rajta hát! Mi is újra keresztelkedjünk meg tüllel és Lélekkel!

II.

Az Isten fia

Urunk megkeresztelkedésének napja, isteni méltóságának bemutatása is. Az evangélium elbeszélése elsősorban Krisztus isteni méltóságát hirdeti, s egy fontos szempontra hívja fel a figyelmünket.

A názáreti Jézus ismeretlen emberként vegyül el a tömegben, s hallgatja Keresztelő János beszédét. Majd odaáll a bűnbánó emberek közé, s kéri Jánostól a kereszttséget. Miközben végigcsordul rajta a Jordán vize, hallatszik az égből az Atya-Isten szava: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik!”

Bizonyára megdöbbenve néztek Jézusra... Ezt az egyszerű embert, aki külsőleg tekintve teljesen olyan, mint ők, ezt az embert az ég, az Isten dicsősége fogja körül, s Isten őt Fiának nevezi!

Jézus ekkor még nem kezdte meg nyilvános működését az emberek között. Még senki sem ismeri. Senki sem gyűlöli. Még nem is

rajonganak érte. Az Isten minden „történelmi érdem” nélkül, teljesen ismeretlenül — mint saját népe számára is idegent — mutatja be Krisztust a világnak: Ő a világ Megváltója, az Egyetlen, aki erre a küldetésre méltó, mert az Isten egyszülött Fia!

Rendkívül fontos jelentőségű tehát Krisztus megkeresztelkedése és az itt elhangzott isteni kijelentés: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik...!”

Azt akarja hangsúlyozni az evangélium, hogy Krisztus isteni méltóságát nem az emberek rajongása, csodálata teremtette meg. Ő nem azért az Isten Fia, mert ezt a hitet csodatetteivel, tanításával és megnyerő modorával, magatartásával az emberekben kialakította. Isteni méltósága örök valóság! Nem szorul rá történelmi előzményekre... Sem az emberek véleményére... Neki nincs szüksége propagandára, rajongó közvéleményre, haditettekre! A názáreti Jézus az örök Isten örök Fia. Mielőtt bármit is tett vagy szólt volna...

Isteni személyének valósága, igazsága elsősorban a kinyilatkoztató Isten tekintélyére van építve, nem pedig saját csodatetteire. Ezért áll ez az esemény, ez a kinyilatkoztatás Jézus nyilvános működésének az elején!

Ő úgy kezd beszélni, úgy kezd cselekedni, mint akinek ehhez eleve hatalma van!

Amikor Keresztelő János őt megkereszteli, Jézus személye különleges események középpontjába kerül. Tanúságot tesz mellette nemcsak a mennyei Atya, hanem a Szentlélek is, aki érzékelhető módon kapcsolódik emberségéhez. Milyen csodálatos kép! Az emberi természet a Szentháromság körében tűnik fel előttünk! Szinte átragyogja az isteni személyek jelenléte...

Isten így fejezi ki, hogy mennyire megbecsüli az embert. Milyen nagy méltóságot szánt neki. Az ember arra hivatott, hogy a Szentháromság körében éljen már itt a földön. Szent János apostol a kereszténység lényegét abban látja, hogy „közösségünk van az Atyával és a Fiúval, Jézus Krisztussal” (1 Ján 1, 3). Az ember végső célja csak az Istennel való közösség lehet, teljes ismeretben és szeretetben!

Krisztus megkeresztelkedésénél tehát a Szentháromság kinyilatkoztatásával az embert az isteni személyek körében látjuk. Ennek földi hivatásunkkal kapcsolatban is fontos mondanivalója van. Az embernek úgy kell élnie a Földön, hogy méltó legyen a Szentháromság kitüntető szeretetére!

III.

A mai evangélium egy helyszíni közvetítés szemléletes képét tárja elénk. Látjuk a Jordán partját. A tömött sorokban gyűrűző embereket, akik sorban állva várják János keresztségét. És ismeretlenül ott áll a sorban Jézus is... 30 éves korában... Most Jézus kilép a názareti családi ácsműhelyből a nyilvános élet fényébe... Belép a társadalomba...

Az első fellépés mindig döntő a társaságban, az iskolában, a színpadon... általában mindenütt. Amit az első találkozásnál elhibázunk, az később nehéz helyrehozni.

Az első találkozás tehát döntő fontosságú. Ezért várható volt, hogy Jézus eme első fellépésénél küldetésének lényegét kinyilvánítja... Kezdetről fogva világosnak kellett lenni, hogy ki ez a Jézus? Miért jött? Milyen feladatot kell teljesítenie ebben a világban?

Ezen a napon az Isten megadja ezekre a kérdésekre a feleletet!

Ez a nap a Szentháromság közös megnyilvánulása. Az Atya így szól: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik!” — és a Szentlélek galamb képében leszállott Jézusra.

És milyen csodálatos! — Amikor Jézus imádkozott, megnyílt az ég! Jézus nyilvános működését *imával* kezdte. Művét Isten kezébe tette, s így készen állt a Szentlélek befogadására.

Jézus megkeresztelkedett. Tehát a keresztség az első, legfontosabb szentség. Általa az ember rálép Isten útjára és Isten is rálép az ember útjára. Kétoldalú, csodálatos „szívátültetés” ez. Ezt a tényt a legmagasabb fokon így fejezi ki Szent Pál: „Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él én bennem...” (Gal 2, 20)

NAGYBÖJTI IDŐ

NAGYBÖJT 1. VASÁRNAPJA

PÁRBESZÉD A PUSZTÁBAN

Olvasmány:
MTörv 26, 4—10

Szentlecke:
Róm 10, 8—13

Evangélium
Lk 4, 1—13

Bevezetés

Az ember leginkább kenyérrel él. Ez különbözteti meg az állatoktól és az angyaloktól. De éppen mert ember, nem csupán kenyérrel él. Szüksége van az *igére* is, amely ébreszt, megajándékoz és ösztönöz. Hallja az édesanyja hangját. Tudja, érzi, hogy szeretik. Hallja Isten szavát. Felfogja, hogy őt elismerik és elfogadják. Csak ezáltal lesz emberré...

Nem leszünk boldogok azzal, hogy sok mindenünk megvan. A felesleg és túlzott bőség ártalmas. Az ember mindenekelőtt legyen szabad! Szabad és semmi se akadályozza abban, hogy valódi énjéhez hűséges maradjon, s így küldetését betöltse. Jézus megmutatja nekünk az idevezető utat. Ő az Ige, Őbenne szólít meg minket az Isten.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A keresztyén élet részesedés Krisztus életében. Most, a nagyböjt elején kérdezzük meg magunktól: életünk minden területét áthatja-e a krisztusi szellem? A családi életet? A munkahelyi tevékenységet? A baráti kapcsolatokat is?

— csend —

Ha túl gyarlók és esendők vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha szükségünk van kegyelmedre: Krisztus kegyelmezz!

Ha megtérésünk csak részleges: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

„Isten kivezette népét Egyiptomból...” Az izraelita ember egész hitét össze tudta foglalni ebben a mondatban.

Az Újszövetség hitét összefoglalja a hitvallás: Jézus Krisztus az Úr! — Isten Jézust feltámasztotta a halálból.

Ebből ered az üdvösség, „ha száddal vallod, hogy Jézus az Úr és szívedben hiszed, hogy Isten feltámasztotta a halálból, üdvözülsz!”

Az élet központja a szív. A hitvallás helye az emberi közösség, azoknak a világa, akiknek „egy az Ura”.

Az örömhírt azonban hitelesen kell közölni. Hinni csak akkor fognak, ha az üzenet a szív meggyőződéséből ered és eljut a szívek mélyébe, hogy átalakítsa az emberek életét.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Negyven évig tartott Isten népének vándorlása a pusztában. Negyven napig tartott Jézus tartózkodása is a pusztában.

A pusztá annyit jelent, mint a hit és próbatétel legkeményebb időszaka. Jézus a Lélek erejével és a Szentírás igéjével száll szembe ellenfelével, a sáttánnal.

Az evangélium utolsó mondata megmutatja, milyen összefüggésben látja Lukács evangélista Jézus megkísértését, amikor mondja: „...egy időre elhagyta őt a sátán...” Az ellenfél nem adja fel a küzdelmet, vár a maga órájára... a szenvedés órájára... Ez azonban nem a kísértő órája lesz, hanem Jézus órája, és az ő végleges győzelméé.

II.

Hagyjátok mindkettőt nőni az aratásig

Honnan a konkoly a búzában? Honnan a bűn, a gonoszság? Honnan a széthúzás és ellenségeskedés? Ameddig a szem ellát, mindenfelé felüti fejét a konkoly...

Hányszor szakad fel a sikoly a hívő ember lelkéből: Quo usque tandem...? Uram, még meddig?

Hányszor kiált a kétségbeesett hang: Uram, már elég! Nem bírom tovább! Meddig tűröd még, hogy a gonoszság fennhéjázva járjon; meddig tűröd még, hogy fiaid, a hívő lelkek szorongatásban éljenek? Meddig engeded, hogy a konkoly elfojtsa a búzát?

Igen, ez is csoda, mint minden a világon: a mysterium iniquitatis, a történelem legnagyobb csodája. Erre ad frappáns, mesterien rövid feleletet a mai evangélium.

Az Úr Jézus a magvető — ő csak jó magot vet mindenfelé, minden szántóföldbe... Mi az a szántóföld?

A lélek, a család, az iskola, az egyházközség, a tudomány, a művészet... az egész emberiség. Jézus mindenüvé jó magot vet! De az ellenség, a gonosz lélek észrevétlenül rossz magot szór a vetés közé... A magyar szöveg ezt vadócba vagy konkolyra fordítja. Tulajdonképpen kábító hatású, bódító, részegítő növényről van szó, melynek neve: lolium. A rómaiak, majd később a franciák nagyon szerették, mert morfium hatású mérge képzeletbeli világba ringatta őket...

Ilyen bódító maggal veti be a gonosz lélek az ember minden vetését!

Az Úr nem tépi ki mindjárt! Türelem!

Miért engedi meg az Úristen a konkolyt, a gonoszszágot a földön?

1. Hogy ezek a jók által megjavuljanak...
2. Hogy a jók erénye és állhatatossága a gonoszok révén megerősíthetők és megdicsőíthetők...

Isten akarata, hogy a jók a gonoszokkal együtt éljenek itt a földön. Irgalmasságának folyománya az, mivel azt akarja, hogy ezek is megtérjenek. „Nem akarom a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen...” Tudom, keserves élet ez. „Vita communis crux maxima...” A közös élet nagy kereszt! Hát még akkor, ha gonoszokkal, bűnös emberekkel kell együtt élni.

A jók példája, sokszor, mint a kovász, lassan megdolgozza ezeket is. A szép szó... a szeretetteljes figyelmeztetés, a keresztény türelem, a bajban tanúsított őszinte együttérzés... Meglátjátok Testvérek, még a közömbösök, sőt a vallásellenes emberek lelkét is megfogja. Az öntudatos, következetes katolikus élet még a vallásellenes emberben is tiszteletet ébreszt.

A környezetnek döntő befolyása van az ember etikai fejlődésére! Azért mondja a közmondás olyan találóan: madarat tolláról... embert barátjáról lehet megismerni.

A saját házunk táján irtsuk a konkolyt... A rosszakból faragjunk szép lelkeket, a vadócba ojtsunk rózsát, hogy legalább körülöttünk szebb legyen a föld... De ha nem is sikerül a gonoszokat, a konkolyt tiszta búzává változtatni, akkor is megvan ennek a jelentősége. Az Úr megengedi, hogy ezáltal a jók erényessége még tökéletesebb fokra emelkedhessék!

Próbátétel ez a jók számára! Itt tűnik ki, valóságos arannyal van-e dolgunk, vagy valamilyen talmi fémmel? Itt tűnik ki — a gonoszak között —, hogy valóban erényesek vagyunk-e.

Addig türelmesek vagyunk és nyugodtak, míg minden az akaratumk és kívánságunk szerint történik. — Addig szelídek vagyunk, amíg senki sem bosszant fel. — Addig megbocsátók és elnézőek vagyunk, amíg mások megalázkodnak előttünk. — Addig buzgók és állhatatosak vagyunk, amíg minden sikerül és jó egészségnak örvendünk. De valóságos erény ez?

Türelmesnek lenni a szenvedésben... Alázatosnak lenni a megaláztatásban... Megbocsátónak lenni az ellenszenvesekkel szemben... — ehhez már nagyobb erő kell! Azért mondja a magyar is „erény”-nek, amelyhez erőfeszítés kell.

Megengedi Isten a konkolyt, mert sokszor tiszta búza lesz belőle! Deus sapiens, quia patiens... A tegnapi egyházüldöző Saul ma Pál, a népek apostola. Az eretnek és bűnös Agoston ma az egyház legzseniálisabb szentje. A vámos Lévíből lett Szent Máté apostol...

Az üldözések, a szenvedések is javára válnak az egyháznak. Ezért mondotta Szent Ambrus: „Vedd el az üldözéseket és eltűnnek az egyház gyöngyei...” — vagyis a vértanúk. Ha nincs annyi eretnekség, nem ragyognak olyan fényesen a katolikus hitigazságok!

De nemcsak próbátétel ez, hanem figyelmeztetés is... Tilalomfa is. A rossz jobban ragad, mint a jó. A közöny, a nemtörődömség, a szenvedély — ha nem vigyázunk —, rajtunk is úrrá lehet. „Vigilate et orate.” Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek! — Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék! Nem dobhatunk senkire sem követ, mert nem tudjuk, melyik pillanatban esünk el mi is!

Eljön egyszer a történelem aratásnapja is. Eljön egyszer a konkoly kiirtásának szörnyű napja. A Szentírás nem hagy kétséget felőle... A dúsgazdag és a szegény Lázár parabolája nagyszerűen illusztrálja ezt.

Eljön egyszer a nap, amikor a Júdás-lelkek, amikor a farizeus-szívek, amikor a Pilátusok és Kaifások alatt megreccsen a föld és az isteni Bíró szörnyű, de igazságos ítéletét hallják: „Távozzatok tőlem átkozottak, az örök tűzre...” Eddig felül voltatok — most alul... Eddig fennhéjázatok — most bűnhődjete... Eddig gyaláztatok szent nevemet — most lakoljatok... Eddig kinevettetek engem — most sírjatok... Szörnyű lesz ez az aratás; a konkoly pedig ég kiolthatatlanul az örök tűzben!

De a jók megkapják jutalmukat. A tiszta bűzát kévékbe kötik és az Úr csűrjébe viszik. Az annyiszor megalázott és kigúnyolt kereszt soha nem látott fényben, diadalmasan fog ragyogni... A kereszt, amelyet szégyelltünk megvallani, nyilvánosan uralkodni fog!

Ne rettenjünk meg tehát a konkoly láttán. Boldogok leszünk, ha a szenvedések őrlő fogai alatt mi is el tudjuk mondani Szent Ignác antióchiai püspök és vértanú szavait, amelyeket akkor mondott, amikor a római cirkusz vadállatai elé készült: „Krisztus gabonája vagyok, megőrölnek a vadállatok fogai, hogy tiszta kenyér legyen belőlem!”

Imádkozzunk... és úgy éljünk, hogy mi is ezek közé kerüljünk!

.

Egy pillantás az emberarc mögé
Egy dobbanás az emberszíven át...
Ember, a szépség a hazád!
Te nem lehetsz az ördögé.

Csak egy pillantás, befelé, magadra,
Ahol e percben bűg a végtelen,
Még egy szívdobbanás, és megjelen
Lelked vásznán a boldog Isten arca.

(Sík Sándor: Mozart, hegedűverseny)

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJA

Hogyan kell megváltozni?

AZ ELVÁLTOZOTT JÉZUS

Olvasmány:
Ter 15, 5—12, 17—18

Szentlecke:
Fil 3, 17—21

Evangélium:
Lk 9, 28b—36

Bevezetés

A látás és a hallás legfontosabb érzékeink, melyekkel kapcsolatot létesíthetünk a külvilággal. Aki nem lát, nagyon -szegény- ember. Aki nem hall, talán még szegényebb. A látás és hallás mindenekelőtt nemcsak fizikai, hanem az ember számára személyes, főként pedig szellemi folyamat. Mind a mai napig egyiknek sincs tökéletes tudományos magyarázata. A hallásból, a tudomásulvételből vezet az út a tapasztaláshoz, a megismeréshez, a megértéshez. De a figyelemhez, az engedelmességhez és a cselekvéshez is.

„Öt hallgassátok” — vagyis Jézust, aki az Isten Igéje és Igazsága. Csupán akkor hallja meg az ember ezt az Igét, ha „teljes szívéből és minden erejéből” figyel.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A világban az erőszakos és a ravasz ember gyakran ér el látszólagos sikereket. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem fertőzte-e meg gondolkodásunkat a világ rossz szelleme? Előnyt biztosítunk-e döntéseinkben a szeretet szellemének?

— csend —

Ha szeretjük az erőszakos megoldásokat: Uram irgalmazz!

Ha hajlamot érzünk mások megfélemsztésére: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem merjük elveinket megvallani és megvalósítani: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Filippiben olyanok is felléptek, akiket Szent Pál mint „Krisztus keresztjének ellenségeit” nevezett meg (Fil 3, 18). Olyan emberekről van szó (3, 21), akik a testet vagy túlbecsülik, vagy megvetik. Zsidókból lett keresztények ezek, akik azt vallják, hogy a külsőségekben megnyilvánuló szertartások szükségesek az üdvösséghez. Pogányokból lett keresztények, akik saját bölcselkedésük szerint a testet megvetik és senki földjének tekintik. Igaz, az Apostol azt mondja, hogy nyomorúságos ez a test, de a feltámadt Krisztusnak van hatalma ezt a testet saját dicsőségébe felvenni. Nála, az „égben” van most már a mi igazi hazánk. Ő a mi jövőnk! Ő kérdőjelezi meg jelen életünket és értékeit. De megment minket, ha valóban átadjuk magunkat átalakító hatalmának.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Péter hitvallása után Jézus előre megmondta a tanítványoknak, hogy szenvednie kell és meghalnia, de harmadnapon feltámad (Lk 9, 22). Más kifejezéssel, ugyancsak szenvedés és dicsőség a Jézus színeváltozásáról szóló beszámoló mondanivalója is. Itt Jézus mint a mennyei dicsőségben felmagasztalt Emberfia nyilatkozik meg. Az Olajfák hegyén ugyanezek a tanítványok a szenvedő Isten-szolgáját fogják majd látni.

Jézus „útja”, mely Jeruzsálemben teljesül be... A tanítványok természetesen csak akkor fogják megérteni, amikor a feltámadott Jézus erre szemeiket megnyitja (Lk 24, 25–26).

A felhőből hangzó szózat Jézust „Fiúnak”, „Kiválasztottnak” nevezi, az egyetlennek, akire hallgatni kell (Lk 9, 35). A fényes felhő, amely őt és tanítványait beborítja, az ószövetségi Isten-jelenlétre utal.

II.

Számunkra dicsőség?

Nem túl éles ellentét ez: Az Úr fent a hegy csúcsán, erőben és dicsőségben ragyogva, földöntúlian megdicsőülve — és mi lent, a völgyben cipeljük terheinket. Gyakran fáradtan és bágyadtan. A kereszténység nagy kritikusa nem egészen jogtalanul mondja: vidámabban kellene énekelnünk és megváltottabbnak kellene kinéznünk, hogy a világ higgyen Megváltónkban!

Az ellentét valóban fennáll! Idelent nem vagyunk megdicsőülve. Még túl sok a visszataszító, sőt csúnya az életünkben. Talán még arckifejezésünkben is. És mégis sok a közös köztünk és a megdicsőült Jézus között. Mert mi hiszünk abban, hogy „mindnyájan, akik földetlen arccal tükrözzük vissza az Úr dicsőségét, a dicsőségben fokról fokra hozzá hasonlóvá változunk át, az Úr Lelke által” (2 Kor 3, 18). Isten dicsősége már bennünk van. És nem marad nyugton bennünk! Tovább sürget, a teljességig, a beteljesedésig, Lelke működése által. Csak engedjük őt működni! Akkor az Úr bennünket is átváltoztat. Saját képére alakít. Tehát van jövőnk! Minden okunk megvan, hogy köszönetet mondjunk Istennek, aki kiválasztott és megszentelt minket. Fáradt vagy keserű rezignációnak tehát nincs helye! Érdemes élni!

III.

A titokzatos Úr

A táborhegyi esemény nagy titok. De nem az egyetlen titok ez Krisztus életében. Valóban titkok veszik körül... Sőt Ő maga is titok. Ez nem is lehet másként, mert Isten az emberek között él, mint ember — ez bizony titokzatos és érthetetlen... Számunkra felfoghatatlan.

Jézus életének néhány nagy titkát nézzük most. Születése... az Egyiptomba való menekülés, amelyet az Atya nem akadályozott meg... a názáreti harminc év, ez látszólag elveszett idő volt.. Ilyen Jézus megkísértésének nagy titka a sátán által... Az apostolok meghívásának titka, akik között ott volt Júdás is... A csendes éjszakák titka, amelyeken mennyei Atyjával társalgott.. A sátánnal való

találkozás titka a megszállott emberben, például Gerazában... Kínszenvedésének titka, ahogyan engedi magát megkötözni... Halálának titka... Feltámadásának és mennybemenetelének nagy titka...

Tovább is gondolkodhatnánk Krisztusunk mai titkai felett... Így ő, mint Feltámadott, Atyja mellett a mennyben van. Ám ugyanakkor egyházában is tovább él. De titokzatosan jelen van mint Oltáriszentségi Úr a tabernákulumban, és végül szívünkben...

Krisztus titkai — Isten titkai. Amily kevésbé tudjuk felfogni Istent egészen, éppoly kevésbé Krisztust, mivel Ő *nagyobb* a mi gondolkodásunknál. Csupán az alázatos hitben tudjuk őt felfogni.

Kérjük ennek a hinni tudásnak az ajándékát!

.

Mi az Isten akarata?

Sokan talán azt mondanák: egy szerencsétlenség, haláleset, betegség stb.... Ilyenkor imádkozzuk: Uram, legyen meg a Te akaratod! — Jobban szeretnénk azonban, ha az ilyen akarat nem teljesülne. Tehát: Isten akarata bajhoz, szerencsétlenséghez hasonló? Mások azt fogják mondani: Isten akarata a tízparancsolat... Ez helyes, mivel Isten a tízparancsolatban közli velünk akaratát. Ám ez nem a legvégső, amit Isten tőlünk, emberektől és számunkra, emberek számára akar. Hiszen végül is nemcsak engedelmes szolgákat akar, hanem — és ezt hallgassuk most meg Szent Pál tanításából: „Az az Isten akarata, hogy szentek legyetek...” (vö. 1 Tessz 4, 1—8).

Tulajdonképpen gyógyulásunkat, életszentségünket akarja Isten. Hogy ez az életszentség milyen, azt megmutatja az Úr Jézus táborhegyi megdicsőülése (Mt 17, 1—9). Ezt akarja számunkra is a mi Urunk. Ilyennek kell egykor lennünk. Világító, ragyogó, sugárzó embereknek. Amint Krisztus itt önmagán mutatja meg nekünk. Ezt akarja számunkra az Isten... Hála legyen érte az Úrnak!

.

Őt ballgassátok!

Isten az ő Fiához utasít minket. Hiszen az Atya nem beszél közvetlenül velünk. Nem szól közvetlenül hozzánk. Nem küld

nekünk rendkívüli üzeneteket, hanem Isten üdvözítő terve szerint minden Jézus Krisztus által jön, az ő Fia, a mi Urunk által. Ő az Isten Igéje hozzánk. Ezért ő a világtörténelem egészen nagy eseménye. Ezért kell őt valóban hallgatnunk. Ám hol hallhatjuk őt? Hol szól hozzánk?

1. A Szentírásban. Van otthon Bibliánk? Olvassuk? Egyáltalán, törődünk Isten szavával? Gyakran hallani: ezt a regényt bizonyára olvasta — ezt a filmet bizonyára látta... És Isten Igéjét?

2. Az egyházban. Itt Isten Jézus Krisztus által szól hozzánk, mert hiszen egyházában tovább él. Az egyház olvassa fel nekünk Isten szavát és meg is magyarázza, mivel az Írás nem magyarázza meg önmagát. Mi mindent nem olvastak már ki az Írásból! Az egyház prédikál, erre hallgassunk. Éheznünk kellene Isten Igéjét!

•

Találkozás Krisztussal a szentmisében

A szentmisében valamit átélünk abból, amiről az evangélium számol be. Felmegyünk az Úrral a szent hegyre. Krisztus felvisz magával. Ott csend van és magasztosság... Ott azután leszáll ránk Isten világossága, Isten kegyelme és áldása, amely el van rejtve a természetes szemek előtt... Ott Isten szól hozzánk és őt kell hallgatnunk. Mindennap magunkkal vihetünk egy jó gondolatot, amikor ismét „leszállunk” a völgybe. (Záró gondolat: Szólítsuk fel a híveket, hogy most, a nagyböjt folyamán hétköznapiokon is jöjjenek a szentmisére.)

•

A kegyelem órái

Isten mindig nálunk van. Mindig közel van hozzánk. Néha azonban egészen különösen tisztán érezzük ezt a közelséget. Ezek a kegyelem órái... A táborhegyi órák.

Ilyen kegyelmi órákat élünk át a „hegyen”, azaz a csendben, a zajos utaktól távol...

A rejtettség is ilyen órákat rejt, ezek a szívünkben és bensőnkben játszódhatnak le...

A világosság és igazi benső öröm órái ezek...

.

Fény az égből

Ennek az evangéliumi résznek különös helye van a nagybőjti időben és Jézus életében. Itt látjuk későbbi dicsőségének felvilágosítását, a húsvéti dicsőség elővételezését. Ezért

— vigasz az apostolok számára. Meg fogják érni az Ő kínszenvedését, és akkor majd erre kell gondolniuk...

— vigasz a mi számunkra. Mi is gyakran kétség és nehézségek között élünk. Nem mindig könnyű kereszténynek lenni. Ezért ez a fény nekünk is világít. A Feltámadott dicsősége segítsen mindig, újra és újra, hogy kibírjuk keresztény voltunkat!

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAP

A HOLNAP AZ ISTENÉ

Olvasmány:

Kiv 3, 1—8a

Szentlecke:

1 Kor 10, 1—6, 10—12

Evangélium:

Lk 13, 1—9

Bevezetés

Ha még egyszer előlről kezdhetném... — sóhajtanak némelyek. Ez azonban lehetetlen kívánság. Ami velünk megtörtént, az határozza meg jelen valóságunkat. Csak ebből a valóságból kiindulva kezdhetünk újra. Megtehetjük-e ezt valóban? Az ember színe megváltoztatható-e? A színe talán nem, esetleg a szíve. Talán ez sem megy... De Isten mindennél nagyobb!

Jézus üzenete így szól: A megtérés szükséges és lehetséges... Ez az üzenet nemcsak úgy, a levegőbe hangzik el. Ma szól nekünk is. Már az újrakezdést jelenthetné, ha el tudnánk arra határozni magunkat, hogy a kezdés kegyelméért imádkozzunk!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Ha aggódunk keresztény vallásunk jövője miatt, vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: Vajon életünk — Isten mércéjével mérve — megérdemli-e, hogy fennmaradjon?

— csend —

Ha következetlenek vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha nem okulunk a múlt tapasztalataiból: Krisztus kegyelmezz!

Ha aggódunk a jövőnk miatt: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Apostol emlékezteti a korintusi egyház híveit Izrael korai történelmének tanulságaira. Átkelés a Vörös-tengeren... Manna az égből és víz a sziklából... Mind Krisztusra utalnak. Az új Mózesre és a szentségekre, melyekből Isten új népe él. De sem a keresztség, sem az Eucharisztia magában véve még nem garantálják az üdvösséget. Isten működése megköveteli és elvárja az embertől, hogy hitét és annak mindennapi gyakorlatát cselekedetekkel bizonyítsa.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus felhívta hallgatói figyelmét a megtérés fontosságára és sürgősségére (vö.: Lk 12, 35—40). Most két eseményre mutat rá, melyek kortársait nyugtalanították. Az egyik a halálesetek, melyek bármelyiküket érinthetnek volna. A másik a terméketlen fügefáról szóló hasonlat. Az idő sürget! Az ítélet elhúzódása nem szolgáltathat okot a gondtalanságra! És a felelőtlenségre!

II.

„Ha meg nem tértek...”

A művészettörténet legérdekesebb műfajai közé tartoznak az úgynevezett „haláltáncok”. Különféle alakban rajzolják, festik, faragják meg a művészek, kőben és fában a halál szerepét. Az egyik képen tavaszi mezőt látunk. Virágos fák alatt virágfüzérés leányok táncolnak. A fa mellett ott áll a csontváz, a halál, kezében kaszával, és leselkedik a vigadozó leányokra... A másik képen egy országúton megy a halál. Szájában fuvalót, kezében hegedűt tart... Elragadó, mindent magával sodró dallamot játszik. Utána emberek, fiatalok és idősek táncolnak. Mintha a szélvész sodorná őket. Előtérben egy szakadék. A halál zenéjére táncolók egyenként hullanak alá a szakadékba...

A lübecki dómban egy képen a pápát lehet látni ezzel a felirattal: „Én tanítok mindenkit”; — a királyt: „Én kormányzok mindenkit”; — a katonát: „Én védelmezek mindenkit”; — s a földművest, amint

ekéjével szántja a földet: „Én táplálok mindenkit” ... és végül a halált, amint egy targoncát tol maga előtt: „Én viszek el mindenkit ebből a világból!” ... Haláltánc!

A közelmúlt szörnyű háborút, de a mai életet és életmódot is sokszor, haláltáncnak nevezhetjük. A halál ezer alakban jár ma is az emberek milliói között. Szárazon és vízen, levegőben és mezőkön, falvakon és városokban, az utcák forgatagában és távoli csatatereken pusztítja az emberiséget. Fegyverek ropognak... bombák robbannak... emberek jajgatnak és halnak meg nap nap után. Maga a második világháború is a XX. század derekának haláltánca volt, amelynek sodrában oly sokan szenvedtünk.

A mai élet haláltáncában csak Istenben lehet nyugalmat találni. Istenben azonban csak az találhat nyugalmat, akit nem választ el Tőle a bűn, hanem összeköt Vele a kegyelem... „Hagyjunk fel tehát a bűn sötét tetteivel és öltünk magunkra a jótettek fényes fegyvereit; járjunk becsülettel, akárcsak világos nappal, nem dorbézolva és részegeskedve, nem fajtalanásban és kicsapongásban, nem perlekedésben és irigykedésben...” (Róm 13, 12–13)

A nagybőjti szentidőben az egyház is arra hív fel bennünket, hogy térjünk meg Istenhez... Ha az egyház szavát követjük és a jó Istennel egyesülünk, a nagy haláltáncban erőt kap a lelkünk. És nem fog bennünket a kárhozatba sodorni. „Legyetek inkább mindjobban hasonlókká a mi Urunk Jézus Krisztushoz...” (Róm 13, 14)

.

Jézus is a megtérést hangsúlyozza... „Ha meg nem tértek, mindnyájan elvesztek!”

A „megtérés” szó igen régi. Talán elavultnak is tűnik. Ma így mondanánk: megváltoztatni életünket... Newmann bíboros szerint élni annyi, mint megváltozni — és tökéletesnek lenni annyi, mint gyakran megváltozni! Nem állhatatlanságból, hanem úgy, hogy megnyílni egy új életnek.

Dante egyik sora így szól: Hic incipit vita nova... Itt kezdődik az új élet!

.

A kiindulópont, saját nyomorúságunk elismerése. Nézzünk magunkba! Ez nem jó így... Ez nem mehet így tovább... Tehát mit tegyünk? Változtatni kell!

Ehhez elengedhetetlen a bizalom, hogy egyáltalán meg tudok változni... Sokszor belekeseredünk és kifakadunk: nem megy! Nem tudok megváltozni...! Ez lehangol! Így bizony középszerűek mardunk. Isten kegyelmével azonban, ha kérjük és kiérdemeljük, mindenre képesek vagyunk!

Vállalni kell az áldozatot! A megtérés nem megy simán, nem megy magától... Csak Isten teremthet újjá — de én sem lehetek tétlen!

„A kegyelem drága árú, fájdalmas utakon vezet...” (Bonhoeffer)
De megváltásunk is drága áron történt!

.

Szent Pál mondta: „Aki azt hiszi magáról, hogy szilárdan áll, vigyázzon, hogy el ne essen...”

Szent Lukács mondja az evangéliumban: „Ha meg nem tértek, mindnyájan elvesztek!”

Újabban a szeretetet hangsúlyozzuk... Hallottuk a tékozló fiú történetét... De a hit körül is vannak kísértések. „Miért szenvedek? Más vidám és én szomorú vagyok... Más egészséges, én beteg vagyok...”

.

Megölték őt a gazdagok,
De a keresztfán égbe nőtt,
s leverte a hamis Napot...
Azóta a családfán csüngő
Krisztus-szív lett a földi Nap,
s ránéznek minden szenvedők...

...Az én családfám: a Kereszt.
A Jóság és a Szenvadás
mint misztikus szőlőgerezd
csüng rajta... Ebből sajtolódik
az élet mámoros bora
s minden teremtés, magvetés...

(Mécs László: Az én családfám)

NAGYBÖJT 4. VASÁRNPJA

A FELÉNK KITÁRT KÉZ — A MI HÚSVÉTUNK

Olvasmány:
Józs 5, 9a, 10—12

Szentlecke:
2 Kor 5, 17—21

Evangelium
Lk 15, 1—3, 11—32

Bevezetés

Az ember elfuthat Isten elől. El is bújhat előle, mint Ádám a Paradicsomban. Megkísérelheti, hogy életét Isten nélkül élje... De kikerülni nem tudja Őt... Ha az Isten egy emberre *ránéz*... márpedig mindegyikünkre *ránéz*... nem tudja többé elfelejteni, mint ahogy az édesanya sem tudja elfelejteni gyermekét.

Jézus ki akar minket engesztelni Istennel. Ő a szeretett Fiú. Ki is tud engesztelni, szeretett fiakká tenni bennünket is. A szeretet ebben mutatkozik meg: nem mi szerettük Istent, hanem előbb Ő szeretett minket és elküldte Fiát, engesztelő áldozatul bűneinkért. (Vö. Jn 4, 10)

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Bizonyos, hogy mindannyiunknak újra meg újra meg kell térnünk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: észrevesszük-e lelkünkben azokat a hibákat, bűnöket, amelyeket az „erkölcsösség” vagy az „igazságosság” leple alatt követünk el?

— csend —

Ha gőgünk megakadályozza bocsánatkérésünket: Uram irgalmazz!
Ha morgolódva bocsájtunk meg másoknak: Krisztus kegyelmezz!
Ha elfeledkezünk irántunk tanúsított türelmedről: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus megváltott minket. Ez azt jelenti, hogy Isten megbocsájtott nekünk és új embereké alakított bennünket. Szent Pál ezt saját magán tapasztalta. A „kiengesztelés ígéje” alapvetően megváltoztatta az ember helyzetét. Szent Pál apostol *újraszületésről* és új teremtésről beszél. Ez az új teremtés azonban nincs lezárva, nincs befejezve. Egészen a beteljesedés napjáig tökéletesedik és megújul. Addig az Isten emberekre bízta a „kiengesztelés ígét”. Ezek az emberek az Ő hírnökei. Nekik kell mindig újra és újra elmondani az embereknek, hogy Isten mennyit tett értük és hogy ebből milyen lehetőségek és követelmények adódnak számunkra.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az elveszett bárány, az elveszett drachma, a tékozló fiú... ez a három példabeszéd Lukácsnál (15) Jézus válasza arra a korabeli szemrehányásra, hogy „Ő bűnösökkel társalog és velük eszik...” (15, 2)

Isten válasza a bűnre utolsósorban nem az igazságosság, hanem az irgalom! A tékozló fiú idősebb testvére az igazságosságot képviseli (vö. Lk 15, 29–30). Neki a maga módján igaza van... De Isten sokkalta nagyobb. Ő meg tud bocsájtani. És ha egy bűnösnek megbocsájthat, akkor örül, mint teremtő művének.

Isten a szeretet... ez azt is jelenti: Isten az öröm! (Jn 6, 32–33; 1 Jn 4, 11–16)

II.

„Mit használ...?”

„Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja?” Ámde lelkünk nagyobb fokú gondozása nem akadályoz-e minket földi hivatásunk teljesítésében?

Semmiképp sem! Dávid próféta így imádkozik a 26. zsoltárban: „Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem, hadd lakjam állandóan az Úr házában életemnek minden napján...” Vagyis hogy állandóan az Úr kedvében élhessen. De ezzel talán kárára volt földi hivatásának? Ellenkezőleg. Gondos király volt... Hős hadvezér volt... Bölcs és igazságos bíró... És máig is megbámult költő...

III.

A tenger rendelkezésünkre bocsájta mérhetetlen mennyiségű vizét. De abból csak annyit meríthetünk, amekkora az edény, amelyet erre a célra felhasználunk. A szentáldozás kegyelmi tengeréből is annyit meríthetünk, amekkora előkészületünk, áhítatunk és szeretetünk edénye...

A szentáldozás hatását összehasonlíthatjuk a testi táplálék hatásával. Utóbbi nemcsak fenntartja a test életét, hanem fejleszti a testet... de csak egy bizonyos határig. Ezzel szemben az Eucharisztia vétele nemcsak fenntartja lelkünk természetfeletti életét, hanem növeli is, mégpedig korlátlanul: „Aki igaz, legyen még igazabb, és a szent legyen még szentebb!” (Jel 22, 11)

IV.

Az élet matematikai feladat!

Az értelmes életnek kell hogy célja legyen. Hosszabb távon egy ember sem élhet értelmes életet konkrét célok nélkül.

Mindenkinek szüksége van hivatástudatra, valamilyen hivatás vállalására. A bizonytalanság, amelyben sok fiatal ember él, nemde oka a reménytelenségnek, a rezignációnak, a lemondásnak.

Az értelmes élethez feltétlenül szükséges a célirányosság az emberi kapcsolatokban is.

A család élete, a családon kívül eső kontaktus a külvilággal, a haladás, az emberi aktivitás kibontakoztatása szükséges előfeltétele az értelmes életvitelnek. Emberek vagyunk, akik előretekintünk, és azt, amit elértünk, túl akarjuk szárnyalni... Ez így van az élet minden szakaszában. A fiatal anyagi és családi egzisztenciára törekszik. Az idős — amit elért — még tenne hozzá...

Senki sem tagadhatja, hogy ez a megszokott életritmusnak a folyamata. Mindenki maga körül forog... Önzés, egyéni és nemzetközi szinten... Megszokott kérdés: Hogyan jövök ki jobban? Mit kell ma és holnap elvégeznem?

Sajnos ez emberi elszigetelődéshez vezet, amelyet már csak akkor veszünk észre, amikor belegabalyodtunk... Soha nem volt annyi szabadidő, mint manapság. Soha nem volt olyan általános jólét, mint most. Soha nem volt ilyen könnyű utazni, más idegen országokat megismerni... Mégis, az eredmény: a magányosság, a mélységes belső üresség, az értelmetlenség, az érzelmi hidegség... A mindinkább haladó, akart és általunk megteremtett jólét magával hozza a belső elszegényedést...

Az idős emberek élete tudatunk perifériájára szorul. A halál a kórházak steril atmoszférájában végez velük, egyedül, magányosan, öntudatlanul...

Ez nem a mai kor vaksága? Nem vagyunk mindnyájan gyógyításra szoruló?

Az evangéliumban elbeszélt jelenet nemcsak egy csoda történeti leírása, hanem egy igen jelentős esemény.

A vak ember meggyógyításában Jézus mint a világ világossága jelenik meg. A részletes leírás mögött az húzódik meg, hogyan reagálnak az emberek Jézus fellépésére. A vizsgálat úgy történik, mint egy peres eljárás... A vak elmondja ismerőseinek... a farizeusok, mint vallási felsőbbbség, bekapcsolódnak a vitába... kihallgatják a fiút és szüleit. Ezek nem mernek nyilatkozni, félnek, ha Jézust Messiásnak ismerik el, kiközösítik őket a zsinagógából. A farizeusok is meginognak: Ti is az ő tanítványai akartok lenni...? Nagy bizonytalanságban vannak. Úgy látszik, belátják, hogy a jól megszervezett jámborság, a törvény kínosan pontos megtartása nem pótolja a hit melletti kiállást...

A meggyógyított vak megvallotta, hogy Jézus próféta! Igaz, a zsidók válasza ez volt: Bűnben születél és te akarsz oktatni bennünket?! — Azzal kidobták... Jézus, amikor ezt meghallotta, így szólt: „Hiszel az Emberfiában?... Ő beszél veled...” — „Hiszek Uram!” kiáltotta a vakon született ember és leborult előtte.

Jóságos Isten, áldottszívű kertész,
ki minden reggel átsétálsz a kerten,
akit csodálunk gyökereket verten
figyelj: egy dudva zsoltárt énekel!

Jóságos Isten, áldottszívű kertész —
Szirmaim nem szép, pompás csillagok;
csak egy tövises, csűf növény vagyok,
lekonyult, béna, bús, haszontalan.

Dudvának hínak. Mindenek gyűlölnék:
megtűz a nap és kínoz a hideg,
mert nincs gyümölcsöm soha senkinek,
s én — mégis élni, élni akarok!

Mert, látod, mégis szép a madárének
és mégis szép a tavasz, illat, fű, rög,
s a kis méhecske énnem is zümmög
és élni, élni, élni akarok!

Jóságos Isten, áldottszívű kertész!
Nekem nem árthat, aki örömet öl,
Csak Te ne bánts, ne tépj ki gyökerestől:
a kis dudvának legyen irgalom!

A fájón-édes élet napjai
legyenek mind-mind kiürített kelyhek,
s Te légy, akinek zsoltárt énekeljek,
míg lassúdan a kerten áthaladsz!

S a kis, szomorú, mihaszna dudvára
— kérlek Istenem: — olykor rátekintsél,
s az több lesz neki minden drága kincsnel
Ne tépj ki Uram! Élni akarok!

(Dsida Jenő: Alázatos, könyörgő zsoltár)

NAGYBÖJT 5. VASÁRNAPJA

„... HOGY TÖBBÉ NEM VÉTKEZEM!”

Olvasmány:
Iz 43, 16—21

Szentlecke:
Fil 3, 8—14

Evangélium
Ján 8, 1—11

Bevezetés

A vétékhez rendszerint az engesztelés társul. A bűntényhez pedig a büntetés. Ez magától értetődőnek tűnik. De vajon a büntetés valóban engesztelés-e? Jóvátész-e valamit? És ki szabhatja meg a büntetés mértékét? Igen nehéz ezekről a kérdésekről tárgyilagosan beszélni.

„Gyökerestől kiirtani!” — ilyen és ehhez hasonlókat lehet hallani... Legalábbis az „igazak” köreiben. De hogyan lehet eljutni a gyökérig? A szenvedély, a megszokottság, a bűn gyökeréig?

Annak idején Jézusnak szemére vetették, hogy „a bűnösökkel tart” (így nevezték akkor a bűnözőket, az aszociálisakat...). Nem jelentett-e Jézus magatartása veszedelmet a társadalom számára? Jézus a gonosznak a gyökeréig akart hatolni... A gonosznak, a bűnnek — és nem az embernek. Mert szerette az embereket. És még mindig szereti őket... „Mindvégig szerette őket...”

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: erkölcsi életünkben nincs-e túl nagy szerepe a büntetéstől való félelemnek? Tudjuk-e azt, hogy a rossz a büntetéstől eltekintve is rossz?

— csend —

Ha gyarlóságaink ismétlődnek: Uram irgalmazz!

Ha sokszor mi is megtorlásért kiáltunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha nehezen akarunk másoknak megbocsájtani: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál megtérésekor sok mindent maga mögött hagyott. De mindenekelőtt saját igaz voltának és tökéletességének öntudatát. Mit nyert helyébe? Krisztusnak, a Megfeszítettnek és Feltámadottnak ismeretét! Nemcsak értelmi megismerést! A szívnek, az egész embernek eleven tudását, az Úrral való mély közösségének a megtapasztalását! Még távol érzi ugyan magát a céltől. A keresztyén tökéletesség ugyanis sohasem kész állapot. Sokkal inkább abban nyilvánul meg, hogy mindig újra meg újra átadja magát az ember Krisztus igazságának és erejének.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A házasságtörő asszonyról szóló elbeszélés stílusa és kifejezés módja után ítélve, inkább Lukács evangéliumába illenék, mint a János-evangéliumba (esetleg ott kapcsolódhatna Lk 23, 37–38-hoz) ... Egyértelmű az összecsendülés Dániel írásával (Zsuzsanna esetével). Jézus azonban sokkal nagyobb, mint Dániel. Ő nem ártatlant védelmez, hanem megbocsájt a bűnösnek. Számára már nem a Törvénnyel szembeni külső engedelmesség a fontos, hanem a szív válasza a nagy adományra és a szeretet igényére.

II.

„Egyedül maradsz...”

Egyedül maradsz,
és minden a te dobogó szívedre utal.
Még dobog és megteremti az időt és tartamát,
és nagy, fájdalmas dobbanással
hajtja előre a világot.
Az óra nyugtalansága ez, és

nyugtalan szíved, míg bennem meg nem nyugszik,
nyugtalan szíved, míg én nem nyugszom benned,
és az idő és örökkévalóság egymásba hanyatlanak.
De legyetek nyugodtak, én legyőztem a világot,
és letűnt már a bűn kínja
a Szeretet csendjébe...”

(Hans Urs von Balthazar)

III.

„Többé ne vétkezzél...”

Ismeretes, hogy testi betegségnél a visszaesés mindig rosszabb és veszélyesebb, mint az első baj. A bűnbe való visszaesés is veszélyesebb, mint az első bűn elkövetése. Megfoszt minket Isten további kegyelmétől, amely a megtéréshez oly elengedhetetlenül szükséges. „Nézd, meggyógyultál. Többé ne vétkezzél, nehogy még nagyobb baj érjen.” (Ján 5, 14)

A fémedény hangos visszhangot ad, ha kövecskét vetünk bele. De ha már tele van kövekkel, nem ad többé hangot. A bűn többszöri megismétlésével lelkiismeretünk szava, intése és tiltakozása is elnémul. És Isten kegyelmi szava iránt is siketekké válunk...

A Kálvária szomorú esete után az apostolok az utolsó vacsora termében gyülekeztek. Egyszer csak megjelenik közöttük Krisztus. És mit mond nekik? Talán szenvedéseit panaszolja vagy Júdás árulását, Péter tagadását? Vagy a jövő titkait lebbenti fel? Nem! Csak ennyit mond nekik: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldlek én is titeket...” Ezután rájuk lehelt és mondta: „Vegyétek a Szentlelket, akiknek megbocsájtjátok bűneiket...” Minden szentgyónásban Krisztus isteni lehelete ihlet minket. Legyünk hálásak minden szentgyónásért, Krisztus leheletéért és lelkünk megtisztulásáért...

Dávid házasságtörést követett el. De bűnét keservesen megbánta és egész életén át siratta. Ez a megtérése dicsőségére vált. — A farizeus a templomban eldicsekedett érdemeivel, a vámos alázatosan megvallotta érdemtelenségét, és ez dicsőségére szolgált. — Mária Magdolna bűnös utcanő volt, de bűnét keservesen megbánta, szentté vált és ez dicsőségére szolgált. — A jobb lator megvallotta megérde-

melt sorsát a kereszten. „Mi méltó büntetést veszünk...” és e vallomása megnyitotta előtte a Paradicsom kapuját.

Minden szentgyónás nagy dicsőség számunkra és megnyitja előttünk is a menny kapuját, hogy annak nagy boldogságát biztosítsa számunkra.

Hogy arcunkat megláthassuk, három dologra van szükségünk: tükörrre, szemre és világosságra. Lelkünk állapotának felismeréséhez szintén háromra van szükségünk. A tükör: Isten akarata, törvénye. Ennek alapos megismerésére kell törekednünk (katekizmus, prédikációk, vallásos könyvek és folyóiratok olvasása). A szem az olvasáshoz szükséges, a világosság pedig a Szentlélek kegyelme, amelyért sokat kell imádkoznunk.

Mikor Krisztus Lázár sírja elé lépett, könnyezett. Mint minden más ember, amikor barátját temetik. De mikor az emberek bűnös lelkébe tekintett, vért izzadt és fájdalmában felkiáltott: „Atyám, ha lehetséges, müljk el tőlem e pohár!” Mikor Lázár teste előtt állott, néhány szóval segített rajta. De mikor a lelkek halálát látta és segíteni akart, nem volt számára elég a szó, a könny, még a csoda sem, hanem felvette a keresztet és szörnyű halálával szerezte meg számunkra a bűntől és örök kárhozattól való szabadulás lehetőségét.

Érdekes állat a krokodil. Felső, vagyis az ég felé fordított oldala oly kemény páncélú, hogy a puszkagolyó sem tud rajta áthatolni. Ellenben alsó, lefelé eső oldala oly puha, hogy közönséges tüvel vagy szeggel is könnyen átszúrható. Ne legyünk mi is hasonlóak a krokodilhoz azzal, hogy a mennyei javak iránt érzéketlenek vagyunk, ellenben a földiek annyira lefoglalják érdeklődésünket, hogy a kísértés és a gonosz lélek könnyen elrabolja lelkünket.

A hegedűs hegedűjének húrjait hol megfeszíti, hol meglazítja, hogy elkapja a kellő hangot. Ha azután a húrral már nem boldogul, eldobja azt. Így tesz Isten is velünk. Néha egy-egy betegséggel, bajjal, szerencsétlenséggel alkalmasabbá teszi lelkünket az örök üdvösségre. Máskor nagyobb kegyelmével megkönnyíti vagy meglazítja lelki életünket. De ha nem javulunk, elvet minket az örök kárhozatra.

Helytelenül cselekszik, aki hallgat akkor, amikor szavával, hozzá szólásával vagy tiltakozásával Isten dicsőségét vagy az Egyház érdekét mozdíthatná elő vagy védelmezhetné meg.

VIRÁGVASÁRNAP

SZENVEDÉS-VASÁRNAP

Olvasmány:

Iz 50, 4—7

Szentlecke:

Fil 2, 6—11

Evangelium:

Lk 19, 28—40

Bevezetés

Jézus Jerikóból az Olajfák hegyén át jön Jeruzsálembe. Felmegy oda, hogy ott „mindent beteljesítsen” (Lk 18, 31): a szenvedést, a halált, a feltámadást. Királyként vonul be Jeruzsálembe. Mint békekirály (19, 35, 38; 2, 14), minden királyi pompa és külső hatalom nélkül jön. A „szegények” megértik üzenetét. A farizeusok idegesek a tömeg lelkesedése miatt és arra kérik Jézust, hogy csitítsa le a népet. Nem teszi... Ellenben megjegyzi: „ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak megszólalni...” (Lk 19, 40) Ebből szállóige is lett: „Saxa loquuntur...”

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Isten mindent megtesz a mi üdvösségünkért. Egyszülött Fiát elküldte erre a Földre a diadalmas virágvasárnapi lelkesedés után, s ő vállalta értünk a szenvedést és a kereszthalált is.

Most tegyük fel magunkban a kérdést: mi mit vállalunk a saját üdvösségünkért?

Elviseljük-e, ha hibáink miatt áldozatot kell hoznunk?

Vállaljuk-e, ha megmosolyognak bennünket az emberek?

— csend —

Mert sokszor elfeledkezünk Jézus szenvedéséről: Uram irgalmazz!

Mert félünk követni őt a szenvedés útján: Krisztus kegyelmezz!

Mert keveset gondolunk lelkünk üdvösségére: Uram irgalmazz!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jeruzsálem népe ünneplő lelkesedéssel fogadja és kíséri Jézust. Ő azonban már előre tudja, hogy a „Hozsanna” kiáltás nemsokára „feszítsd meg”-re fog változni. Az eléje szórt virágszirmokat a töviskoszorú fogja felváltani és a puha faágak helyébe a súlyos, kemény keresztfa fog lépni.

Megtérésed és jószándékod ne legyen csak szalmaláng!

Tőlünk függ, hogy életünkkel „hozannát” vagy „feszítsd meg”-et kiáltunk az Úr Jézus felé és hogy jámbor, buzgó, áldozatos és állhatatos életünk hozsannájával ünnepeljük-e az Urat, vagy egymásra halmozott halálos bűneinkkel állandóan „feszítsd meg”-et kiáltunk, gyűlöletünket éreztetjük vele.

Ne tartozzunk azokhoz, akik vasárnap reggel a templomban hozsannáznak Istennek, este pedig bűnös társaságokban vagy bűnös alkalmakkor „feszítsd meg”-et kiáltanak felé.

Az egész világtörténelmen át az emberiség két csoportba osztható. Az egyik hozsannázik Istennek... A másik meg ellenségének tekinti őt. Így lesz az utolsó ítélet idején is. Így marad az örökkön örökre. Rajtad áll, hogy síron innen és túl melyik csoportba akarsz tartozni.

A nagyhéten háromféle embercsoportot szemlélhetünk Krisztus körül. Az egyik hűséges követőiből állott (Szűzanya, Szent János evangélista, a jámbor asszonyok). A másik csoportot Krisztus ellenségei alkották, akikért az Úr így imádkozott: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mint cselekszenek...” A harmadik — és bizonyos szempontból a legveszedelmesebb — csoportba tartoztak a közömbösök. Ezek bizonyára sokat hallottak Krisztusról, életszentességéről, jótetteiről és csodáiról. De azután többet nem törődtek vele. Számukra kemény lehetett az Úr tanítása és parancsa. Félhettek a lelkükbe belélató ítéletétől... Kényelmüket is megzavarta volna az evangélium követése.

Isten és az Egyház ügyének legveszedelmesebb ellenségei a közömbösök. A nemtörődöm emberek, akiket minden természetfeletti untat. „Aki nincs velem, ellenem van!” — mondotta az Úr.

„Bárcsak lennétek melegek vagy hidegek, de mivel langyosak vagytok, kivetlek benneteket a számból!”

Jézus jól tudta, hogy Jeruzsálemben a szégyen, a kín, a szenvedés és a halál vár rá. Mégis diadalmasan akart oda bevonulni. Szinte örvendező szívvel ment a kereszt elé...

Emberi természetünk fél és borzad a szenvedéstől, ha azt csupán emberi és földi szemmel nézzük. Így csak gyötrelmet és kínt látunk benne. De ha Jézus szellemében nézünk a szenvedés elé, félelmünk csökken vagy éppen megszűnik. Tudjuk ugyanis, hogy szenvedéssel sok érdemet és kegyelmet szerezhetünk magunknak és másoknak.

Ismeretes Júdás sorsa. De Krisztus minden ellenségének és árulójának ugyanaz lesz a sorsa...

E földi életben „hívők” vagyunk. De majd valamennyien „látók” leszünk a másvilágon, amikor megértjük a keresztnek és a többi földi érthetatlenségnek okát és célját, és csodálattal, s hálával bepillantunk az Úr bölcs terveinek felséges építményébe.

Tanulságos és vigasztaló, hogy az Úr azoknak, akiket legjobban szeretett, előre megjövendőlte a szenvedést. A Szűzanyának: „...tör fogja átjárni lelkedet!” — Péternek megjövendőli a keresztre feszítést (Ján 21, 18—19). Pál apostolnak: „Megmutatom majd neki, mennyit kell értem szenvednie...” (ApCsel 9, 16) — „Akiket szerettek — mondja az Úr —, azokat korholom és fenýítem...” (Jel 3, 19)

II.

A passió

A szenvedéstörténet kezdetén az evangélista beszámol az utolsó vacsoráról. Az nemcsak elővételezése annak, ami majd hamarosan megtörténik a kereszten, hanem Jézus ott adta meg szenvedése és halála végérvényes magyarázatát: „Értetek, mindannyitokért...” Magában a szenvedéstörténetben Lukács átsiklott bizonyos ke-ménységeken, amelyeket Máténál és Márknál megtalálunk. A kereszt kemény, rettenetes valóság maradt. Ám Lukács evangélista lényegesebbnek tartja azokra a rejtett fényekre rámutatni, amelyek megvilágosítják a szenvedés éjszakáját... Ezek mindenekelőtt Jézus szavai, amelyeket ezekben az órákban mondott. Továbbá

lényegesebb a szerető engedelmesség és az irgalmas szeretet... Ez az a keresz, amelyen Jézus meghal. (Iz 52, 13–53, 12; Zsolt 22; 69)

III.

A keresz misztériuma

„Uram, ki hisz üzenetünknek?” (Iz 53, 1)

Keserű tapasztalatból ugyanezt mondja Szent Pál a próféta nyomán. Ám néhányan merészen hittek. Hittek a szeretetben és mertek válaszolni rá. Akinak Isten megadja a világosságot és az összhangot Szívével, az meglátja a keresz ragyogását és elszenvedi kínját. Minden csapást, minden gyalázatot érez ugyan, és meghal — hogy éljen... Aki ismeri a keresz és a sír titkát, az mindent tud, amit ember tudhat, amit tudhat Istenről és tudhat emberről...

A Szent Sír látogatása alkalmával kérjük a jelenlévő Jézustól számunkra és szeretteink számára a jó halál legnagyobb kegyelmét! Mily alávalóan, gyalázatosan és hálátlanul viselkedtek a jeruzsálemiek, amikor Megváltójukat, Teremtőjüket, legnagyobb jótevőjüket megkínózták és keresztre feszítették. De ugyancsak rút és hálátlan viselkedés a szülőkkel szemben, ha őket tehetőségünk szerint nem segítjük, vagy öreg napjaikat éppen megkeserítjük. Nekik köszönhetjük Isten után életünket, nevelésünket, neveltetésünket. Csecsemőkorunkban a mindennapos piszokból tisztítottak ki minket, és amikor betegek voltunk, nyugalmukat, még éjszakájukat is értünk áldozták fel, hogy megmentsenek minket az életnek.

Emberileg szólva már azért is szükséges, hogy a földi életben égbekiáltó igazságtalanságok és szörnyű szenvedések legyenek, hogy Istennek módjában legyen a másvilágon ragyogóan kimutatni és valóra váltani végtelen igazságosságát...

.

Azt akarom, hogy boldog légy ezen a földön. — De nem leszel, ha előbb meg nem szabadulsz a szenvedéstől való félelemtől. Amíg „zarándokok” vagyunk, éppen a szenvedésben rejlik boldogságunk. (Ut, 217)

.

Ha látod, hogy a fizikai vagy lelki szenvedések megtisztítanak — áldd azokat! (Ut, 219)

NAGYCSÜTÖRTÖK

I.

OLAJSZENTELÉS

Olvasmány:
Iz 61, 1—3a, 6b, 86—9

Szentlecke:
Jel 1, 5—8

Evangélium:
Lk 4, 16—21

Nagycsütörtök reggelén a püspöki székesegyházakban a püspök megszenteli a szent olajokat: a betegek olaját, a krizmát és a keresztelendők olaját. Jótékony hatásai miatt az olaj a Szentírásban az egészség, az öröm, a lelki erő, a béke, a boldogság jelképe (Zsolt 45, 8). Olajjal mindenekelőtt a királyokat és a papokat kenték fel.

„A felkent”, azaz Krisztus az egyik címe a Megváltónak is. Jézus embersége „felkent”, azaz Isten Lelkétől eltelt és megpecsételt. Ezért vonatkoztatta magára Jézus Izajás szavait, amikor a názáreti zsinagógában olvasott (Lk 4, 16—21): Az Úr lelke nyugszik rajtam, mivel az Úr felkent engem...

Jézus tanítványai Uruktól nemcsak nevüket kapták: keresztények — de „felkentek” is lettek, a Lélek kenetétől. (2 Kor 1, 21; 1 Ján 2, 20, 27) Megkapták Krisztus lelkét és részük van királyi papságában.

II.

AZ UTOLSÓ VACSORA MISÉJE

<i>Olvasmány:</i>	<i>Szentlecke:</i>	<i>Evangélium:</i>
Kiv 12, 1—8, 11—14	1 Kor 11, 23—26	Jn 13, 1—15

Jézus egészen szabadon és tudatosan megy „órája” elébe. Az evangélista Jézus útját „mindvégig tartó szeretetnek” tekinti. Élete végéig tartó szeretetnek, sőt még többnek: isteni és emberi lehetőségei legvégső határáig menő szeretetnek... A lábmosástól a keresztségig éppen Jézus megaláztatásában lesz látható isteni nagysága. A lábmosás és az utolsó vacsora is elővételezése és ábrázolása mindannak, ami a kereszten történik: a szolgáló szeretetnek és a halálra való odaadásnak! Krisztusnak és egyházának élettörvénye és alaptörvénye a szeretet!

III.

A VÉGRENDELET

Valaki összegyűjtötte a halálraítéltek utolsó leveleit, melyeket a háborúban vagy másutt írtak. Ezekből kitűnik, mit éreztek „feladók” közvetlenül a halál előtt.

Két dolog közös bennük:

Az egyik az, hogy nem a nyilvánosság számára írtak. Egyikük sem gondolt arra, hogy levele újságban vagy könyvben megjelenik. Legközelebbi szeretteikhez szólnak: apákhoz, anyákhoz, feleséghez, jegyeshez, baráthoz, barátnőhöz... Azokhoz szólnak, akikkel a halálraítélte egy életen át szeretetben élt. Ha valaki kívülálló olvassa ezeket, úgy érzi, mintha indiszkréciót követne el.

A másik pedig az, hogy amit a halálraítélte életének utolsó óráiban papírra vetett, az teljes őszinteségről és igazmondásról tanúskodik. A

szorongás és fájdalom mellett mindegyik arra törekszik, hogy cselekvése és gondolkodása végső rugóit, végső indítékait — az egyéni életét irányító elveket — még egyszer lerögzítse... Senki sem akar a halál színe előtt szerepet játszani. Nem kíván mellékes dolgokra figyelemmel lenni. A szeretett személynek meg akarja még egyszer mondani, mi volt életének igazi értelme és tartalma.

Kedves Testvérek!

Mi volt Jézus végakarata?

A halálraítéltek utolsó levelei megnyitják nekünk az utat a mai estének megértéséhez is, amikor Jézus utolsó vacsorájára emlékezünk.

Az Úr is együtt tölti utolsó éjszakáját a legbizalmasabb barátaival. Ebben az esti órában még összefoglalja életének és küldetésének igazi célját. Azért jött, hogy a szegényeknek reményt, a betegeknek gyógyulást, a bűnösöknek bocsánatot, az éhezőknek kenyeret, a haldoklóknak az örök életet adja. Ez azonban beletorkollik az emberiségnek nyújtott utolsó szolgálatba: a kereszthalálba...

Mindezt még láthatóbbá teszi akkor, amikor megmossa tanítványai lábát a vacsora előtt.

Egy másik mély jelentőségű tette, amellyel kifejezi életének küldetését és célját, az, hogy az emberek között kíván maradni. Mindenét kiosztja az embereknek: az időt, szavait, szeretetét, barátságát, az isteni üdvösséget. Akkor cselekszi ezt, amikor magát étellé és itallá teszi és táplálék lesz övéi számára. És ezt titokzatos módon kapcsolatba hozza halálával és feltámadásával. Saját testét adja nekik, hogy ők is egy test, egy lélek legyenek...

Mi vagyunk e végrendelet végrehajtói!

Mit teszünk egy végrendelettel? Gondosan elolvassuk. Többször is. Kinek szól... miről szól... Az utolsó akaratot teljesíteni kell — úgy véljük.

Ha egy ember testamentuma szent dolog és megtesszük, amit kíván — mennyivel inkább szentnek kell lennie az Úr Jézus végső akaratának!

Most teljesítjük akaratát, amikor asztalához járulunk. Egy kenyérből eszünk, hogy Krisztus éljen bennünk — és mi őbenne...

Utolsó akaratát, amelyet a lábmossással fejezett ki, a mindennapi életben nekünk kell végrehajtanunk. Hogyan? Hogy elviseljük egymás

terheit. Hogy ki-kí adományát, melyet Istentől kapott, megosztja testvéreivel. Hogy a megalázó szolgálatot (a lábmosás régen a szolgák dolga volt) nem utasítjuk el, hanem alkalmat látunk benne, hogy az Urat kövessük. „Ha én az Úr és Mester, megmostam lábaitokat (azaz lealázó szeretetszolgálatot végeztem...), akkor nektek is meg kell mosnotok egymás lábát!” — vagyis tegyetek jót egymással!

„Példát adtam nektek, amint én tettem, ti is úgy cselekedjeteK...” Hol vagyunk mi ettől? A megszólás, a rágalom, a gyanúsítás, a bosszantás, a gyűlölet, az irigység, a féltékenység...

Mi, nagycsütörtökön Uram, kettőt kérünk tőled:

1. hogy a szentáldozásban méltóan vegyünk magunkhoz,
2. hogy embertestvéreink iránt szeretettel legyünk és így teljesít-sük végrendeletedet...

IV.

Ezen a szent estén három nagy dologra hívja fel figyelmünket a katolikus egyház.

1. Az első: az Oltáriszentség kimondhatatlan ajándéka. Számunkra ez a titok egész vallási életünk centrumát jelenti. A többi szentségben csupán kegyelmeket kapunk. Itt pedig a kegyelmek szerzőjét, magát Jézus Krisztust. Az egyház legfőbb törekvése az, hogy minden vallásos szertartás innen induljon ki, és ide térjen vissza. A rádióban hangzott el egyszer ez a meglepő mondat: „A nagy ajándékokból igen sokszor nagy bajok keletkeznek...” De sokkal szebb a hallott idézet másik fele: „...a kis ajándékokból igen gyakran nagy barátságok szület-nek...” Van-e kisebb dolog, mint az eucharisztikus kenyér igénytelen külseje? Parányi kenyérdarabka... A mai tudomány összes erő-feszítésével sem találjuk meg itt az elrejtőzött Titkot. Itt csak a hit fénye tud bennünket eligazítani. Mégis: ezen a kenyéren keresztül születik meg az Isten és ember legszorosabb barátsága. Most másra ne is gondoljunk, csak az első és utolsó szentáldozásra. Milyen megrendítő élmény ez mindenki számára! Legyen az az élet hajnalán, avagy az élet alkonyán...

2. A második dolog a papság intézménye. Papság nélkül nincsen Eucharisztia. A papoknak az a legfontosabb kötelességük, hogy életüket e nagy szentség szolgálatába állítsák. A papi hivatások és a

papi életek védelmében bátran kijelenthetjük Aranyszájú Szent János szavaival: „Magna quippe est sacerdotum dignitas — nagy a papok méltósága!” Azt mondja Jézus Húsvétvasárnap előestéjén: „Akiknek megbocsájtjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik!” Szent Pál pedig így nyilatkozik a zsidókhöz írott levelében: „Engedelmeskedjete elöljáróitoknak, kövesséteket őket, mert ők vigyáznak rátok abban a tudatban, hogy számot adnak lelketekről. Bárcsak örömmel tehetnék, nem sóhajtozva, mert hisz az nem válnék javatokra.” (13, 17)

3. A harmadik dolog: a szeretet parancsa. Elcsépett közhely, de sohasem árt megismételni Szent Tamás szavait: „A szeretet a mindenség érzelme...” A növény a nap felé fordul, az állat az őt gondozó emberhez, az embernek pedig embertársán keresztül a világot teremtő és a rá gondot fordító Isten felé kell állandóan keresnie az irányt, a szeretet gyakorlata által. Jézus ezt az utat mutatta be valami megrendítően szép formában, amiről hallottunk a mai szentmise evangéliumában.

Ezen a szent estén a mi Jézusunk kimondhatatlanul sokat szenvedett érettünk, hogy szenvedése árán megajándékozza ezt a világot az Eucharisziával, a papság intézményével és a szeretet parancsával.

.

A szél suhogva borzong
az olajfa-lombokon.
A kanyargós úton, által az erdőn
tömött sorú fáklyások jönnek.

Testemet ételül adtam,
véremet italul adtam,
könnyel mostam meg lábaitokat;
Mégis egyedül maradtam.

Hajnal-derengés borzong
a sötét lombokon,
Judás után, által az erdőn
sátánarcú fáklyások jönnek.

Testvéreim, tanítványaim!
Égignyúló kemény kereszten
holnap megölnék engem!
És ti alusztok, mélyen alusztok!

(Dsida Jenő: Nagycsütörtökön)

NAGYPÉNTEK

JÉZUS HALÁLA

<i>Olvasmány:</i>	<i>Szentlecke</i>	<i>Evangélium:</i>
Iz 52, 13—53, 12	Zsid 4, 14—16; 5, 7—9	Jn 18, 1—19, 42

Nagypénteken, az egész kereszténység közös gyászünnepén elmélkedünk Jézus haláláról. Az egyik leghitelesebb tanú: Szent János evangélista minden lényeges mozzanatot megörökített számunkra.

Amikor jó sora van az embernek, könnyen visszakívánja a rosszat. Jó sorsa volt Isten népének a pusztában. Égből hullott manna volt a tápláléka. Mégis visszakíváncozott az egyiptomi szegényes hagyományhoz. Most is így cselekszenek... Jézus felkínálja nekik az ő országát. De ők mégis a császár uralmát kívánják: „... nincs királyunk, csak császárunk!” Pilátus nem vizsgálja meg ennek a kiáltásnak az őszinteségét. Félelemből kezükbe adja Jézust. Krisztus már előzőleg figyelmeztette, hogy az ő országa nem innen való. Felesége is utánaüzent, hogy semmi „dolga” ne legyen azzal az emberrel... mivel a múlt éjjel sokat gyötrődött miatta álmában. Az evilági félelem azonban mindig rosszra viszi az embert.

A katonák hozzák a keresztfát... A zsidók annyira megvetették Jézust, hogy még a keresztfáját sem kívánták érinteni. Rátesszik vállára a keresztet. Valamikor Izsák szintén a saját vállain vitte a fát az áldozat helyére. Mindez atyjának, Ábrahámnak az akarata volt. Most azonban az Igazság teljesedik be, mivel az Ószövetség árnyékvilága véget ért...

A halálra ítélt Jézust két lator közé feszítik fel. Ez a tény is a zsidók megvetését kívánja érzékeltetni. Céljukat azonban nem érik el. Sorra következnek ezután a csodálatos dolgok. A nép és a hálás utókor mindezeket Jézusnak tulajdonítja. Az első csodálatos dolog éppen az egyik lator megtérése. Még sejtelve sincs, ki az a Messiás... Fogalma

sincs a jövőendő feltámadásról... Mégis megkapja Jézustól azt a fontos juttatást, hogy még aznap vele lehet a Paradicsomban.

Most újból Pilátus következik. Meg akarja magát bosszulni a zsidókon. Belső meggyőződése szerint tisztában volt vele, hogy Jézus ártatlan. Mégis megírta Jézus halálos ítéletének okát, és pedig három nyelven is: zsidóul, görögül és latinul. Hadd olvassák csak a Jeruzsálemben tartózkodó idegenek is, hogy valójában mi történt! A zsidók Pilátushoz szaladnak: „Ne írd... hanem csak ennyit: Ő mondotta...” Pilátus azonban hajthatatlan. Elhangzanak örökké emlékezetes szavai: „Amit írtam, megírtam!” Pár száz év múlva Szent Ilona császárné épp ennek alapján tudja kiválasztani a három közül, hogy melyik volt Jézus keresztese.

A katonák már unatkozni kezdenek és elosztják Jézus ruháit. A köntöst azonban nem vágják el, hanem egyben hagyják és sorsot vetnek rá. Nemcsak Szent Máté, hanem Szent János is sok helyen hivatkozik arra, hogy be kellett teljesednie az Írásoknak: „... Köntösömmre sorsot vetettek... (vö. Zsolt 22)

Első csodája alkalmával azt mondja Jézus anyjának: „Mi közöm neked és neked, ó asszony, — még nem jött el az én óráim...” Egy másik alkalommal így nyilatkozik Jézus: „Ki az én anyám?” Most viszont a leghűségesebb apostolra bízta rá anyját: „Íme, a te anyád!” — A később kibomló és kifejlődő Mária-kultusz épp itt találja meg az egyik legfontosabb szentírási helyét. Jézus még arra is meg akar tanítani bennünket, hogy földi édesanyánkról az utolsó pillanatig gondoskodjunk!

Amíg így nyomon követjük a passió egyes állomásait, belebotlunk az emberi sors egyik legmegrendítőbb valóságába, a halálfélelembe... Természetünkben benne van az élet szeretete. Ezért pár órával előbb még Jézus is remegett és gyötrődött az Olajfák hegyén. Most viszont semmi nyoma sincs a félelemnek... Jézus határozottan intézkedik anyjának és János apostolnak sorsa felől. Kinyilvánítja a lelkek utáni mérhetetlen „szomjúságát”. Határozottan kijelenti, hogy a megváltás nagy műve „befejeztetett”... Azután pedig lehajtja fejét és kileheli lelkét.

Aranyszájú Szent János azt tanítja, hogy nekünk is módunkban van a halálfélelmet legyőzni vagy legalábbis annak mértékét csökkenteni. (Natura quippe inest vitae amor; sed in nostra potestate est aut

vinculum solvere et cupiditatem illam minuera...) A szavak egymásutánjából levont következtetés pedig egyenesen meglep bennünket. Mi úgy halunk meg, hogy először kileheljük lelkünket, azután lehajtjuk fejünket. Jézus megfordítva: először lehajtja fejét, azután kileheli lelkét. Az egyházatyák olyan szépen következtetnek arra, hogy Jézus halálának pillanatában is megmutatta nekünk, miszerint ő a mindenség Ura (universorum Dominus...).

Mi haszna volt ennek a csodálatos halálnak? Kérdésünkre a következő események válaszolnak. Egy katona — hogy a zsidók bosszújának eleget tegyen — megnyitja Jézus oldalát, ahonnet vér és víz folyik ki. Ez a tény titokzatosan jelképezi az egyház születését. A víz által újjászületünk az egyház számára, *a vér pedig állandó táplálékunk* lett az egyházban.

Íme, Pilátus udvarából indultunk el és elérkeztünk a mai világhoz. Krisztus megváltó kegyelmei itt csörgedeznek számunkra szüntelen az egyház kegyelmeiben. Élünk az egyházzal és legyünk annak mindig eleven tagjai.

A szenvedéstörténet sokkal több pusztá beszámoló nál. Egyben értelmezés és hírüladás is. Nemcsak azt mondja el, ami történt, hanem azt is, hogy miért és mi célból történt. A János-evangélium a korábbi evangéliumoknál is világosabban mutatja meg, hogy Jézus tökéletes tudással, önként szolgáltatta ki magát a halálnak. Szuverén módon áll szemben vádlóival és bíráival. Senki sem veheti el tőle erőszakkal az életét. Ő maga adja oda. Szent János evangéliuma szerint Jézus abban az órában halt meg, amikor a templomban leölték a húsvéti lakomára szánt bárányokat! Ő maga az igazi „húsvéti bárány”! Az ő vére megváltásunk ára!

A nagypénteki dráma

A Nagypénteki dráma olyan eleven, mintha ma történné, csak modern keretek között. Emlékezzünk tehát ma az első Nagypéntekre, és gondolkodjunk a hétköznapi élet nagypéntekjeiről...

A János-féle szenvedéstörténetben, a passióban megjelent előttünk a fővádolt és hallottuk a vádlókat. Nézzünk egy pillanatra az alperes, a vádlott ártatlan szemébe, és a felperesek szívébe. A vádlott Krisztus... a vád ellene az, hogy jót akart, mert jót tett, mert szeretett, mert az élete nem volt más, mint az igazság szolgálata. Vádolták, mint

a történelem folyamán mindig vádolják azt, aki maradéktalanul teljesíti mennyei Atyja akaratát.

Mit akart a vádlott Krisztus? Figyeljük az evangéliumot... A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a rabok kiszabadulnak... Így hangzik az evangélium lényege. „Azért jöttem, hogy eltöltssem őket gazdag lélekkel...” És ezért sokan elfordulnak, mert a szeretetet, az önzetlen szeretetet, sem akkor, sem azóta nem képes megérteni az ember. Pedig tudnunk kell, hogy ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni... Az igazságot nem lehet végleg keresztre feszíteni... Olyan Nagypéntek nem volt, amelyre nem következett volna Húsvét hajnala! A mai este szörnyű drámájának ez az egyetlen vigasztalása. Tragédiája ebben a három szóban foglalható össze: helyettem, miattam, érettem!

Ő volt a vádlott, az alperes. És most nézzünk a vádlók szemébe! Titokban kérdezzük meg magunktól — de őszintén! —, hogy az itt szereplő személyek melyikéhez hasonlítunk?

Kaifás, az akkori esztendő főpapja, aki számításaiban csalódott. Olyan megváltót várt, aki egy győztes belpolitikai hatalom megteremtője lett volna. Ezért gyűlölte Krisztust. Megjelenik lelki szemünk előtt pöffeszkedő magatartásával... Eléje viszik az Üdvözítőt. „Te Názáreti... Mit is tanítottál?” A vádlott szelíden felel: „Amit tanítottam, kérdezd azoktól, akik hallották...” Minek is mondta volna meg Jézus, hogy mit tanított, hiszen a gőgös, kapzsi ember lelkétől messze van az a szemlélet, hogy „nem uralkodni jöttem, hanem szolgálni...”

A másik vádló a cinikusság, a közömbösség, az érdemhajhászás kirívó példája: *Pilátus*, aki a hatalom birtokosa. Őt csak egy érdekli: a pozíció és annak minden előnye. Egyszer kellene jellemesnek és az igazság megmentőjének lennie. De nem tud és nem is akar, mert fél. Nem meri kimondani, hogy ez az ember ártatlan! Mert eszébe jut, hátha kellemetlensége lesz belőle... Miért áldozza fel a nyugalmát? A pozícióját? Megjátssza a pojáca szerepét, mossa a kezét, hiszen jól érzi magát a hatalom árnyékában...

Azután jönnek a *szolgalelkek szolgalelkei*... Emlékezzünk arra a jelenetre, amikor az egyik alávaló arcul üti Krisztust. Jézus válasza megszégyenítő: „Ha rosszul szoltam, bizonyítsd be!” A hízalgő, a ravasz, a talpnyaló szolga mindenre képes, csak hogy magasabb pozícióba kerüljön.

Aztán ott van az alávaló, az elvtelen, a magánéletével másokat megbotránkoztató *Heródes*, aki Keresztelő Szent Jánost lefejeztette... mert vérfertőző aljas életére figyelmeztette őt. Jézus pedig ott áll Heródes előtt. Hiába kérdezik... egy szót sem felel. A hallgatás sok esetben a legszörnyűbb vád. Heródes azután gúnyruhába öltözteti Jézust és mint bolondot küldi vissza Pilátushoz. A nép, a csöcselék kineveti, kigúnyolja. A felbérelt népség nem gondolkodik... Ordít a farkasokkal. E perben döbbenetes a kontraszt a vádló és a vádlott között... Ilyen nem volt még és nem is lesz a világtörténelemben.

A Nagypéntek megismétlődik a történelemben. Amióta Krisztus az első Nagypénteken a Golgotán elvérzett, ugyanúgy szenved, vérzik, elbukik állandóan a történelem folyamán. De megsemmisíteni most már nem lehet.

Hogy értsük a mindennapi élet nagypéntekjeit?

Hallgassuk csak nap mint nap a terrorcselekményeket, az emberablásokat, a kapzsiságot, az istentelenséget, az erkölcsi fertőzöttséget, a válásokat... Ezeket is felírhatnánk a keresztre... Tehát amikor a keresztre nézünk, ne csak a háborús bűnösökre gondoljunk, hanem arra is, hogy vajon az én nevem nem szerepel-e rajta? Krisztus értem, helyettem és miattam szenvedett. És én ekkora áldozat nyomán nem vagyok-e hálátlan? Nem küldöm-e a Golgotára Krisztust: miattam, helyettem és érettem — mindennap újra?

.

In hoc signo: e jelben győzni fogsz,
In hoc signo: a *kereszt* ez a jel,
In hoc signo: a keresztt, mely lesújt,
És a keresztt, mely *mindig* fölemel.

Nem, nekünk nem egy viasz-Isten kell,
Aki elomlik, s szakad, mint a part,
A mi Istenünk eszményeket tűz,
És törvényt hoz és ítéletet tart.

S a mi eszményünk nem egy tág keret,
Amelybe minden szenny is belefér,
A mi eszményünk Grál-kehely, örök,
S az új szövetség benne: ama Vér.

Ahol alatta elvész a világ,
És a Teremtés „ponttá vékonyul”,
S nyomába’ ránk húsvéti permeteg:
Szent álmok áldott ajándéka hull.

In hoc signo: e jelben győzni fogsz,
In hoc signo: a *kereszt* ez a jel,
In hoc signo: a kereszt, mely lesújt,
És a kereszt, mely *mindig* fölemel.

(Reményik Sándor: In hoc signo...)

HÚSVÉTI IDŐ

NAGYSZOMBAT

Olvasmány:
Ez 36, 16—28

Szentlecke:
Róm 6, 3—11

Evangélium:
Lk 24, 1—12

Az üres sír előtt Péter éppen olyan tanácstalanul áll, mint előbb az asszonyok. Ő is úgy gondolta, hogy Jézust a halottaknál kell keresnie. De Jézus él! Legyőzte a halált! Péter látni fogja őt... Mint az asszonyok és a többi tanítvány, tanúja lesz a feltámadásnak és a Feltámadottnak. Hűsvéti hitünk a szavahihető tanítványok tanúságán alapul. Ám magának a Feltámadottnak és Lelkének kegyelmi adománya, hogy ezt a tanúságot képesek vagyunk hittel elfogadni.

Az új ember

A feltámadt Krisztus magában hordozza az új emberiséget, Isten utolsó, magasztos IGEN-jét az új emberre. Noha az emberiség még a régiben él, de már túl van a régin. Noha még a halál világában él, de már túl van a halálon. Noha még a bűn világában él, már túl van a bűnön. Az éjszakának még nincs vége, de már pirkad... (D. Bonhoeffer.)

Nagyszombat este

Feltámadt Krisztus e napon... Alleluja!

Ezt zengi ma este az ország valamennyi katolikus templomában a hívők serege!

Az egyházi év ma este éri el tetőpontját. Az előző napokban Krisztus szenvedésére és halálára emlékeztünk. Ma este a Feltámadott Krisztust örömmel köszöntjük.

Kétezer éve megdöbbenetette Jeruzsálem vezetőit egy asszony, név szerint Mária Magdolna, mert ő és társai üres sírt találtak... A kő el

volt hengerítve. Ez az első pillantásra hihetetlennek tűnt. Hiszen három nappal ezelőtt a názáreti felfeszített Jézust szilasírba tették... Ott kellett volna most is lennie. Ám az asszonyok a nyitott sírnál csak két fehér ruhás férfit találtak. Ezek így szóltak: „Miért keresitek az élőt a halottak között? Nincs itt, feltámadt! Emlékezzetek vissza, mit mondott nektek... harmadnap feltámad!” (Lk 24, 5–7)

Az asszonyok, amikor kijöttek a sziklasírból, elfutottak, mert félelem és szorongás vett rajtuk erőt. Félelmükben senkinek sem szóltak semmiről (Mk 16, 8). De döbbsent hallgatásuk nem sokáig tartott. Hírül adták a tizenegy apostolnak (az áruló Júdás már nem élt...) — Ám az apostolok üres fecsegésnek tartották az asszonyok beszédét. Nem hittek nekik. Péter azonban maga is kiment a sírhoz. Ott csak a lepleket találta. Igazuk volt az asszonyoknak...

Húsz évszázad óta Jézus Krisztus valóban csodálatba ejt és magához vonz sok százmillió embert. Férfiakat és nőket, különböző népeket és nemzeteket. Jézus szavai és tettei megpecsételték a történelmet. Ma is milliókat ragad magához. Belőle igazság és élet árad. Állást kell foglalnia mindenkinek így vagy úgy! Veled vagy ellene... Nincs középút! Minden nemzedék újra és újra felveti a kérdést: Kicsoda nekem Jézus Krisztus?

Egy jó évtizeddel ezelőtt indult el az úgynevezett Jézus-mozgalom. A világ fiataljai eszményeket keresve — túl a sztárokon és sportbajnokokon — megsejtették, hogy Jézus üzenete ma is időszerű. Értelmet adhat az életnek. Lendületet ahhoz, hogy emberibb, igazságosabb és testvéribb világot építhessünk...

Nem érdekes, hogy az irodalom és a művészet minden ága, minden korban Jézus alakja felé fordul ihletért? Napjainkban sem hiányzanak ilyen alkotások... A kissé mesterkéltné „Jézus Krisztus Szupersztár”-tól Pasolini Máté-evangéliumán keresztül Zeffirelli Názáreti Jézusáig a filmművészet igyekszik megleveníteni a kétezzer évvel ezelőtt élt Profétát, Szabadítót.

Mi, hívő keresztények tudjuk, hogy Jézus nemcsak élt, hanem él ma is! Feltámadt és Lelkével köztünk maradt. Krisztus él!

Az utóbbi években különböző helyeken többféle közvélemény-kutatást végeztek. Különböző korú, foglalkozású és világnézetű személyeknek feltették a kérdést: Kinek tartja Ön Jézust Krisztust? Egy francia és egy magyar körkérdésre adott válaszokat a „Ki nekem

Jézus?” című gyűjtemény foglalja össze (Eisenstadt 1972). Ebből idézünk két választ.

1. Egy párizsi orvostanhallgató így válaszolt: „Ki nekem Jézus Krisztus? Neki kellene válaszolnia, mert ő jobban tudja nálam, mit is jelent valójában nekem. Az a valaki ő, aki ellen sokszor harcolok... Akivel szembeszegülök... visszautasításokkal, sőt hirtelen pálfordulásokkal... És mégis szenvedélyesen védelmezem és néha szeretem. Miért? Ő tudja egyedül! Legtöbbször észre sem veszem... De ő küzd bennem a sötétség, a kétségbeesés, a magányosság, a leghevesebb ellentmondások, a halálfélelem ellen... és végül is ő lesz az erősebb. — Alapjában véve ez nekem Jézus Krisztus. Ez az *arcátlan* győzelem... az élet győzelme a halálon... a világosságé a sötétségen. Minél kétségbeesettebb a helyzet, annál inkább!”

2. Egy 47 éves hivatalnok pedig ezt mondja: „Számomra Jézus Krisztus az, aki előttünk járt az éjszakában. Beleegyezett, hogy megossza emberségünket az Olajfák kertjének haláltusájában és a keresztség végő elhagyatottságában. Ez a szörnyű kiáltás, amely keresztülhatolt a századokon, és ma is visszhangzik szívünkben... ez a talányos kiáltás néha megremegtet. Igen... Isten valóban olyan lett, mint én! Csakhogy hiszek a meglepő újságban! Tudom, hogy az Úr feltámadott! Azért, amikor a szédületnek, a kételkedésnek és a gyanakvásnak ebben az idejében reá gondolok, önkéntelenül is Péter szava merül fel a szívemben, és tolul az ajkamra: Kihez mennénk Uram?... Mert a világot izgalomban tartó tanok és ideológiák zajongásában semmi biztosit nem látok. Csak nála vannak az igazság igéi... Egyedül ő adja nekem az életet...”

Megemlítek egy meglepő megtérést is. Yohané Katzutoshi Szugenó, a tókiói egyetem pedagógiai docense európai meghívásra Innsbruckba utazott. Utazás közben tért át 1961-ben a katolikus hitre. Megtérésének történetében többek között ezeket mondja: „Korunk óriási fontosságot tulajdonít az energiának, amely megváltoztatja a valóságot a beavatkozó személy irányítása szerint. Abban a korban, amikor az atomenergia porrá zúzhatja az egész emberiséget, a legnagyobb probléma az, hogy hogyan fogja mindezt alkalmazni feltalálója: az ember! Minél inkább beláttam, hogy az emberiség a katasztrófa felé halad, annál nagyobb szükségét éreztem annak, hogy megkapaszkodjam valakiben, valakiben, aki erősebb az embernél! Ez

pedig nem más, mint az Isten-ember! Jézus Krisztus! Az emberiség benne éri el a legnagyobb megvalósulását. Felfedeztem az összhangot Isten nagysága és az ember méltósága között. Ma már erősen hiszem, hogy Isten kegyelme működik az emberben, ami nemhogy lekicsinyíti, hanem éppen felemeli az Istengyermekség legfőbb méltóságára. Vallom, hogy Krisztus a kereszténység ereje és kezdete. Mindig Krisztus van a szemem előtt, aki szeretett, szenvedett, meghalt és feltámadott. Krisztus, aki eljött közénk, és ezzel lehetővé tette, hogy mi is dicsőségébe emelkedjünk... Boldog vagyok, hogy megismerhettem Krisztust és tanítását. A kereszt és a feltámadás... Ez volt Krisztus életének tartalma. Ez lesz az én életem tartalma is utolsó óráimig."

Ezek után tegyük fel a kérdést magunknak: Kicsoda nekem Jézus? — Találkoztam-e már vele? — Beszéltem-e róla gyermekeimnek és unokáimnak? — Olvasom vagy hallgatom szavait a Szentírásban? — Imádkozom-e hozzá örömömben, bánatomban? — Gondolkodtam-e azon, hogy miért élek? — Mi az élet célja? — Boldog vagyok vagy örökké boldogtalan? — Elégedett vagy örökké elégedetlen? — Miért? — Hiszek-e Jézusban?

.

Húsvét, húsvét! a kábult emberek
harsogva mennek templomi zászlókkal
tüzes-piros nagyszombat alkonyán.
Templomokból kibúg az orgona,
a világ ujjong, kongnak a harangok
és körmenetre siet az anyám.

Szobám sötétedik, nehéz a szívem
s azt gondolom: be jó is lenne már,
ha nem gunnyadnék többé pörlekedve,
szívemnek sánta lába meggyógyulna
s tüzes-piros nagyszombat alkonyán
mehetnék egyszer én is körmenetre.

Sok éve egyszer mentem az uccákon.
Szememből lassan könny hullott az útra,
könnycsepp és bánat, hervadás, halál —
Sok esztendős könnyek száraz nyomában
az életrekelt nagyszombati Krisztus
kicsi szobámba vajjon eltalál?

Benyit az ajtón, fénylő lesz az arca,
lelkem fala sugárzón hirdeti,
hogy megbékültünk, nincsen haragunk . . .
Künt körmenet lesz, kongnak a harangok,
de mi Krisztussal, a drága Krisztussal
nagyszombat este ketten maradunk.

(Dsida Jenő: Húsvétvárás)

HÚSVÉTVASÁRNAP

Olvasmány:
ApCsel 10, 34a;
37—43

Szentlecke:
Kol 3, 1—4

Evangelium:
Lk 24, 13—35

Bevezetés

Amióta Jézus meghalt és halottaiból föltámadott, mi bűnösök ismét közel lehetünk Istenhez. Azóta Krisztus a mi világosságunk. Emberi természetét Isten teljessége ragyogja át. S aki hozzá fordul, kegyelmet kap ebből a teljességből. Számunkra csak akkor van húsvét, ha feléje fordulunk. Ha saját szűk énünkből és bűnünkből visszatérünk hozzá, és engedjük, hogy hívjon és vezessen minket. A feltámadt Úr a mai napig működik az egyházban. Senki sem keresi őt hiába. És aki megtalálja, a halál és a bűn felett győztes Urat találja meg, aki megbocsátja bűneinket.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Jézus feltámadásának a tényét az apostolok tapasztalata bizonyítja. Tőlünk függ, hogy a feltámadt Krisztus hitét életünk szegletkövévé tesszük-e!

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: fontosnak tartjuk-e Jézus feltámadását?

— csend —

Ha nem látjuk életünk célját? Uram irgalmazz!

Mert csak a földiekkel törődünk: Krisztus kegyelmezz!

Mert magatartásunk nem vonzó mások számára: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A keresztség által meghaltunk a bűnnek; az égiekre kell vetni tekintetünket.

A keresztségnek tehát következményei vannak: amilyenek akkor voltunk —, olyanak kellene lennünk a valóságban is. (Róm 6, 3—11) De a keresztség ígéret is és előremutat. A feltámadt Krisztusnak a haláltól elragadott örök élete már most a mi életünk, ha még nem is minden további nélkül tapasztalható és látható. Krisztus napjának elvárása, a Nagy Kinyilatkoztatás napja ad értelmet és nagyságot életünknek.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Elhengerítették a követ

„Vajon ki hengeríti el nekünk a követ a sír bejáratától” (Mk 16, 3) — így tanakodtak az aggódó és tanácstalan asszonyok Húsvét reggelén, mikor Jézus sírja felé siettek. Mert „a kő igen nagy volt” (16, 4) ... a gyenge asszonyok erejét messze túlhaladta volna, hogy azt a helyéről elmozdítsák és a sírbejáratot kinyissák. Ám amikor a sírhoz értek, látták, hogy a kő már el van hengerítve ... Sokkal több történt, mint amit remélni mertek volna. Szerették volna meghalt Urukat még egyszer látni és illatos kenettel megkenni ... És íme, nemcsak a kő volt eltávolítva, hanem a halott Úr Jézus is feltámadt!

Kedves Testvérek!

Vajon ki fogja elhengeríteni a követ reményeink sírjáról? A csalódottak, a jogfosztottak, a menekültek milliói szólnak ma így, tanácstalanul és csüggedten, nemegyszer kétségbeesetten ... Így haladnak át Húsvét reggelén. Ez a feladat valóban emberfeletti és kilátástalannak látszik. Vajon ki fogja elhengeríteni a követ arról a sírről, amelyben sok ezer vagy tízezer embertestvérünk hite fekszik eltemetve? — kérdezi aggódva a távol álló keresztények ezreinek lelkipásztora! Húsvétkor ez az eltemetett hit néhány gyenge

életjelet mutat: még él! De hogyan jöhetne ki a sírból, az előítéletek, a rosszindulat, a közömbösség, a nemtörődömség sírjából?

Ki hengeríti el nekünk a bűnök súlyos követ, amivel agyonterheljük lelkiismeretünket? — kérdezik, akik nem találnak kivezető utat bűneikből. Lázadó erejük elegendő volt a kő odahengerítésére, ám túl csekély annak eltávolítására! Így hát ott marad fekvé a nyugtalan lelkiismeret évekig, évtizedekig, életfogytiglan...

Ki hengeríti el nekünk a családi, az egyéni gondok és fojtogató aggodalmak követ, amely szinte összezúzza már a szívünket? — sóhajtják a betegek és szegények, a szorongatottak és tehetetlenek... Ó, az ember szenvedése nagyobb, mint maga az ember.

Ki hengeríti el nekünk a követ, amely szereteteink sírján fekszik és a mi sírunkat is befedi majd? Mert minden út kikerülhetetlenül a sírba vezet... Hát ez lenne az élet végleges végállomása? Nem tudjuk elhinni, hogy a halál lenne az utolsó szó! Szívünkben mélységes vágy él az élet után. Ám ki emeli el a követ a halál sírjáról? A halál ellen nincs orvosság...???

De van! Legyetek nyugodtak, ti kérdezők és keresők! Felvirradt Húsvét, egy új kor! Krisztus feltámadt! Ezzel valami új lehetőség nyílik számunkra, amire azelőtt senki sem gondolt. Igazatok van, a többszörös sírkő, amely életünket nyomja, túl súlyos. Emberi erő nem képes elhengeríteni. De hát erre nincs is többé szükség. Más, emberfeletti erők gondoskodnak erről...

Ne gyászoljátok hát az eltemetett reményeket! A feltámadott Jézus nagyobb és szebb reményekkel ajándékoz meg benneteket, mint amilyen a jólét, a szabadság és az egészség. Egy boldogabb hazát enged remélnetek, az istengyermekség kiteljesedését, a megdicsőülést és az örök életet. Krisztusban már mind beteljesült, amit nekünk ígért. Nem fog rólunk megfeledkezni!

A feltámadott Krisztus minden bűntől megváltott minket. Nincs többé megbocsájthatatlan bűn! Húsvétkor a bűn súlya alatt roskadozó emberiségnek a szentgyónás ajándékát adta. Ez nem új kínzás, gyötörődés, hanem a bűn mocsarából kivezető út. Isten a Feltámadottnak sebhelyeit látja és nem tekint többé a bűnös ember sebeire. Megbocsájt...

Az ember szenvedése is elviselhetővé lett Jézus példája nyomán. Jézusban szenvedéseink társát nyertük el... Jézus megnemesítette a

szenvedést... A fájdalom már nem megszégyenítő, mivel istenivé vált. Aki Jézussal szenved, vele is fog megdicsőülni!

A halál már csak átmeneti. Nem végleges! Az életnek van igaza! Jézus, a Feltámadott az élet Ura. Megfosztotta hatalmától a halált. Az eredeti bűn következtében ránk törhet bár a halál, de többé nem tarthat fogva örökre...

Bízunk tehát rendületlenül a feltámadt Krisztusban és örömmel zengjük: Alleluja!

II.

Hitünk próbaköve

Diadalmasan száll az örömhír: Feltámadt Krisztus e napon, alleluja! Ma az összes keresztények a saját nyelvükön adják tovább egymásnak az angyal üzenetét: A megfeszített názáreti Jézust keressitek? Feltámadt, nincs itt; íme a hely, ahová tettétek őt... A hívők kegyeleletről évről évre ide varázsolja arimateai József sírkertjét. Hortenziák, primulák, tulipánok árasztják a maguk néma sírlyén a halál mindig döbbenetes, dermesztő világába az élet győzelmét. Lélekben együtt érzünk a sírhoz siető asszonyokkal, Péterrel és Jánossal, majd pedig a sír közelében sírdogáló Magdolnával...

Aligha volt Jeruzsálemben valaha is gyorsabban terjedő szenzáció, újság, lélekbe markoló fordulat, mint Jézus feltámadása. Minden ellene mondott: az átszegezett kezek és lábak, a lándzsával átszúrt oldalseb, a farizeusok gúnykacaja, a sírhoz állított örök, a lepecsételt sírkő... És mégis, mire este lett, az egész város, sőt annak környéke is Jézus feltámadását suttogetta. A legjellemzőbb talán a farizeusok kapkodása volt: Dormientes testes adhibes... Alvó tanúkat hoznak elő.

Estére megtörtént a nagy találkozás. Jézus megjelent a félénk apostoloknak. Megmutatja sebeit... Átadja a bűnbocsátás hatalmát... Milyen nagyszerű keret ez: a testi feltámadás vonalába beleállítja a lelki feltámadás kiapadhatatlan forrását.

A feltámadás ténye belenyúlik mindennapi életünkbe is.

Tudomásul kell vennünk, hogy ez minden időkre próbaköve marad a keresztények hitének. Ha figyelmesen elolvassuk az Apostolok Cselekedeteit, gyakorta találkozunk ezekkel a kifejezésekkel: Jézus

feltámadt és mi ennek tanúi vagyunk! Ez az igazság volt az igehirdetés magva. A környező pogány világ felé és a földi Messiást váró zsidóság felé egyaránt bátor vallomást tettek az apostolok: Jézus feltámadt és mi ennek tanúi vagyunk!

A mi állásfoglalásunk is csak a diadalmas hit lehet. Nincs szükség sok okoskodásra, ügyse segítene előbbre. A feltámadás kimondottan isteni cselekedet. Azért is nehéz elhinni, mert nem emberek műve (Szent Ambrus). De ki állíthat korlátokat a mindenható Isten elé? Állapítsátok meg — írja Szent Ágoston —, hogy mit nem tehet meg az Isten. Beleegyezem, csak tegyétek. Én azonban azt mondom: mentiri non potest. Nem hazudhatik. (Civ. Dei XXII. 25.) Aki nem hisz Istenben, nem fogadja el ezt az érvelést. Sőt gúnyolódik felette: könnyű az Isten mindenhatóságával bizonyítani... Igen, valóban könnyű. De milyen nehéz dolog az első Igazság nélkül a többi megmagyarázni!

Mennyi könyvet írtak már, hogy megmagyarázzák nekünk az élet keletkezését és az élet értelmét. Tele vannak a kirakatok, a könyvtárak polcai. Sok százezer kötettől roskadoznak. De nyugtalan az emberi szív minden könyv elolvasása után, ha abban némiképp rá nem bukkan az Isten keze nyomára. Olvashatunk regényt, szépirodalmat, bűnügyi történeteket, tudományos műveket; hogyha az író nem szolgáltat igazságot a jóknak, az elnyomottaknak, a megalázottaknak, akkor az a könyv nem az Istenről szól. A világot és ebben az életet a mi számunkra Isten nélkül megmagyarázni nem lehet. Jézus feltámadása hitünknek próbaköve!

Mennyit kellett viaskodnia és szenvednie Szent Pál apostolnak a feltámadás hitéért. Azt mondja egy helyen: ha emberi módon küzdöttem vadállatokkal Efezusban, mit használ nekem, ha nincs feltámadás? Együnk, igyunk: mert holnap meghalunk. Ne engedjétek magatokat félrevezetni; megrontják a jó erkölcsöket a gonosz beszédek (1 Kor 15). — Azok az erős szóval „vadállatoknak” nevezett ellenségek, akik mindenütt keresztetkék az ő útjait és akadályozták az evangélium hirdetését.

Ma is hangzik ez a hamis evangélium: együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk! Ne legyünk áldozatai ennek a téves tanításnak. Húsvét ünnepe mást hirdet nekünk. A húsvéti szent öröm új életet sürget: krisztusi erkölcsöt az egyéni, a családi és — bármilyen furcsán

hangzik — a közéletben is. Mert nélküle farkasok leszünk. Irigy, áskálódó és összeférhetetlen emberek...

III.

Jézus feltámadása

A szép húsvétnek virágdíszes ünnepén 2000 év távlatából hangzik felénk Jézus üres sírjából az angyalok üzenete: A megfeszített názáreti Jézust keresitek? Feltámadt, nincs itt, íme a hely, ahová tettétek őt...

Az öszövétségi népeknek — Jézus kortársainak, az apostoloknak — és minden kor emberének hosszú utat kellett megtennie ahhoz, hogy e fenséges titok előtt szívével és eszével leboruljon. De a hitnek és a keresztény életnek ez az alázata megér minden fáradságot, hiszen rajta keresztül a mulandó földi lét már itt a földön magában hordozza az örök élet reménységét, odaát pedig elnyeri azt az örömet, amit szem nem látott, fül nem hallott, ember szívébe fel nem hatolt...

Szent János evangéliuma már az első oldalon előkészíti az emberiséget a feltámadás tényének elfogadására. Ismerős e mondat: „Benne (Krisztusban) élet volt és az élet volt az emberek világossága.” Ezek a szavak nemcsak az Isten teremő munkájára vonatkoznak, nemcsak a gondviselés elfogadására készítetnek, hanem előre jelzik a feltámadást is. „Amikor ugyanis eljön az élet, megszűnik a halál uralma, amikor feltűnik a világosság, a sötétségnek el kell távoznia.” (Aranyszájú Szent János 5, 3) E szép mondat vezessen oda bennünket arimateai József sírkertjébe és azon keresztül a hit mélységeibe.

Mit találunk Jézus sírja mellett? Egy sereg hitetlenséget. Talán csak Mária a kivétel. Hisz róla már a kezdet kezdetén elhangzik: Boldog vagy, aki hittél... De a többiek: Péter és János mindaddig nem hittek, míg az üres sírba bele nem tekinthettek. Hitük ellenére hazamentek a tanítványok — jegyzi meg a negyedik evangélium. Magdolna, az egyik közeli szereplő a kertész alakjában megjelenő Jézust mindaddig nem ismeri fel, míg az nevéen nem szólítja: Mária! — Júdás a történetek láttára csúfosan elvonult a színtérről és felakasztotta magát. De mit mondjunk Jézus ellenségeiről? Hirtelen kapkodni kezdenek... Elrohannak Pilátushoz, őrséget kérnek, hátha ennek a „csalónak” igaza lesz! A jámbor asszonyok sem hittek még, mert különben nem vittek volna keneteket. „A feltámadásról szóló tanítás semmi más,

mint a pogány mitológiákból szőtt szépséges legenda” — mondják egyesek.

A feltámadás tagadói általában azt szokták mondani: Jézus csak tetszhalott volt. Elkábult a kenetek illatától, később pedig magához tért. — Egy másik érv: a tanítványok ellopták Jézus holttestét... Jól tudjátok, hogy a tolvajok hogyan szoktak cselekedni. Régen és most egyaránt. Azoknak nincs sok idejük arra, hogy mellékes dolgokra figyeljenek. Áldozatukat cserbenhagyók igen sokszor nem gondolnak arra, hogy az autóra freccsent egyetlen vércsepp is elárulhatja őket, mert abból a bűnüldözés ma már mindent ki tud nyomozni. Milyen finom ez a megjegyzés az evangéliumban: Péter és János látják az üres sírboltban a lepedőket, a kendőt azonban, mely Jézus fején volt, nem a lepedők mellé téve, hanem külön összehajtva találják... Ilyen ügyes tolvajok semmiképp sem lehettek a megrémült tanítványok.

Tavasz van, ha lassan is, de ébred a természet. Nézd az elvetett magok sorsát! Mindegyik elhal, mint a sírba temetett Jézus. A földre vetett búzaszemnek el kell hálnia — mondotta egyszer Jézus —, hogy új élet fakadhasson belőle. Az anyagi élet állandó körforgás, és milyen körforgás? Egyetlen fűszálban és falevélben több automata központ van, mint egész Magyarországon. Megsérted a fa kergét, letéped a fa levelét — mindjárt odasietnek a többi sejtek, hogy az okozott sebet begyógyítsák. Ha mindez így van az oktalan természetben, akkor miért tagadod meg az Istentől, hogy egyszülött Fiát e bűnös világért feltámassza romlatlanságban, dicsőségben, erőben...?!

Krisztus a halottak első zsengeje, az első hajtás. Ha a Fej feltámadt, akkor a tagok is fel fognak támadni. Krisztusnak és a mi feltámadásunknak erős hite egyesít bennünket az Anyaszentegyház közösségében!

IV.

Húsvéti döntésünk

Jézus feltámadását ünnepeljük. A Krisztusban hívő közösség számára ez nem emlékűnnep, hanem élő kapcsolat a hit legbensőbb titkával, misztériumával. Az emléknap pusztá megemlékezés, ha történelmi eseményre vonatkozik is. A misztérium valami egészen más: állandó jelenlét. Ilyen értelemben a feltámadt Jézus a benne való hit által „kortársam” lesz. Tovább él bennem, mai életútja akkori földi

életének, szenvedésének és dicsőségének folytatása (A. M. Besnard). A feltámadás misztériumának ünneplése benső kapcsolatban van Jézus életével. Személye, tanítása úgy neveli hitünket, hogy az szinte természetesen jusson el így a feltámadás valóságának elfogadásához. Tanítványainak természetes egyszerűséggel jelenti ki Jézus: „mielőtt Ábrahám volt, én vagyok”... Háromszor is megjövendöli halálát, de feltámadását is. „Az Emberfiát az emberek kezére adják. Megölik, de harmadnap feltámad.” (Mt 17, 22–23) Halálát nem egyszerűen elszenvedi, hanem komoly elhivatottsággal vállalja. „Vajon nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak, hogy bemegehessen dicsőségébe?” (Lk 24, 26) Így feltámadásában táruul fel előttünk legteljesebben Jézus titka. Így ünnepli az egyház, így ünnepli a liturgia Krisztus feltámadását.

Isten népének ünneplése, hitvallása Krisztus feltámadása mellett, minket is döntésre szólít fel. Igaz, életünk minden cselekedete döntés Krisztus mellett vagy ellen, de ennek most különleges jelentősége és ünnepélyessége van. Nagyon gondosan el kell kerülni azt a kísértést, hogy önmagamat akarjam mérceként állítani! Ha saját tudásunkat, élményeinket tartjuk fontosnak, akkor a feltámadás ténye, jelentősége nagyon el fog homályosodni. Pedig ez a veszély kétségkívül fennáll és (egy kicsit) érthető is. Aki naponta birkózik megnevelt rádiókészülékek hibáival és meg is találja, ki is javítja azokat, aki mindig úgy dolgozik, hogy előtte áll a munkadarab rajza és erről olvassa le a vasba, rézbe esztergálendő forma alakját, méreteit — az természetesen fontosnak, értékesnek fogja tartani tudását. A mindennapi életnek ebből a világából bizony nem könnyű kiemelkedni. Így pedig mindig jelentkezni fog a kísértés, hogy Jézus feltámadására valami természetes magyarázatot találjunk. Vajon nem lopták-e el Jézus testét, hogy így teremtsék meg a feltámadás kitalált történetéhez a feltételeket? Nem csalódásból származó lelki megrázkódtatás teremtette meg a feltámadás gondolatát? Ha ilyen aggodalmakkal tekintek Jézus sírjába, a világ gondolatait akarom bele erőltetni Isten világába. Földhöz kötött, anyagias értelmekkel nem tudom megérteni Krisztus feltámadását.

Nem a világból kell ítéletet mondanunk Krisztus fölött, hanem fordítva: a világot kell őhozzá igazítani. Feltámadása isteni mivoltáról tanúskodik és megmutatja életünk végső értelmét és kiteljesedését.

Ezzel a tudattal igyekszem magamba szívni az ünnep sajátosan keresztény életérzését. Krisztus feltámadása az élet győzelme a halálon, az Isten emberszeretetének győzelme az Istentől elfordult ember önzése felett. Akkor igazán keresztény húsvéti ünneplésünk, ha ezekben a szavakban szívünk alapvető élményvilága tükröződik. Ha ez a reménység élteti életünket, ez bátorít és vigasztal. „Könnyek és csüggedt bánatok közt, ragyogjon fel szemetek! Szent rejtelmek legszentebb titka: egy darabka ég van bennetek!” (Harsányi: Üzenet a Napkirálynak) A Napkirálynak ezt az üzenetét soha nem tudjuk igazabban megérteni és életté tenni, mint húsvét ünnepén.

HÚSVÉTHÉTFŐ

Szentlecke:
ApCsel 2, 14. 22—32

Evangelium:
Mt 28, 8—15

Bevezetés

Jézus halálával tanítványainak minden reménye romba dőlt. Mivel földi életében nem értették meg Jézust. Hiába volt az angyalok üzenete... Nem hittek neki. Magának a Feltámadottnak kellett a tanítványokat felvilágosítania, hogy mindennek így kellett történnie. És ebben a tanítványok különböznek az írástudóktól és a farizeusoktól: képesek és készek is ezt meghallani.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Ha úgy érezzük, hogy nem vagyunk mindig az „élet napos oldalán” és sokszor csalódunk, hallgatunk az Ő szavára, átérezzük-e, hogy látszólagos hátrányaink és a keresztek, melyeket hordozunk, hosszú távon sokszor javunkra válnak?

— csend —

Ha félünk a magánytól: Uram irgalmazz!

Ha sokszor nem ismerjük fel Jézust testvérünkben: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem sietünk Jézushoz fordulni gondjaink enyhítéséért: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál levele a korintusi hívekhez (1 Kor 15) a feltámadás hitének legrégebbi írásos feljegyzése. A Krisztus utáni 57. évből származik. Régebbi, mint az evangéliumok feltámadástörténete. Jézus halálának és feltámadásának ténye „az írás szerint” Szent Pál számára nem kétséges. Damaszkuszi elményében ő maga is megtapasztalta az élő Krisztust: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” (ApCsel 9, 4). Igen sok szemtanút ismer személyesen, akiknek a Feltámadott megjelent és kinyilatkoztatta magát. (Lk 24, 24—50; Mt 28, 16—17; Jn 20, 19; ApCsel 9, 3—6).

Húsvéthétfőn olvastatja fel az egyház Péter apostolnak a Szentlélek eljövetele napján mondott bátor és perdöntő beszédének jelentős részét. „Péter erre a többi 11-től körülvéve előlépett és emelt hangon ezt a beszédet intézte hozzájuk: Zsidó férfiak és Jeruzsálem minden lakója! ... Izraelita férfiak, hallgassátok meg ezt az állítást: A názáreti Jézust Isten igazolta előtte azokkal a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket — mint ti is tudjátok — Ő általa művelt köztetek. Ezt a férfit Isten elhatározott rendelése és előretudása kiszolgáltatta nektek, s ti istentelenek keze által keresztre feszítettétek és meggyilkoltátok. Isten azonban föloldozta a halál bilincseit és feltámasztotta őt... Ennek mi mindannyian tanúi vagyunk.”

A szentlecke tehát Szent Péter egyik nagy beszédének részletét tárja elénk (ApCsel 2, 14—32)... Így prédikált minden apostol. A főtéma: Az Úr feltámadt! Húsvéti prédikáció. Ez volt az ősegyház prédikációja és ilyennek kell lennie a mi beszédeinknek is!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

Jézus valóban feltámadt...

Mit állít eredetileg az Újszövetség Jézus feltámadásáról? Mit mondhatunk arról a kétféle módról, ahogyan a tanítványok a feltámadásról tudomást szereztek (a feltámadott Jézus megjelenéseiről és az üres sír felfedezéséről)? Egyedülállóak voltak-e ezek a húsvéti jelenések? Vagy pedig egyszerűen velük kezdődött a tapaszt-

talásnak az a fajtája, amelyre bármelyik későbbi keresztény is szert tehet?

Megbízható *része-e* az üres sír a húsvéti hagyománynak?

Csupán tanítványai szemében támadt fel Jézus?

Egyes szerzők újabban azt állítják, hogy Jézus „feltámadása” olyan esemény volt, amely a tanítványokat érintette és nem magát Jézust. Az a „valami”, ami az ő halála és temetése után történt, csupán a tanítványok gondolkodásában és szívében bekövetkezett változás volt, nem pedig Jézus új, megváltozott élete. Paul Winter „On the Trial of Jesus” (Berlin, 1961) című könyvében megindító szavakkal fejezte ki ezt a nézetet: „Bár megfeszítettet, meghalt és eltemettetett, mégis feltámadt tanítványai szívében, akik szerették és úgy érezték, hogy közel van. Bár a világ perbe fogja, a hatóság elítéli, a nevét valló egyházak pedig eltemetik, Jézus mégis feltámad ma és holnap, azok szívében, akik szeretik és úgy érzik: közel van.”

Ebben az értelemben a „feltámadás” nem magára Jézusra, hanem egyszerűen egykori és mai tanítványaira vonatkozó tény. A keresztre feszítés után nem Jézusnál, hanem tanítványainál kezdődött el valami új.

Míg Winter a tanítványok érzelmeit és odaadását hangsúlyozza, mások a tanítványok gondolkodásának megújulásáról beszélnek. Jézus szolgálata és halála segítségére volt követőinek, hogy felfogják az emberi egzisztencia igazi lényegét és célját. Az a „valami”, ami a keresztre feszítés után történt, csupán az egzisztencia — az emberi lét — új értelmének felfedezése. Magukon a tanítványokon belül végbemenő változás és átalakulás volt. Az új esemény teljes egészében az ő oldalukon következett be és semmiképpen sem érintette a halott Jézust. Ezek új korszakot nyitó eszméről beszélnek, amely hatalmába kerítette szívüket és értelmüket. A „szív megváltozását” és az „új felismeréseket” hirdető valamennyi elmélet alapproblémája az, hogy tagadnia kell, hogy a korai keresztények és az újszövetségi szerzők valóban azt gondolják, amit újból és újból állítanak. Márpedig ezek világosan beszélnek!

Az igehirdetésnek és a hitvallási formuláknak bizonyos töredékei a kereszténység első évtizedeiből maradtak fenn, és még a páli leveleknél is korábbiak: Krisztus „... feltámadt” (1 Kor 15, 4), „Isten

feltámasztotta Jézust” (ApCsel 2, 23, 32) és „valóban feltámadt az Úr” (Lk 24, 34). Maga Pál is sok helyütt tanítja Krisztus feltámadását (pl. Róm 14, 9).

A négy evangélium és más újszövetségi írások újból és újból hirdetik Jézus feltámadását.

Az „új felismerés” elmélete ezzel szemben feltételezi, hogy ezeken a helyeken a korai keresztények csak látszólag állítanak valami új tény Jézusról, valójában azonban csak megtévesztő kifejezőmódot használnak és csak új korszakot nyitó eszméről beszélnek, mely hatalmába kerítette szívüket és értelmüket.

Ez az álláspont teljesen hihetetlen. Amikor Szent Pál egy korai keresztény formulát idéz „Jézus Krisztusról és az Atyaistenről, aki feltámasztotta őt halottaiból” (Gal 1, 1), akkor a közönséges nyelvhasználatra vonatkozó szabályok értelmében ez a hitvallás elsősorban Jézusra vonatkozik. Arra nézve közöl tényszerű információt, hogy mi történt magával Jézussal a halála után. Egy új esemény ez, mely a keresztre feszítést követte és attól különbözött. A halál állapotából valamilyen új és maradandó élet állapotába helyezte Jézust.

Az újszövetségi szerzők a feltámadással kapcsolatban alapvető kijelentéseikben Jézust tárgyként („Isten feltámasztotta Jézust”) vagy alanyként „Jézus feltámadt halottaiból”) szerepeltették. Vajon csak leírták „Jézus” nevét, de titokban más tárgyra vagy alanyra („a tanítványokra”) gondoltak ezekben a kijelentésekben? Elképzelhetjük-e, hogy az újszövetségi szerzők szándékosan megtévesztő nyelvhasználattal éltek? Vagy ennyire nem értettek ahhoz, amit csináltak?

Mindent összevetve a probléma így magyarázható: az „új felismerés”-elmélet képviselői nem tesznek különbséget aközött, hogy bizonyos emberek igaznak tartanak valamit és aközött, hogy ez az „igaznak tartás” milyen hatást gyakorol rájuk. Amikor Jézus feltámadásáról beszélnek, akkor magáról Jézusról állítanak valami újat a követői. Az pedig, hogy igaznak tartották Jézus feltámadását, mély hatással volt rájuk és átalakította őket. E hatások azonban azon a tényen alapultak, hogy igaznak tartottak valamit. Nevezetesen azt, hogy Jézus a halál állapotából új és végérvényes életbe ment át.

Volt-e Jézus feltámadásának tanúja?

Az Újszövetség sehol sem állítja, hogy magának a voltaképpen feltámadásnak bárki tanúja lett volna. Ehelyett a Jézus feltámadására vonatkozó tudás kétféle drámai okát nevezi meg: a feltámadt Krisztus megjelenéseit és az üres sírt.

A korai keresztény kerigma vagy igehirdetés (pl. 1 Kor 15, 5, 7; Lk 24, 34), Szent Pál levelei (1 Kor 9, 1; 15, 8; Gal 1, 12, 16), a négy evangélium (Mt 28; Lk 24; Jn 20 és 21; továbbá Mk 16, 7), az Apostolok Cselekedetei (1, 3; 10, 40; 13, 31), valamint a Márk-evangélium függeléke (16, 9–20) mind egybehangzóan tanúsítja, hogy a feltámadt Jézus megjelent különböző egyéneknek és tanúk csoportjainak. Elsősorban pedig a „tizenkettőnek” (vagy „tizenegyek”, ahogy Lukács nevezi az apostolokat Júdás árulása után). A tanítványok elsődlegesen Jézus megjelenései révén szereztek tudomást arról, hogy Jézus feltámadt halottaiból.

Jézus hűsvéti megjelenéseinek, ahogyan Szent Pál és az evangéliumok beszámolnak róluk, egyik különös vonása éppen az, hogy nincs bennük semmi különös. Isten más megnyilatkozásaitól eltérően nem elragadtatásban (ApCsel 10, 9 kk; 2 Kor 12, 2–4; Jel 1, 10 kk), nem álomban (Mt 1, 20; 2, 12; 2, 19–22) és nem is éjszaka (ApCsel 16, 9; 18, 9; 23, 11; 27, 23) történnek. A megjelenések „normális” körülmények között következnek be. Híján vannak az apokaliptikus dicsőség ismertetőjegyeinek, amelyek másutt megtalálhatók (Mk 9, 2–8; Mt 28, 33 kk). Az egyetlen kivétel az Apostolok Cselekedeteiben található, a damaszkuszi úton történt jelenés leírásánál, amikor Szent Pál „napnál vakítóbb fényt” látott (ApCsel 26, 13; l. még 9, 3; 22, 6, 9). Nem említi viszont ezt a jelenséget Szent Pál, amikor maga számol be a feltámadt Krisztussal való találkozásáról (1 Kor 9, 1; 15, 8; Gal 1, 12, 16).

E. Schillebeeckx domonkos hittudós az apostolok hűsvéti élményének egyetlen sajátos vonását említi meg: azt a tényt, hogy ők halála előtt is ismerték Jézust. A tanítványok, akik együtt voltak Jézussal, amíg a földön szolgált, felismerték, hogy a feltámadt Krisztus azonos az Úrral, akit ismertek és követtek: „Az Úr az” (Jn 21, 7). A feltámadt Jézussal való első találkozásoknak ez a vonása egyetlen későbbi csoportnál vagy egyéni hívőnél sem ismétlődött meg, még Pálnál sem!

Péternek, Pálnak és a többi apostoli tanúnak, aki találkozik a feltámadt Úrral, az volt a küldetése, hogy tanúsítsa ezt a tapasztalatot és megalapítsa az egyházat. E tanúk láttak és hittek. Ezeknek az eredeti tanúknak az örömhír hirdetésében és azoknak az összegyűjtésében, akik nem láttak és mégis készek hinni, nem kell mások tapasztalatára és tanúságára támaszkodniok. Az ő szerepük, amelyet a kereszténységben betöltenek, különbözik a későbbi hívekéitől. Egyszer s mindenkorra az övék a küldetés megkezdésének és az egyház megalapításának feladata. Másoké lesz a felelősség, hogy folytassák ezt a küldetést és életben tartsák az egyházat. De a küldetésnek és az egyháznak a létrejötte nem ismételhető meg. Ez az egyszeri szerep azon alapul, hogy különbség van az első és a későbbi nemzedékek tapasztalata között, amit világosan kifejez Szent János, amikor különbséget tesz egyrészt azok között, akik láttak és hittek, másrészt azok között, akik „boldogok, mert nem láttak és mégis hittek” (Jn 20, 29).

Szent Pál is felhívja a figyelmet arra, hogy vannak bizonyos valóságos különbségek a feltámadás utáni alapvető találkozások és a feltámadt Úrról szerzett összes későbbi tapasztalat között. „Végül” — mondja — „Krisztus megjelent nekem” (1 Kor 15, 8). Ez az esemény volt az alapja Szent Pál apostoli hivatásának és missziós tevékenységének (1 Kor 9, 1; Gal 1, 1 kk.). Más keresztények hozzá hasonlóan részesülnek a Szentlélek adományában és megkapják a „Krisztusban” való életet. De nem éltek és nem élik át azt a mélységes találkozást a feltámadt Úrral, amely Szent Pált az egyház egyik alapítójává tette. Szent Pál sohasem mondja olvasóinak: „Krisztus megjelent nektek” vagy „Krisztus meg fog jelenni nektek”.

Ez nem azt jelenti, hogy a feltámadás tanúin kívül más keresztényeknek semmiféle kapcsolatuk nem volt a feltámadt Jézussal. Jézus továbbra is jelen volt az igében és a szentségben (Lk 24, 30 kk.), a közösségben (Mt 18, 20), testében (1 Kor 12, 27), a szükségét szenvedő emberekben (Mt 25, 31—46) és a Szentlélek által (2 Kor 3, 17). De a többi kereszténynek mégsem jelent meg az Úr. S nem tette őket feltámadásának mértékadó tanúivá és az egyház tekintéllyel bíró alapítóivá.

Amikor az első tanítványoknak tudomására jutott az, hogy Jézus feltámadt halottaiból, a másodlagos megerősítést az üres sír megtalálása jelentette számukra. Nagyon erős bizonyítékok vannak arra

nézve, hogy a Szentsír-bazilika Jeruzsálemben csakugyan magában foglalja Jézus sírját. Ezenkívül kizárólag keresztény sajátosságnak látszik az a történet is, hogy asszonyok találták Jézus sírját nyitottnak és üresnek (Mk 16, 1–8 és a párhuzamos helyek).

Megbízható-e az üres sírról szóló történet?

Nem árt itt emlékeztetni arra, hogy ellentétben az olyan híresztelésekkel, miszerint ez vagy az a keresztény püspök vagy más tudósok kétségbe vonják vagy éppenséggel tagadják az üres sírról szóló történetet, nagyon sok kritikus exegeta és történész elfogadja. Érveik:

Ami Jézus testének sorsát illeti, a szinoptikus evangéliumok (Máté, Márk és Lukács) mögötti és a János-evangélium alapját alkotó hagyomány is azt tanúsítja, hogy egy vagy több asszony találta felnyitva és üresen Jézus sírját. Azokban a korai vitákban, amelyek a feltámadásról szóló híradással voltak kapcsolatosak, tényként feltételezték, hogy a sír üres volt.

A keresztények ellenfelei természetesen azzal magyarázták a test eltűnését, hogy azt egyszerűen ellopták (Mt 28, 11–15). De nincs olyan korai forrás, sem keresztény, sem nem keresztény, amely azt állította volna, hogy Jézus földi maradványai ott maradtak a sírban.

Az üres sírról szóló történet megbízhatóságáról tanúskodik az a tény is, hogy a történetben oly jelentékeny szerepet játszanak az asszonyok. Ha a történet az első keresztények által alkotott legenda lenne, akkor a sír üres voltának felfedezését férfitanítványoknak tulajdonították volna és nem nőknek, akik az akkori kultúrában nem számítottak érvényes tanúknak. A legendagyártók általában nem találhatnak ki olyasmit, ami határozottan árt az ügynek, amelyet képviselnek.

Mit jelent számunkra maga a tény? Hogyan erősítené húsvéti hitünket és hogyan mélyíthetné el teológiánkat, ha fel tudnánk fogni valamelyest az üres sír tényének jelentőségét?

Először is Jézus sírjának üressége annak szentségét tükrözi vissza, ami egykor benne volt. Az pedig nem volt más, mint Isten megtestesült Fiának holtteste, azé a Jézusé, aki másokért élt, halálával pedig a szeretet új szövetségét szerezte meg mindenki számára. Ez a „Szent” nem láthatott pusztulást (ApCsel 2, 27).

Másodszor maga a sír üressége jelezheti és jelképezheti annak az új és örök életnek a teljességét, amelybe Jézus átment.

Harmadszor az üres sír valami nagyon lényegeset fejez ki a feltámadás természetét illetően. Nevezetesen azt, hogy a feltámadás sokkal több, mint pusztá megmenekülés a szenvedés és halál világából. Valójában azt jelenti, hogy ez az anyagi, testi világ alakul át egész történelmével együtt, amely a bűn és a szenvedés története. Az első húsvétal elkezdődött a világmindenség hazatérésének, végső rendeltetéséhez való visszatérésének műve. Isten nem vetette el Jézus holttestét. Titokzatosan felemelte és átalakította, hogy általa kinyilvánítsa: mi vár az emberekre és világukra. Vagyis a jeruzsálemi üres sír Isten döntő jele, amely kifejezi, hogy a megváltás nem jobb világba való menekülés, hanem ennek a világnak a rendkívüli átalakulása.

A vallások közötti párbeszédben a keresztények állandóan napirenden tartják a teremtés, a megtestesülés és a szolgálat kérdését, de többnyire háttérbe szorul náluk a megfeszített Jézus feltámadásának kérdése. Pedig ez az esemény nyilatkoztatja ki azt a tényt, hogy Jézus részleges emberi történetének feltétlen és döntő jelentősége van mindenki, minden férfi és nő számára. Bármelyik korban, helyen és kultúrában éljen is. Ha elsiklunk a húsvéti misztérium fölött, akkor valami olyasmit hagyunk ki, ami a leglényegesebb a többi vallással folytatott párbeszédben. (Vö. Gerald O'Collins S. J. Mérleg, 1987/1; 8—16. old.)

.

Nincs gonoszabb, mint a hitvány
áruló és rossz tanítvány,
ki az ördög ösvenyén
biztos lábbal, tudva mén:
szent kenyéren nőtt apostol,
aki bűnbe később kóstol, —
Krisztus, ilyen voltam én.

Bűneimnek nincsen számok.
Mindent bánok, mindent szánok
és e sajtás, mely gyötör
nem is sajtás, már gyönyör.
Hamuval szórt, nyesett hajjal
ér engem e húsvéthajnal
és az üres sírgödör.

Az én Uram újra él most,
országútján mendegél most,
áprilisban fürdik és
aranyozza napsütés,
ahol lépked, jobbra-balra
ezer madár fakad dalra
s ring, hullámszik a vetés.

Mert az égi útnak elve:
kúszva, vérzőn, énekelve,
portól, sártól piszkosan
menni mindig, biztosan ...
S kopjék térdig bár a lábam,
tudom, az ég kapujában
utólérlek, Krisztusom!

(Dsida Jenő: Húsvéti ének az üres sziklasír mellett)

HÚSVÉT UTÁN 2. VASÁRNAP

AZ EGYHÁZ — A FELSZABADULÁS ÚTJA

Olvasmány:
ApCsel 5, 12—16

Szentlecke:
Jel 1, 9—11a;
12—13;
17—19

Evangelium:
Jn 20, 19—31

Bevezetés

A hit legveszedelmesebb ellensége a kétely. A kínzó kételkedés, a gyötrő kérdés: vajon nem volt-e minden csak csalás, önámítás? Még az okok és bizonyítékok sem segítenek ilyenkor. Ezeket is kérdéssé teszi a kétely. Csupán csak egy nagy, mindent átváltoztató megtapasztalás segíthet. Az igazság kinyilatkoztatása vagy a szeretet spontán közlése.

Tamás apostol többet szenvedett kételyeitől, mint a többi apostol — talán János apostol kivételével. Jézus Tamást nem hagyta magára. Megmutatta neki sebeit, hogy a kétely sebét begyógyítsa.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus feltámadása számunkra is az élet új távlatait nyitotta meg. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: A mi keresztyény életünk mutat-e valami többletet az egyszerűen becsületes életnél?

— csend —

Ha vallásunk már gépiessé vált: Uram irgalmazz!

Ha szeretetünk csak szavakban él: Krisztus kegyelmezz!

Ha megbocsátásunk nem komoly: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

János apostol a Jelenések könyvének elején beszámol a meghívás látomásáról (Jel 1, 9—19). Az Emberfia az ott látott ruházata alapján

pap is, király is, bíró is. (Jel 1, 12–16) Megbízást ad a Látnoknak, hogy a hét ázsiai egyházközségnek írjon (1, 11). Az Emberfia halott volt és most él... Rendelkezik a világok és korok felett... Meghatározza az emberiség történelmét... Az „Úr napja” (1, 10) a hét első napja (vö. az evangéliummal), a feltámadás napja. Minden keresztény számára a találkozás napja Krisztussal, a feltámadottal.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Látni és binni — binni és látni

Egy ember sem él egyedül. Egy ember sem hisz egyedül. Isten szól hozzánk, Igéjét mondja, és azzal, hogy mondja, egybehív minket. Megteremti közösségét, népét, egyházát. Jézus távozása után az egyház jelenlétének jele a világban a szentség, amelyben Isten titka látható és hatásos. „Az Úr azt mondta Tamásnak: Tedd ujjaidat a szögek helyébe. Ismerem vágyakozásodat, ha hallgatsz is. Még mielőtt szólsz, tudom, hogy mit gondolsz. Hallottalak beszélni, noha te nem láttál engem. Kétségeid közepette is közel voltam hozzád. Megvárakoztattalak, hogy lássam türelmetlenségedet. Hagytam, hogy türelmetlenséged növekedjék, hogy azután inkább csillapíthassam...” (Szeleukiai Bazil: Az újonnan keresztelekhez intézett homíliájából.)

II.

A feltámadás csodája — örök életünk alapja

Amit bennünk és körülöttünk látunk, az a Teremtőtől származó valóság. Ha a külső jelenségeket meg is értjük, a belső érték legtöbbször rejtély marad számunkra.

Rejtély a fizikai világ! Titokszerű az úrrandevú, a Columbia, a Holdra-szállás... Rejtély a nagyvilág és az élővilág egyaránt. Az ember iparkodik a teremtés titkait felfedezni. A megnyugtató megoldás Isten, a Teremtő tervében található.

Rejtély az ember élete!

Honnét? Hová? Miért? Mi a belső értéke? Anyag? Mi az anyag? Szellem? Mi a szellem? Keresi, kutatja az ember sok ezer éve. A megoldás: a véges világban élő ember tudva vagy nem tudva a vég nélkülit áhítozza...

Rejtély a hit titka!

Az első bűn... amelyet mindnyájan keservesen hordozunk. Rejtély Krisztus megjelenése, halála, feltámadása. A külső történés tényét igazolják az apostolok, a hívők, az emmausziak, a tanítványok... A „hogyan” belső misztérium, titok marad. Teremtő tett!

Krisztus feltámadása legyen bennem egy allelujás örvendező, diadalmas élet reménye. Vég nélküli életet hirdet! Új életet várunk. Szébbet... jobbat... kíváncsabbat... Örök életet! A Mester feltámadása a mi feltámadásunk biztos záloga.

Az ember az örök élet várományosa!

Húsvét 2. vasárnapján a feltámadt Krisztus bemutatkozására emlékezünk:

1. „Meváltótok vagyok...” (Jn 15, 13—14; Lk 24, 32)
2. „Jópásztorotok vagyok...” (Zsid 13, 20; Jn 21, 16—18)
3. „Hazaváró Bírótok vagyok...”
Felelősséget követelő... (Ik 19, 22; Mt 25, 41)
kegyes Bíró (Lk 23, 43)
jutalmat osztó bíró (Mt 25, 23; 2 Tim 4, 7—8)

Hálálkodik a gyümölcsfa a harmatnak... a napsugárnak... a szellőnek. De ezek szerénykedve mondják: Mi csak követek és küldöttek vagyunk. Az igazi hála a mi Urunkat illeti.

III.

Kétségek és bizonyságok

Támasnak, a kételkedő apostolnak ma is sok társa van. Végül is nem adatott meg minden további nélkül, hogy az ember higgyen...

A kétely ma általános jelenség. Sokan erkölcsi okokból kételkednek. Valami nincs rendben az életükben. Igazolni akarják vétkes életüket a hit tagadásával. Egyesek a tudomány vagy pedig a kor-szellem következtében kételkednek. Mert hát az Úr félreismerhető — az volt egykor és az ma is. Ennek megvan a jó oldala... Kételkedni még nem bűn, ha az ember azután áthatol a kételyein. Ha keres! Ilyen

esetben a kétely igazi, szabad hithez vezethet. Ám becsületesen kell küzdeni, keresni és imádkozni a lelki békéért.

Ha ma a béke szót halljuk, azonnal politikai békére gondolunk. Ám ez a béke a piramis csúcsa, amely egészen alul kezdődik. Mert a békét alulról kell felépíteni.

1. A szív békéje. Ez a kezdetek kezdete. Ám sok szívben mit találunk? Miért oly sok az elégedetlenség? És a nyugtalanság? Mivel a kicsinyben nyugtalanok vagyunk! Ezt a legbensőbb végső békét azonban csak Isten adhatja meg.

2. Béke a családokban. A családokban kellene elültetni és ápolni a békét, a megértést, az egymás elviselésének erényét. Otthon kellene kezdeni... Akkor a családi fészek valóban otthonná válik. Boldog a család, amelynél ez megvan. Jaj annak a családnak, ahol ez hiányzik!

3. Béke a közösségben. Az egyházközségben, a plébániai közösségben. Az oltártól kell kiindulnia a békének! Minden közösség, amelyben gyűlölet, ellenségeskedés uralkodik, bensőleg tehetetlen. „Arról ismerjenek meg benneteket, hogy szeretettel vagytok egymás iránt... Engesztelődjete ki szívből egymással!”

IV.

Argumenta resurrectionis

A napokban egy kis újságírói jegyzet finom gúnnnyal illetve a gyermekek vallásos nevelését. Az egyik városi templom hívős boltívei alatt néhány gyermek hitoktatásban részesült. A hitoktató egy volt kedvesnővér. Eljutnak odáig, hogy az Úr Jézus felment a mennybe... Hogyan ment fel? — kérdi egy gyermek. Magától... — hangzik a válasz. De hiszen repülni és magasba szállni csak repülővel és rakétával lehet — ismétli a gyermek. Az újságíró ezt a gyermeki ellenvetést szánta csattanónak. Ime, kétféle világ van és kétféle válasz ugyanarra a kérdésre.

Amikor a hitetlen Tamás történetét végighallgatjuk, hasonló gondolatok ébrednek bennünk: kétféle világ, kétféle válasz. Tamás apostol húsvétől egész fehérvasárnapig az első világban élt. Az érzéki megtapasztalás és tudás világában. Nyolc nap múlva azonban Jézus sebhelyein keresztül eljutott a hit és vallásos meggyőződés világába.

HÚSVÉT UTÁN 3. VASÁRNAP

„... ÉS MINDÖRÖKRE HÚSVÉT LESZ!”

Olvasmány:
ApCsel 5, 27b—32;
40b—41

Szentlecke:
Jel 5, 11—14

Evangelium:
Jel 21, 1—19

Bevezetés

Nem könnyű megállapítani, hogy valójában szeretjük-e Istent és Jézus Krisztust, a Fiút, akiről hisszük, hogy az Atya dicsőségében él. Ha hitvallást teszünk mellette, az már valami és nem magától értetődő. Mellette hitvallást tenni azt jelenti: hinni, hogy keresztre feszítették, meghalt, eltemették és holtából feltámadt. Azt jelenti, hogy hiszünk és a hitünkben valódi személyes következtetéseket akarunk levonni.

Amikor sokan megbotráncoltak Jézusban, Péter apostol hivatást tett mellette. „Az örök élet igéi nálad vannak...” A Feltámadott most már nem a hite felől kérdezi, hanem szeretete felől, mégpedig háromszor. Hányszor kellene minket kérdeznie?

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A mai élet gyors ütemet diktál munkában, tanulásban, de még a szórakozásban is. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tudunk-e lelkünkben csendet parancsolni, hogy odafigyeljünk Krisztusra?

— csend —

Ha figyelmetlenek vagyunk embertársainkkal szemben: Uram irgalmazz!

Ha állandó idegességünk miatt szeretetlenek vagyunk másokkal szemben: Krisztus kegyelmezz!

Ha imánk sietős, elnagyolt tevékenységgé vált: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Mint valami kinyílt ajtón keresztül (Jel 4, 1) nézi János apostol az isteni világ titkait: a Feláldozott Bárányt, aki halálával legyőzte a halált, az égi és kozmikus hatalmak hódolatát és imádását fogadja (5, 12 és 13).

A teremtmények azáltal, hogy imádással fordulnak Teremtőjük és Megváltójuk felé, maguk is Isten ragyogásában élnek. Ez az ő megváltásuk és üdvösségük.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Krisztus egyházának lényegét, az egyház szerető hivatalának funkcióját nem lehet egy rövid mondattal kifejezni. Valósága túlon-túl gazdag és sokrétű. A János-evangélium utolsó fejezetében (Jn 21) az egyház (21, 1 – 14) mint Péter hajója jelenik meg és mint fáradságos, gyakran sikertelen -halászvállalkozás-. De a siker akkor biztos, ha Krisztusnak, a Feltámadottnak szavát követi. Itt most (15–19 versekben) elmarad a halfogás képe. Más esemény jelenik meg. Péter megbízást kap, hogy „a nyáj pásztora legyen”. De nem a sajátjáé, hanem Krisztus nyájáé. Érdekes, hogy nem János apostolt, a töretlen hűségű tanítványt teszi meg Jézus legfőbb pásztorrá, hanem Pétert, aki őt háromszor megtagadta és most ugyancsak háromszor biztosítja szeretetéről. Ennél már nem lehetett világosabban rámutatni arra, hogy a meghívás a pásztori tisztségre kizárólag kegyelem!

II.

A feltámadt Jézus harmadszor jelenik meg. Most gondoskodik az egyház jövőjéről. A Pásztor hivatalát átadja Péternek, a halásznak. Annak, aki őt háromszor tagadta meg... A bűnbánó Pétert, aki most háromszor és immár örökre biztosítja őt szeretetéről, Jézus egyháza főpásztorává teszi — és nem Jánost, a töretlen hűségű tanítványt. Megértjük ezt?

A nagy eucharisztikus ima befejezéseként az egész közösség egy szívvel kiáltja: Ámen! Így van, így legyen, most és mindig. Krisztus által és benne ajándékozza nekünk Isten az ő jelenlétét és üdvösségét. Krisztus által mondunk neki köszönetet, az egész teremtés nevében is. Ő maga a mi örök „Ámen”-ünk...

Bűnösök és szentek

Péter Székén nem mindig csak szentek ültek... Maga Péter is hűtlen volt. Hűtlenségét keserűen megbánta. Később az üldöztetés idején életét adta Krisztusért. Lehetséges, hogy kortársaink felháborodnak, hogy nem minden püspök és pap volt szent és ma sem mind az. De vajon mi áll emögött a felháborodás mögött? Az a fájdalom talán, hogy Krisztus egyháza nem olyan szent, amilyennek az hivatása megkövetelné? Vagy talán káröröm... vagy üzlet? Az alap, amelyen az egyház áll, nem ember, hanem maga Krisztus, az élő Szikla. Péter Krisztusban való hite és iránta érzett szeretete által sziklája és pásztora az egyháznak.

III.

„A kiknek megbocsátjátok....!”

Az Úr Jézus világraszóló intézkedést tett Húsvét vasárnapján ezekkel a szavakkal: „Amit megkötök a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldoztok a földön, a mennyekben is fel lesz oldva...” Ezzel törvényhozó hatalmat adott az apostoloknak.

Az egyház törvényhozó hatalmával azután úgy rendelkezett, hogy „bűneidet minden esztendőben meggyónjad és legalább Húsvét táján az Oltáriszentséget magadhoz vegyed!” A törvényt ebben az alakban először a lateráni zsinat mondotta ki 1215-ben, de tartalmazza a ma érvényben lévő Egyházi Törvénykönyv is. Az egyik törvényszakaszban, kánonban a bűnbánat szentségére vonatkozólag elrendeli, hogy minden hívő, aki eszének használatát, életének 7. évét elérte, köteles évente legalább egyszer minden bűnét őszintén meggyónni. Kimondja azt is, hogy vallási kötelezettségének sem szentségtörő, sem érvénytelen gyónással nem lehet eleget tenni (Can 914–15). A

második egyházi törvényszakaszban pedig kimondja, hogy minden hívő köteles évente legalább egyszer — húsvéti időben — a szentáldozáshoz járulni. A szentáldozással kapcsolatban azt a kívánságát is kifejezi a kánon, hogy a húsvéti áldozást mindenki lehetőleg azon a plébánián végezze, amelyhez tartozik. Az áldozás kötelezettsége akkor is fennmarad, ha valaki bármely okból a kitűzött időben nem tett eleget szent kötelezettségének. Az egyházi törvénykönyv azért hangsúlyozza, hogy mindenki saját egyházközségében, saját plébániáján végezze szentáldozását, mert minden plébánia voltaképpen egy keresztény családot alkot, amelynek szent családi asztala a plébániatemplom áldoztató asztala. Ha az illető személy ennél az asztalnál veszi magához az angyalok eledelét, az Úr Jézus szent Testét és Véré, együttal arról is tanúságot tesz, hogy az egyházközség híveit testvéreinek tekinti, és Krisztusban testvérük, rokonuk akar lenni és maradni. Az egyházközség lekipásztorát lelki atyjának tekinti és annak vezetése alatt akar lelki üdvösségén munkálkodni.

Az egyház hűséges hívei az előírt időben, tehát Húsvét táján a bűnbánat szentségében megtisztítják lelküket a bűntől, és a szentáldozásban egyesülnek Megváltójukkal, az Úr Jézussal. Ezzel megszentelik magukat a húsvéti időben, amikor az Úr Jézus a megváltás művét befejezte, a bűnbánat szentségét és az Oltáriszentséget megalapította, hogy általuk a keresztfán fakadt kegyelmeket az emberek lelkébe árassza és a kegyelmek által a természetfeletti életre feltámassza. Vannak azonban, akiket valami visszatart a húsvéti gyónástól és áldozástól... Ezekre lehet alkalmazni az arab közmondást, amely azt mondja: „Öt ujj van a bűnnek. Ezek közül kettővel befogja a bűnös szemét, kettővel a bűnös fülét és eggyel a száját.” Befogja a fülét, hogy ne hallja az egyház buzdító szavát. Befogja a szemét, hogy ne találja meg a gyóntatószék és az áldoztatás útját. Egy ujját rátapasztja a szájára, hogy ne vallja be bűneit, hanem a bűn szolgálatában maradjon és ne egyesülhessen Krisztussal, aki így hívogatja magához az embereket: „Aki eszi az én testemet és issza az én véreimet, annak örök élete van...” (Jn 6, 54).

Urunk, Jézus Krisztus,
az Atyának Fia.
Te vagy az élet szentsége,
a zarándokok kenyere.
Te vagy az útitárs és a cél.
Te vagy az út és az otthon.
E szentségben imádunk,
szeretünk és magasztalunk Téged.
Amen.

(Karl Rahner: Eucharisztia — Csanád Béla fordítása)

Ne várd, hogy a föld meghasadjon
És tűz nyelje el Sodomát.
A mindennap kicsiny csodái
Nagyobb és titkosabb csodák.

Tedd a kezedet a szívedre,
Hallgasd, figyeld, hogy mit dobog,
Ez a finom kis kalapálás
Nem a legcsodásabb dolog?

Ne várj nagy dolgot életedbe,
Kis hópelyhek az örömek,
Szitáló, halk szírom-csodák.
Rajtuk át Isten szól: jövök.

(Reményik Sándor: Csendes csodák)

HÚSVÉT UTÁN 4. VASÁRNAP

„NEKTEK ÜZENEM...”

Olvasmány:
ApCsel 13, 14, 43—52

Szentlecke:
Jel 7, 9, 14b—17

Evangelium:
Jn 10, 27—30

Bevezetés

Az egyházban vannak pásztorok és főpásztorok. Erről sokat szólnak, de a nyájról és a juhokról nemigen beszélünk. Senki sem akar *juh* lenni. Ezt nem is kívánjuk. Jézus mai nyelven így beszélne talán: „Én vagyok a jó bajtárs, aki bajtársáért életét áldozza...” Vagy azt mondaná: „Én vagyok a hű barát. Mindig új barátokat fedezek fel. Úgy lesznek barátaim, hogy felfedezem és elfogadom őket. És akit megtaláltam, azt soha többé nem engedem elbukni. Nálam marad, magammal viszem őt az Atyához és ünnepünknek soha nem lesz vége...”

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Krisztus mindnyájunkat hív az üdvösségre. Ma, a hivatások vasárnapján, vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: hűségesek vagyunk-e hivatásunkhoz?

— csend —

Ha nem törődünk üdvösségünkkel: Uram irgalmazz!

Ha Krisztus hívására nem hallgatunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha egyházunk iránt közömbösek vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Jelenések Könyvében az Isten trónja előtt álló ragyogó gyülekezet látomása egy látomássorozat keretében olvasható. Tartalma Isten

ítélete, azaz a világtörténelem katasztrófái. A világ nem olyan sötét, mint ahogyan azt egyesek válik. A feláldozott Bárány hatalmasabb, mint a pokol minden támadása. „Az élő vizek forrásához vezeti őket, Isten pedig letöröl szemükről minden könnyet...” A sárkány ugyan megölheti Isten választottjait, de nem akadályozhatja meg, hogy „minden népből és nyelvből” új nép, az Isten választott népe gyűljön össze. A vértanúk, az áldozat zsengéi, ők töltik be a teremtés ősi feladatát. Istent hálával és örömmel imádják!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A szentleckében (Jel 7, 17) röviden felvillant már a jó Pásztor képe. Szent Jánosnál a kinyilatkoztatási beszédben (Jn 10) Jézus „jó Pásztornak” nevezi magát. A mai evangélium a záróverseket tartalmazza (10, 27—30). A jó Pásztorról szóló kinyilatkoztatás mégegyszer értelmezést nyer. A jó Pásztor ismeri övéit, az övéi azok és ő az övék. Oltalmazza őket... Megmenti őket a veszélytől... Maradandó étellel ajándékozza meg őket... A juhok ismerik pásztorukat, megbíznak benne és követik őt. A gonoszok, sőt a halálnak sincs többé hatalma felettük. Aki Krisztushoz tartozik, az Istenhez tartozik, mert: „én és az Atya egy vagyunk!”

II.

Egység a sokaságban

Krisztus halála és feltámadása után „mint elsőszülött a sok testvér között, lelkének odaajándékozása által új testvéri közösséget alakított ki mindazokból, akik őt hittel és szeretettel befogadják; mégpedig saját testében, az egyházban, hogy ott mindnyájan mint egymásnak tagjai — a kapott különböző adományok szerint — kölcsönösen szolgálják egymást. Ezt az összetartozást folyton gyarapítani kell egészen addig a napig, amelyen majd teljessé lesz; ettől kezdve tökéletesen dicsőíti meg Istent a kegyelemből üdvözült emberiség, mint Istennek és testvérünknek: Krisztusnak a szeretett családja.” (II. Vatikáni zsinat — Az egyház a mai világban, 32. p.)

III.

Jó Pásztor

A Szentírás az Ószövetségben és az Újszövetségben különféle kifejezésekkel illeti az emberiség Megváltóját, Jézus Krisztust. Nevezi szegletkőnek, útnak, igazságnak, életnek, szabadítónak, fejedelemlennek, üdvözítőnek, királynak... De nevezi Pásztornak is, aki — mint Izajás jövendölte: „Mint a pásztor, úgy legelteti nyáját. Karjaira veszi bárányait, az ölében hordozza őket, és nagy gonddal vezeti az anyajuhokat.” (40, 11).

„Én vagyok a jó pásztor...” (Jn 10, 11) — mondotta magáról az Úr Jézus is. A hasonlatot a palesztinai pásztorok életéből vette. Ezek a juhok számára karámot készítenek, kövekkel és sövénnel veszik körül. Nemcsak azért, hogy a juhok széjjel ne széledjenek, hanem azért is, hogy az állatokat az időjárás viszontagságaitól, a vadállatoktól és tolvajoktól megvédjék. Éjjelenként egy-egy karámba több pásztor is betereli nyáját. Reggel egymás után vezetik ki nyájukat a legelőre. Az összeterelt és összekeveredett juhok a pásztor hívó szavára szétválnak és minden nyáj megindul pásztora után...

Az ő juhait — mondja maga az Úr Jézus — az ő szavára hallgatnak. „Nevükön szólítja juhait és kivezeti őket. Amikor mindegyiket kivezeti, elindul előttük, s a juhok követik, mert ismerik a hangját. Idegen után nem mennek, hanem elfutnak tőle, mert az idegennek nem ismerik a hangját...” (Jn 10, 1).

„A jó pásztor életét adja juhaiért...” (Jn 10, 11) — „Én vagyok a jó pásztor, ismerem enyéimet, és enyéim is ismernek engem... Életem adom a juhokért.” (Jn 10, 14–15) Életét adta, még mielőtt ezeket a szavakat mondta volna. A jászolban, a názáreti otthonban, apostoli útjain, tanításában, jövendöléseiben, csodáiban is. De életét adta legfőképpen szenvedésében és halálában, amikor a kereszten magát az emberiségért feláldozta. Életét adja ma is, amikor a szentmisében a kereszttáldozat megjelenítődik és az Oltáriszentségben közöttünk marad, szívünkbe száll...

HÚSVÉT UTÁN 5. VASÁRNAP

AZ ÉDESAPA SZERETETÉVEL

Olvasmány:
ApCsel 14, 20b—26

Szentlecke:
Jel 21, 1—5a

Evangelium:
Jn 13, 31—33a;
34—35

Bevezetés

Csaknem 2000 évvel Jézus feltámadása után a keresztény embernek szembe kell néznie néhány kérdéssel: Vajon jobbak lettek-e az emberek azóta? Felfedezhető-e legalább a keresztényeknél valami a feltámadás erejéből, az új teremtésből? A világ, a keresztények világa emberibb lett-e legalább? És azután megérte-e és mibe került a Megtestesülés, a Kereszt, a halálból való Feltámadás?

Kortársaink közül néhányan a Krisztus utáni korszak hajnalhasadásáról beszélnek. Ez tévedés. Még mindig messze, a Krisztus előtti korszakban élünk. Az új embert, az új parancsot még el kell érünk. Még nem tartunk ott. De eljön az ideje...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Krisztus szeretetével kellene szeretnünk embertársainkat. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: Krisztus milyennek ítélné szeretetünket családtagjaink iránt? — Munkatársaink iránt? — Barátaink iránt? — Szomszédaink iránt?

— csend —

Szeretetlenségünk ellenére: Uram irgalmazz!

Tapintatlanságunk ellenére: Krisztus kegyelmezz!

Idegességünk ellenére: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Isten mindeneket újjáteremt — bizonyítja a Jelenések Könyve az ítélet és pusztulás víziójának befejezése után. A világváros: Babilon, az Istentől való elszakadás képe. Az Istennel szembeni ellenséges világ hatalma és gyönyöre elsüllyed a sötétség tengerében (Jel 18, 21 — 24). A mulandóság megszűnik. És Isten velünk van ... (Iz 7, 14) Az új teremtés, az új Jeruzsálem, a megmentettek közössége mint valami menyasszony, sugárzó világosságban és örömben, szent összeszedettségben vonul Ura elé.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A második Jeruzsálem képe (szentlecke) távolinak, ünnepélyesnek, szinte valószínűtlennek tűnhet. Most az evangéliumban újra halljuk az „új” szót. Egy új parancsolatot ... A jövőt ezzel a jelenbe ágyazza. Az új teremtest nemcsak szemünk elé vázolja, hanem mint feladatot tűzi ki. Először Krisztusban van jelen, a Fiúban, aki Isten szeretetét láthatóvá és megfoghatóvá tette számunkra. Mi az ő tanítványai vagyunk, tegyük tehát azt, amit ő tett: szeressünk azzal a szeretettel, amely Istentől jön. Ha ezt tennénk, mennyire más lenne a világ, az „új teremtménynek” láthatóvá kellene válnia.

II.

A megkülönböztető jel

Egy egyházközséget keresztény közösséggé, „új Jeruzsálemmé” nem tan vagy közös érdek tesz, hanem a jelenlét: a feltámadott Úr élő jelenléte. Ez a jelenlét láthatatlan és mégis felismerhető, tapasztalható. Az Úr köztünk való jelenlétének van egy csalhatatlan jele: a szeretet, amelyet egyik a másikkal szemben tanúsít, és amellyel egyik a másikat elfogadja és elviseli. Krisztust kell tudnunk felfedezni a többiekben és másoknak bennünk kell tudniok felfedezni Krisztust! Akkor a mi — talán nyomorúságos, ideiglenes — létünket az égi

Jeruzsálem fénye fogja beragyogni. Mindaddig azonban, amíg a másik ember számomra nem egyéb, mint csupán „a másik”, nem vagyok „új teremtmény”.

„A szeretet az egyetlen, ami Isten gyermekeit megkülönbözteti az ördög gyermekeitől. Hallod? Az egyetlen! Aki szeret, Istentől született... aki nem szeret, nem született Istentől. Ez a nagy jel, a nagy különbség!” (Szent Ágoston)

.

Minden lélekben van egy kis szivárvány,
Kis csapóhíd, amelyet lebocsát,
Hogy egy más lélek átjöhessen rajta, —
Ennek a hídnek hídpillére nincsen.
Ezt a hidacskát csak az Isten tartja.
Az Isten, aki a szívekbe lát.

(Reményik Sándor: Szivárvány)

HÚSVÉT UTÁN 6. VASÁRNAP

AZ ÁLDOZÁSTÓL A FELÁLDOZÁSIG

Olvasmány:
ApCsel 15, 1–2,
22–29

Szentlecke:
Jel 21, 10–14,
22–23

Evangelium:
Jn 14, 23–29

Bevezetés

A jó nem unalmas. Az unalmas pedig nem jó. Ahol élet van, ott mozgás és változás is van. Az egyház minden évszázadban és mindennap új kérdések és új feladatok előtt áll. Mindent a régiben hagyni azt jelentené, hogy megfelelkezne az emberek ínségéről és a Krisztustól kapott megbízatásról.

Krisztus Szentlelke által van jelen egyházában, aki az igazság és a béke Lelke. De az egészséges nyugalanság Lelke is. Mert vannak hamis nyugalanságok is. A Lélek úgy nyugtalanít, hogy emlékeztet minket Krisztus szavára és parancsára. Ez azonban nem ok a szomorúságra. „Ha valóban szerettek engem, akkor örülnötök kell...” — mondja Jézus.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Az apostolokat és társaikat Jézus halála után is összetartotta az iránta érzett tisztelet és szeretet. A feltámadás után ez az összetartozás még erősebbé vált.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: érezzük-e, hogy mi keresztények testvérek vagyunk? Összetartozunk?

Keressük-e az emberi kapcsolatot a papsággal és más hívekkel?

— csend —

Ha hitünkben következtelenek vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha tele vagyunk gátlásokkal: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem érezzük, hogy hálára vagyunk kötelezve: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Mennyei Város, melyet a látnok szemlél, olyan, mint Krisztus egyháza a földön. Az apostolokra és prófétákra épül (Ef 2, 20). A Város ábrázolása kozmikus méretű. Földöntúli ragyogásról tanúskodik. Nincs többé nappal és éjszaka... jövő és múlt. És nincs templom sem, mivel nem szükséges már a szentet a profántól elkülöníteni. Az egész Város szent... Istennek és a Báránynak pusztá jelenlététől van ez.

Látomás ez, mely a jövő felé irányul. De ez a jövő értelmezi és irányítja a jelent is.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A tanítványok nem maradnak egyedül és elhagyottan, ha Jézus visszatér az Atyához. Jézus megígéri nekik a Lelket, aki bevezeti őket a krisztusi igazság mélységeibe. Ebben a légkörben gondoskodik az üdvös nyugtalanságról. Búcsúajándékként hagyja Jézus a békét. Nem valamilyen tunya vagy rideg békét, hanem az ő békéjét, a biztonságot és a bizonyosságot, hogy Isten — Jézus kedvéért — megbocsájt az embernek és felveszi őt a vele való maradandó közösségbe.

II.

Több egyszerű tanításnál

A keresztyénység több mint egyszerű tanítás. Több olyan kísérletnél, hogy emberi szavakkal mondjunk valamit Isten világáról. Isten maga beszélt. Igéje igazság... Lelke az igazságot jelenlévővé, hozzáférhetővé, életerőssé teszi számunkra. „A Lélek jelen van, hogy a zsinatot megvilágosítsa és az egyház és az egész emberiség javára vezesse. A Lélek itt van. Hozzá folyamodunk, őt várjuk, neki engedelmeskedünk.” (VI. Pál pápa mondta a zsinat 3. ülészakájának megnyitásán.)

A Lélek eszetekbe juttat majd mindent: Nem enged egyetlen igazságot sem elveszni. Nem engedi, hogy az egyház elaludjon. Minden becsületes keresés és kérdésfelvetés az egyházon belül ennek a Léleknek a jele. Isten Lelke a jövőbe sodor bennünket.

III.

A Lélek iskolájában

Az iskola átmeneti tartózkodási hely. Elhagyjuk, ha befejeztük tanulmányainkat. A tanuló helyzete átmeneti állapot. Egykor majd a gyakorlati életben kell megmutatnia, hogy mit tanult az iskolában. Ezért dicséret illeti azokat az iskolákat, amelyek útravalóul nemcsak tudást, hanem életismeretet is adnak.

Más a helyzet a keresztyény hit területén. Itt mindnyájan tanulók vagyunk. Azok is maradunk életünk végéig. Itt senki sem mondhatja, hogy mindent kitanult és mindent tud. Aki ilyet állít, annak még inkább a Szentlélek iskolájába kellene járnia.

A mai evangélium megmondja, hogy mit kell tanulni a Szentlélek iskolájában...

A „Szót” megtartani... A szavak inflációjában élünk. A legtöbb szó olyan üres, mint a kicsépelte szalma. De vannak értékes szavak, amelyeket emlékezetben tartunk. Vannak szavak, amelyekbe kapaszkodunk, mint valami mentőövbe.

„Aki szeret engem, megtartja szavamat, tanításomat” — mondja Jézus. Minden keresztyény a maga módján tapasztalhatja és bizonyíthatja ennek a szónak igazságát.

Mihez, kihez tartson a bűnös, ha nem ahhoz, aki ezt mondotta: „Megbocsáttatnak bűneid...” (Mt 9, 2)

Kihez forduljon az, akinek az élet súlyos terheket rakott vállára, ha nem ahhoz, aki mondotta: „Jöjjetek hozzám, kik fáradotok és terhelve vagytok, és megnyhítelek titeket.” (Mt 11, 28)

Kihez forduljunk, ha út utolsó óránk? Csak ahhoz, aki a legfélélmesebb szavakat mondotta magáról, amely valaha emberi ajakról elhangzott: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még ha meghal is, élni fog. Az, aki úgy él, hogy hisz bennem, nem hal meg örökre.” (Jn 11, 25)

A szentek iskolájában megtanuljuk Jézus szavait; meg kell tanulunk és magunkat azokhoz kell tartanunk. Engedjük magunkat tanítani a Lélektől!

Igaz, a szavakat, amelyeket hallunk, nem mindig értjük meg könnyen. A mai embernek Jézus szavai úgy hangzanak, mint egy távoli, idegen nyelv. Hallja azokat, de nem tud velük mit kezdeni. Nem érti... Az igazi értelmük, igazi mondanivalójuk zárva marad előttünk. Tolmácsra van szükség, aki Jézus szavait a mai nyelvre lefordítja, és aki a helyes igazságokba bevezet. Ez a tolmács a Szentlélek. Ő a támasz, akire mindenkinek szüksége van, ha Jézus szavaihoz akar igazodni, azokhoz akarja magát tartani...

.

Vedd a lámpát, magunkba szállunk —
Nincs ezen kívül más szállásunk.

Magunkba szállunk: ez most minden,
A külvilágban semmi sincsen.

A külvilág rémek világa.
Te is árva vagy, én is árva.

A külvilágban kockázat van
A legártatlanabb szavakban.

A külvilágban kémek lesnek —
Léleketünkre is fülelnek.

Vedd a lámpát, magunkba térünk —
Nagy a vétünk: az emberségünk.

...

Vedd a lámpát, magunkba térünk,
Nincs külvilágban menedékünk.

Érzed? réteg réteg után szakad,
Omlik be tétova léptünk alatt.

Ez még mind rögzös, érzéki világ,
De mi megyünk, mind mélyebbre tovább.

Ahol már csak a Lélek lelkesít —
Megyünk, meg nem állunk az Istenig.

(Reményik Sándor: Magunkba le)

URUNK MENNYBEMENETELE

ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK

Olvasmány:
ApCsel 1, 1—11

Szentlecke:
Ef 1, 17—23

Evangelium:
Lk 24, 46—53

Bevezetés

Krisztus nemcsak egyszerően visszatért a mennybe. Úgy él az Atyánál, mint a Megtestesült és Keresztrefeszített, Feltámadott Krisztus, mint Főpapunk és Szószólónk. Emberi természetünk vele felvétel a háromszemélyű Isten életáramába: Az Atyától a Fiúhoz... a Fiútól az Atyához... a Szentlélek izzásában.

Krisztus nem távozott el a földről. Jelen maradt egyházában és rajta keresztül a világban, a világért... A közösség központjában jelenlétnek tudja őt, az Urat, a Kürioszt, akihez felkiált: Krisztus kegyelmezz! Uram irgalmazz!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus mennybemenetele előtt azt a történelmi feladatot bízta tanítványaira, hogy a szeretet hatalmának vessék alá az egész világot. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tudunk-e szeretetből szolgálni másokat? Szeretünk-e másokat azért, hogy azok jobbakké legyenek? Akarjuk-e, hogy Jézus általunk szeresse az embereket?

— csend —

Mert nem akarunk embereket hódítani a szeretetnek: Uram irgalmazz!

Mert nem bízunk a szeretet hatalmában: Krisztus kegyelmezz!

Mert önzésünk megfertözi jóakaratomkat: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az apostol imádsága Isten hatalmának és gazdagságának kinyilatkoztatása, mely Krisztus megdicsőítésében és felmagasztalásában vált ismeretessé. Isten feltámasztotta halottaiból és az egyház, valamint a világmindenség Urává tette. Az egyház — vele felbonthatatlanul egyesülve — az ő Teste. Vele kapcsolódik bele az isteni Élet vérkeringésébe. Ugyanakkor Jézus földi jelenlétének közege, Krisztus megjelenési formája a világban.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Lukács-evangélium egyetlen napra sűríti a húsvéti eseményeket: az emmauszi tanítványok találkozását a Feltámadottal (24, 13—35), megjelenését a tanítványok körében (36—43), utolsó utasításait és missziós parancsait (44—49), és mennybemenetelét (50—53). Az Írásnak (Ószövetség) be kell teljesednie... Nemcsak Jézus halálában és feltámadásában, hanem abban is, hogy az örömhírt minden népnek hirdetik (vö. Iz 42, 6—7; 49, 6).

Jézus távozását ez az evangélium igen egyszerűen mondja el. Jézus befejezte művét és befejezi földi szertartását azzal, hogy megáldja tanítványait. Nincs gyász a távozás miatt, hanem örvendezés, mert a megdicsőült Úr közelsége tölti be ezentúl a tanítványokat.

II.

Krisztus mennybemenetele

Sok keresztény nehezen érti ezt a hittitkot. Hogyan képzeljük el: hová emelkedett fel Jézus — az úrutazás korában... mit kezdünk az ég régi fogalmaival? Jézus feltámadása után sokszor megjelent az apostoloknak. 40 napig tanította még őket, de egészen más volt, mint előbb... Megdicsőült teste volt. Nem olyan volt, mintha valaki álmából felkel és ott folytatja munkáját, ahol abbahagyta... Evett-ivott velük, majd eltűnt... látták, hallották...

Amikor felment a mennybe: felhő takarta el őt. Új dolog történt. A tanítványok egyedül maradtak. Az apostolok egyedül maradtak: kérdéseikkel, nehézségeikkel. A búcsúzás fájdalmas volt. Mintha egy szeretett testvért vagy szülőt elveszítünk... nincs kedvünk semmihez sem... szinte nem is gondolkodunk...

Emlékeinkből élünk — ami volt —, a múltba menekülünk, hogy fájdalmunkat eltemessük.

Így lehettek az apostolok is — a Mesterre gondoltak és elfelejtették küldetésüket.

Az egyház is sokszor ki van téve a veszélynek, hogy a múltba nézzen és a jelen feladatairól elfeledkezzék.

Miért néztek az égbe?

Van ebben szemrehányás is... Az apostolok a jelen talajára kerültek vissza...

Ez a Jézus eljön...

Az apostoli idők keresztényei az Úr visszajövetelét közelinek tartották. Visszatérése biztos, de az idő bizonytalan. Lényeg az, hogy az apostolok dolgozzanak és tanúskodjanak mellette. Ez a missziós hivatás. A kereszténység nem egy zsidó szekta! Minden népnek joga van Jézusról hallani. Nem mindegy, milyen vallást vall valaki, ha jószándékú. Mindenkinak keresnie kell azt, aki az Út, az Igazság és az Élet (Jn 14, 6)...

III.

A mennybemenetel Krisztus küzdelmes földi életének a megkoronázása!

Testvérek! Vajon mi is így szólhatunk majd egyszer, amikor életünk alkonyához érünk: „Atyám, a művet, amit rám bíztlál, beteljesítettem” (Jn 17, 4)?

Az élet, a földi élet olyan, mint egyetlen nap... Rövidebb vagy hosszabb... Minden emberi életnek megvan a sajátos célja, hivatása, Istentől kitűzött feladata. Ezen kell állandóan fáradoznunk, dolgoznunk. Sohasem leszünk teljesen és tökéletesen készen...

Milyen boldogok leszünk, ha életünk estéjén a jó Isten mint fáradt munkásainak megadja a megfelelő bért és mi is nyugodtan mondhatjuk: „Atyám, a munkát, amit rám bíztlál, bevégeztem...”

Fel tehát! Istenért Istennel! Ez a gondolat tesz bennünket az örökkévalóságba néző emberekké. Ez tesz Isten gyermekeivé, akik minden napot a cél érdekében használnak fel, hogy visszaadják Istennek kamatostul, amit tőle kaptak... Vajon ilyen volt-e a mi életünk? Ez a lelkiület hatott-e át minket? — Vagy céltalanul bolyongtunk?

Amíg nem késő, legyünk résen és mindig készen! Sose adjunk alkalmat másnak a bűnre! Sose legyünk más csábítói és megrontói! Sose adjunk másoknak — főleg fiataloknak — rossz példát! De legyünk másoknak — elsősorban a mieinknek látható őrzőangyalai és megmentői! Őrizzük meg Isten számára azokat, akiket gondjainkra bízott! — Akkor a mennybemenetel számunkra is a dicsőség napja lesz.

A titokzatos felhő

A mennybemenetel szentleckéjében ez áll: „Felhő takarta el őt szemük elől...” Miért éppen felhő? Milyen jelentősége van ennek? Gondolkozzunk ezen egy kissé...

A felhő a Szentírásban sokszor szerepel. Isten Mózesnek felhőben jelent meg (Kiv 16, 10). — A pusztában Izrael népét felhő kísérte (Kiv 40, 34) — Tábor-hegyén is felhő volt látható (Mk 9, 7). — A Jelenések Könyve azt írja, hogy a világ végezetén az Úr felhőben jön el újra (14, 14)... Az Úr dicsőségét tehát titokzatos felhő — mint valami velum — takarja.

Bizonyos értelemben az Úr Jézus most ismét felhőben van eltakarva előlünk, az egyházban. Az egyház olyan, mint egy fátyol, mint valami felhő... Itt van az Úr, de elrejtve szemeink elől. Most csak hitben ismerhetjük fel. Mi csak a felhőt látjuk. Gyakran azon is csak a sötét foltokat vesszük észre. Itt-ott kissé aranyozott szegéllyel... Olykor egy felvillanással, például a szentekben... Ez az egyház nagy titka: a felhő!

Urunk búcsúzása és áldása

Ez volt Urunk utolsó áldása (Lk 24, 50) ... Ez az áldás még mindig a világ felett van:

1. Mint az Ige áldása. Mennyi áldás származik a Szentírásból!

2. Mint az egyház áldása, amely most itt van és működik.

Mint a kegyelmek áldása, amely az egyházból árad a szentségek által.

.

Agg szót beszélek, megtanuld:
Ha még oly szép is volt a múlt,
S az emlék édes, mint a méz,
Vissza ne nézz!

Áldott, aki előre néz,
Szellő szemedbe fűtyörész,
Forró a föld, piros a menny:
Előre menj!

Míg a jövődönnek bírod
Szögezni márvány homlokod,
Nincs addig darvadozni mért,
Mi jön, ne kérdd.

Eredj és tárt szívvel fogadd,
Amit diktál a pillanat.
Cselekedd, ami rajtad áll.
Nincsen halál.

(Sík Sándor: Áldott, aki előre néz)

HÚSVÉT UTÁN 7. VASÁRNAS

AKIKNÉL KRISZTUS LÁTHATÓ

Olvasmány:
ApCsel 7, 55—60

Szentlecke:
Jel 22, 12—14

Evangelium:
Jn 17, 20—26

Bevezetés

A kereszténység azzal kezdődik, hogy Isten emberré lesz. Emberré, akiben Isten örömmel szemléli saját képmását. Emberré, akiben mi, emberek Isten képmását látjuk.

Kereszténynek lenni annyit jelent, mint részesedni Jézus emberségében és Istenségében. Hozzá hasonlóvá válni, miközben — őáltala és ővele — egészen Isten felé fordulunk. Így a közös „vándorlásban” a Középpont felé, egymást is megtaláljuk. Ekkor már az emberek és vélemények különbözősége nem akadály a egységnek. Csupán egységes kereszténységet fogadhat el Isten és ember egyaránt.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Jézus nemcsak szavakkal, hanem tetteivel is hirdette Isten országának örömhírét.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tetteink sugároznak-e bármiféle örömet?

Van-e belőlünk öröme embertársainknak?

Munkahelyi magatartásunk, vagy családi életünk tanúságtétel-e a kereszténység igazáról és egységéről?

— csend —

Ha tanúságtételünk nem meggyőző: Uram irgalmazz!

**Ha tanításodat hallgatjuk, de nem követjük: Krisztus kegyelmezz!
Ha szakadék tátong életünk és hitünk között: Uram irgalmazz!**

Néhány gondolat a szentleckéhez

A felmagasztalt Krisztust a Jelenések Könyve megtisztelő nevekkal ruházza fel. Ő az „első és utolsó” — alfa és ómega... (22, 13). A kezdet és a vég... sem előtte, sem utána nincs semmi. Ő „Dávid gyökere és sarja”... Az új nap hajnalsillaga”... (22, 16) Meghirdeti közelgő jövetelét az ítéletre (22, 12 verset a 11. vers készíti elő). — Az a nap közel van. „Igen, hamarosan eljövök...” — Ez vigasztalásul, de ugyanakkor figyelmeztetésül is hangzik. A válasz reá: „Jöjj el, Uram Jézus!”

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus mindazok egységéért imádkozott, akik Benne hinni fognak (Jn 17, 20—23), és azért, hogy vele tökéletes egységben és közösségben szemlélhessék az ő dicsőségét (17, 24—26). Jézus búcsúimádásának két nagy szándéka és témája van: Az egység és a dicsőség. A tanítványok egységében az Atya és a Fiú egysége legyen láthatóvá. Az egység hiánya nagy botrány: szétrombolja a hitet — ahelyett, hogy ébresztené és támogatná. Hol legyen Krisztus láthatóvá, ha nem azok életében, akik szavát hallották és dicsőségét látták?

II.

Jézus a benne hívők egységéért imádkozik: legyenek mindnyájan tökéletesen egyek hitben és szeretetben. Csak ezáltal lesznek a világ előtt hiteles tanúi Isten szeretetének és Jézus Krisztus igazságának.

.

Szolidárisan

Krisztus valóságos ember és valóságos Isten. Amikor eljön az emberekhez, szolidáris Istennel. Amikor Istenhez megy, szolidáris az emberekkel. Imája magába foglalja Isten minden szentségét és szeretetét. Siratja az emberiség minden nyomorúságát és tragikumát is. Ha meg akarunk tanulni imádkozni, szolidárisnak kell lennünk Istennel és az emberekkel.

Egy rab így ír: „Tehát megtörtént... Nyugodt vagyok. Istennek ajánlottam életemet a világ békéjéért és az egyház egységéért. Örülök, ha Isten elfogadja. De hálás vagyok akkor is, ha továbbra is életet ajándékoz nekem. Ahogy Isten akarja... Azalatt a rövid idő alatt, amelyre a bírácoknak szükségük volt az ítélet meghozatalára, imádkoztam értük. Azt kértem, bárcsak Isten eszközöként cselekedjenek úgy, ahogy Isten dicsőségére szolgálna. És mivel oly sokan imádkoztak értem, meg voltam győződve, hogy az, ami történik, Isten akarata lesz. Így az én fenntartás nélküli -igenemet- kívánja, aminek kimondására kész voltam.

Amikor este a cellámba tértem, leborultam és köszönetet mondtam Istennek, hogy így bevont Krisztus követésébe, és kértem őt, őrizze meg mindvégig szívem erejét...” (Dr. Max Josef Metzger, kivégezték 1944. április 17-én)

III.

Emberfia az égben

A mai evangélium mondja: „Amikor eljön majd a vigasztaló... ő bizonyosságot tesz felőlem. Ti is bizonyosságot tesztek, mert kezdettől velem vagytok.”

A Szentlélek bizonyossága volt az apostolok lelkének és egész életének átalakulása Pünkösöd napján. Bátrak lettek... Az első 3000 ember megkeresztelésével megkezdődik az Isten országának építése a földön. Csodálatos módon elterjesztik az egyházat. Szinte egy-két évtized alatt az egész ismert világon... Isten Lelke által bizonyosságot tett a vértanúkban, a hitvallókban, a szüzek és szeríttek ezreiben... Bizonyosságot tett azáltal, hogy vészen és viharon keresztül fenntartotta és megdicsőítette az egyházat...

Az apostolok bizonytságot tettek. Egész életükkel megvallották azt, amit Szent Péter a Genezáreti-tó mellett mondott: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!” Megvallották életük szentségével: „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem...” Csodálatot keltettek még a pogányokban is igehirdetésükkel, mely egész életüket lefoglalta: terjesztették Jézus ismeretét és szeretetét... „és elmenvén tanítottak mindenütt...”, a tanácsban és a zsinagógákban, a bíróságok előtt, a piactereken, hajókon, városokban, falvakban. Elvük volt: „Inkább engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek...” Bizonytságot tettek vértanúságukkal. Szent János kivételével mindannyian vértanúságot szenvedtek. Péter, András, Fülöp a kereszten haltak meg, Pált és idősebb Jakabot lefejezték, ifjabb Jakabot agyonkövezték, a többiek kard által pusztultak el. Szent Jánost is csak csoda mentette meg a vértanúságtól, amikor a forró olajba vetették...

Mi is tegyük bizonytságot Krisztus mellett. Mi is vettük a Szentlelket, aki a keresztségben és bértálásban eltörölhetetlenül szívünkbe véste, hogy keresztyények vagyunk, Krisztushoz tartozunk! Tegyük bizonytságot hitünk állandó megvallásával!

Tegyük bizonytságot jócselekedetekkel... Minden keresztyén ember valóságos második Krisztus... alter Christus... „körüljár jót cselekedvén...” — „Arról ismernek meg, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt...” Tegyük bizonytságot apostoli lelkülettel és tevékenységgel... Szóval és tettel hirdessük Krisztust mindenütt...

.

Jézus, népek szent Ölelése,
hárfádhoz hajtom homlokom,
pengess minden nyájt egy-vetésre,
feszítsenek bár újra: mégse
legyen más nép itt, csak rokon!

(Mécs László: Szegény kereszt)

PÜNKÖSDVASÁRNAP

Olvasmány:
ApCsel 2, 1–11

Szentlecke:
1 Kor 12 3b–7; 12–13

Evangélium:
Jn 20, 19–23

Bevezetés

Nagypéntek, Húsvét, mennybemenetel és Pünkösd... ebben az időbeli egymásutánban ünnepeljük az egy húsvéti titkot: Jézus keresztre való felemeltetésének és a mi megváltásunknak titkát. A Lélek elküldése is a húsvéti történéshez tartozik. Ezért a János evangélium Húsvétvasárnapon számol be róla. A Feltámadott húsvéti köszöntése: „Béke!” — húsvéti ajándéka az öröm. Mindkettő a Szentlélek gyümölcse (Gal 5, 22) — ő a nagy húsvéti adomány, aki minden adományt magában foglal. A tanítványokat örökre egybeköti a feltámadt Úrral, egyesíti őket egymás között és a bűnök megbocsátásával megteremti az új világot.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Hányszor szeretnénk, hogy a Szentlélek ereje érezhetően működjön bennünk, mert gyengének és elesettnek érezzük magunkat.

Tegyük fel magunknak a kérdést: Kérjük-e buzgón, kitartóan a Szentlélek erejét, ha elbizonytalanodunk?

— csend —

Ha beletörődünk tehetetlenségünkbe: Uram irgalmazz!

Ha nem érdekel minket embertársaink sorsa: Krisztus kegyelmezz!

Ha félünk a lelki megújulástól: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Isten lelke tűz alakjában szállt le az apostolokra. Ma is leszáll a szentmisében az áldozati adományokra és mireánk, akik az oltár körül egybegyűltünk. Kérjük őt, hogy rajtunk is vigye végbe az átváltozás és a vele való egyesülés művét.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Lelki emberré való alakulás...

„Jézus történelmi megtestesülése az egész emberiség lelki emberré való alakulásában folytatódik, és jut el a beteljesüléshez. Pünkösöd kinyilatkoztatta, hogy Isten nem 33 évre, hanem örökre megtestesült. Kinyilatkoztatta, hogy életének lényegét, azaz Lelkét és szeretetét — örökre megosztja velünk. Pünkösöd a bevezetője Krisztus visszavonhatatlan, folytonos jelenlétének itt a világon.

És hol találjuk meg őt?

Mindegyikünk emberségében. Ott folytatja most művét — a megtestesülés, a megváltás, Isten megtestesülése, a világ megváltása művét...

A történelmi megtestesülésnél még sokkal jelentősebb az, hogy Jézus Lelke a szívünkben lakik. „Pünkösöd hatalmas esemény, hatalmasabb, mint a Karácsony...” (Louis Evely)

„A Jézusban való hitnek csak akkor van értelme, ha minket és a világot megváltoztatja. Mi emberek, nem vagyunk képesek alapjaiban újat teremteni —, erre egyedül Isten Lelke képes!” (Jörg Zink)

II.

A Szentlélek egyháza

Pünkösöd ünnepe az egyház nyilvános működésének kezdete. Az Úr által ismételten megígért Szentlélek leszállott az apostolokra. Kegyelmeinek tüzevel átjárta azok Lelkét. Életet adott a szunnyadó csírába és az szába szökkent. Megkezdte üdvözítő munkáját, amelyet szüntelenül folytat a mai napig.

Ha elgondolkodva olvassuk a Szentírást, meglepő hasonlóságot találunk az egyház nyilvános működésének és Krisztus nyilvános működésének kezdetén. Az Úr Jézus nyilvános működésének kezdetén, amikor a Jordán vízében megkeresztelte őt Szent János, szintén megjelent a Szentlélek az Üdvözítő feje felett. Az égből ezek a szavak hallatszottak: „Ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik!” — A Szentírás nem mondja, hogy az első Pünkösd napján, a Szentlélek megjelenésekor ismét ezek a szavak hangzottak volna el. De feltétlenül biztos, hogy az egyházra is el lehet mondani: ez az én szeretett Fiam titokzatos teste, akiben a felséges Istennek kedve telik... Őt hallgassátok!

Mi is mindannyian ehhez az egyházhoz, Krisztus országához tartozunk. Úgy éljünk, hogy az egyházban élő, az egyház felett ragyogó Szentlélek minket is megszenteljen, és rólunk is azt mondhassa az Atya: ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik!

III.

A Szentlélek ünnepén, Pünkösd napján az egyház emlékezetünkbe idézi, hogy az ő éltető ereje az Üdvözítőtől ígért és küldött Szentlélek.

Az egyház nagy közösség, amelyet Krisztus alapított, hogy az embereket az örök üdvösségre vezesse. Az egyház látható és láthatatlan elemekből tevődik össze. Láthatók az egyházban a hívek, és a hívek vezetői: a pápa és a püspökök, láthatók a szentségek, amelyek megszentelik a híveket, látható az egyház áldozata, a keresztség megjelölése, a szentmise... De láthatatlan a kegyelem, amely a tagokat összefűzi egymással és összekapcsolja Istennel. Láthatatlan az egyház égi feje: Krisztus. És láthatatlan az egyház éltető lelke, a Szentlélek... Az egyház lelkéből, a Szentlélekből kiáradó égi erő, a kegyelem átjárja az egyház tagjait, mint a villanyáram átjárja az egész országot a vezetékeken keresztül anélkül, hogy valaki láthatná. Nem látjuk az áramot, de érezzük erejét, amikor világít, amikor gépeinket hajtja. Nem látjuk a Szentlélek kegyelmeit, de ha végigtekintünk a történelmen, amely az első Pünkösdötől kezdve a mai napig tart, érezzük, hogy az egyházban kell lennie egy titokzatos erőnek, amely megindította, kifejlesztette, határait a föld egyik sarkától a másikig kitágította...

A Szentlélek láthatatlan kegyelme, amely az egyházat a mai napig is éltet, ezentúl is éltetni fogja és fenntartja. Sziklaalapra épült, amelyen a „pokol kapui sem vesznek erőt” (Mt 16, 18). Megmarad, mégpedig mindig ugyanaz marad, mert ha Krisztus alapította és lényegében mégis megváltozna, nem lenne többé az, ami meg tudna felelni Krisztus hivatásának. Szent Ágoston írja: „Senki sem írthatja ki az égből Isten tervét; senki sem írthatja ki a földről Isten egyházát!” (Epist. 43, 9, 27)

Dőre ember az, aki az egyházzal szembeszáll. Oktalan, akit az emberi támadások megingatnak egyházhűségében és egyházszeretében. Napoleon hatalmi örületében arra akarta rábírní VII. Pius pápát, hogy tegye át székhelyét Rómából Párizsba és helyezze magát Napoleon császári hatalmának oltalma alá. A pápa csak ezt az egy szót felelte neki: Komédiás....

Az egyház a Szentlélek oltalma alatt áll. Nevetséges komédia lenne, ha embereknel keresne menedéket. A pápa szavaira Napoleon földhöz vágta a Szent Péter templom mozaikképét, amely éppen a keze ügyébe esett, úgyhogy az ezer darabra törött: „Nézd, így fogom szétzúzni országodat, egyházadat, hatalmadat!” — A pápa ismét csak egy szót mondott: Tragédiás... Ha ezt megkísérelnéd, akkor is csak olyan lennél, mint tragédiákban a kevés hős, aki ballépéseibe belebukik. Te is belebuknál...

A történelem bizonyítja, hogy eddig még mindig szomorújáték, tragédia lett abból, ha kevés emberek megtámadták az egyházat. Mert nem az egyház, hanem az emberek buktak el.

„El ne tántorodjál az egyháztól, mert mi sem erősebb az egyháznál; magasabb, mint az ég, — mélyebb, mint a föld, — sohasem öregszik meg...” Antiochiai Szent Ignác, Eph. 17, 1. Örökké ifjú marad a Szentlélek kegyelmi tüztől és diadalra vezeti azokat is, akik hűségesek hozzá.

IV.

Szentlélek

Pünkösöd ünnepe az egyház születésnapja. Ezen a napon szállott a Szentlélek az Egyház testébe, hogy életet adjon. Amikor Isten a világot teremtette, emberi testet alkotott és lelket lehelt abba...

Az Úr Jézus kiválasztotta az apostolokat és tanítványokat, megszervezte az egyház testét és elküldötte a Szentlelket, hogy az egyháznak legyen lelke, amely élteni, fejleszti, fenntartja, gazdagítja, tökéletesíti. Ha a Szentlélek nem lenne az egyházban, az egyház már meg is szűnt volna, amint meghal az ember, ha a lélek eltávozik a testből...

A Szentlélek, „a Magasságbeli ereje” nem távozik el az egyházból, mert Krisztus mondotta: „Én kérni fogom az Atyát és más vigasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét, aki örökké veletek marad...” (Jn 14, 15–17). A Szentlélek az egyházban van: tanítja, megszenteli, kormányozza az egyházat.

„S a Vigasztaló, a Szentlélek, akit majd a nevemben küld az Atya, megtanít benneteket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” (Jn 14, 26)

Az Úr Jézus jövendőlése a Szentlélek megjelenésének első napján, az első Pünkösd napján beteljesedett. A „tüzes nyelvek” nemcsak azt a termet világították meg, ahol az apostolok tartózkodtak, hanem megvilágosították az apostolok szívét, lelkét, értelmét is.

Az apostolok idejétől a mai napig sok nép nyelvén hirdette, hirdeti és fogja hirdetni az egyház Isten nagy tetteit, Krisztus igazságait. És mindig ugyanazokat az igazságokat! Ezekből az igazságokból nem enged egy hajszálnyit sem az egyház. Az egyház igazságainak rendszere olyan, mint egy szikla, amelyből egy darab sem törött le — olyan, mint a Nap, amely semmit sem fakult meg. A keresztyény igazságoknak az erejét és fényét a Szentlélek adja.

„Az én lelkemet oltom belétek és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint éljetekek és szemetek előtt tartsátok törvényeimet és hozzájuk igazodjatok.” (Ez 36, 27). Aki az Úr parancsainak útján jár és az Úr akaratát cselekszi, az szent. Az anyaszentegyház is szent, mert az Úr akaratát cselekszi. Szent, mert benne patakszik a kegyelmek árháza, amelyek által újjászületik az ember az örök életre...

Az anyaszentegyház mindennap egy-egy szent napját ünnepli. Ezeket a szenteket a Szentlélek nevelte az Egyháznak. Az égben a szentek karának ujjongó éneke hódol Istennek. A szenteknek égi karát a Szentlélek az anyaszentegyház által emelte az égi boldogság világába... Ha valaki üdvözülni akar, legyen szent. Szent azonban az egyház által lehet, amelyben a hét szentség forrásaiból patakszik a kegyelem, amely által szentté tehet mindenkit a Lélek. Ne mondja

senki, hogy az egyház nem szent, mert hogy ott bűnös emberek is vannak. Ez csak legfeljebb annyit bizonyít, hogy az egyházban nem mindenki veti alá magát a Szentlélek megszentelő munkájának. Ha megállunk egy hatalmas, dúsan zöldellő, színesen virágzó fa előtt, azon is láthatunk elfagyott, elszáradt leveleket, de azért nem mondhatjuk, hogy az a fa elkorhadt... Az egyház fáján is lehetnek fonnyadó lelkek, de azért az egyház törzse, az egyház gyökere egészséges. Az egészséges és szent egyház törzsén is lehetnek és vannak is fonnyadó ágak, de ezek csak azért vannak ott, mert elzárják szívüket a Lélek megszentelő kegyelmei elől. Mi ne zárjuk el szívünket az egyházat megszentelő Szentlélek elől, hanem tárjuk ki előtte és kövessük az apostol útmutatását, aki azt mondja: „Lélek szerint éljete!” (Gal 5, 16). — „Újuljatok meg lélekben és érzületben, s öltsetek magatokra az új embert, aki az Istenhez hasonlónak alkotott, megigazult és valóban szent teremtmény.” (Ef 4, 23)

Mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztség által... Mindannyiunkat egy Lélek itatott át... (1 Kor 12, 13) Az egyház az egész világra kiterjedő egységes testület, valóságos ország. Ennek az országnak a Szentlélek tesz tagjává mindenkit a keresztség szentsége által. A Szentlélek tesz meg bennünket az egyház polgárává, alattvalóivá. A Szentlélek az, aki felavatja az egyház szolgálait: a papokat; a Szentlélek az, aki kiválasztja az egyház főpásztorait: a püspököket, az apostolok utódait. A Szentlélek adja az egyháznak a pápát. A Szentlélek az, aki vezeti az egyházat törvényeinek megalkotásában, végrehajtásában, ítéleteinek kimondásában.... A Szentlélek kormányozza az egyházat. A Szentlélek kormányzó tevékenysége tartotta fenn, terjesztette el, tette virágzóvá az egyházat az egész világon... A Szentlélek által iktattatnak az egyházba nap nap után új emberek, új népek, hogy az örök életre és az örök Istenhez juthassanak...

Az egyház éltető ereje a Szentlélek, aki örökre vele marad az egyházzal, s ezért az egyház is örök. Meglesz a világ végéig a földön, és meglesz a világ vége után is a mennyországban.

Bár lenne szívem ünnepi
Zsolozsmát zengő, nagy harang,
Mely szétkiáltja örömét,
Hogy csengjen-bongjon tőle a határ!

Pedig, kit várok, csak egy kis madár,
Remegő szárnyú, hófehér galamb! —
— — De benne ég az örök Láng,
A szent tevéstre ihlető nagy Isten!
Szemén pünkösdi tüzek nyelve csap ki
S így tekint le ránk!

(Dsida Jenő: Pünkösöd)

ÉVKÖZI IDŐ

ÉVKÖZI 2. VASÁRNAP*

ELJÖTT AZ Ő ÓRÁJA

Olvasmány:

Iz 62, 1—5

Szentlecke:

1 Kor 12, 4—11

Evangelium:

Jn 2, 1—12

Bevezetés

Minden mulandó. A víz és a bor, a szerelem és a házasság. Rosszul áll az ember szénája, ha elfogy a vize, vagy kihűl a szeretete.

A bor jó és a házasság is jó... De mindkettő még a mostani jelek rendjébe tartozik. A nagyobb felé mutatnak... Arra, ami megmarad. Vágyat ébresztenek a forrás és a tenger után: Isten öröme után.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A különböző keresztények az egységtörekvések korában különösen is figyelnek egymásra. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem katolikus ismerőseink — bennünket ismerve — hogyan ítélik meg a katolikus vallást?

— csend —

Ha rossz példát adunk nekik: Uram irgalmazz!

Ha nem vagyunk fogékonyak a jó iránt: Krisztus kegyelmezz!

Ha érdektelenek vagyunk a keresztények egysége iránt: Uram irgalmazz!

* Az évközi 1. vasárnap Urunk megkeresztelkedésének ünnepével egyenlő.

Néhány gondolat a Szentleckéhez

A mai vasárnapkal olvasmánysorozat kezdődik Szent Pálnak a korintusi hívekhez írt első levele 12—15. fejezeteiből. A 12-től 14-ig terjedő fejezetekben az Apostol a keresztény közösségekben megnyilatkozó különböző lelki adományokról beszél. Az adományok ugyan különfélék, de ez nem lehet ok a megosztottságra és a szakadásokra. Az adományok az egy Isten gazdagságából és az egy Lélek szeretetéből forrásznak, akit a Fiú az Atyától küld. Minden keresztény az egész közösséget szolgálja az ajándékkal, a lelki adománnyal, amelyet kap.

(Az adományokat most felolvassuk, meg-megállva az egyes adományoknál, hogy ki-kik magába tekinthessen.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A kánai csoda — akár a napkeleti bölcsek jövetele és Jézus megkeresztelkedése a Jordánban —, mint esemény, szintén epifánia. Azt jelzi, hogy Jézus személyében felragyog Isten dicsősége. Az indítást ehhez az első „jelhez” Jézus édesanyja adta. Ő ott fog állni a keresztnél is (Jn 19, 25—27), amikor elérkezik Jézus „órája” (2, 4; 13, 1). Jézus „órája” pedig felemeltetése a kereszten és átmenetele ebből a világból Atyja dicsőségébe.

.

Mit akar jelenteni Kána?

Többször úgy gondoljuk, hogy az Úr csak szociális vagy karitatív tettet akart művelni. Örömet akart szerezni egy szegény jegyespárnak. Vagy talán azt akarja nekünk mondani: mily fontos a házasság? Nem! Ennél többet akar!

1. Meg akarja mutatni a világhoz való viszonyának titkát. Ő a vőlegény, az emberiség a jegyes... mint egyház. (Itt olvassuk el a szentleckét. Az egyház mint jegyes szerepel benne.)

2. A zsidók ezt a jegyesi viszonyt már az Ószövetségből ismerik. Isten „Izraelt” az „utcán” találta. Meggyógyította, feldíszítette, jegyeseinek választotta. De az hűtlen lett hozzá. (Itt esetleg idézhetünk néhány helyet a prófétáktól.)

3. Most azonban itt az utolsó esküvő ideje. A zsinagógának nem kell a vőlegény, most az egyház lesz a jegyes. Most van az esküvő kezdete — ezért a kezdet Kánával indul. S mint a jegyesnek új otthonába való vezetése, a keresztény kor is magasztos idő: a világ hazavezetése!

Nincs boruk...

Így szólt az édesanya, Mária az Úrhoz, amikor kissé körülnézett a házban. Hiányzik ez is, az is. Ha édesanyánk az egyház, és most körülnézne a világban, s megállapítaná, mi mindenben van nálunk hiány, vajon mit mondana az Úrnak?

1. Hiányzik belőlünk a szeretet. Hiányzik sok házasságban és családban, keresztény közösségekben, általában az emberek egymás közötti viszonyában. Oly rideg nálunk a légkör...

2. Nincs már hitünk. Félelmetesen nagy a tudományunk, de hitünk nincs, amely hordozna bennünket. Oly üres, oly sivár, szegény a bensőnk...

3. Nincs békénk. Talán mert nincs hitünk... Oly nagy a békétlenség az emberek között. Segíts rajtuk, adj nekik békét, a te békédet! (Végül egy megfelelő imával zárjuk az elmélkedést.)

II.

A tulajdonképpeni keresztény

Gyors és mélyreható változások korában — amilyen jelenlegi korunk is — sok minden kérdéssé válik. A nemiség, a házasság, a szerelem... Valamikor erről szilárd elképzelések voltak. Ma az a nagy kérdés, vajon van-e valami, ami marad és aminek maradnia kell mindaddig, amíg az emberek emberek maradnak?

Most hol találjuk a tulajdonképpeni keresztényt? Ezek a kérdések nem hagynak nyugodni minket. Nem szabad könnyelműen azt gondolnunk, hogy megvan rá a válaszunk. Végző fokon csak akkor

találjuk meg a választ, csak abban a mértékben találjuk meg a választ, amilyen mértékben éljük az Isten-emberi valóságot, amelyre elhivatottak vagyunk. A Szentírás az isteni és emberi közösségek minden lehetőségét elénk tárja: szeretetet és hűséget, ámulást és hűtlenséget, megbocsátást és kibékülést. — Minden csak ízetlen víz mindaddig, amíg Krisztus világossága és tüze „jó borra” nem változtatja.

ÉVKÖZI 3. VASÁRNAP

AZ ÜDVÖSSÉG KOORDINÁTÁI

Olvasmány: Neh 8, 1—4a, 5—6, 8—10 *Szentlecke:* 1 Kor 12, 12—30 *Evangelium:* Lk 1, 1—4; 4, 14—21

Bevezetés

Isten kinyilatkoztatása nemcsak eszme, spekuláció vagy álom. Ha a profán történelem nem is tud róla sokat mondani, mégis történelmi esemény. Megvan a helye és ideje. Isten szólt Ábrahámhoz, Mózeshez, a prófétákhoz. És szólt Jézus Krisztus által.

Isten ma is szól: az emberhez és a közösséghez. Szavát meghallja az ember, ha összeszedett és hívő lélekkel hallgatja.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A felismert igazság megköveteli, hogy aszerint éljünk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem mondjuk-e gyakran, hogy „ez igaz, de...”? Nem tusakodunk-e a megismert igazság ellen?

— csend —

Ha következtetlenség vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha előítéleteink vannak: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem érezzük át küldetésünket: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A testről és tagjairól szóló hasonlat szemlélteti a különböző lelki adományok szükségességét a közösségben. De azt is, hogy mennyire

egymásra vannak utalva. Aki különleges adományban részesült — mondjuk a beszéd adományában —, nincs oka, sem joga, hogy másokat lenézzen, akiknek nincs meg ez az adományuk. Kötelessége, hogy szolgáljon nekik. S az, akinek csak „jelentéktelen” kis szolgálatok adománya jut, ne érezze magát hátrányos helyzetben. Éppen a kis szolgálatok nélkülözhetetlenek a közösség, „Krisztus Teste” számára. Hiszen bennük nyilatkozhat meg az adományok legnagyobbika, a szeretet.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Szent Lukács (1, 1—4) előszavában az evangélium megfogalmazásánál követett munkamódszeréről szól és a célról, amelyet szem előtt tartott. A cél, hogy az egyház hite szilárd alapokon nyugodjék (1, 4). Ezért aztán Szent Lukács az apostoloktól és szemtanúktól Jézus szavainak, a Jézusról szóló történeteknek minden elérhető hagyományát összegyűjtötte és elrendezte. Jézus első fellépésében (4, 14—30) már egész további tevékenységének és sorsának előrejelzését látja. Jézus megnyerő és meggyőző hatalommal tanít. Mégis amikor hallgatóinak döntenieük kell, elutasítják őt.

II.

Jézus, amikor Názáretben a zsinagógában, szombaton — szokása szerint — megjelent, Izajás próféta könyvét adták oda neki. Éppen azon a helyen akadt meg a szeme, ahol ez volt írva: „Az Úr lelke van rajtam... Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, s hirdessem a foglyoknak a szabadulást, a vakoknak a látást, s hogy felszabadítsam az elnyomottakat, és hirdessem: elérkezett az Úr esztendeje!” — Majd leülve így szólt: „Ma teljesedett be az Írás fületek hallatára”.

Ez a Krisztus alapította egyház feladata is. A Zsinat előtt sok vita folyt az egyház meghatározásáról. Szent Pálnál a mai leckében hallottuk, hogy az egyházat a fejhez hasonlítja, amelynek minden egyes tagja végzi sajátos küldetését. Az egyház tehát Krisztus titokza-

tos Teste. Ő a fej, mi a tagok... Ki-ki más-más adományt kapott... Egyesek próféták, tanítók lettek, mások a gyógyítás, a nyelveken való beszélés, vagy a kormányzási képesség adományát kapták. Vannak, akik eme adományok túlzott hangsúlyozásával kétségbe vonják az egyház intézmény jellegét. Azért szükséges ennek tisztázása.

Intézmény és karizma az egyházban

Napjainkban ismét divatosá lett az egyházon belül az „intézmény” és a „karizmák” szembeállítás. Valójában a dolog nem új. Már a II. század eleje óta jelentkeztek karizmatikus mozgalmak. Valamennyien kifejezetten intézményellenesek voltak. Sőt, hierarchia-ellenesek és szentség-ellenesek is. Azt hirdették, hogy ők minden hierarchia és minden szentség közbejövete nélkül, közvetlen kapcsolatba hozzák a lelket Istennel.

A nyugati hitújítás és a hitújítók maguk nem voltak eleve intézmény-ellenesek. De az ő talajukon bontakoztak ki egyre nagyobb számmal ilyen mozgalmak: a kvékerek, a pietizmus (ellentétben az eredeti luteranizmussal). Velük ellentétben a katolikus egyház egyre nagyobb bizalmatlansággal viseltetett minden régebbi karizmatikus mozgalommal szemben. Ezért a trentói zsinat utáni időkben főleg az intézményre helyezte a hangsúlyt. Azt lehet tehát mondani, hogy szinte kétféle egyháztan bontakozott ki. Az egyik, amely Isten és a lélek közvetlen kapcsolatát hirdette; a másik, amely a krisztusi alapítású intézményeken alapult. Lehetséges-e vajon a kettő között szintézist, egységet teremteni? Egységben tekinteni a Fiúisten és a Szentlélekisten egyházát?

Az első kérdés: valóban intézményes egyházat alapított-e Jézus? A második: mi ebben az egyházban a Szentlélek szerepe?

Az első kérdésre kettős felelet adható: Igen, Jézus már földi élete során lefektette az egyház mint intézmény alapját. Feltámadása és mennybemenetele után elküldte a Szentlelket, akinek sugallatára alakult az egyház, a történeti Jézus szándékai szerint, nem pedig azokkal ellentétben.

Századunk elején Loisy állította, hogy Jézus az Istenország közeli eljövetelet várta. És így gondolkodtak kezdetben az apostolok is. De amikor nyilvánvalóvá lett, hogy ez az eljövétel nincs a küszöbön, a tanítványok, és főleg Szent Pál megszervezték az intézményes egyházat.

Dániel próféciája (7, 13) beszél arról, hogy az ég felhői között csodálatos lény jelent meg, olyan, mint az Emberfia. Jézus az „Emberfia” kifejezést önmagára alkalmazza. Ezzel fejezi ki messiási mivoltát, aki Dániel szerint új népet, Isten népét valósítja meg a földön. Ám Jézus elgondolásai szerint ez a nép nem csupán kevés kiválasztottnak a közössége, mint a farizeusok, az esszénusok vagy a kumrani közösség voltak. Küldetése „Izrael házának elveszett juhaihoz” is szól. Jézus ennek az új népnek kialakításában munkatársakat választ; köztük először a „Tizenkettőt”. Elküldi őket próba-missziós útra is, hogy hirdessék az örömhírt. Később, amikor egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy Izrael népének nagy része nem fogadja be Jézust, az „Isten népének” eszméje már a világ minden népét magában foglalja. De mindenesetre az apostolok kiválasztása már az „intézményes egyház” egyik alapkövének letétele.

A másik alapkö: amikor Jézus Fülöp Cezáreájában Pétert teszi az egyház fejévé (Mt 16, 13–20).

A harmadik: amikor halála előestéjén a saját vérében köti meg az új szövetséget (Lk 22, 20), utalással a mózesi vérszövetségre. „Ez a szövetség vére, amelyet Jahve kötött veletek...” (Kiv 24, 8) Jézus ennek az új szövetségkötésnek emlékeztető, az Eucharisziát is rábízta tanítványaira.

Mindezekkel a tettekkel Jézus lerakta „eljövendő” országának alapjait: meghirdette a bűnbocsánatot, a péteri tisztséget, a missziós parancsot, a keresztséget. De országának beteljesítésére a Szentlelket ígérte és küldte. A Szentlélek feladata, hogy Jézus szellemében építse és formálja egyházát: karizmáival! Az egyháznak tehát két oldala van: a krisztusi és a szentlelkes. De e kettő szükségszerűen összhangban áll egymással. A Szentlélek nem szorítja háttérbe Krisztust, aki velünk van mindennap a világ végezetéig.

Más szóval: az egyháznak, mint Krisztus egyházának, szükségszerűen van intézményes jellege. Történelmi, látható, megismerhető alkotmánya van. — De ugyanakkor, mint a Szentlélek művének, mindig nyitottnak kell lennie a megújulásra, a karizmákra. Ahogyan a Szentlélek egységben van Krisztussal, úgy az egyházban is meg kell lennie az összhangnak az intézmény és a karizma között. Nem szabad a kettő között ellentétnek, összeütközésnek lennie. Ellenőrző intézmény nélkül a karizmák mindent összezavarhatnak. Pedig az a feladatuk, hogy életet leheljenek az intézménybe.

A történelem igaz, azt mutatja, hogy az intézmény és a karizma közötti szükséges összhang nagyon ritkán valósul meg. Sőt, többnyire ellentétbe kerülnek egymással. Nem árt ezért pontosabban meghatározni, mit is értünk karizmán.

A karizmák a Szentlélek ingyen adományai egyházának, Krisztus Testének javára. Oly kegyelmeket jelent, melyeket a tagok az egész Test javára kapnak, a Szentlélek ingyen ajándékozása szerint. Mindig a közösség érdekét kell szolgálniuk. A legkülönbébbek lehetnek: kezdve az egyház vezetésétől, a tanítói, az igehirdetői, a nevelési, a karatív karizmákon át, az „imádság” karizmáinak ezernyi formájáig.

Ha voltak is ütközések a karizmák és az intézmény között, ez főleg a „prófétai” karizmát érintette, mely rámutatott az egyházon belüli bűnökre. De céljuk — ha valóban karizmák voltak — mindig az építő szándék volt. Ezért a II. Vatikáni zsinat újraértékelte őket (LG 4, 7, 12 pontjaiban). Nélkülük az egyház szegényebb lenne és kevésbé tudná betölteni küldetését. Az egyházi tekintélynek viszont (tekintély latinul: auctoritas, az augere igéből, mely növelést jelent) az a feladata, hogy növelje e karizmákat és ne engedje őket kioltani.

Az „intézmény” és „karizma” olyan viszonyban van, mint a test és a lélek. Ha különválnak, az halált jelent. Mindkettőnek figyelni kell az egyesítő és éltető szeretet szavára. Az intézmény és a karizma hívei hallgassák meg egymást, erősítsék az egész egyházat, melynek feladata, hogy a *régi* hajóval evezzen az *új* vizekre.

.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
Néha magamban látom, néha másban.
Néha állok, mint fosztott ág, szegényen.
Ha rossz órámban eltűnik egészen
Alter-egóm az örök vándorlásban.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
A rárakódott világ-szenny alatt.
A rámrakódott világ-szenny alól,
Kihült csillagok hamuja alól
Akarom kibányászni magamat.

...

Egy Istenarc van eltemetve bennem:
Antik szobor, tiszta, nyugodt erő.
Nem nyugszom, amíg nem hívom elő.
S bár világ-szennye rakódott reája,
Nem nyugszom, amíg nem lesz reneszánsza.

(Reményik Sándor: Istenarc)

ÉVKÖZI 4. VASÁRNAP

MIKÉNT NÁZÁRETBEN, ÚGY AZ EGYHÁZBAN

Olvasmány:

Jer 1, 4–5;
17–19

Szentlecke:

1 Kor 12, 31–13, 13

Evangelium:

Lk 4, 21–30

Bevezetés

Ha valakinek hivatása, hogy a világban Isten igéjét hirdesse, az már elkülönült a tömegtől. „Megszentelődött”, vagyis Istennek és az ő szolgálatának kell magát szentelnie. Egyedül van. Így az ellenállással számolnia kell. Még saját benső világában is, mindaddig, míg nem lesz eggyé az Igével, akit másoknak hirdetni kell.

Jézus a maga üzenetével nem „érkezett be”. Nem lett sikeres. Egyedül volt. Mint előtte az összes próféták. De amint Isten Jeremiásnak mondta: „Veled vagyok...” – így Jézus is elmondhatja: „Az Atya velem van!”

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A megfontoltságot, a körütekintést feltétlenül erénynek tartjuk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: Vajon Isten üdvözítő szándékát figyelembe vesszük-e?

— csend —

Ha sokszor léhák és könnyelműek vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha nem törekszünk a vallási tisztánlátásra: Krisztus kegyelmezz!

Ha némák maradunk, amikor szólunk kellene: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál e fejezetét a „szeretet himnuszának” nevezik. Az Apostol azonban nem ragyogó képességéről akar itt bizonytságot tenni. A közösségen belül megnyilvánuló lelki adományokról beszélt előbb. Ezek miatt támadt nagy versengés és megosztottság Korintusban. Most mellőz minden kicsinyes nehézséget. Alapigazság: semminek sincs értéke szeretet nélkül! Egyedül ez maradandó! Egy ember nagyságát és a keresztény ember tökéletességét a szeretet révén tudjuk lemérni. Isten mércéje mindig és mindenkor a szeretet ...

De hol van most a szeretet? Az önzés tombol mindenütt ...

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az emberiség kora Jézus fellépésével Galileában döntő pontjához érkezett. Jézus Izajás próféta fejezetét olvassa és magyarázza: „Ma teljesedett be az Írás!” Jézus hallgatóival a názáreti zsinagógában ugyanaz történt, mint ami mindenütt másutt történni szokott, ahol az evangéliumot hallják (ha valóban hallják!?). Csodálkoznak ... Bizonytalanná válnak ... Döntés elé kerülnek ...

Az evangéliumban hinni annyit jelent, mint Jézus személyében hinni. Ő a döntés. Szent Lukácsnál már itt kicsendül, hogy Jézus üzenetét, melyet a zsidók nem fogadtak el, a pogányok veszik át, a pogányokhoz fog kerülni. De mindig érvényes marad, hogy Jézust nem lehet végleg megölni! Csak elutasítani — és akkor történik a legborzasztóbb: Jézus „elmegy” ...

Senki sem próféta a saját hazájában ...

Orvos, gyógyítsd meg magadat!

II.

Jézus osztozik az ószövetségi próféták sorsában. Jeremiást is halállal fenyegették meg a saját emberei (Jer 11, 21). Jézus csak ott képes kinyilatkoztatni magát, ahol a szemek és a szívek képesek látni

és hinni. Szent Lukácsnál már itt felcsillan az üzenet: Ha a zsidók nem fogadják el, átmegy a pogányokhoz... Ám ezekre is, azaz miránk is ugyanaz a törvény áll: Nem lehet Jézust megölni — de megtörténhet, hogy ő „megy el” (Lk 4, 30)...

III.

Jeremiás próféta áll előttünk

Mi a prófétai hivatás és küldetés? Hogyan lehet valaki próféta?

Nem a saját elhatározásából. A próféta hívás útján születik, mely Isten szabad döntéséből fakad. A dilemma tehát ott van, hogy nem tudja bizonyítani elhivatottságát, csak tanúságtétel által. Nincs diploma a kezében.

Mi a jellemző tulajdonsága? A próféta tisztában van gyengeségével és tehetetlenségével. Jeremiás is tiltakozik a hívás ellen: „Nem tudok én beszélni, hiszen még ifjú vagyok” (1, 6). — Csak amikor az Úr biztosítja számára segítségét, akkor vállalja el a prófétai hivatást és küldetést.

A próféta teljesen Istentől függ! Nem akkor és úgy beszél, ahogy akar — Isten szavát közvetíti az emberek felé. Így vezeti be beszédét: „Így szól az Úr...” és utána az Isten egyes számban beszél. A próféta csak szócső, Isten hírnöke.

Mi az üzenet tartalma? Elterjedt tévedés, hogy a próféta jövendöl. Ez nem elsőrendű feladata. Van, aki mint Mikás, a Megváltó születését jövendölte meg. De ez kivétel. A próféta azért küldetett, hogy korának emberéhez szóljon; Isten akaratát tolmácsolja és ennek megfelelően bírálja el cselekedeteit. Tiltakozik az igazságtalan szociális viszonyok miatt... Vádolja népét, hogy idegen istenek után sántikál és bálványokat imád...

A hallgatók szemében nem konformista, hanem kellemetlen protestáló, kontesztáló, sőt rebellis a hangja... Ennek viseli következményeit. Ezért nem kedvelt személy! Eleme a küzdelem a rossz ellen. Ezért ellene fordulnak, üldözik... Jeremiást is becsukják.

Jézus sorsa is ez volt. A prófétákat megkövezték. Az Ószövetség sem bírta el Krisztust. Keresztelő Jánosnak is fejével kellett fizetnie bátor kiállásáért.

A prófécia Isten egyik legnagyobb adománya volt. Jézust is prófétának tartották. De azért sejtették, hogy több mint próféta.

Vannak-e a mai világban is, most is próféták? Miről lehet megismerni őket? Nem hivataluknál, hanem meghívásuknál fogva... Isten akaratát közlik. Feladatuk bírálni... Különös jellemzőjük, hogy Isten-élményük van, és ezt az élményt akarják közölni. A próféta olyan, mint a „só a levesben”. Megkövesedett szokásokat és frontokat tör át, friss szelet hoz a megáporodott és már igen túlhaladott struktúrákba.

ÉVKÖZI 5. VASÁRNAP

A HÁROM ELHÍVÁS...

Olvasmány:

Iz 6, 1—2a,
3—8

Szentlecke:

1 Kor 15, 1—11

Evangelium:

Lk 5, 1—11

Bevezetés

Az ember nem okoskodás útján tudja meg, valójában ki is ő... A valósággal való találkozásból tudja.

Akit Isten igazán megszólít, az megtapasztalja, hogy ő kicsi, tehetetlen és veszendő bűnös ember. Ha ezt valóban felfogta, akkor Isten nagy irgalma és izzó igéje megtisztítja. Ezután már vállalhat küldetést.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A mai olvasmányokban három nagyszerű ember meghívásáról hallunk (Izajás, Pál, Péter). Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi hogyan engedelmeskedünk Istennek, Isten hívásának?

— csend —

Ha félünk hitünk mellett elkötelezni magunkat: Uram irgalmazz!

Ha húzódozunk attól, hogy egyértelműen Isten mellé álljunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha akaratodat csak fenntartásokkal teljesítjük: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Ebben a szentleckében is hivatásról van szó. Nem a hivatás előzményéről, hanem az alapjáról. „Isten kegyelméből vagyok az, ami

„vagyok...” — De a szentlecke tulajdonképpeni tartalma a Jézus haláláról és feltámadásáról szóló őskeresztény üzenet. Számunkra ez az első írásos bizonyítéka a feltámadásba vetett hitnek. Ezt az 57. év táján foglalták írásba. Tehát előbb, mint az evangéliumokat megírták. Szent Pál számára a feltámadás ténye biztos. Ő maga saját szemével látta a damaszkuszi úton. De a szemtanúk egész sorát is ismeri, akiknek a Feltámadott személyesen megjelent. Szent Pál számára Jézus feltámadása döntő jelentőségű. Ezen nyugszik a keresztények minden reménye.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Lukács-evangélium 5. fejezetével új szakasz kezdődik. Jézus a nagy nyilvánosság elé lép. A néptömegben Lukács az Isten új népének előképét látja. A mai evangéliumban a tanítványok közül előtérbe lép Simon Péter. Jézus Simon Péter bárkájából tanít. Péternek mondja: „Evezz a mélyre!” A halfogás után Péter kapja az ígéretet: „Ne félj! Ezentúl emberek halászává leszel.” Péter pedig érzi Jézus közelében az ijedséget. Észreveszi, hogy Isten szentsége előtt áll, mint egykor Izajás. Nem hangzik itt kifejezett felszólítás a követésre... De valami döntő történt Péter és társai életében.

II.

A mai evangélium a Genezáret tavához visz bennünket. (Szent Lukács szinte helyszíni közvetítést ad Jézus názáreti fellépése után...)

Két hajót látunk a parton. A halászok mosogatták, tisztogatták a munka után.

Az egyik Péteré volt. Jézus beszállt és abból tanított. A tanítás után Péter parancsot kap: „Evezz a mélyre!” — „Vessétek ki a hálótokat!” A szókimondó Péter először szabódik. Kifogásokat hoz fel. „Hisz egész éjjel vesződtünk, küszködtünk és semmit sem fogtunk.” Éjjel vagy hajnalban ugyanis jól lehet halászni, amikor csend és nyugalom honol

a tavon. De mégis, kicsit gondolkodik... Majd meggondolja magát. Visszavonja tiltakozását. „De a te szavadra kivetem a hálót.” — Tudta, tapasztalta már, hogy Jézus mindig igazat mondott. Engedelmeskedett tehát. Jaj de nehéz sokszor engedelmeskedni! S mi lett az eredmény? A csodás halfogás! Szakadozott a háló a sülytől...

Nekünk is szól Jézus. De hogyan? Személyesen! Tudjuk, megjelent Szent Péternek, Szent Pálnak és még sokaknak, de nekünk nem! Hogyan szól tehát hozzánk? Feljebbvalóink, testvéreink, embertársaink által... Sajnos, nem szeretünk engedelmeskedni. Nem engedünk az igazunkból. A makacsság, a hiúság, a gőg megakadályozza, hogy elismerjük hibánkat. Az, hogy „tévedtem, neked van igazad”... — ilyen nincs. Csak nekem lehet igazam — gondoljuk, de sokszor nyíltan ki is mondjuk.

III.

A kegyelem ajándéka

Ha Isten szolgálatára szólít embereket, a gyengeség és a bűn nem ok, hogy a szolgálat alól kihúzzuk magunkat. Inkább ok, egészen és örökre Jézus gyógyító közelébe meneküljünk. Isten az emberekhez embereken át akar jönni. A bűnösökhöz bűnösök által... Ezek tudják, hogy csak Isten kegyelme által azok, amik.

„Péterrel nem a bűnbánatra hívó prédikáció, nem a megtérésre való felszólítás ismertette fel, és ismertette be a bűnét, hanem a gazdag halfogás. Jézus most különös módon cselekszik. Ezt az embert akarja -emberhalásszá-, hírnökévé tenni, és a többi vele együtt. Jézus jóssággal győz: Mindent elhagytak és követték őt!” (Ferdinand Kersiens)

ÉVKÖZI 6. VASÁRNAP

NEM FOGTOK TÉVEDNI

Olvasmány:

Jer 17, 5—8

Szentlecke:

1. Kor 15, 12, 16—20

Evangelium:

Lk 6, 17, 20—26

Bevezetés

Az embernek szüksége van biztonságra. Igényli ezt és joga is van hozzá. Általában tudja, hogyan szerezzen érvényt igényének: összeköttetések, pénz, hatalom, barátság, lekötelezettségek stb.

A megmentő forradalom azonban felülről jön: „Boldogok, akik most szegények vagytok ... sírtok ... éheztek ...” — „Jaj nektek, akik most gazdagok vagytok és jóllakottak ...” A gazdag ember állandó félelemben él. Nem tudja, meddig birtokol. A féreg belsőleg marja. A szegénynek viszont reménye van. Övé az ígélet.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Madarat tolláról, embert barátjáról — tartja a közmondás. Az emberre jellemző, hogy milyenek a baráti kapcsolatai. — Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: barátkozásunk mentes-e haszonleséstől?

— csend —

Ha elzárkózunk az emberektől: Uram irgalmazz!

Ha bizalmatlanság jellemez minket: Krisztus kegyelmezz!

Ha barátságainkat az önérdék határozza meg: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A holtak feltámadása nemcsak a mi korunk gondolkodóinak jelent nehézséget. A korintusi keresztények számára is probléma volt. Azért mondja nekik Szent Pál: ha nem volna feltámadás, Krisztus sem támadt volna fel. Így hitünk értelmetlen lenne és reményünk szegényes öncsalás volna. Krisztus azonban feltámadt. — Aki úgy véli, hogy hitigazságokat meg kell kérdőjelezni, az legyen tisztában azzal, hogy a keresztény üzenet igazságát nem lehet megosztani. Az egy és oszthatatlan. Ha egyetlen mondatát tagadja az ember, a következőket is tagadni fogja.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Máté-evangélium Hegyibeszédének (Mt 5—7) Szent Lukácsnál az úgynevezett „beszéd a hegyen” (7, 20—49) felel meg. Mint Máté, úgy Lukács is a boldogságokkal kezdi („Boldogok vagytok...”). Előrebocsátja a boldoggá hirdetéseket, mégpedig négyet. Ennek megfelelően szembeállít velük négy jajkiáltást.

Jézus az üdvösséget a szegényeknek ígéri. Azoknak, akik éheznek és sírnak. Akik hitükért üldözést szenvednek. Azoknak az embereknek, akiknek semmijük sincs, és nem érvényesíthetik igényeiket. Akik képesek magukat biztosítás nélkül Istennek kiszolgáltatni és engedik magukat megajándékozni. A jajkiáltások pedig voltaképpen ítélethirdetések a gazdagok és jóllakottak felé, a rideg emberek felé, akik mások nyomorának láttán még nevetni is tudnak.

II.

A mai evangélium első része mint jókívánság hangzik: Jó nektek! Jézus nem azoknak gratulál, akik az élet napos oldalán állnak, hanem azoknak, akik a társadalom peremén élnek. Nem a gazdagoknak, az egészségeseknek, a jókedvűeknek gratulál. Inkább a szegényeknek, az éhezőknek, a síróknak, az üldözötteknek.

Jézus ismeri a szegények életét. Hiszen maga is szegény volt. Ezt igazolja a betlehemi barlang és a golgotai kereszt.

Mi teszi a szegényt olyan értékessé?

„Jó nektek szegények!”

A szegényeknek nincs semmijük, amire hagyatkozhatnak...

Senki sem tud már rajtuk segíteni. Sem az állam, sem a karitás, sem az orvosi tudomány. Ebben a kilátástalan helyzetben még két lehetőség marad számukra: vagy a kétségbeesés, vagy az Istenre való hagyatkozás.

Az evangéliumban az, aki szükségében Istenre hagyatkozik, a legnagyobbat kapja, ami Jézus eljövételével megkezdődött: Isten országát. Az Isten országa azért nyílik meg a szegényeknek, mert tekintetüket Isten felé szegezik. Nem olyan elvakultak, hogy azt higgyék: a tudomány és a technika mindent megold. Hiszik, hogy mindazt, ami az emberek javára és üdvére szolgál, csak az Isten adhatja meg.

Azok a „boldogságok”, amik Isten országát megígérik a szegényeknek, az éhezőknek, a síróknak, azt nyújtják, amit maguktól nem tudnak megszerezni: a kiengesztelődést, a békét, a megváltást, a megnyugvást, az igazságságot.

Súlyos félreértés lenne, ha ezeket a boldogságokat csak az égre, a túlvilágra vonatkoztatnánk, s így gondolkodnánk: Ti szegények, legyetek csak boldogok! Nem kell nektek pénz, hiszen az ég javai számotokra rendelkezésre állanak! — Ekkor a vallás valóban csak ópium lenne a nép számára.

Köztudomású, hogy az egyház nem huny szemet a nyomor felett, a kizsákmányolás felett. Erről a pápák szociális körlevelei ékesen tanúskodnak. De azt sem szabad elfelejteni, hogy a kereszténység többre törekszik, mint az egyszerű sémára: „Aki itt a földön szegényen él, az égben örök boldogságot kap...” Mi keresztények ezt másképp értjük. Azt valljuk, hogy a jövőre, az Istenre vagyunk beállítva. Útban vagyunk Isten végtelen élete felé. Még nem vagyunk a célnál. A földön vagyunk mindkét lábunkkal, ahol szenvedünk, és sokszor fájdalmak között kell meghalnunk.

Így az a feladatunk, hogy a jelen helyzetben életünk és működésünk révén JEL legyünk a jövő világ számára. Ez pedig úgy lehetséges, amint Jézus tette: iparkodunk a szegénységet legyőzni, a szükséget szenvedőknek pedig segíteni.

III.

A keresztyén ember életprogramja

„Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és minden egyébek megadatnak nektek...”

Keresztyén kötelességét mulasztja el, aki itt a földön nem Isten országát keresi. Az életnek egyik legfontosabb kérdése: miért élünk, honnan jöttünk, honnan ered az élet, minek az élet, mire törekedjünk az életben?

A felelet a józan ész szerint így hangzik, amit különben a katekizmus első kérdésében is megtanultunk: Istentől jöttünk, Istenhez tartunk. Istenért éljünk. Azért vagyunk a világon, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk, hogy ezáltal üdvözlöljünk, vagyis Istenhez, a mennyek országába jussunk... Mindenki ismeri ezt a katekizmus-feleletet. Sőt talán ez a felelet az, amelyet minden ember a legjobban megszokott tanulni. De sajnos, ez a felelet az, amelyet az életben a legkevésbé igyekeznek az emberek megvalósítani. Mindent akarnak, mindenre töreksenek, mindenért dolgoznak, küzdenek, de legkevésbé munkálkodnak Isten országának elnyeréséért.

Ha végigtekintek az embereken, akiknek körében élünk, ha végigtekintek a világ nehéz küzdelmein, ahogy azokat a történelem és a mindennapi élet élénk állítja, ahogy a történelemkönyvekből, a napilapokból olvasom, azt látom, hogy az embereket félelmetes hatalom vonzza, vonszolja, ragadja maga után. Ez a rettenetes hatalom ezt a nevet viseli: PÉNZ! — Szinte orkánszerűen hajtja maga előtt, húzza, vonszolja maga után az embereket az a félelmetes hatalom, amelyet pénznek nevezünk. Az emberek mindenhatónak tartják. Vele akarják megvenni maguknak a világot.

Hiábavaló azonban itt a földön kincseket keresni. Nincs itt maradandó lakásunk. Hiába gyűjt valaki aranyhegyeket... Hiába ragadja meg valaki a földet... Még akkor is, ha trónba kapaszkodik. Ettől a földtől el kell szakadnia. Ez a föld az élet nagy útján csak egy állomás. Olyan, mint a vasúti állomások. Füttyent egyet a vonat... Megáll egy-két percre... Azután tovább száguld... Eltűnik. Egy kis füst marad utána, de az is hamarosan semmivé válik...

Te is megállsz egy-két évre itt a földön. Azután menni kell. Talán egy-két szívben marad utánad valami emlék. De az is hamarosan semmibe vész, mint a füst.

A mi hazánk, ahol örökre letelepedhetünk, az Isten örökkévaló országa. Keressük tehát ezt az országot! Építsük bele ezt az országot a lelkünkbe Isten parancsainak teljesítése által! Biztosítsuk Isten égi erejével, a kegyelemmel a magunk számára! Ne aggódjunk! Nézzük a mezők liliomait... Az ég madarait... Bízunk a mi mennyei Atyánkban, aki megadja nekünk a föld javaiból is azt, amire szükségünk van, ha Isten országát keressük.

•

Csodákat próbáltam:
arannyal, ezüsttel
hívtam a népeket,
jöjjenek énhozzám!
Hiába, hiába,
az arany nem kellett,
az ezüst nem kellett,
nem jöttek énhozzám.

Elmondtam naponta
tíz hegyibeszédet,
gyönyörű szavakat,
ígéző szavakat,
hiába, hiába:
egy fül sem fülelte,
egy szív sem szívelte
a hegyibeszédet.

....

...S egyszer csak maguktól
gyűlnek az emberek,
együgyű szavamtól
sírásra fakadnak,
ránéznem alig kell
s a tűz is felszökken, —
az Ur áll mögöttem.

(Dsida Jenő: Egyszerű vers a kegyelemről)

Jöttem végtelen temetőkön át,
Árnyak nyüzsögtek bennük: emberek.
Egy szót próbált formálni néma szájuk,
S tudták, hogy én is egy szót keresek.
Az ígét, a kikelet-ígét lestük
A világhervadásban.
És egymás ajkán hiába kerestük.
Mert nem volt bennünk sem hit, sem erő, —
Áldott, ki helyettünk is vakmerő,
S a zord estébe így beleragyog:
„Boldog vagyok”...

(Reményik Sándor: „Boldog vagyok”)

ÉVKÖZI 7. VASÁRNAP

KIHEZ HASONLÍTSUNK?

Olvasmány:
1 Sám 26, 2, 7–9,
12–13, 22–23

Szentlecke:
1 Kor 15, 45–49

Evangélium:
Lk 6, 27–38

Bevezetés

Hová jutnánk, ha Jézus szavait szó szerint vennénk? Azoknak segíteni, akik nekünk ártanak?! Lemondani az erőszakról és ezzel jogainkról is?! Ajándékozni anélkül, hogy kérdeznénk, megéri-e?! Ott mosolyogni, ahol arcul ütnek ... ott segíteni, ahol hátat fordítanak?! Nem nagy-e a veszélye annak, ha ezeket a szavakat szó szerint vesszük? Aki azonban ezeket a kemény szavakat vállalja, az megérez valamit Isten csodálatos szabadságából. Abból a szeretetből, amelyet ingyen ad ...

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Tudunk-e bátran adakozni valamilyen jó cél érdekében? Merünk-e lemondani szükséges vagy szükségesnek tartott javakról, hogy Isten országának az ügyét előmozdítsuk?

— csend —

Ha kicsinyesek vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha anyagi ügyeink intézésében a vallás nem kap szerepet: Krisztus kegyelmezz!

Ha közvetlen érdekeinket fontosabbnak érezzük, mint Isten országának ügyét: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus feltámadása óta és általa van az embernek reménye. A halál nem a végállomás! Fel fogunk támadni és élni fogunk! De „hogyan támadnak fel a holtak? Milyen testtel jönnek majd elő”? (1 Kor 15, 35) Pál apostol (15, 35—40) erre a kérdésre ideiglenes választ adott. A növényekre, az állatokra és a csillagokra utalt: Az életnek és szépségnek milyen sokfélesége! A lényeket azonban még ezzel nem mondta ki. Ehhez nagyobb szavakra van szüksége. Ilyenek: halhatatlanság, dicsőség, erő, lélek. Az új test a teremtő Lélek műve és Isten hatáskörébe tartozik. Mint Krisztus Ádámmal szemben, úgy az új ember sem „javított kiadás” csupán... Teljesen új fordulat, új teremtmény!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A boldogságokhoz és jajkiáltásokhoz kapcsolódva (6, 20—26) Szent Lukács különböző jézusi megnyilatkozásokat közöl. Ezek a boldogságok értelmezésének tekinthetők. A keresztyén embernek már most, ebben a lehetetlen, régi világban Isten uralmának követelményeihez kell igazodnia. Jézus „tanítványaihoz és az egész néphez” szól. Tehát mindenkire... Hozzánk is...

A lényegeset a 6, 27—28 versek tartalmazzák. Jézus tanítványa szeresse azokat, akik őt gyűlölik. Áldja azokat, akik őt átkozzák. Ezt a következő mondatok értelmezik és alapozzák meg. Miért járjon el így a keresztyén ember? Hogy olyan jutalmat nyerjen, amelyet elképzelni sem képes? Legvégső értelmezésben azért, hogy magához Istenhez hasonlóvá legyen, amint a gyermek hasonlóvá lesz Atyjához!

II.

Világos, hogy a „boldogságok” egyúttal nemcsak kedvezmények, hanem követelések is. Jézus követelése messze túlhalad minden *normális* erkölcsi követelményt. Sőt úgy tűnik, hogy szinte lehetet-

len és oktan... Mégis, Jézus nem egyes kiválasztottaknak mondja, hanem minden követőjének! Mindazoknak, akik „kereszténynek” nevezik magukat. Az indoklás: Isten saját lényé, amelyet az Őszö-vetséghen „igazságosság és hűség” jellemzett, most felmérhetetlen szeretetben nyilvánul meg. Az, amit mi rendszerint felebaráti szere-tetnek nevezünk, nálunk gyakran csak természetes szeretet... sőt üzlet... Isten mindent ingyen ad!

III.

Ellenségszeretet

Jézus ellenségszeretetet követel. Megkívánja, hogy minden emberi önzést feladjunk, amely gyűlöletben és bosszúvágyban fejeződik ki. Olyan szeretetet követel, amely még ellenségeiért is tud imádkoz-ni... Jézus követője számára ez a követelmény nem meglepő. Hiszen végül is csak következménye istengyermekségének. Hogyan is volna lehetséges, hogy mint mennyei Atyjának gyermeke, ne tudna közben-járni ellenségeiért? Ellenségszeretetének tisztasága legvilágosabban az imában bizonyosodik be. A minden emberi számító motívumtól mentes istengyermekségnek leginkább itt kell megmutatkoznia... (E. Neuhäusler)

.

Mosolyogni, ahol arcul köpnek... segíteni, ahol hátat fordítanak nekünk... ezek szabad, teremtoi tettek! (Louis Evely)

ÉVKÖZI 8. VASÁRNAP

Olvasmány:

Sir 27, 5—8

Szentlecke:

1 Kor 15, 54—58

Evangelium:

Lk 6, 39—45

Bevezetés

Az embert arcáról, kezéről, járásáról ismerjük fel. De szaváról és cselekedeteiről is. Van igaz szó, mely valóban igaz és őszinte szívből ered. Létezik üres, gonosz szó is. Ilyen a pletyka, a félrevezetés, a rágalom, a hazugság. Vannak szavak, amelyek életet teremtenek. Gyógyítanak és segítenek. Vannak szavak, amelyek rombolnak és gyilkolnak.

Miről ismerhető fel a jó szó? Miről ismerhető fel a jó ember? Mondhatnánk: arca sugárzásából. A *belső* kívül az arcra... A jó, tiszta tekintet szívből fakad, Isten szívéből. Lélek szól lélekhez, lélek válaszol léleknek...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A család együtt nézi a televíziót, esetleg együtt megy kirándulni. A mi családjunk otthon szokott-e együtt imádkozni? Kéréseinket, köszönetünket elmondjuk-e együtt otthoni, közös imában?

— csend —

Ha nem jut időnk közös imára: Uram irgalmazz!

Ha szégyellünk őszintén és egyszerűen imádkozni a többiek előtt: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem tudunk türelmesen imádkozni a gyermekekkel: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Minden ember életét beárnyékolja a halandóság és a mulandóság. Csak Jézus feltámadása óta — melyben a keresztség révén részese-dünk — van Istennel közösségünk a halhatatlanságban és az örök életben. Isten világában nincs halál. Nincs *feloszlás*. Tehát át kell alakulnunk, át kell változnunk. A kezdet már megvalósult. Jézus halála és feltámadása legyőzte és megsemmisítette a halál fullánkját és a bűnt. Ez arra kötelez bennünket, hogy az „Úr művében” tevékenyen részt vegyünk. Isten hálát dicsőítésében és az igehirdetés szolgálá-tában tevékenykedjünk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Miről ismeri meg az ember a vallási vezetőt és igénye jogosultságát? Jézus kétirányú választ ad erre: azoknak, akik igénylik, hogy tanítók és mesterek legyenek, és a többieknek, a vezetetteknek vagy beosztot-taknak. Jézus itt idézett szavai Máténál más összefüggésekben állnak, amelyek sokatmondóak a megértés szempontjából. Hasonlítsuk össze például Mt 15, 15—20 részeket (a zsidó nép vallási vezetői ellen) a Mt 7, 15—20 és Mt 12, 33—35 részeket (a hamis próféták ellen), valamint Mt 10, 24-et (a tanítványok missziós küldetését).

Aki másokat akar vezetni, annak világos látásának és tiszta szívének kell lennie, „jó ember”-nek kell lennie. Mint ahogy a fát gyümölcséről ismeri meg az ember, ezeket a „jó embereket” tetteikről és szavaik-ról...

II.

A jó gyümölcs

A jó fa jó gyümölcsöt terem.

A jó gyümölcs: Isten akaratának teljesítése. Vannak a hívek között, akik büszkén mondhatják, hogy ők teljesítik Isten akaratát. Nekik nincs szükségük arra, hogy az egyház vezesse őket. Ez azonban

tévedés, mert éppen az egyház van hivatva arra, hogy Isten akaratát hirdesse, Isten akaratának útjára vezesse az embereket.

Jó gyümölcsöt terem az, aki az egyház szerint él. Az egyház tanítása szerint való élet megköveteli, hogy higgyünk (Mt 16, 16; Jn 17, 20; ApCsel 2, 41; 8, 12). Ezt a hitet külsőleg is meg kell vallani (Róm 1, 8). A parancsok teljesítése, a szentségek vétele (Mt 28, 19), az egyházi vezetésnek való engedelmség mind szükséges ahhoz, hogy jó gyümölcsöt hozhassunk (Mt 16, 18; 18, 17; Lk 22, 32).

Aki nem él az egyház szerint, nem teremhet jó gyümölcsöt. Elszakad a szőlőtől, ahonnan az éltető nedvet kaphatná.

III.

Gyümölcsöikről ismeritek meg őket...

A jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa rossz gyümölcsöt terem...

A jó ember élete jó gyümölcsöt terem. A rossz ember életének rossz a gyümölcse. Egész életünkben vigyázni kell gondolatainkra, szavainkra, cselekedeteinkre, hogy azok rossz hatással ne legyenek saját magunkra, embertársainkra, családunkra és egyházközségünkre. Nemcsak azért tartozunk Istennek felelősséggel, hogy mit tettünk, hogyan éltünk — hanem azért is, hogy életünkkel, példánkkal nem okoztunk-e kárt embertársaink lelkében.

A keresztyén ember arra törekszik, hogy egyetlen szava, egyetlen cselekedete se szolgáltasson példát embertársának romlására. A keresztyén ember nem adhat rossz példát. Szem előtt kell tartania az Üdvözítő szavait: „Aki megbotráncoztat csak egyet is ezek közül a kicsik közül, akik hisznek bennem, jobban járna, ha malomkövet kötnének a nyakába és a tenger fenekére vetnék. Jaj a világnak a botrányok miatt! Elkerülhetetlen ugyan, hogy botrányok ne forduljanak elő, mégis jaj annak, aki botrányt okoz.” (Mt 18, 6—7)

•

Ne felejsük el, hogy nemcsak a magunk, hanem embertársaink, elsősorban családunk lelki üdvéért is felelősséggel tartozunk. Nincs hathatósabb eszköz, amivel embertársaink lelki tökéletesedését előmozdíthatjuk, mint a példás keresztyén élet. Krisztus Urunk azt

akarja, hogy apostolok legyünk, Isten országát terjesszük, megszilárdítsuk környezetünkben. Az apostolkodás eszközei közül pedig a leghatásosabb a keresztény példaadás apostolkodása...

Assisi Szent Ferenc egyszer így szólt egyik rendtársához: „Menjünk és prédikáljunk!” — És elindultak a városba lesütött szemekkel, alázatos testtartással, imába merült lélekkel... és mentek-mentek imádkozva. Már a város nagy részét bejárták így, amikor a testvér megszólalt: „Ferenc testvér, mikor és hol prédikálunk?” Az apostoli lelkületű Szent Ferenc így szólt: „Már prédikáltunk, amikor a városban járva példát adtunk...” — És ezekkel a szavakkal a kolostor felé vette útját.

ÉVKÖZI 9. VASÁRNAP

A KERESZTÉNY EMBER TÖKÉLETESSEGE

Olvasmány:
1 Kir 8, 41–43

Szentlecke:
Gal 1, 1–2, 6–10

Evangélium:
Lk 7, 1–10

Bevezetés

Kicsit leegyszerűsítve, a korábbi évszázadok népeit pogányokra, zsidókra és keresztényekre osztották fel. — Természetesen emelkedő vonalban. Legfelül a keresztények álltak. Ebben a „legfelül” való elhelyezésben manapság erősen elbizonytalanodtunk. Mégpedig joggal. Legalábbis úgy látjuk, mintha a keresztények egyszerűen nem lennének jobbak. Ennek a kételynek már előbb tel kellett volna támadnia! Már magának Jézusnak a szavai és Pál apostol tanítása alapján is. Jézus egy pogányt állított a zsidók és tanítványai elé, mint példaképet. Ez a pogány ember elnyerte a hitet, mert jó volt. Segíteni akart. Hite bizalom volt és tisztelet.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A keresztény vallás személyes odaadást kíván. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: a gyakorlatban nem próbáljuk-e meg külsőségekkel helyettesíteni, pótolni a szeretetet?

— csend —

Ha embertársaink nem tapasztalják szeretetünket: Uram irgalmazz!

Ha hétköznapi gondjaink fontosabbak, mint Istenszeretetünk: Krisztus kegyelmezz!

Ha külsőségekkel akarjuk pótolni a belső elkötelezettséget: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A mai vasárnapon kezdődik a Galatákhoz intézett levél olvasása és egészen a 14. vasárnapig folytatódik. A kisázsiai Galácia tartomány közösségeinek maga Szent Pál hirdette az evangéliumot. Később más hithirdetők zavart keltettek a fiatal keresztény közösségekben. Ezek azt tanították, hogy a pogányokból lett keresztényeknek is meg kell tartaniuk a zsidó előírásokat és szokásokat. Ezenkívül kétségbe vonták Szent Pál apostoli tekintélyét. Az első mondattól kezdve végig érezhető az a feszültség és izgatottság, amellyel Szent Pál ezt a levelet megírta. Nem személyes ügye izgatja, hanem tanításának és Jézus evangéliumának tisztasága. Látható, hogy a szeretet himnuszának költője, ha az evangéliumról van szó, tud kemény is lenni. Kétszer is átokkal fenyegeti a tévtanítókat az evangélium védelmében. Az az Isten vállal az evangéliumért szavatosságot, aki Jézust halottaiból feltámasztotta, és Pált meghívta, hogy a pogányok apostola legyen.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A kafarnaumi százados, a pogány katonatiszt megszégyeníti a zsinagóga képviselőit, mégpedig Jézusba, „az Úrba” (7, 6) és szavának gyógyító erejébe vetett hitével. Szent Lukács úgy ábrázolja a századost, mint „jóságos, becsületes embert, jámbor pogányt. A zsidók számára is alkalmas példaképet”. A pogányok viszont tanulják meg tőle a zsidó hit nagyrabecsülését. Szent Lukács itt is, mint másutt, az ökumenikus evangélistaként mutatkozik be, aki inkább azt hangsúlyozza, ami összeköt és kibékít — mint azt, ami szétválaszt.

II.

Régi történetek

Ez az evangélium egy tisztviselő fiának gyógyulásáról számol be. Érthető, hogy ez a tény az apát nagyon megindította. De mi közünk nekünk ehhez? Vajon egy ismeretlen tisztviselő ismeretlen fiának

gyógyulása 1900 évvel ezelőtt évezredekre szóló üzenet lenne? Mi értelmé családi történeteket, betegségeket elélni teregetni? Hiszen ezek tisztán magánügyek... Csak az érdekelteket illetik... Így gondolkodik sok kortársunk az egyházon belül és kívül.

Számunkra, keresztények számára minden jelentős, amit Krisztus, az Isten Fia a földön tett. Aki szereti őt, az egészen a részletekig minden szeretne mindent tudni, ami körülötte volt. Az embereket, a körülményeket, az eseményeket, a szavakat. Hiszen egyike ama férfiaknak, akik nekünk Jézusról beszámoltak, ugyanaz a János apostol, akitől a vasárnapi evangélium régi története származik, és ő ezt mondja nekünk: „Jézus még sok egyebet is tett. Ha azonban valaki mind le akarná írni — azt hiszem — annyi könyvet kellene írnia, hogy nem tudná az egész világ sem befogadni” (Jn 21, 25). Aki Jézusról nem akar semmit tudni, nem is szereti őt. De akkor hogyan nevezhetné magát valaki kereszténynek? A szeretetnek minden fontos, ami a szeretett személlyel összefügg.

Isten gyakran egyszerű, hétköznapi helyzetekben nyilatkoztatja ki magát. Nem rendkívüli helyzetekben. Mily jellemző, mily nagyszerű ez! Szeretete az emberekkel nem emberfeletti magasságokban találkozik, hanem az emberi, nagyon is emberi éhség, betegség, bűn nyomorában. Ezért oly igaz és meggyőző az erejük. Isten nemcsak a „számottevőkre”, a vezetőkre, a történelmi személyiségekre tekint, hanem a névtelenekre, a „sokakra” is.

III.

A hit ereje

Elfogadni egy szót, hinni egy szóban annyit jelent: hinni egy ígértben. Ábrahám, akinek Isten megígérte, hogy számtalan utóda lesz, parancsot kapott: áldozza fel egyetlen fiát, Izsákot! Ugye lehetetlen parancs? Sőt felháborító! Ábrahám ennek ellenére hitt Istenben, mert úgy érezte, hogy az isteni parancsot a szeretet irányítja. Engedelmeskedett tehát anélkül, hogy bármit látott, tudott volna.

Isten végül is megakadályozta, hogy Ábrahám feláldozza Izsákot. Csupán próbára tette választottját, hogy megmérje hitének mélységét. A muzulmánok, a zsidók és a keresztények úgy tekintenek Ábrahámra, mint közös atyjukra.

A hit azt jelenti, hogy elfogadjuk: Isten nem csap be minket, hanem mindig az igazat közli velünk.

Hitünk az által nyer igazolást, hogy minden pillanatban kifejezzük bizalmunkat Istenben.

A hit tanít meg arra, hogy Isten szeret minket. Jóllehet, amikor fájdalom, szomorúság ér, kétségbe vonjuk az isteni jószágot. Látjuk, hogy a rossz jelen van mindenütt a világon, és az igazakat, az ártatlanokat sem kíméli.

Ennek ellenére tapasztaljuk: a hit éjszakánk csillaga életünk útján, ahogyan a napkeleti bölcseknek a csillag volt vezetőjük, hogy az igazi Fényt megtalálják.

Más szavakkal: ha Isten szavát olvassuk, észrevesszük: a hit a szeretet próbája. S valóban: hit és szeretet nem választhatók el egymástól. A hit a szeretethez vezet, a szeretet pedig a hithez. (Jean Guitton)

.

....

Kapaszkodnék én akármibe már,
De karfa, korlát, horgony, szalmaszál,
Minden kisiklik a kezen közül,
S a hiba kezemben van egyedül.
Kétségbeesve nézem, hol a part,
S csodálkozom: a víz felett mi tart?
Mi tart, mi tart még, Uram, Istenem? ... —
Talán egy Kéz, mely láthatatlanul,
Bár én nem fogom — fogja a kezem.

(Reményik Sándor: A megátkozott kéz)

ÉVKÖZI 10. VASÁRNAP

JÉZUS TÖBB MINT PRÓFÉTA

Olvasmány:
1 Kir 17, 17–24

Szentlecke:
Gal 1, 11–19

Evangélium:
Lk 7, 11–17

Bevezetés

Az ember élete születés és elmúlás, öröm és ürm. Az idő, amely rendelkezésére áll, az anyag, amelyből fejlődik és amelyet sajátjává tesz, testének kialakulása, szellemi, lelki erőinek fejlesztése, a külvilág megtapasztalása, találkozása egy másik emberrel... mindez kemény korlátba ütközik. Vajon ez a korlát a vég, vagy csupán átmenet egy új kezdethez?

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Óhajunk jogosult a félelem nélküli életre. Mi magunk nem fosztjuk-e meg magunkat ettől a vágytól? Nem félünk-e, nem aggódalmaskodunk-e feleslegesen?

— csend —

Ha félünk a betegségtől, a haláltól: Uram irgalmazz!

Ha nem hiszünk eléggé a te szeretettedben: Krisztus kegyelmezz!

Ha túlzottan aggódunk a jövő miatt: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál erős meggyőződése, hogy küldetése és tanítása Jézus Krisztustól, vagyis Isten örök tervéből ered. De hogyan tudja ezt

kétkedő ellenfeleinek bebizonyítani? Tanításának tartalma erre nem alkalmas. Az ilyen bizonyíték csak a hívőnek kielégítő. A kétkedőkkel szemben Szent Pál saját múltjára utal. A zsidó vallásnak fanatikus védelmezője és harcosa, a keresztények ádáz üldözője volt. Isten térítette meg, aki őt öröktől fogva a pogányok apostolául szemelte ki. „A damaszkuszi úton Krisztus megszólította, fényességével megvakította és egyidejűleg megvilágosította.”

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A jelen lévő nép számára a halott feltámasztása Naimban annak a jele, hogy Jézus nagy próféta. Talán a régen várt próféta, akit Mózes meghirdetett. Az evangélista beszámolójával előkészíti Jézus választát, melyet Keresztelő Szent János tanítványainak ad: „A vakok látnak, a süketek hallanak... a halottak feltámadnak” (Lk 7, 22)... Háttérként világosan felismerhető Illés próféta története (lásd Olvasmány). Jézus több mint próféta, ő az „Úr” (Lk 7, 13). Először nevezi így az evangélista. Jézus hatalommal parancsol. Másképp, mint Illés. „Kelj fel!” Ő Isten irgalmas szeretetének kinyilatkoztatása. Félelem és hálás dicsőítés a néptömeg válasza, mely Isten új népére lesz jellemző.

II.

Odaadta anyjának...

Az evangéliumnak ezt a kis mellékmondatát ne engedjük el fülünk mellett. Az édesanya fiát ma kapta meg másodszor... Ezt keresztény életünkre is alkalmazhatjuk. Édesanyaink, édesapáink, szüleink is megkaptak minket először születésünkkor, másodszor a keresztségben. „Odaadta őt szüleinek...”

Ez a gyermek tehát mindenekelőtt Isten ajándéka. Már a természetes élet is ajándék, de mennyivel inkább az a természetfeletti élet, az isteni élet a gyermekben! Vajon mit tart karjában az anya a keresztelő után? A teremtés csodáját, a kegyelem csodáját. Hála érte!

A gyermek azonban feladat is. Az édesanyjának kell őt nevelnie. „Odaadta anyjának...” így adja Isten nekünk a gyermekeket, most gondoskodjatok róluk mindenben, gondoskodjatok a testről és a lélekről! Nagy és szép életfeladat, élethivatás! A küldetés, tágabb értelemben véve ez az első világi apostolság.

Mások terhe

Egyik hordozza a másik terhét. Ezt a szót érdemes megfontolni. Mit mond nekünk?

A másik terhe...

Mindenkinek megvan a maga terhe, gondja, keresztje, még ma is, az úgynevezett jóléti társadalomban. Először a külső terhek, bajok. Azután a belsők. Csak szem kell hozzá, hogy meglássuk, mint Mária vette észre Kánában. Ha megláttuk, konkrétan segíteni is kellene, akár jó szóval, meghallgatással, tanácsadással, közvetlen anyagi segítséggel, a családban, a szomszédoknak, a munkahelyen, a közösségben.

Gyakran mások terhére vagyunk. Megterheljük őket. Én teher vagyok mások számára — mások nekem vannak terhemre. Ezt el kell viselni. Például a betegeket, idős embereket, a különcöket, akik idegeinkre mennek. Ilyen esetben lehetünk keresztény értelemben valóban toleránsak, türelmesek. Ez mindenekelőtt a családban fontos, a közösségben. Ez az egyszerű, kézzelfogható keresztény felebaráti szeretet.

Két menet

Naimban két menetet látunk. A temetési menetet és az Úr Jézus menetét az apostolokkal. A halál menete és az élet menete... Ha tovább tekintünk, ez a jövő képe.

1. Először itt van a halál nagy menete, amely átvonul ezen a földön. Állandó meghalás... Minden a sír felé megy.

2. Szembe vele jön az Úr, az egyház, az élet menete. Ez a menet megállásra kényszeríti a halál menetét, és akkor lesz a feltámadás, az örök élet.

Kelj fel...!

Ezt a kiáltást gyakran halljuk az evangéliumban. „Itt az ideje, hogy álmunkból felkeljünk!” (Róm 13, 11) Az egyház újra és újra felhív, felfelé hív, felránt, a magasba.

1. Keljünk fel a bajból, a csüggedésből, legyünk bátrak, bízzunk!
2. Keljünk fel a bűnből... Sohase maradjunk fekve. Mindenkin lehet segíteni! „Jöjjetek hozzám...”
3. Felkelni a fáradságból aktivitásra... apostolságra...

III.

Még egyszer meghalni?

Vajon nem fog-e ma is, ismét édesanyák ezreinek ajkára tódulni a panasz, a vád, hogy mily igazságtalan Krisztus! A naimi asszony könnyeit megszánta és feltámasztotta holtából egyetlen fiát. De miért hagyta meghalni a mai édesanyák fiait és miért nem támasztotta fel őket? Vajon ők, az édesanyák nem imádkoztak eleget? Nem sírtak eleget? Legtöbbjüknek még az a vigaszuk sincs, hogy fiuk sírját látogassák, gondozzák. Fiaik testét a háborúban vágta szét a gránát... vagy elégett... Sírhelyük is ismeretlen, vagy nyoma veszett... Vagy túl nagy a távolság, hogy felkereshetnék... Hogy irigylik ezek az édesanyák az ismeretlen naimi özvegyet! Mi volt az előnye velük szemben? Életszentség? Szeretet? Miért volt az Úr oly irgalmas vele szemben, és velük szemben miért olyan megközelíthetetlen? Vajon valóban jótétemény volt, amit Jézus az ifjúval és édesanyjával tett? A fiatalember nem volt egyáltalán felmentve a haláltól. Évek múlva ismét meg kellett halnia. Ha már az egyszeri halál oly kemény — milyen lenne, ha ezt a borzadályt kétszer kellene átélnetek? A feltámasztásért könyörögni annyit jelent, mint ismételt halálért könyörögni!

Ha kedves halottunknak jót akarunk, inkább az ő boldogságára gondoljunk, mint a magunk fájdalmára! Igen, mi örülnénk, ha visszakapná életét... De vajon őneki mi haszna lenne ebből? Mennyi szerencsétlenségtől lenne megkímélve? Mennyi bűnt nem követett volna el többé soha, mivel Isten oly korán elhívta! Talán még néhány esztendő az életből örök kárhozatát okozta volna! Években gazdagabb lett volna, de elveszítette volna örök boldogságát! Mit használna ez neki? Ha szeretjük halottunkat, akkor az ő üdvössége legyen fontos a mi számunkra és nem a mi mostani fájdalmunk!

Amikor Jézus a földön időzött, Palesztinában az emberek tízezrei haltak meg, de ő — tudomásunk szerint — csupán hármat támasztott

fel közülük. Tehát nem az volt neki fontos, hogy a halált teljesen elűzze a Szentföldről. Csak a lelki feltámadásra akart példát mutatni, amelyet véghez kellett vinnie. Azt is meg akarta mutatni, hogy hatalma van a testi feltámasztásra, amint azt megígérte. Ezzel csak alapvetően meg akarta mutatni azt a módot, ahogy az emberiség szüntelen omló könnyei felszáríthatók...

„Ne sírj!” — szólt oda irgalmasan a naimi asszonynak. Ha ugyanis rámutat a halálból kivezető ajtóra, akkor már nincs min sírni...

ÉVKÖZI 11. VASÁRNAP

A BŰN KÖNNYEI

Olvasmány:
2 Sám 12, 7–10, 13

Szentlecke:
Gal 2, 16, 19–21

Evangélium:
Lk 7, 36–8, 3

Bevezetés

A bűn értelmezhető mint engedetlenség vagy mint lázadás Isten akarata ellen. De gyengeség és betegség is. Tévedés és tévút. A bűn által az ember nem lesz több, értékeőbb, hanem lefokozódik, veszélybe kerül.

Jézus nem dicséri a bűnt. De megbocsájt a bűnösnek. Jézus nem helyteleníti a farizeus ügybuzgóságát. De rendreutasítja azt, aki magát igaznak tartja. A bűnös nő a bűnbánat és a hála könnyeit hullatta. Jézus látta hitét és megajándékozta a békével. A farizeusnak csak példa-beszédet tudott mondani.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Jézus a bűnök megbocsátásának örömhírét hirdette. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi megbocsátunk-e azoknak, akik kellemetlenkednek nekünk? Túl tudjuk-e tenni magunkat felháborodásunkon?

— csend —

Ha nem tutunk szívből megbocsájtani: Uram irgalmazz!

Ha szégyellünk bocsánatot kérni: Krisztus kegyelmezz!

Ha ápoljuk magunkban a kapott sérelmeket: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A zsidóságból származó téves felfogással szemben Szent Pál megkísérli, hogy választ adjon a kérdésre: Tulajdonképpen mi az, ami az embert Isten előtt „igazzá” teszi? Mit kell az embernek tennie, hogy Isten őt jónak ismerhesse el és elfogadhassa? A kérdés ma sem évült el. De a felelet sem... Semmilyen egyéni teljesítmény alapján nem léphetünk fel követelőleg Istennel szemben. Még akkor sem, ha az isteni parancsokat mind teljesítenénk („a törvény művei” Gal 2, 16). Nem mintha az erkölcsi erőfeszítésnek nem lenne értéke. De az első, döntő helyen Isten kegyelme áll. Isten fordul az ember felé, mert akarja, ő megbocsájt neki és ad neki, mindent... Jézus Krisztus, a Megfeszített által. Itt nem érvényes tehát semmilyen jogos igény. Valami nagyobb: hit a szeretetben!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az asszonyról, aki Jézus lábait a lakománál megkenste, csak annyit tudunk, hogy bűnös volt, utcanő volt és bocsánatot nyert. Hogy Magdalai Mária volt-e (Lk 8, 2), bizonytalan marad...

Az asszony már tudta, hogy Isten megbocsájtott neki és rájött, hogy ezt meg kell köszönnie. Ez megfelel a két adósról szóló hasonlatnak is (7, 40–43). Akinek többet engedtek el, nagyobb a szeretete. Az asszony tudja, hogy sokat bocsájtottak meg neki, és könnyei voltaképpen a bánat és a hálás szeretet könnyei.

Minden embernek, a farizeusnak is tudnia kell, hogy Isten előtt fizetéseképtelen adós!

Az evangélium befejező része (8, 1–3) nem befejezése a megelőző résznek, hanem a „következő időhöz” tartozik (8, 1). Összegezett előzetese Jézus prédikációs tevékenységének. Jézus helységről helysége, faluról falura jár, hogy az Isten országáról szóló üzenetnek híveket toborozzon...

II.

Isten megbocsát!

Rettenetes, hogy vannak emberek, akik gyűlöletből élnek! A gyűlölet keserű kenyér. Nem táplál, hanem mérgez. Emberi módon élni csak szeretetből és szeretetben lehet! Azt mondja valaki: „Nem tudom elképzelni, hogy Isten megbocsát...” Ez a pogány ember számára valóban elképzelhetetlen, felfoghatatlan és váratlan, aki nem tudja, hogy mi indíthatná Istent egy ilyen tetre. A keresztény ember kissé átlát ezen, mert a kinyilatkoztatásból tudja, hogy Jézus Krisztus, a szeretett Fiú az Atya jobbján ül, hogy „szüntelenül értünk könyörögjön”. Megmutatja Atyjának földön elszenvedett és mennyben megdicsőült sebeit. Ezek nem bosszúért kiáltanak, hanem kegyelemért. Jézus mint a Keresztrefeszített áll Atyja elé, hogy a bűnösöket megmentse. Sebeivel felfogja Isten haragját és szeretetté változtatja azt. Igen, számunkra, keresztények számára Isten bocsánata nem oly valószínűtlen és hihetetlen. Mi sejtelmesen „elképzelhetjük”, miért bocsát meg Isten. A pogány csak azt képes gondolni, hogy Isten a bűnöst, ellenségét megsemmisíti. Vagy azáltal, hogy megveti őt és mint jelentéktelent, figyelembe sem veszi — vagy azáltal, hogy kárhozatra veti. Mindkettő rettenetes! Hogy volnék képes élni, ha Isten semmibe sem vesz?! Nem maga a pokol már az ilyen hiábavaló lét?!

Most megértjük, hogy Jézus a vasárnapi evangéliumban miért tiltakozik annyira, amikor kétségbe vonták a megbocsátásra való teljhatalmát. Még csodát is művel, hogy az emberek hihessenek neki, hogy elhiggyék: teljhatalma van a beteg test és a beteg lélek felett.

„Ki bocsájthatná meg a bűnöket, ha nem egyedül az Isten?” — és az ember, akinek Isten ezt a teljhatalmat megadta. Általa is egyedül Isten adja a bocsánatot!

ÉVKÖZI 12. VASÁRNAP

AZ ÚTON MENNI...

Olvasmány:
Zak 12, 10—11

Szentlecke:
Gal 3, 26—29

Evangélium:
Lk 9, 18—24

Bevezetés

„Az emberek” csak azt tudják Jézusról, hogy ember volt. Általában így tudják. Ritka, szokatlan, rendkívüli ember. De mégis csak egy ember... De mit hisztek ti? Kicsoda Jézus nektek?... a ti számotokra?

Aki Jézus után kérdez, önmaga is kérdés elé kerül: Kész vagyok-e arra, hogy a választ meghalljam, s a válaszban rejlő felszólítást is? Megtörténhet, hogy meg sem értem a választ... Fel sem tudom mérni az ige nagyszerűségét és súlyát, ha nem akarom azt magamra vonatkoztatni és annak következményeit hordozni...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Többnyire kényesek vagyunk arra, hogy álláspontunk igazságos legyen. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: ügyelünk-e arra is, hogy ezzel együtt magatartásunk is kedves, jóindulatú legyen? Tudjuk-e az igazságot tárgyilagosan képviselni?

— csend —

Ha szeretjük másnak odavágni a kemény igazságokat: Uram irgalmaz!

Ha elidegenítjük magunktól az embereket: Krisztus kegyelmezz!

Ha vallásosságunk nem vonzó, nem rokonszenves: Uram irgalmaz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Törvény, azaz az Ószövetség célja: Krisztus. Ő Ábrahám utóda, akinek végül is az ígéret szól: Benne áldást nyer a föld minden népe, mindnyájan (Gal 3, 26), zsidók és pogányok, férfiak és nők, a hit és a keresztség által a Fiúhoz lesznek hasonlóvá. Szintén fiak és örökösök leszünk. A zsidók és pogányok között fennálló különbség, minden faji és szociális különbség érdektelenné válik. Fontosságát veszíti. Egyedül Krisztus fontos!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A mai evangélium egy oktató beszélgetést tartalmaz, mely Péternek Krisztus mellett tett hitvallásában csúcsosodik ki (Lk 9, 18—21). Majd Jézus megjövendöli, hogy az Emberfiának szenvednie kell (9, 22). Azután felszólít a kereszthordozásban való követésre (9, 23—24). Ez folytatódik tovább a 25—27. versekben. Ez a három részlet szorosan összetartozik. Jézus „Isten Messiása”, akit Isten a próféták ajkával (közvetítésével) megígért, és aki útját nem úgy járja, amint az emberek elvárják, hanem úgy, amint azt Isten meghatározta. Ezért nyer Péter hitvallása azonnal kiegészítést és magyarázatot: Jézus olyan Messiás, akinek végig kell járnia a szenvedés útját. Aki követni akarja és hozzá akar tartozni, annak ugyanazt az utat kell járnia, mint neki... Éspedig „naponta” (9, 23)... Itt nem a vértanúság jön számításba. Napról napra kell mindenkinek azt a terhet, amelyet Isten rak rá, magára venni. Ez mindenkinek szól! Nemcsak az apostoloknak!

Jézus titkát, Messiás-voltát és szenvedését nem lehet csak kívülről, tárgyilagosan megállapítani. Az igazi felismerést belülről nyerjük el. Ez Isten ajándéka. Ha elfogadjuk, a Megfeszített követésére vezet.

II.

Nyitott szemmel a halálba

Az Úr előre megmondja szenvedését. Tehát egészen pontosan tudja, hogy mi vár rá. Nyitott szemmel megy a halálba, a szenvedés elé...

Ennek a szenvedésnek és halálnak minden egyes részletét előre tudta. Kezdetről fogva tudta. Ezt a terhet egész életén át hordozta. Fontoljuk csak meg ezt egyszer! Már magában ez is valóságos kínszenvedés volt. Ha tudott is a feltámadásról, ez nem enyhítette ennek a döbbenetes előre tudásnak a kínját.

Mi nem tudunk semmit halálunkról. Nem tudjuk, mikor és hogyan fog történni. Hála a jó Istennek, hogy ez el van rejtve előlünk. Ez a nem tudás nagy adománya Istennek. Halálunk világos és pontos tudatában nem bírnánk elviselni ezt az életet. Mázsás súlyként nehezedne ránk ez a tudás. Így azonban mindig remélünk. És ez a remény éltet minket. De ne zárjuk be egészen a szemünket halálunk elől... Néha gondoljunk rá. Fontos, hogy kiesdjük Istentől a jó halál kegyelmét...

III.

A szenvedés titka

Krisztus ma szenvedéséről beszél. Az apostolok nem értették meg. Sokszor mi sem értjük meg a szenvedést. Mindig titok számunkra, amikor elér bennünket. Többnyire azt kérdezzük: De hát miért?!

A földön mindig van szenvedés. És minden tudomány és haladás ellenére, mindig is lesz. Sötétségben vagyunk. A halál árnyékában. Tekintsünk csak bele közvetlen közösségünkbe! Mindenfelé számtalan szenvedés... Még látszólag oly gazdag jelenünk kulisszái mögött is... Bizony, ott is sok szenvedés, nyomorúság, bánat, gond, könny és panasz húzódik meg, és kérdések egész sora!

De hát miért?

Isten igéje adja meg a világban levő sötétség titkának egyetlen magyarázatát: a bűn miatt! Kezdetben nem így volt. Isten ilyen nyomorúságos világot nem akart, hanem örömteli világot, Paradicsomot... De azután jött a véték, a bűn betörése. És ezzel a halál, és

mindaz, ami a halálhoz vezet és a halállal rokon. Azóta ez a világ kikerülhetetlen terhe.

Ám nem marad minden ennyiben. Egyszer csak eljön a vég, mert az Emberfia a harmadik napon ismét fel fog támadni. Ami vele, az Emberfiával itt történt, az egyszer az egész világgal meg fog történni. Ebből a rövid mondatból — „ismét fel fog támadni...” — világosság derül az egész világra. Húsvéti fény. Mindannyian fel fogunk támadni! Akkor ismét itt lesz az öröm ideje. Akkor ismét Éden-kert lesz a föld. Az élet nem fejeződik be a keresztnél, a sírban... Hanem Húsvétkor, a fényben, az örömben, a Feltámadásban... Az életben hiszünk és nem a halálban! Ebből a hitből élünk, és szenvedünk, amikor ránk nehezedik a keresztt.

.

Vegyük észre a keresztet másnál is

Uram, add hogy lássak!

Mindannyiunknak ezzel a kéréssel kellene fordulnunk az Úrhoz. Látókká kellene lennünk:

1. hogy megértsük az életben a keresztet, a szenvedés tényét és annak értelmét,
2. hogy megértsük életünk értelmét úgy, ahogyan az hitünkéből adódik,
3. hogy megértsük mások életében a nyomorúságot... — ezzel szemben gyakran vakok vagyunk,
4. hogy meglássuk korunk feladatait, keresztény apostolságunkat, különösképpen saját egyházközségünkben.

.

Ne félj a fájdalomtól:
Nem kontár kése koncol,
Próbált sebész az Isten;
Megifjodol, ha boncol.

A bűnt se féld: a pázsit
Gyomot is hajt, ha ázik.
Ravasz művész az Isten:
A rossz is jót csírázik.

Még magadat se féljed:
Isten kezén a mérleg.
Ha még oly semmi volnál,
Majd megnagyít a Lélek.

A halál is csak ennyi:
— Ne félj elébe menni —
Édesapád az Isten,
Röpül eléd ölelni.

(Sík Sándor: Ne félj!)

Mondj igent azokra a meglepetésekre, amelyek keresztezik terveidet, megsemmisítik álmaidat. Napodnak, sőt! — talán életednek is egészen más irányt szabnak...

Ezek nem véletlenek! Hagyd meg mennyei Atyádnak azt a szabadságot, hogy ő határozza meg napjaid, éveid — életed sorát! (H. Camara érsek)

ÉVKÖZI 13. VASÁRNAP

HISZEK, AZÉRT SZERETEK

Olvasmány:
1 Kir 19, 16b,
19–21

Szentlecke:
Gal 4, 31–5, 1,
13–18

Evangélium:
Lk 9, 51–62

Bevezetés

Ha tudni akarjuk, milyen komoly a kereszténységünk, csupán egyszer kérdezzük meg magunktól, mi hiányozna az életünkben, mi változna meg, ha egyszer csak nem volna Krisztusunk, sem egyházunk.

A Krisztus mellett való döntést először levették a vállunkról: keresztelezésünkkor mások válaszoltak helyettünk (keresztszülők, édesanyánk): Hiszek... Ellene mondok... Ígérem... Később mi magunk is hallottuk a felszólítást és a kérdést a bérálás előtt. Szívünk válaszolt. Igent mondtunk. — Az igent elfogadták. Érvényes ma is. Tehát kötelez!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Sért bennünket, ha valaki korlátozni akar minket. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: szabadságigényünk nem vált-e öncélúvá? Tudjuk-e pontosan, mit akarunk kezdeni szabadságunkkal?

— csend —

Ha félünk jót tenni: Uram irgalmazz!

Ha az üdvösség munkálásáról elfeledkezünk: Krisztus kegyelmezz!

Ha céljaink hamisak: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Galata-levél mai részletének elején nyomatékos hangsúlyt kap a „szabadság” szó. A mai ember szabadságát már nem kérdőjelezi meg az Őszövetség törvénye. Más törvények és tényezők fenyegetik ma az emberek szabadságát és méltóságát. Az, amit Szent Pál röviden „a test kívánságának” nevez. Ez vonatkozik a gyűlöletre, a hazugságra és a mértéktelenségnek minden fajtájára (Gal 5, 19–21). A szabadság, amelyre Krisztus szabadított fel minket, ígéret — és egyben követelmény is. Gyökeres döntést kíván. Ez kitűnik Jézus példájából. Mivel szabad volt, azért adhatta oda életét miértünk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Szent Lukács 9. fejezetében az 51. verstől új fejezet kezdődik: Jézus útja Jeruzsálembe. Ott fogják az Emberfiát megölni. Ott kell feltámadnia is. Jézus nagy elhatározással járja útját — „hasonlóan Illéshez”, akinek szintén el kellett hagynia a földet (2 Kir 2). Egészen Atyjának kezébe adja magát. Lemond arról, hogy erőszakkal szerezzen érvényt jogainak, ellentétben Illéssel. (Vö. 2 Kir 1, 9–12)

Az evangélium második része (9, 57–62) a követésre vonatkozó három utasítást tartalmazza. Ezek gyökerek... Egész embert követelnek... A félmegoldások, a visszakoizások itt nem jöhetnek szóba.

Ki alkalmas ilyen követésre? Aki meghívást kap... És akinek bátorsága is van arra, hogy mint Jézus, ő is magát teljesen Isten kezébe helyezze.

II.

Valóban keresztények vagyunk?

Senki sem sziget. Az emberiség egy nagy családot alkot. Mi keresztények Krisztusban egy titokzatos élő test tagjai vagyunk. Nemcsak Krisztussal, a fővel, hanem egymással is kapcsolatban állunk. Krisztus

a fő! Mi a tagok vagyunk. Szent Pál a test hasonlatát ezért alkalmazza az egyházra. A tagok között az első lépés a felebaráti szeretetre irányul. A jóakarát olyan érzület, amely a másiknak jót akar... Gondját, baját megosztani törekszik. Ez a jóakarát következik az egymás közti lelki kapcsolatból. Mi keresztények tehát Krisztusban nem kereskedelmi közösséget, nem is érdekközösséget, hanem életközösséget alkotunk. Mi bensőleg vagyunk összekapcsolva. A legmélyebb és legértékesebb, ami közös: a kegyelmi élet Krisztusban!

Szent Pál ezt így fejezi ki: A test ugyan egy, de sok tagja van. Ez a sok tag mégis egy testet alkot. Így Krisztus is. Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztség által: akár zsidó, akár pogány, akár rabszolga, akár szabad (1 Kor 12, 12). „Mindnyájunkat egy Lélek itatott át.” Az a lényeges e testben, hogy a tagok együtt tartanak... egymást segítik... egymást támogatják.

Az élő emberi test a keresztény egység képét tárja elénk. Az élő testben minden az egységre és a közös célra irányul. Nem az egyes tagok előnyét keresi. A szem nem mondhatja: nem nézek többé... A láb nem mondhatja: nem hordozlak többé... A kéz nem mondhatja: nem dolgozom többé... Ellenkezőleg: a tagok összetartanak! Minden tag feladatát az egész érdekében végzi. Ha egyik-másik tag csak magának élne, hamarosan betegséget okozna. Minden tag önzetlen. A szem lát, a fül hall, a kéz alkot, dolgozik, a szív szüntelenül dobog stb. Mindegyik önzetlenül, kérés, hála és jutalom nélkül! Mind egyért, a test egységéért és egészségéért végzi feladatát. Ha a szükség úgy kívánja, mind összefognak. Egyek lesznek! Ha egy tag szenved, akkor vele szenved a többi is. Védik, óvják egymást. Nem helyezkednek szembe egymással. Ki hallotta volna, hogy az egyik kéz üsse a másikat, hogy az egyik láb rátaposson a másikra... A harmónia, a béke, a szeretet törvénye irányítja valamennyit.

De hogy fest ez a mi életünkben? Milyen a mi lelki, szellemi életünk?

Mi az eszmény?

Az lenne az eszményi, ha mi keresztények összedolgoznánk, egymást szeretnénk, támogatnánk, segítenénk, védenénk egymást, mint a test tagjai. Minden keresztény becsülje meg a másikat! Mert nemcsak a legmélyebben rokonok, hanem egyek vagyunk lélekben! Krisztus a mi életünk! Az ő szeretetének kell áthatnia bennünket. Ez

valójában a szeretet... Egy test vagyunk... ezért egy érzélemmel kell viseltetnünk egymás iránt... Egyek vagyunk, ezért legyünk egységek.

De mi a valóság?

Sohasem volt az ember még olyan közel egymáshoz, mint manapság. A telefon, a rádió, a televízió, a repülőgép révén szinte megszűntek a távolságok. És mégis milyen szétszakított a világ?! A bizalmatlanság, a fegyverkezési hajsza, a kínzó ellentétek népek és nemzetek között nap mint nap nyugtalansággal töltenek el bennünket. Régi latin közmondás szerint „Homo homini lupus” — Ember embernek farkasa... Ez félelmetes valósággént mered szemünk elé.

Az emberben ott él az egoizmus, az önzés... csak magát látja és ismeri. Falat húz maga köré. Ellenzőt rak a szeme elé. Bedugja a fülét. Páncél mögé rejtja a szívét. Ördögi körbe zárkózik. Ez pedig szűkkeblűvé, magányossá teszi. Innen mint mérgek lopakodnak elő a szívtelenség, a ridegség, az irigység, a káröröm, a gyűlölet, a veszekedés...

Aki szeret, az meglátja, meghallja a másikat. Együttérez vele... szenved vele... Belehelyezkedik a másik nehéz helyzetébe, akár rokon, akár szomszéd vagy munkatárs, vagy idegen... A jóakarát szava azt mondja: Mi összetartozunk! Mondd — hogyan tudnék segíteni rajtad?

Ennek a napsugaras jóakaratnak meg kellene nyilvánulnia a közösségben, a tekintetben, a szavakban. Ez titokzatos kisugárzást, lelki atmoszférát, lelki kapcsolatot teremtené közöttünk. Mint a napsugár elűzi a szürke ködöt és mindent megváltoztat — azt éri el egy baráti tekintet, egy jó szó embertársunkban. A feszültség felhői eltűnnek... A szívek megváltoznak...

Ilyen volt Krisztus szeretete. Ő mondta a halhatatlan szavakat: „Jöjjetek hozzám, kik fáradoztok és az élet terheit viselitek. Mind jöjjetek!” Nem tesz kivételt... Főleg a terhelteket, a testi és lelki szegényeket hívja, akiket mi szívesebben elkerülnénk. Nekünk tovább kell sugároznunk Krisztus szeretetét! Olyan szépen mondja Szent Pál: „Isten ugyanis azt mondta: A sötétségből legyen fény...” Világosságot támasztott a mi szívünkben is, hogy felragyogjon nekünk Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán (2 Kor 4, 4)... Fény nélkül ma is sötétség borul ránk... mint kezdetben. Most

azonban minden kereszténynek hatalma van Krisztusban ezt mondani: „Legyen világosság!”

III.

A zsinati új egyházkép gyümölcsei

Sok-sok gyümölcset hozott eddig is a Zsinat. Dialógus alakult ki a nem keresztény vallásokkal és világnézetekkel, dialógus a hit és a természettudományok között. Hálások vagyunk a teológiának, hogy világosabban feltárta az igaz emberi értékeket, amelyekkel a keresztény hit gazdagít minket. Örülünk, hogy a Szentírás sokkal életközelibbé vált. Örülünk, hogy Jézus emberi arcát is oly közel hozta hozzánk. A „végső dolgokat” olyan fénybe állította, amely boldogsággal és reménnyel tölt el, rémület és borzalom helyett. Felelősségtudatot ébreszt bennünk, kétségbeesés és kishitűség helyett. Örülünk, hogy újra felfedeztük a szentségeket, főleg az Eucharisziát, mely minden keresztény közösség szíve. Köszönjük az Istenről szóló tanítást, mely olyan tág, hogy minden jóakarátú ember megtalálhatja a maga helyét. Köszönjük a teológiának azt a világosságot, amellyel rámutatott a lelkiismeret és a személyes szabadság óriási értékeire.

— Aki nyitott szemmel figyelte az utóbbi évek teológiai irányzatait, csak hálás lehet azért, hogy oly nyíltan mertek felvetni nehéz kérdéseket is. — Az egyházzól alkotott képünk is sokat fejlődött. Régen mint „üdvösséghez szükséges intézményt” emlegettük. Majd az élő szervezet hasonlata (Krisztus Titokzatos Teste) lép elő. A Zsinat megfogalmazásában pedig az „Isten népe”. Íme az ősi egyház mindig meg tud újulni — ma is él!

A mai szociológia számára magától értetődő tény, hogy minden ember mögött valamilyen közösség áll. Az „én” mindig valamilyen „mi” része. Ha valaki búcsút mond annak a közösségnek, amelyben élt, és azt képzei, hogy egymagában is boldogul, nagyon téved. Ilyenkor ugyanis — tudatosan vagy tudattalanul — már csatlakozott egy ellentétes közösséghez. Az egyház — mai szemléletünk szerint — az a látható közösség, amely nélkül egyénileg sem lehetnének keresztények. A „láthatóságnak” különböző formái vannak: családi, nagycsaládi, egyházközségi méretű közösség. Helyi egyház, világ-egyház. Ez a láthatóság együtt jár azzal, hogy határozott keretek is

vannak, amelyeken belül kell maradnunk, ha a közösséghez akarunk tartozni. Vannak törvények, vannak parancsok, vannak tilalmak. Ezek a keretek néha fájdalmasak. — De ugyanakkor nem veszítjük el reményünket, hogy eljön az az idő, amikor az Isten letöröl minden könnyet és amikor az egész teremtet világ egyesül az Isten szeretetében.

Most azonban a „keretek” fennállnak. Hogy e keretek milyenek legyenek, azon lehet és kell is vitatkozni — de ez a vita nem csökkenti ragaszkodásunkat magához az egyházhoz mint intézményhez. Más szóval: az egyházhoz való ragaszkodásunk a nagy „IGEN”.

.

Az Úr Jézus azt a szőlőtőkét, amelynek venyigéi aranyos gerezdekkel, gyönyörű lombbal ékeskednek, kavicsos földbe ültette, karót kötött melléje, amely az ő szent keresztyje. Aki nem köti a venyigét a karóhoz, gyümölcsöt nem remélhet... Fel kell kötni azokat a venyigéket a kereszthez. (Prohászka: Ö. M. 17, 119.)

ÉVKÖZI 14. VASÁRNAP

FÉLELEM NÉLKÜL

Olvasmány:
Iz 66, 10—14c

Szentlecke:
Gal 6, 14—18

Evangélium:
Lk 10, 1—12, 17—20

Bevezetés

A nyugalmat jobban szeretjük, mint a nyugtalanságot. S talán úgy is véljük, hogy ez erény. A restség nem erény... Semmi köze sincs a békéhez sem... A békét meg kell „nyerni”. (Általában csak háborúkat szoktak megnyerni.) Keresni kell azt, tenni kell érte... A béke első cselekedete a mi világunkban: a megbékélés.

Jézus tanítványai legyenek a világban a béke követői és hírnökei. Isten akarja a megbékélést. Ő maga kezdeményezi. Ha az ember megtapasztalja és felfogja, hogy neki megbocsájtottak, akkor újra kezdhet. Akkor újra hallja a patak csobogását és érzi a ragyogó nap drága melegét.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Jézus ránk bízta, hogy az emberekkel megismertessük tanítását. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: akarunk-e segíteni akár egyetlen embernek is, hogy közelebb jusson Krisztushoz?

— csend —

Ha félnékek vagyunk a tanúságtételben: Uram irgalmazz!

Ha sértődékenyek vagyunk a vitában: Krisztus kegyelmezz!

Ha példaadásunk nem meggyőző: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Galata-levél befejezését Szent Pál „saját kezűleg és nagybetűkkel” írta. Röviden összefoglalja a lényegét. Hangsúlyozza, hogy a körülmeteltséget vagy körülmetéletlenséget, a zsidót vagy pogányt érintő vita már túlhaladott. Krisztus kereszthalála óta sokkal többről van szó; ez pedig így hangzik: „új teremtménnyé” kell lennünk! Az új teremtés azonban hitet és szeretetet jelent. Olyan hitet, mely a szeretetben lesz tevékeny (Gal 5, 6). Ellentéte annak, amit Szent Pál „testnek” nevezett (vö. a 13. vasárnap 2. olvasmányával), Isten Izraelje már más, mint a „test szerinti Izrael” (1 Kor 10, 18). Mint keresztény, Szent Pál másképp imádkoztatja azt, amit mint zsidó naponta imádkozott: „Adj nekünk és egész Izraelnek, népednek békét, üdvösséget és áldást, kegyelmet, szeretetet és irgalmasságot”. (Zsidó napi imádság a 17. könyörgésből.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A tizenkét apostol szétküldése után (Lk 9, 1—6) Szent Lukács a tanítványok egy nagyobb csoportjának szétküldéséről számol be. A 72-es (vagy 70-es) számnak megfelel a népek száma, amelyet a Teremtés Könyvének 10. fejezete említ. Tehát az üzenet jusson el a föld minden népéhez, és tudassa, hogy Isten országa és uralma közel van. Az univerzális, egyetemes számnak más értelemben is van jelentősége. Az ugyanis, hogy a megbízatás, az örömhír terjesztése az egész világra szól. Jézus minden tanítványának és minden éber kereszténynek szól. Az aratás rendkívül nagy... Hírnökeinek Jézus maradandó utasításokat ad... Ilyen az erőszakmentesség... a szegénység... az önzetlenség... De szükséges a határozottság is, ahol azt a helyzet megköveteli.

II.

Az ördögök is engedelmeskednek nekünk

A mai evangéliumban csak úgy nyüzsögnek az ördögök... Vajon komolyan kell ezt venni, vagy csak amolyan, ma már túlhaladott, régies elképzelésnek? Ma vannak, akik szívesen kételkednek az ördög létében...

Pedig az ördög valóság! Létezik, itt van. Bizonyíték a Szentírásban található. (Itt olvassunk fel néhány világos helyet a Szentírásból...) Azután az egyház egyértelműen beszél az ördögről, nevén is nevezi őt, például a keresztemelési liturgiában. Az ördög tehát valóság! Számolni kell vele.

Az ördög sohasem alszik! Állandóan úton van, körüljár mindenfelé. Éhezi a lelkeket... Miként működik? Mint a nagy hazug, az Isten tagadója és minden igazság tagadója. Minden igazságot tagad... Igazi nihilista. Mint a nagy gyilkos működik... Minden érték megsemmisítője... A testek és lelkek elpusztítója... (Záróimaként imádkozzuk el itt a régi, szentmise utáni imát: „Szent Mihály arkangyal...”)

.

Nagybőjt egyik evangéliumában az ördög beszélt Jézushoz megkísértésekor. Itt azonban néma. Ez is az ördög módszereihez tartozik.

Ma nagyon sokat és nagyon hangosan beszél. A lehető legkülönbözőbb módokon: hazugság, eltorzítás, elferdítő egyoldalúság, szemérmetlen úgynevezett „leleplezések”, jelentéktelen dolgok felfújása stb.

De van, amikor az ördög nem szól. Ha az ember mindenre hallgat, akkor is hallgat, amikor beszélnie kellene. Például az apa a családban, a plébános az egyházközségében, a keresztyén a közéletben...

III.

A küldetés órája

Akit az Úr küld, annak késedelem nélkül kell cselekednie. Feladata számára oly feltétlenül rendelkezésre kell állnia, mint az angyalok, akikről azt mondja az Írás: „Angyalaival úgy rendelkezik, mint a

széllal, szolgálival, mint a tüzes villámokkal” (Zsid 1, 7; Zsolt 104, 4). Jézus hírnökei, mint az örömhír hirdetői lépnek az angyalok szolgálatába. Ezért illik, hogy Isten akaratát úgy teljesítsék, mint azok. Ugyanazzal a készséggel... ugyanazzal a hévvel... „a földön, miként a mennyben”...

Életünk nappala rövid, azután eljön az éjszaka, amelyben már senki sem képes működni. Ez teszi oly hallatlanul komollyá az órát. Továtűnik, mint a lehelet. És mi csak egyszer élhetjük le... engedelmességben küldetésünk iránt, a Lélek számára nyitottságban — vagy saját önző céljainkat követve, ide-oda sodorva, szétszórta, összeszedettség nélkül.

Élet és halál forog itt kockán örökre. A halogatás nélküli tett, amint azt Isten akarja, sohasem izgatott sietség. Izgatott sietséget, kapkodást csak annál látunk, aki saját maga kezd önmagának külön célokat kitűzni. Annál, aki legbensejében vezetés nélkül van... Számára már a most és a ma elvégzendő cselekmények mögött a következő és az azok után következő, a holnap és holnapután következő teendők ágaskodnak. Isten azonban azt akarja, hogy csak a mindenkor valóban következő lépéssel elégedjünk meg. (H. Spaemann)

Ne lépünk egyszerre kettőt vagy hármat, hanem csak egyet!

ÉVKÖZI 15. VASÁRNAP

KI AZ A FELEBARÁT?

Olvasmány:
Mtörv 30, 10—14

Szentlecke:
Kol 1, 15—20

Evangélium:
Lk 10, 25—37

Bevezetés

Az az embertárs, aki számomra csak „a másik”, akit azért kerülök ki, hogy ne is lássam baját vagy szenvedését, vagy egyszerűen azért, mert életmódja, felfogása nem olyan, mint az enyém, az az ember, aki közel van hozzám és mégsem ő „a felebarát” — ez a pokol... Ez nem más, mint gyűlölet. Az ember előtt csak két út áll: a szeretet és a gyűlölet. Mindkettőnek sok fokozatát és módját ismerjük. A szeretet maga az élet... A gyűlölet, a széthúzás, a meghasonlás pedig maga a halál...

Jézus a szeretetet nyilatkoztatja ki nekünk. Megmutatja, milyen az Isten. Isten szereti azt, akinek szüksége van a szeretetre. — És vajon kinek nincs? Csak egyetlen parancs van: a szeretet! Aki teljesíti ezt, az „isteni ember”...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Tegyük fel magunknak a kérdést: ismerőseink, munkatársaink segítőkészek, jóakarátúnak ismernek-e minket? Figyelünk-e a velünk beszélők szavaira, hogy észrevegyük gondjaikat, bajaikat?

— csend —

Ha másokkal türelmetlenek vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha örökké sietünk és kapkodunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha a közönyből, nemtörődömségből erényt csinálunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Kolosszei-levél (ma és a következő három vasárnapon) olyan hamis tanokkal fordul szembe, amelyek beférkőztek a közösségbe. Ezek ugyan nem utasítják el Krisztust, de azt tartják, hogy még más hatalmaktól is (szellemi lények, démonok) — akik szerintük az emberi életre hatnak — tartani kell. Ennek felelne meg korunkban a hit és a babonáság, a szabadságigény és az ösztönök rabságának keveredése. Ezek az embert akarva-akaratlanul alkalmatlanná teszik arra, hogy Krisztusban valóban higgyen és igazi szabadságban éljen. Szent Pál ezzel szemben bemutatja Krisztus univerzális, egyetemes és központi szerepét a világban és az emberek életében. A megváltást az Ő vére által akkor értjük meg igazi mélységében és terjedelmében, ha rádöbbenünk, hogy a Megváltó együttal Teremtő is. A világot és életünket nem kívülről ragadja meg. Ő mindenekelőtt létezik. És mindennek a legbensőjében él. Benne lakozik az Isten teljessége. A teremtés csak akkor teljesül be, ha minden teremtet lényt, elsősorban a megváltott embert betölti és megvilágosítja a Krisztusban jelen lévő Isten.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A 10, 25—11, 13 részekben Szent Lukács három fő követelményt foglal össze:

1. Az Isten- és emberszeretet főparancsát (10, 25—37)
2. Az egy szükségesnek követelményét, vagyis Isten ígéjének hallgatását (10, 38—42)
3. A jó imádság követelményét (11, 1—13).

A mai rész a törvényről, a szeretetről és az örök életről szól. „Mit kell tennem?” (Lk 18, 18) — kérdezi először a törvénytudó, és azután: „Ki az én felebarátom?” Az első kérdésre a törvény adja meg a választ a főparanccsal (Mk 12, 28—33; MTörv 6, 5 és Lev 19, 18). A második kérdésre Jézus az irgalmas szamaritánus példájával válaszol. „Az a felebarátod, akinek szüksége van segítségedre ... Te állsz hozzá

legközelebb... A te cselekvésed jelentheti számára az életet” — számodra az örök élet.

A „felebarát” nemcsak az embertárs; ő az az ember, akiben Isten velem találkozik és közösségbe hív.

II.

Az egyházatyák az irgalmas szamaritánusról szívesen és bőven beszélnek. Ez a képszerűség ma is helyénvaló. Bár az egyes pontokat esetleg külön-külön lehetne magyarázni:

1. A férfi... ezek vagyunk mi mindannyian... Az ember... Ecce homo...

2. A rablók... ez a sátán, az ellenség.

3. A szamaritánus az Üdvözítő.

4. A pap és a levita... az Ószövetség, amely nem tudja megváltani az embert.

5. Az olaj — a keresztség és a bérmlás, a bor — az Oltári-szentség... ezek a mi gyógyszereink.

6. A fogadó... az egyház.

7. Amíg újra eljön — az idők végezetén...

III.

A magyar szamaritánus

Dr. Batthyány-Strattmann László, a szegények orvosa

Legtöbben csak így ismerték: A szegények orvosa. Főúrnak született, élhette volna a gazdagok gondtalan, fényűző életét. De ő a jézusi utat választotta: elvinni a szegényeknek az örömhírt és megnyitni a vakok szemét.

A trianoni békeszerződés után Körmenden telepszik le és a hercegi várkastély egyik szárnyát kórházzá alakíttatja át. Ekkor már szemorvos.

Messze vidékről is jöttek hozzá szembeteg, kopott gúnyájú parasztok, majorsági cselédek, sőt cigányok is ekhós szekereken. Azt mondják, a körmendiek, hogy szinte szekértábor vette körül a várkastélyt. Híre eljutott az országhatáron túlra is. Ingyen gyógyította a szegényeket. A tehetősebb embereket más orvosokhoz irányította, ha csak nem igényelt a betegség sürgős orvosi beavatkozást. Pénzt ezektől sem fogadott el. De kötelezte őket, hogy környezetükben nagyobb összeggel támogassák a szegényeket.

A szegényeknek csak egy Miatyánk elimádkozását kellett vállalniuk a kórházi kezelésért és ápolásért. Pénz elfogadása helyett inkább ő látta el útiköltséggel, rossz ruhájuk helyett újjal, kórházból távozó betegeit. Természetes volt nála, hogy receptjeit ingyen válthatták be az optikusnál. Ezek ellenértékét minden hónapban egy összegben egyenlítette ki gazdasági hivatala.

Segítőkézsége azonban nemcsak betegei testi egészségének ápolásában merült ki. Batthyány doktornak gondja volt betegei lelki egészségére is. „Nyisd fel szemeidet és láss” címmel egy kis füzetet állított össze, mintegy „kalauzt az egész életre”.

Mint családapá, tizenhárom gyermeket nevelt fel igazi segítőtársával, neki mindenben, még operációiban is segédkező feleségével.

Mint hitvalló kereszténynek, a napi szentmise és rózsafüzér éppúgy hozzátartozott a napirendjéhez, mint az étkezések.

Élete végéig erős egyéniség maradt. Ezt írja naplójában: „Mire való az a sok pénz fegyverekre és háborúkra, jobb lenne azt a szegények közt szétosztani. A szükséget enyhíteni, akkor nem lenne ennyi éhínség.” Mintha csak ma mondaná, annyira időszerű...

Végrendeletének egy részlete: „Életem egyik fő feladatának tűztem ki, hogy orvosi működésemmel a szenvedő emberiségnek szolgálatot tegyek és ezáltal a jó Istennek tetsző dolgokat cselekedjem. Az Úr Isten kegyelméből évek hosszú során át napról napra dolgoztam kórházamban, tehetségemhez képest segítve beteg embertársaimon. E munkám volt forrása számtalan kegyelemnek és azon sok lelki örömnök, amely a magam és családom minden tagjának lelkében uralkodott. Azért, mint életemben mindig, e helyen is mély hálát adok a Teremtőnek, hogy az orvosi pályára hívott. Ha boldogok akartok lenni, tegyetek másokat boldoggá!”

Élete utolsó 14 hónapját egy bécsi kórházban töltötte. Felesége ápolta. Szobája zárándokhely volt. Mindenki csodálta, ahogy szenvedését viselte. Ágyát könnyezve állták körül, de lélekben megerősödve távoztak tőle.

1931. január 20-án, egy nappal halála előtt, így szólt hozzátartozóihoz: Vigyetek ki az erkélyre, hogy belekiálthassam a világba: milyen jó is az Isten!

Már életében a szeretet forradalmárának tartották. 1931. január 22-én tért vissza szeretett Istenéhez, az örök hazába.

ÉVKÖZI 16. VASÁRNAS

AMI EGYEDÜL SZÜKSÉGES

Olvasmány:
Ter 18, 1—10a

Szentlecke:
Kol 1, 24—28

Evangelium:
Lk 10, 38—42

Bevezetés

Sok mindennel számolunk az életben. Meglepetésekkel is. Olyasmivel is, ami nem látható előre. De ki számít komolyan arra, hogy Istennel találkozzék? Milyen Isten lenne az, akivel a kémia, vegyipar világában lehetne találkozni? Hiszen alig van már hely az ember számára is!

Isten nem istenalakban jön hozzánk. Mint ember jön... Talán mint barát, vagy mint idegen... Mint külföldi... mint szegény... Nem akkor és nem úgy, ahogy mi kívánjuk... Úgy jön, amilyen alakban akarja. Ma — jön!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Naponta sok-sok információt (újság, rádió, televízió) dolgoz fel agyunk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: szakítunk-e időt arra, hogy Jézus tanítása is eljusson hozzánk? Van-e Szentírásunk? Olvassuk-e azt rendszeresen?

— csend —

Ha minden figyelmünket lekötik a hétköznapi gondjai: Uram irgalmazz!

Ha nem tudunk időt szakítani a Szentírás olvasására: Krisztus kegyelmezz!

Ha nincs türelmünk újra meg újra átgondolni szavaidat: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus szolgálatában állni annyit jelent, mint részesedni Jézus szenvedésében és halálában. Szent Pál, aki fogságából írja levelét a kolosszeieknek, a Krisztussal való közösség bizonyítékát látja szenvedéseiben. Ezért öröm számára a szenvedés. Egész életével Isten közösségének, az egyháznak akar szolgálni. „Isten titkát” mindenki számára láthatóvá kívánja tenni. Isten titka nem száraz fogalom! Nem is elvont tan — hanem személy: Krisztus maga, a „dicsőség reménye” minden ember számára. A pogány népek számára is.

„Krisztus bennünk”, több mint szép eszme. Krisztus bennünk az erő, amely minket az egész világon élő testvéreinkhez fűz.

Ő bennünk remény és türelmetlen várakozás arra a napra, melyen látható lesz, hogy mi Ő, és mivé lettünk mi általa.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Aki házában vendéget fogad, az elsősorban ad. De valójában elfogad, befogad valakit, s így őt is „megajándékozzák”. Ez érthetővé vált már Ábrahámnál is. Még világosabb lesz azonban Márta és Mária oktató történetében. Jézus engedi, hogy megvendégeljék. De „csak egy a szükséges”: Az adomány, amelyet ő hoz és amely ő maga.

Jézus nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon (Mt 20, 28). Hogyan szolgál? Szolgál nekünk szavával és egész életével. Jézus a teljes Ige — azzal, amit mond, amit cselekszik és amit elszenved. Ezt az igét meghallani, befogadni... ez az egyedül szükséges!

II.

„Egy Márta nevű asszony fogadta őt házába.” A ház lakói közül háromnak ismerjük a nevét: Mártáét, a háziasszonyét, Máriáét, nővéreét és testvérüket, Lázárét, akit annyira szeretett az Úr, hogy halottaiból is feltámasztotta. ... Az Úr bizonyára ismételten meglátogatta őket, mert szorgalmas és istenfélő, jószívű emberek voltak.

„Mária odaült az Úr lábaihoz és hallgatta szavait... Márta pedig serényen szolgált az Úrnak.” Erre a házra fel lehetett volna írni a középkori kolostorok bejáratának szavait: Ora et labora... Imádkozzál és dolgozzál! — Imádkoztak és dolgoztak benne.

Az evangélista Máriában az égi, az imádkozó embert állítja szemünk elé. Annyira elmerül az Úr imádásában és az örökkévalóság szemlélésében, hogy minden földi dologról megfeledkezik... Márta a dolgozó ember eszménye. Örül, hogy az Úrral lehet. Igyekszik neki szolgálni. De ez a szolgálat annyira leköti, hogy az örök igék hallgatásától még Máriát is el akarja vonni...

„Márta, te serénykedel igen sok dologban, pedig egy a szükséges. — Mária a legjobb részt választotta, amely el nem vétetik tőle...” — A „legjobb rész”: az örökkévalóság. Ezt senki el nem veheti tőlünk... Földi szorgoskodásunk, kemény munkánk gyümölcsét elveszi tőlünk a halál. Odaadja a nevető örökösöknek.

Legyünk serények, mint Márta, földi dolgaink végzésében. De ne merüljünk el a mulandókban. Keressük és szeressük a legszükségesebbet. Lelkünk üdvösségét... Ne múlják el nap ima nélkül. Ne múlják el vasárnap istentisztelet nélkül. Ne múlják el esztendő a szentségek vétele nélkül, mert ezek által lesz miénk az Isten és a boldogság, amelyre szívünk szomjazik és éhezik.

III.

Vendégszeretet — ma

Az idegent Isten titka övezi. Éppen talán az ismeretlen hozza Isten áldását a házba. A vendégben maga Isten jön. Ezért nem szabadna tovább engednünk egy vándort sem sátrunk vagy házunk előtt...

Az elbeszélés kiemeli, hogy Ábrahám vendégszeretete végett nyert áldást. A vendégszerető sokféle módon részesül áldásban. Aki életét megosztja egy másikkal, teljesebb életet kap. A zsidóság teológiája azt is tudja, hogy a vendégszeretet egyik lehetősége a bűnök jóvátételének (Lk 7, 36).

Az Apostolok Cselekedeteiben a vendégszerető házak lesznek a missziós központok. Egy római császár kellenlően jegyezte meg, hogy a kereszténység a vendégszeretet által terjedt el. A keresztényeknek a vendégszeretetre különleges okuk van: a szentségi asztalközösség

az Úrral, Isten gyermekét a világ összes istengyermekeivel egybefűzi... Előzetes ábrázolása az idők végezte lakomájának, amelynél a népek Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal asztalközösségben ülnek (Mt 8 11).

Bibliai értelemben csak az vendégszerető, aki a befogadásra szoruló idegent meghívja (Lk 14, 12–14). Aki csak olyan embereket lát vendégül, „akikből valamit kinéz” — sem áldásban, sem bűnbocsánatban nem részesül a nekik nyújtott vendégszeretet által.

ÉVKÖZI 17. VASÁRNAP

URAM, NEM TUDOK IMÁDKOZNI...

Olvasmány:
Ter 18, 20—32

Szentlecke:
Kol 2, 12—14

Evangélium:
Lk 11, 1—13

Bevezetés

Barátot csak az talál, aki maga is alkalmas arra, hogy barát legyen. Legyen szabad, hogy rendelkezessék magával, és kész legyen magát elajándékozni. Így bizalmat nyújt a barát bizalmáért. A barát mindent kérhet, de mindent ad is a barátnak. Mindig kéznél van, ha a barátnak szüksége van rá.

Isten az Úr. Ő egyedül nagy. Övé a hatalom és a dicsőség. Isten még barát is... Hozzá mehetünk, értünk létezik... Kellünk Jézusnak... Szüksége van ránk!

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Isten iránt feltétlen tisztelettel tartozunk. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: ez a tisztelet nem torzítja-e pusztá formasággá imánkat? Imánkban tudunk-e nyíltak és egészen őszinték lenni Istennel szemben?

— csend —

Arra tanítottál, hogy szívből imádkozzunk. Ha nem így teszünk: Uram irgalmazz!

Arra tanítottál, hogy bízunk szeretettedben. Ha bizalmatlanok vagyunk: Krisztus kegyelmezz!

Arra tanítottál, hogy imánk kitartó legyen. Ha türelmetlenek vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Ószövetségben a körülmetélés volt a jel, az Isten népéhez tartozás „szentsége”. Jézus alávetette magát a törvénynek (Gal 4, 4–5). Az elesett emberiség minden nyomorúságát magára vette. De csak azért, hogy halálában örökre eltemesse és feltámadásával az új embert megteremtse. Mindaz, ami Krisztussal történt, értünk történt. A keresztségben vele együtt feltámadtunk a halálból. VELE! — Ez mostantól fogva végtelenül nagy, felszabadító valóság...

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A tény, hogy Jézus imádkozik, és a mód, ahogy azt teszi, ad indítást a kérésre: „Uram, taníts meg imádkozni!” Jézus a tanítványoknak a Miatyánkot adja minden imádság mintájul. Szent Lukács — Mátéval összehasonlítva — a Miatyánknak rövidebb alakját hozza (vö. Mt 6, 9–13), amely csak öt kérést tartalmaz.

A központi mag a kenyér-kérés, amelyre naponta szükségünk van. A test és a lélek kenyérére... Ezt két felkiáltás előzi meg, amelyeknek tartalma Isten (az ő neve) tisztelete és országának (uralmának) eljövetele.

A mindennapi kenyér után a bűnök megbocsátása és a gonosztól való megszabadítás a legfontosabb, amire az embernek szüksége van. Aki ezt az imát őszinte szívvel tudja elmondani, az már Jézus tanítványainak útját kezdi járni.

Szent Lukács hozzáfűz két csoportot Jézus szavaiból (5–8, 9–13), amelyek könyörgésre bátorítanak. Kérjete!... Keressetek!... Zörgessetek!... Isten a mi Atyánk! Adományait — mindenekelőtt a Szentlelket — akarja velünk közölni. De ezt csak azoknak adhatja, akik imával készülnek elő és nyílnak meg befogadásukra.

Uram, add meg nekünk mindennap a kenyeret, amelyre szükségünk van. Add meg minden éhező embernek. És a jóllakottaknak add meg a napi éhséget... Az éhséget igéd és kenyered után...

II.

Az ima feltételei és módjai

Törd meg az éhezőnek kenyeredet, és a hajléktalan szegényt fogadd be házádba. Ha mezítelent látsz, öltöztess fel, és ne fordulj el embertársad elől! ... Akkor, ha szólítod, az Úr válaszol — könyörgő szavadra így felel: Nézd, itt vagyok! (Iz 58, 7, 9).

Elvégre nem az imádságról való beszéd a lényeges, hanem a szavak, amelyeket mi magunk mondunk Istennek. Lehetnek halk, szegényes, félénk szavak. Boldog szívből, ezüstös galambokhoz hasonlóan szállhatnak Isten szép ege felé... Vagy hangtalanul, mint keserű könnyek árja... Mint a magas hegyekben megtörő mennydörgés, nagy és magasztos lehet... Vagy félénk, mint az első bátortalan szerelmi vallomás... Csak szívből fakadó legyen. Bárcsak őszinte, szívből jövő lenne! És bárcsak Isten Lelke együtt imádkozná velünk! Akkor meghallja Isten. Akkor ezekből a szavakból egyetlenegy sem fog elfelejteni... Akkor szívében megőrzi a szavakat, mivel a szeretet szavát elfelejteni nem lehet... És akkor türelmesen, sőt boldogan hallgat majd minket tovább... Egy egész életen át... Míg kibeszéltük magunkat... Míg egész életünket kibeszéltük... (Karl Rahner)

III.

Van-e az imának értéke?

Ez gyakran hallott kérdés. Amikor valahol valami nagy szerencsétlenség történik, az újságok azt írják: Csodákra nem lehet számítani... Segíts magadon és akkor az Istennek már nem kell segítenie... És most? — Gondolkozzunk...

Milyen értéke legyen az imának?

Sokak számára többnyire igen kézzelfogható haszna van. Sikerek, gyógyulások, megmenekülések, áldás a munkában stb. Az ima olyasmi, mint valami varázsszer. Egyfajta automata... Az ember „felcsengeti” Istent és „rendel”... Ha kívánságai nem teljesülnek, akkor az ember „megszakítja” a kapcsolatot Istennel... Hiszen nincs semmi értelme... Nem érdemes... És ez nem ritka eset!

Micsoda felfogás ez az imáról?! A vallásról, az Istenről! És milyen primitív, végtelenül vérszegény.

Milyen értéke lehet az imának?

Mindenekelőtt: külső dolgokban is segíthet. Megmenthet. Ima-meghallgatások igenis vannak! Hiszen az Úr tanít így imádkozni: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...” — De mindig tegyük hozzá: „Atyám, ahogy te akarod... Ne az én akaratom teljesüljön...” Ám az ima még más értékeket is ad nekünk. A lélek értékeit, üdvös értékeket, kegyelmet... Ha ezekért imádkozunk, sohasem imádkozunk hiába. És végül az ima önmagában is értékes, főleg mint Isten dicsérete...

IV.

Az imáról

Miért és hogyan? Még mindig imádkozni?

Nem olyan korban élünk, amelyben az imát becsülnék. Nemde, bennünk is elszíntelenedett? Az ima mintha nehezünkre esnék. Mi ennek az oka? — Több is van!

Nem hiszünk helyesen Istenben. Miért nem? Ennek is több oka van:

a) a hatalom, és annak tudata, amelyet az ember hatalmas tudása és a bámulatos technika által szerzett magának. Úgy gondolja, mindent megtehet maga, amire szüksége van. Akkor nincs már szüksége Istenre. Miért imádkozzon?

b) Másodszor: elképzelhető-e egy személyes Isten, akihez imádkozni lehet? Láthatatlan, megfoghatatlan...

Ha egy evangélikus lelkész egy hamburgi templomban 1977-ben azt mondja: minden kérő imádság értelmetlen, mert egy személyes Isten hiányában nincs kihez címeznünk... nemde bennünk is titkos gondolatra talál, amelyet még nem merünk kimondani? (G. W. 1980. c/p 101)

c) Harmadszor: az ima menekülés a cselekvés elől. A szükségben cselekedni kell és nem imádkozni. Ennek az alapja: Nem hiszünk már teljesen Istenben.

Mit tegyünk ezen zavaró gondolatok ellen?

Nézzünk Jézusra, mint nagy imádkozóra!

Ha bizonyítékokat gyűjtünk össze, hogy magunkat imára készítjük, az nem segít semmit. Csak az evangélium segít! Jézus az ima példája. Az ő imájában olyan spontán módon megvilágosodik Isten

valósága és hatalma! Imájának lényege a feltétlen bizalom! „Ne az én akaratom legyen, hanem a tied...! (Lk 22, 42) — „Atyám, kezedbe ajánlom lelkem...” (Lk 23, 46)

Ebből az is érzékelhető, milyen hatalmas tud lenni az ember, aki végső fokon nem magára, hanem egy egészen személyes Megváltóra hagyatkozik. Aki kiment a kikerülhetetlen katasztrófából is.

V.

A klasszikus ima: a Miatyánk

Csak kérések vannak benne?

Ha a mélyére nézünk, észrevesszük, hogy nemcsak kérések vannak benne. Van benne dicsőítés és hála is. Megtanuljuk belőle, mit kell kérni, ami mind az ember javát szolgálja. Nem gyönyörét... nem gazdagságát. Ide tartozik a mindennapi kenyér is... a földi élet, amiért fáradságosan dolgozni kell. Ez is Istentől függ. A többi: Isten országa, az Ő dicsősége, az Ő akarata, a bűnök megbocsátása...

Mi válik hasznunkra?

Csak az Isten tudja! Szabad kérni, könyörögni, de vigyázzunk — a feltétlen imameghallgatás esetleg mérges kígyó, skorpió, méreg lenne számunkra. Ezt bizonyára nem akarjuk!

A hasonlatot nem opportunistá szemmel kell nézni. Inkább úgy, hogy mi válik üdvösségünkre! Ne csóváljuk hát nagy hangon fejünket... Egy modern, felvilágosult ember nem tud imádkozni! És nem is szükséges, hogy imádkozzék!... Ez nem felvilágosultság. Az ima nem kívánságverseny. Amikor átgondoljuk életünket és azt rendbe hozzuk az Istennel való beszélgetésben, akkor megnyugszunk. Isten nélkül az ember a veszébe rohan!

Az ima nem menekülés a tevékenységtől! Ahol az embernek dolgoznia kell, nincs ideje az imának! De hogyan dolgozhat igazán az, aki Isten akarátát, tanácsát megveti? A Miatyánkban nemcsak az ÉN, hanem a MI üdvösségünkről van szó. Tehát közösségi ima is...

Uram, taníts meg minket imádkozni!

ÉVKÖZI 18. VASÁRNAP

AZ EMBER BALGASÁGA, S AZ ISTEN BÖLCSESSÉGE

Olvasmány:
Préd 1, 2; 2, 21–23

Szentlecke:
Kol 3, 1–5; 9–11

Evangélium:
Lk 12, 13–21

Bevezetés

Ha az ember látja, hogyan múlik el körülötte minden; hogyan halnak meg mellőle az emberek, és hogy ő maga is a mulandóság martaléka — kérlelhetetlenül ágaskodik előtte a kérdés: Hát létezik egyáltalán valami maradandó?! Mi lesz belőlem? Maradok-e én igazán ÉN?

Ha erre a kérdésre feleletet akarok kapni, mégpedig személyes, számomra érvényes feleletet, akkor másképp kell kérdeznem... Egy ember, akire Isten rátekintett, akit megszólított, akit szeretett, az ilyen embernek lehet-e az elmúlás a sorsa? ... Mintha semmi sem lett volna... Mintha semmi sem történt volna vele... Mintha nem is találkozott volna soha az élő Istennel?

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Mindannyian keményen dolgozunk a mindennapi kenyérért. De nézzünk magunkba: Nem cseréljük-e be pénzre boldogságunkat? Családtagjaink, embertársaink nem igénylik-e jobban az időnket, a szeretetünket, mint az általunk keresett pénzt?

— csend —

Mert túlhajszoljuk magunkat: Uram irgalmazz!

Mert mindig időzavarban vagyunk: Krisztus kegyelmezz!

Mert félünk és rettegünk a jövőtől: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Kolosszei-levél zárófejezeteiben (Kol 3–4) Szent Pál apostol rámutat azokra a következtetésekre, amelyek a hívő és megkeresztelt ember számára az új valóságból adódnak. Az új valóság pedig ez: Krisztussal meghalni és Ővele együtt feltámadni! Az új életet és a Krisztussal átélt közösséget nemcsak a jövőben várjuk. Krisztusban már most új teremtmény vagyok! Ebből — igaz — még nem sok látszik, de Krisztushoz hasonlóan még mi is „el vagyunk rejtve Istenben”. De az új embernek, az új teremtménynek az a sajátossága, hogy már most formát és alakot akar öltetni. Ez viszont azt jelenti, hogy a „rég embernek” meg kell halnia. Nem az „önmegtagadás” ájtatos szavaival, hanem olyan világos, elkötelezett életmód által, amelyben Krisztus igazsága és szeretete nyilatkozik meg.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Szent Lukács (12, 13–34) Jézusnak azokat a szavait foglalta össze, amelyek a gazdagság—szegénység kérdésében foglaltak állást. „Nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete” (15) ... Jézus minden követőjének jól meg kell jegyeznie ezt a mondatot!

Jézus üzenete csak a szegények számára „örömhír”. „Ahol a kincsed, ott a szíved is!” (12, 34) — mondja Jézus ennek a résznek a végén.

Örökség, aratás, siker az egész vonalon; ez mind jó, de az embert az a veszély fenyegeti, hogy megkeményedik embertestvéreivel szemben és eltompul Isten elvárásával szemben. Ekkor lesz „esztelenné” (20). Ez az esztelen vagy balga gyakorlati hitetlen azt mondja magában: Nincs Isten! (Zsolt 14, 1)

Ha az embert megszállottá teszi vagyona, már nem képes Isten valóságát felfogni ... És elhibázza élete értelmét.

II.

Csak egy lehelet

„Az ember nemcsak a fájdalmat és a test hanyatlásának előrehaladását tapasztalja meg. Még inkább az erejének elvesztésétől való folytonos félelmet.

Szívében azonban ösztönösen helyesen ítél. A teljes pusztulást és személye végleges megsemmisülését irtózáttal utasítja el. Az emberben az örökkévalóság csíráját nem lehet a pusztá anyagra visszavezetni. Az védekezik a halál ellen. Azonban a technikának minden eredménye is — bármily hasznos legyen — nem képes az ember félelmét elcsitítani. A biológiai élettartam meghosszabbítása a velünk született további élet utáni vágynak nem tehet eleget.” (II. Vatikáni zsinat: Az egyházzról a mai világban, 18.)

III.

Kétféle személyiség

„A szegénységnek két fajtája van. Az emberhez nem méltó szegénység az egyik. Ez az emberi tökéletlenségnek és bűnnek a következménye. A testvériségnek és az okosságnak a hiánya csorbítja a személy szabadságát és elszegényíti az ember szívét. Az erényt lehetetlenné teszi és ez szociális gondot jelent.

Ezzel szemben valami egészen más az evangéliumi szegénység. Ez szabad elhatározásból fakad. A szabadság jele... Uralkodói jel... Mindent felhasznál — anélkül azonban, hogy bármit is valóban birtokolna. (A II. Vatikáni zsinaton mondta Silva Henriquez bíboros 1964. okt. 27-én).

•

....

A lélekre ma nagyon kell vigyázni.
Csak az Isten, s a lelkünk van velünk.
Nem maradt egyebünk.

(Reményik Sándor: Sápád az arany...)

ÉVKÖZI 19. VASÁRNAP

VAGY ISTEN, VAGY BÁLVÁNY

Olvasmány:
Bölcs 18, 6—9

Szentlecke:
Zsid 11, 1—2; 8—19

Evangélium:
Lk 12, 32—48

Bevezetés

Virrasztani annyit jelent, mint tudni, mi történik. Készen várni azt, ami jön. Az adott helyzetben hűségesen szolgálni és hittel vállalni a jövőt. Amikor a nyáj alszik, a pásztor virraszt, hogy észrevegye a fenyegető veszélyt. Virraszt, hogy elhárítsa azt. De azért is, hogy meglássa a remény jeleit. Azért van itt, hogy bezárja az ajtót... De azért is, hogy kinyissa...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Tegyük fel magunknak a kérdést: Jellemző-e lelki életünkre a fejlődés? Évek múltán látó körünk szélesedik-e? Erkölcsi jellemünk tökéletesebb lesz-e? A szeretet gyakorlásában nagyobb-e lendületünk és tapintatunk, mint korábban?

— csend —

Ha lelki életünk egy helyben topog: Uram irgalmazz!

Ha nem vágyunk egyre újabb nemes tettekre: Krisztus kegyelmezz!

Ha a fáradtság és egykedvűség megbénítja szeretetünket: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Zsidókhoz írt levél 11. és 12. fejezete a hittel foglalkozik. A hit, amelyről itt szó esik, nem a múlt felé irányul, hanem a jövő felé. Hasonlóan Ábrahám hitéhez... Izrael hitéhez, amikor Egyiptomból kivonul (olvasmány)... És a tanítvány hitéhez, aki ura visszatérésére vár (evangélium)... Ezzel a hittel, mely lényegében remény, az ember már nem vethet horgonyt a jelen világban úgy, mintha itt volna életének célja és vége. Isten jobb és maradandóbb hazát készített azok számára, akik az ő szavának hisznek. Éppen azért a keresztényt bizonyos idegenség jellemzi e világgal kapcsolatban. Komolyan veszi a jelen világot... De alapvetően szabad vele szemben.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Csak Szent Lukács említi a „kisdéd nyájának” szóló vigasztalást (12, 32). Jézus tanítványainak közössége a világban hatalom nélküli kisebbség — akkor éppen úgy, mint ma. De övék a jövő... „az ország, a közösség Istennel”... A 33—34. versek még a tanítványok oktatásához tartoznak, gazdagságról és szegénységről (a 18. vasárnapi evangélium). A tanítványnak szabadnak kell lennie Isten és a testvérek szolgálatára. Ébernek kell lennie (12, 35—48)... Felmérni a helyzetet és Urának visszatérésére várni... Akkor lesz az utolsó „krízis”, az ítélet, a hűséges és a hűtlen szolgák, az okos és a balga szüzek szétválasztása... Az éberség, amelyet ezek a példabeszédek szorgalmaznak, hűség a hitben és a szolgálatban, melyre mindenki külön-külön megbízást kap.

II.

Mi köztünk a közösséghez?

Legyetek éberek!

Szálljunk csak le a mi közösségünkbe! Abba a kis életkörbe, amelyben vagyunk. Akkor tegyük fel a kérdést: Adunk-e a közös-

ségnek valamit? Mit tudunk és mit kell adnunk plébániai közösségünknek?

1. *Érdeklődésünket.*

Hiszen nem önmagunknak élünk, hanem közösségben, egyházközségben. Mindannyian egymásra vagyunk utalva. Együtt kell gondolkodnunk... együtt kell aggódnunk... és együtt kell viselnünk a közös terheket. Mi is hibásak vagyunk, ha valaki a közösségből kudarcot vall. Talán éppen mi...? Éppen azért mert keresztények vagyunk, szociálisan kell gondolkodnunk.

2. *Anyagi támogatásunkat.*

Ezen nemcsak a pénzt értjük. Bizonyos, hogy erre is szükség van. De még hozzájárulhatunk a munkánkkal is... Időnk is legyen arra, hogy különböző egyesületekben működjünk... Legyen közösségi szellemünk... és legyen érzékünk a közösség iránt. Dicséret illeti azokat, akik ezt megteszik. Egy közösségnek, egy egyházközségnek is önzetlen idealistákra és lelkes egyéniségekre van szüksége. Soha egoistákra, önzőkre!

3. *Imáinkat.*

Ezt se felejtjük el! A közösségért, az országért, a hazáért is kell imádkoznunk. Erre talán túl kevészer gondolunk... Erre nem vagyunk elég tudatosan beállítva. Ezt mindenekelőtt vasárnap kellene és lehetne megtenni, amikor az egész egyházközség együtt van.

III.

Uram, Te hozzánk akarsz jönni

és meglátogatni igazságoddal és örömmel.

Ezért alázattal készítjük elő szívünket.

Beismerjük, megfeledkeztünk jöveteledről.

Nem gondoltunk Rád és sokszor múltó dolgokra
pazaroltuk magunkat.

Úgy éltünk, mintha nem lenne ítélet.

Elfecséreltük napjainkat, mint fecsegéssel az
időt.

Nem figyeltünk fel hívásodra.

Nem készültünk fel látogatásodra.

Sokat akartunk, pedig egy a szükséges.

Vétkeztünk.

Uram, jöjj, ítélj meg.

Kérlelhetetlen szent szeretettel.

Kelts fel minket, hogy útra keljünk Hozzád.

Vezess ki Uram, ebből a nyomorúságból

a hazába, az idő éjszakájából örök nappalodba.

(Karl Bernhard Ritter)

ÉVKÖZI 20. VASÁRNAP

BÉKE, BÁTORSÁG, ALÁZAT

Olvasmány:
Jer 38, 4–6; 8–10

Szentlecke:
Zsid 12, 1–4

Evangelium:
Lk 12, 49–53

Bevezetés

Az élet és a halál szimbóluma a víz és a tűz. A víz tisztít és üdít. De rombolhat és ölhet is! A tűz melegít, old, átalakít. Értékes ajándék. Vagy pedig tisztít és elégeti azt, ami már nem állhat fenn tovább.

Egy katasztrófa sem rombolás csupán. Átváltozást is hozhat. Fordulópont lehet egy új kezdethez. A pusztulás, ha az ember felfogja... és elfogadja, megváltást jelenthet egyeseknek vagy sokaknak...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A szeretet nem tűri meg maga mellett az önzést, a rosszindulatot. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: szeretetünk képes-e kiégetni szívünkben minden rosszat?

— csend —

Ha szeretetünk langyos: Uram irgalmazz!

Ha jószándékunk ingatag: Krisztus kegyelmezz!

Ha állásfoglalásunk határozatlan: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Ószövetség hívő nagy emberei harcban és szenvedésben bizonyítottak (Zsid 11). De még nagyobb példaképre tekinthet fel

most a közösség. Ennek a közösségnek most „versenyezni” kell, azaz a hit próbáját kiállni. Feltekinteni Jézusra, a Megfeszítettre, aki feltámadt és Isten dicsőségébe jutott. Ő a jövőért élt és szenvedett. A saját és a mi jövőnkért... Ő a mi hitünk ereje... Ő a mi utunk... A hitünkkel szembeni ellenállásnak nem kell véres harcnak lennie. Az egyéni nehézségek és a minket körülvevő világ közönye nem kevesebb és nem csekélyebb veszélyt jelent számunkra.

A szentleckében az Apostol kéri a keresztényeket, hogy tartsanak ki, mindvégig tartsanak ki! Ez nekünk is szól.

1. Kitartani a vallásos életben. Hány fiatal ember nem teszi! Miért nem? Ez a családok kudarca, ebből erednek a ma nagy veszedelmei.

2. Kitartani a házasságban és a családban. Ezt különösen hangsúlyozzuk.

3. Kitartani a hivatásban, a hűségben.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

A tűz — mind az Ó-, mind az Újszövetségben Isten ítéletének szimbóluma (Mal 3, 2 19; Lk 9, 54; Jel 8, 5). Jézus útban van Jeruzsálem felé és tudja, hogy ott mi vár rá. Itt a döntés ideje... (Jn 12, 31) Jézus emberileg „fél az órától”. Mégis várva várja ezt az órát. A „keresztség” szó (Lk 12, 50) azt fejezi ki, mint amit a „tűz”. Alámerülést a szenvedés tengerébe (vö. olvasmány). A tűz és a keresztség azonos... mindkettő egyidejűleg ítélet, tisztulás és üdvösség. A megfeszített Jézus „jel lesz”, mely elválaszt szellemeket és sorsokat. A tüzet és a keresztséget a Szentlélekre is lehet értelmezni... Isten Lelke a tűz, mely mindent próbára tesz... Megtisztít és a tisztaságban tökéletesít. — A keresztség Isten ajánlata. Aki elzárkózik tőle, máris megítéltetett (Jn 3, 18).

II.

Tűz

„Valóban feloldó és megváltó szeretetünk nincs, és nem is nyújthatunk senkinek, ha mi magunk meg a világhoz vagyunk kötve. Csak akik az Istenhez csatlakoztak, azok szeretnek igazán. Az Istennel

való összetartozás és a világgal való összetartozás nem fér össze. Ha a megszorodott szentáldozások és a külsőleg gyakran jelentős áldozatok ellenére ma oly kevés tűz árad ki belőlünk keresztényekből — ha oly kevésbé hódítunk —, ez bizonyára azért van, mert hiányzik belőlünk a szent határozottság Isten ügyéért. Ezért a világosság és a sötétség szétválasztása még nem mutatkozik meg bennünk. Isten utáni vágyakozásunk és szándékunk még nem tiszta... Nem egyedül Ő lebeg szemünk előtt... hol ide tekintgetünk, hol oda... Messze-menően mindazt is akarjuk, amit az ideigvaló javak felé orientálódott világ akar... Nem akarunk lemondani. Szükségtelenül olyan dolgok veszik igénybe erőinket, amelyek a Krisztusban és eljövendő országában felvillanó értékekhez képest jelentéktelenek. Ezáltal szemünk tisztátalan... Mi pedig alkalmatlanok vagyunk tulajdonképpen feladatunkra.

Azok, akik életükben egyáltalán nem ismerik fel zarándok és idegen voltukat ebben a világban — és akiknek szemében ezért nem ragyog az eljövendő világ visszfénye, hogyan oldhatnák fel mások földhözragadtságának béklyóit?” (H. Spaemann)

•

Mégis hiszek!

„Isten békéje, amiben bízom, nem olyasvalami, amin kényelmesen pihenek, hanem valami, ami után nyúlok... A támasz, amely tart, és az alap, amelyre alapítok... nem kímél meg a szakadékoktól, amelyekből kiáltok... A nekem ígért isteni élet nem kímél meg a halál fájdalmaitól, amelyeken át kell hatolnom... És az a bizonyosság, hogy sem a halál, sem az élet, sem a jelenvaló, sem az eljövendő nem választhatnak el Isten szeretetétől, nem kímél meg az esetleges félelemtől, hogy körülvessz az értelmetlenség, és hogy a holnapi nap hegyként nehezedik rám, összezúzással fenyeget...”

Ezért a MÉGIS éppen úgy hozzátartozik a hithez, mint a getszemáni kert kelyhe és a Golgota a harmadik nap csodájához... (Helmut Thielicke)

•

Valami furcsa összehangolódás,
Valami ritka rend —
Széthúzó erők erős egyensúlya,
Mély belső bizonyosság idebent —
Bizonyosság arról, hogy élni jó,
Szenvedni elkerülhetetlen,
Szeretni tisztán: megistenülés,
Meghalni szép —
S a Kifejezést megadni mindezekhez,
Megtalálni a felséges Igét,
Az Igét mindezekhez:
a BÉKE ez.
Orkán ordíthat aztán odakünt,
Robbanhat ezer bomba: kárbament,
De kárt nem okozott.
Bent:
Csend.
A BÉKE itt kezdődik.

...

(Reményik Sándor: Béke)

ÉVKÖZI 21. VASÁRNAP

TANÁCS A KÍVÜLVALÓKNAK

Olvasmány:
Iz 66, 18—21

Szentlecke:
Zsid 12, 5—7; 11—13

Evangélium:
Lk 13, 22—30

Bevezetés

Foglalkoztat-e még bennünket egyéni üdvösségünk kérdése? Tudjuk-e, hogy „kívül” vagyunk vagy „belül”? Talán túlságosan is magabiztosak vagyunk. Nemde mi lennénk az egyház gyermekei?! A szentek közössége... Ugyanakkor sokan „kívül” állnak... Kenyérre éheznek... Fagyoskodnak szeretetre vágyva... Mert „bent” nincsen számukra hely...

Egy keresztény világnak félelemmentes világnak kellene lennie... És gyűlöletmentesnek! Ezzel szemben 800 millió a katolikus keresztények száma, mégis a világot gyűlölet és aggodalom tölti el. Félelem az élettől és az emberektől. Itt-ott akad egy-egy keresztény (például Kalkuttai Teréz Anya)... s ahol fellép, a világ elcsodálkozik... De sajnos, ilyen valóban csak egy-egy akad...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbáni szertartás

Testvéreim!

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: elnézőek vagyunk-e mások iránt? Tudunk-e másokkal szemben megértők lenni, hogy kiszabadulhassanak a bűn béklyóiból?

— csend —

Ha nemegyszer bosszúért kiáltunk: Uram irgalmazz!

Ha másokkal szemben túlzott követelményeket támasztunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha magatartásunk nem sugározza a szeretetet: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az ember jelen helyzetét — a keresztény emberét is — a „gyengeség” (Zsid 5, 15) jellemzi. Ezt az állapotot vállalta magára az Isten Fia, hogy nekünk segítsen és példát adjon. Megismerte a kísértést. A szenvedést, sőt a halált is. Alávetette magát a nevelés törvényének. Engedelmisséget „tanult” (Zsid 5, 8)...

A tanítványok közösségének szintén számolnia kell azzal, hogy Isten „beíratja”, beiskolázza az engedelmisség kemény iskolájába. Az isteni nevelés célja Isten világossága, az igazi élet.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Ez a rész Jézus három mondatát foglalja magába: a szűk kapuról (23–24), a bezárt ajtóról (25–27), és végül minden nép befo-gadásáról Isten országába (28–30).

Az üdvözültek száma felőli kérdés indította Jézust a szűk kapu példájának elmondására. Maga Jézus előbb a kisdéd nyájról beszélt (Lk 12, 32). Ám az üdvözültek száma felőli kérdésnél (amelyet egyedül Isten ismer) fontosabb magának a kérdezőnek az üdvössége.

Nagyon veszélyes a megtérést az utolsó órára halasztani. Isten történelmének minden emberrel és minden néppel megvan a döntő pillanata: „ha a ház ura feláll és bezárja az ajtót...” (13, 25)

Ebben a komoly evangéliumi részben egyetlen intő szó áll: „Igyekeztek!” (24). És végül egy ígéret a föld minden népe számára: több lesz az üdvözültek száma, mint azt a szűkkeblű teológia fel tudja fogni!

II.

Mindannyiunknak megváltásra van szüksége

Nemcsak a Jézus korabeli zsidók hajlottak arra, hogy egyedül magukat tekintsék méltónak az üdvösségre. Sok keresztény úgy néz le a „szegény pogányokra”, mint egy elveszett tömegre. Isten másként

ítél: „Vannak utolsók, akik első lesznek, és vannak első, akik utolsók lesznek!” Ha mi szívünket és talán házunkat is elzárjuk azok előtt, akik utolsóknak jönnek — és talán nincs is sok felajánlanivalójuk —, azzal a kockázattal jár számunkra, hogy egyszer magunk is majd zárt ajtó előtt állunk (Lk 13, 25).

„Krisztus eredete és ősképe annak a megújult, testvéri szeretettől és őszinte becsületességtől, a béke szellemétől áthatott embernek, amely után mindenki vágyódik. Krisztus és az egyház átlépi a faj és a nemzet minden korlátját. Ezért senki és sehol nem tekintheti őt idegennek. Krisztus maga az igazság és az út... -Aki nem hisz, már megítéltetett...- (Jn 3, 18). Krisztus szavai egyúttal az ítélet és a kegyelem, a halál és az élet szavai. Az új életbe csak akkor léphetünk, ha a régít beleolvasztjuk a halálba. ...Önmagát saját erejével senki sem váltja meg a bűntől. Önmaga fölé emelkedve sem szabadul meg senki teljesen a gyengeségtől, a magányától vagy a szolgaságától. Mindenkinek szüksége van Krisztusra mint példára, tanítóra, felszabadítóra, üdvözítőre, életadóra. Tény, hogy az evangélium a történelemben — a profán történelemben is — az ember számára a szabadság és a haladás kovásza volt. Ma is a testvériség, az egység és a béke kovászaként kínálkozik. Nem ok nélkül ünneplik a hívők Krisztust, akit -a népek vágyva várnak, és aki a megváltójuk...-” (II. Vatikáni zsinat: Az egyház missziós tevékenységéről, 8.)

.

Istenem, add, hogy ne ítéljek
Mit tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyesé, a népeké.
Istenem, add, hogy ne ítéljek.

Istenem add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést
Egy óriás összhangnak lássak —
A dolgok olyan bonyolultak
És végül mégis mindenek
Elhalkulnak és kisímulnak

És lábaidhoz *együtt* hullnak.
Mi olyan együgyűn ítélünk
S a dolgok olyan bonyolultak.

...

(Reményik Sándor: Ne ítélj!)

ÉVKÖZI 22. VASÁRNAP

ALÁZATOSSÁG ÉS IGAZSÁG

Olvasmány:
Sir 3, 19–21,
30–31

Szentlecke:
Zsid 12, 18–19,
22–24

Evangelium:
Lk 14, 1, 7–14

Bevezetés

Én szolgállok, te szolgálsz, ő szolgál... Hogy mindennek az embert kell szolgálnia, az még érthető. Vagy ha egy ember egy nagy ügyet szolgál, még ezt is elfogadják. De hogy egy ember egy másik embernek szolgáljon, mert ezt így akarja — ez egyszerűen gyanúsnak tűnik. A mi korunkban csak egyetlen kérdés érdekes: mit kapunk érte, mennyit keresünk? Az alázat éppoly keveset ér, mint az ártatlanság, a tisztaság. De csak az alázatosságnak mondja az Úr: Barátom, menj feljebb!... És a többivel mi lesz?

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: Nem csapjuk-e be magunkat, amikor önérzetesnek akarunk látszani? Számon tartjuk-e igazi sikereinket, amelyek önérzetünket megalapozhatják? Tudunk-e hibáinkról, amelyeket ki kell javítanunk?

— csend —

Ha önmagunkat becsapjuk: Uram irgalmazz!

Ha magunknak túlzott tiszteletet követelünk: Krisztus kegyelmezz!

Ha másokkal szemben tiszteletlenek vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Zsidókhoz írt levél szerzője a Sinai-hegy Isten-jelenésével (Zsid 12, 18—21) szembeállítja az Újszövetség kinyilatkoztatását (12, 22—24). Az Ószövetség ideiglenes, tökéletlen kinyilatkoztatásként „csak az újjárendezés idejéig kötelez...” (Zsid 9, 10).

Az Újszövetség kinyilatkoztatása nem olyan félelmes formában történt. De azért nem kevésbé kötelező! Egyszerre emberi és isteni... Közvetítője az Istenember: Jézus Krisztus... „Sion hegye” — „az élő Isten városa” — „égi Jeruzsálem”... ezek a kifejezések az Isten közvetlen jelenlétének elnevezései.

A hívő ember már most részesedik benne, ha látható beteljesülése még várat is magára.

Az olvasó hitbéli magatartására levonható következtetések a 12. fejezet 25—28 verseiben találhatók. (Nem a mai olvasmányban vannak.)

„Vigyázzatok, ne utasítsátok el a hozzátok szólót!”

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Lukács-evangéliumban Jézust gyakran mint vándort és vendéget látjuk. Az asztalközösségekben igyekeznek bizonyos körökhöz hozzáférni, és azokat üzenetüknek megnyerni.

A farizeus vendégeinek oktatást ad. Úgy hangzik ez, mint egy okos illemszabály (7—11). Hasonló helyzetben, az utolsó vacsoránál (Lk 22, 24—27) ennek a szabálynak rejtett belső tartalma lesz láthatóvá: Többről van itt szó, mint udvarias szerénységről. Magának Jézusnak az alapmagatartásáról van szó... „Úgy vagyok köztetek, mintha a szolgátok lennék” (Lk 22, 27). Ez még világosabbá válik a házigazdához intézett szavakból.

A kérdés az, hogy kit hívjon meg az ember vendégségbe — nem emberi számítás kérdése, vajon megéri-e? Isten saját, önzetlenül ajándékozó szeretete legyen látható az „igazi tanítvány” magatartásában.

II.

A mai keresztények mindinkább tudatára ébrednek annak, hogy a megkeresztelt keresztények 50 százalékának — sőt egyes vidékeken 80—90 százalékának — a hite már nem igazán keresztény hit. Hogy életükben más életelveket valósítanak meg, mint az igazi keresztény élet. Az istentiszteleti közösségtől távol maradnak.

A távol állóknak az élő hitre való visszavezetése mind erősebb igény lesz. Ám mindinkább felhangzik a panasz is: „Nem akarnak jönni...”

Mi az oka ennek?

Bizonyos, hogy még ma is részben a papság mentalitása a hibás ebben. Vagyis, hogy azokat, akik jönnek, még gondolják — a „nem jövőket” pedig egyszerűen leírják... Egyedül rájuk hárítják a felelőséget a mulasztás miatt.

Sok pap már nem érzi magát Isten szolgájának. Csupán Isten sáfárának vagy egy csődtömeg gondnokának. Valamennyi keresztény felelős ezért!

III.

Önmagunkat is újra meg újra meg kell kérdeznünk: Vajon másoknak mindig helyesen mutattuk be a kereszténységet? Mire hívtuk meg őket? Közöltük velük, hogy minden készen van számukra, vagy magukra hagytuk őket a templomban? Úgy, hogy nem érezték magukat otthon? Sőt néha nem háborodtak-e fel „jó keresztények” amiatt, hogy mily sok nemtetsző ember ül a padokban? Ily módon Isten lakomáján sohasem lesz teljes számú résztvevő. Ám egyedül a történelmi fejlődés terhe még nem magyarázza meg azt, hogy miért nem akarnak jönni! Ebben a kérdésben is az evangéliumot kell megkérdőznünk.

Az evangélium máskor leírja, mivel mentegetik magukat az emberek. A mai emberek nem olyan udvariasak, mint az evangéliumban. Nem mentegetik magukat. Egyszerűen nem jönnek... És indokaik? „Birtokot vettem, el kell mennem megnézni...” Az anyagi tulajdon és az anyagi gondok is okok. Amit vesznek és eladnak... Keresnek vagy

hajtják magukat, hogy többet keressenek... Hogy a keresetüket miként fektessék be és miként használják fel... Mindez fogva tartja az ember lelkét. Sokszor egészen csekély is elég ehhez. Egészen belemerülnek munkáikba, gondjaikba és terveikbe.

Az élet maszkabál, mondod,
És eljátszod szereped
Az álarcosbálban,
A végnélküli tréfálkozásban,
Oly mesterien,
Hogy eddig még senkinek sem
Sikerült lelepleznie téged.
Ha fölfeded magadat,
Az is csak csalás,
Természetesen számodra
nem csupán tréfa mindez.
Álarc nélkül
Már lélegezni sem tudsz.
Ha igazi ember egészen
Közel kerülne hozzád,
Elvenné lélegzeted.
Kényszerűségből kell tehát
Álarcodhoz ragaszkodnod.
És ez kitűnően sikerül.
Mert álarcod mindenkiénél
Titokzatosabb.
Nem gondolsz rá, hogy egyszer
Eljön az éjfél, amikor
Valaki leleplez majd?
Azt hiszed, hogy éjfél előtt
Még meg tudsz lépni, nehogy
leleplezzenek?

(Sören Kierkegaard: Álarcosbál
— Csanád Béla fordítása)

ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP

A SZOCIÁLIS SZERETET

Olvasmány:
Bölcs 9, 13—19

Szentlecke:
Filem 9b—10,
12—17

Evangélium:
Lk 14, 25—33

Bevezetés

Az alázatosságnak nincs semmi köze a butasághoz. Csak a romlatlan az érett, a bölcs ember alázatos. Az alázatnak elsősorban Isten felé kell irányulnia. Csak másodsorban az ember felé.

Az alázatos ember tudja, hol áll és ismeri hivatását... célját. Útját lépésről lépésre járja. Világosságról — világosságra. Érti *Isten terbét*... Szereti azt... Követi Jézust.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Tegyük fel magunknak a kérdést: Tervszerű-e keresztény életünk? Tűzünk-e magunk elé olyan kézzelfogható célokat, amelyeket időre végrehajtunk? Mérlegeljük-e a nehézségek leküzdésének lehetőségeit?

— csend —

Ha lelkiileg, szellemileg igénytelenek vagyunk önmagunkkal szemben: Uram irgalmazz!

Ha vallásos életünk vérszegény és sorvadásban van: Krisztus kegyelmezz!

Ha mellékes, sokszor jelentéktelen dolgoknak nagy jelentőséget tulajdonítunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál visszaküldi a megszökött rabszolgát, Onezimumzt urához. A keresztény Filemonhoz. A börtönben keresztelte meg Szent Pál Onezimumzt. Így és itt lett „atyja” (Filem 10). Testvérként szerette meg őt (16). Tehát arra kéri, hogy Filemon is testvérként, ne pedig rabszolgaként fogadja vissza.

Szent Pál nem kívánja a rabszolga felszabadítását. Nem bolygatja korának társadalmi szerkezetét. Valószínűleg nem volt olyan meggyőződése, hogy egy másik társadalom, minden további nélkül, jobbá és boldogabbá teszi az embereket. De azt vallja, hogy ha legalább azok az emberek, akik Krisztusban és művében hisznek, egymást testvérül fogadnák, akkor minden bizonnyal kialakulna a helyes, igazságos társadalmi rend.

Szent Pál bizonyára megsejtette, hogy a társadalmilag kellőképpen elő nem készített rabszolgafelszabadítás válságot, a váratlanul szabadsághoz jutott rabszolgákban konfliktusokat idézne elő, mert az új helyzetben nem tudnának mihez kezdeni.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Sokan mennek Jézus után? Vajon ezek tudják, hogy útja Jeruzsálembe, a Golgotára vezet? Vajon végig megteszik-e az utat Vele? Jézus megnevezi ezeknek a követés kemény feltételeit: készség a családról való lemondásra, — lemondás a barátokról, a megbecsülésről és az életéről (25—27)... Alapos felismerése saját erőiknek és lehetőségeiknek, — mielőtt valaki a teljes bevetést vállalja (28—32)... birtoklásról való lemondás (33)...

Kérdés: Vajon mindenkinek tetszésére van-e bízva a követés? (28—32) Üdvösségünk csak a Jézus felé fordulásban és a Hozzá való hűségben van. De Jézus nem mindenkitől kíván egyformán ilyen radikális lemondást. Senkitől sem kíván lehetetlent. Mindenkit a maga sajátos útján hív... Az egyesektől kívánt nagyobb lemondás, a nagyobb szeretet másik oldala, amelyre hivatottak.

II.

Kereszténynek lenni nem időtöltés

Bármilyen formában indulunk is el Jézus követésére, ez életre szóló döntés. Aki még sohasem érezte ennek a döntésnek a súlyát, annak meg kellene magát kérdeznie, vajon valaha is döntött-e már úgy igazán?! Mindenesetre a döntés sohasem végleges. Sohasem sikerül úgy eltalálni, hogy a jövőben egyszer s mindenkorra világos legyen előttünk az út. Mert az élet mozgás... Ameddig élünk, mindig új döntések, új nehézségek, új lehetőségek elé kerülünk.

Sőt maga az ember — akinek döntenie kell — sem marad egész életén át ugyanaz. A megfeszített, de élő Jézushoz való forduláshoz előre nem látható következményei vannak. „Nincs nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.” Krisztus életét adta értünk. Amikor megüljük halálának emlékét, a Szentlelket kérjük... „Kérjük a szeretetet, amely Jézust a kereszthez vezette és áldozatát beteljesítette, hogy követhessük az Urat az Ő útján és meghalhassunk a Keresztrefeszítettel — a világ életéért.” (Fulgentius — Szent Ágoston kortársa.)

Urunk, Jézus Krisztus,
Sokszor olyan szegényes és színtelen az imádságunk,
mert téged bezártunk templomodba,
és a „világot”
tőled elválasztva egészen külsőségesen látjuk.
Add, hogy ezentúl
akár a nap kis eseményeiről olvasunk az újságban,
akár nagy világkonferenciákról,
minden háborút és katasztrófát is
kereszted alatt imádságban gondoljunk át,
mert csak a te kereszted
a végső értelme a világ minden történéseinek,
és a végső válasz is ezekre a kérdésekre.

(Johannes Leppich: A kereszt)

ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP

EMBERHEZ MÉLTÓ TÖRTÉNET

<i>Olvasmány:</i>	<i>Szentlecke:</i>	<i>Evangélium:</i>
Kiv 32, 7—11; 13—14	1 Tim 1, 12—17	Lk 15, 1—32

Bevezetés

Az emberek türelme roppant vékony fonal. Jaj, ha elszakad! Az Isten türelme azonban erős kötélzet, amely sokáig tart. Nem szeretetének helyettesítése ez, hanem annak legerősebb feszülése. Isten arra vár, hogy felemeljen minket, ha elesünk... Hogy átöleljen, ha az idegenből hazatalálunk.

A tékozló fiú szerepében látjuk-e magunkat vagy a becsületes idősebb testvérében? — Nem olyan nagy a különbség. Az Isten mindkettővel türelmes... Hiszen mindkettőt szereti. De csak akkor tud rajtunk segíteni, ha felfogjuk és beismerjük, hogy bűnösök lettünk, hogy szükségünk van a megbocsájtásra... Akkor ajtót nyit nekünk egy új, szebb, boldogabb élethez.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Otthon, lakásunk falán ott van-e még a kereszt? Tegyük fel magunknak a kérdést: az otthoni feszület eszünkbe juttatja-e a szenvedő, tévelygő, bajban lévő embereket, akik segítségünkre, irgalomra várnak?

— csned —

Ha az anyagi jólét szellemileg kiüresít: Uram irgalmazz!

Ha mások baja minket hidegen hagy: Krisztus kegyelmezz!

Ha hiányzik a segítőkészség belőlünk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Timóteus második missziós útján csatlakozott Szent Pálhoz, s azután kísérfője és hűséges munkatársa volt. A Timóteushoz és Titushoz írt levelek (a pasztorális levelek) Pál apostol neve alatt hagyományozódtak át az utókorra. Úgy tekinthetők, mint lelki végrendelete. Képet nyerünk belőlük az I. század vége felé uralkodó helyzetről a Szent Pál által létesített keresztény közösségekben. „Jézus Krisztus azért jött a világra, hogy a bűnösöket üdvözítse...” A mai olvasmánynak ez a központi gondolata. (Vö. evangélium és Lk 19, 10) Szent Pál maga a példa, hogyan képes Isten egy tévelygőt a hit útjára meghívni, és nagy küldetéssel megbízni. Ettől kezdve hála és öröm fémjelzte az Apostol életét.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A farizeusok számára botrány, hogy Jézus vámosokkal és bűnösökkel ül asztalhoz. Isten számára azonban nagyobb öröm a bűnösöknek megbocsájtani, mint az igazakat megjutalmazni. A szeretet nagysága a megbocsátásban mutatkozik meg igazán. A megbocsátás nem afelé fordul, aki azt valamiképpen megérdemli, hanem éppen afelé, aki méltatlan és alkalmatlan arra, hogy szeressék. Ezt mutatja — a farizeusok kritikájával szemben — a mai evangélium három példabeszéde: az elveszett bárányról (4—7), az elveszett drachmáról (8—10) és a tékozló fiúról (11—32) szóló.

„Egyetlen megtérő bűnös (15, 10)...” Csak a végtelenül nagy Isten örülhet ilyen kicsiségnek. És egy, csak egy bűnös tud Istennek ilyen örömet szerezni... De ki nem bűnös közöttünk? (Lk 7, 36—50)

II.

Szívéünknel nagyobb

„Ki ez az atya, aki befogadja elveszett fiát? Nyilvánvalóan maga Isten. Senki sem olyan Atya, mint ő. Senki sem érez oly gyengéden,

mint ő. Gyermeke vagy. Még akkor is, ha üres kézzel térsz vissza. Ő jobban fog örülni visszatérésednek, mint másik gyermeke okosságának és ügyességének.” (Tertullianus; A bűnbánatról, 8.)

Isten megbocsát

„Nem ítélni
jöttél Istenem,
hanem keresni — az elvesztettet,
és megszabadítani
a bűn és rettegés rabságából.
Megmenteni jöttél,
ha vádol a szívünk.
Fogadj el,
úgy amint itt jelen vagyunk,
a világ egész bűnös múltjával,
hiszen nagyobb vagy, mint a mi szívünk,
nagyobb minden bűnnél,
te új jövő Teremtője vagy,
a szeretet Istene mindörökké.”

(Huub Osterhuis)

II.

Az „elveszett” példabeszéd

Az elveszett drachmáról szóló példabeszéd valahogy elveszett. Valamiképpen elhomályosult. Vagy inkább nem vesszük figyelembe... Ikertestvére, az elveszett bárányról szóló példabeszéd árnyékában áll. Hozzuk hát elő elfeledettségéből! Hiszen éppen olyan sokatmondó, mint amaz.

Jézus az embert egy pénzdarabhoz hasonlítja. Egy drachmához. Hiszen az ember Isten pénzverdéjéből származik. A *pénzverés joga* egyedül Istent illeti. Az embert saját képmására véste. Ez teszi a pénzt értékessé. Az ember eredeti méltóságát látjuk itt... Ennyit ér Isten előtt. A bevésett képmás mutatja meg, kié az ember. Ebből látjuk, hogy Isten tulajdona. Ez kitörölhetetlenül belé van vésve.

A keleti asszonyok hozományukat fejdíszként viselik a fejükön, hogy dicsekedjenek vele. Jézus ezt a szokást tartja szem előtt, amikor példabeszédében szól róla. Így dicsekszik az egyház is szentjeivel... Szeretné, ha mi is becsületére válnánk. Ám mindig lehetséges ez?

•

Jézus mindig csak EGY elveszetről beszél — mi pedig tízezzrel látjuk őket. A sok, Jézus számára mindig csak egy-egy egyedülálló... Nem vesztek-e el egész családok, rendek, országrészek?

Néha talán maga az egyház volt a hibás... Túl lazán varrta oda pénzét... talán kissé hanyag volt a kincsével... Gyakrabban azonban maga a PÉNZ volt az, amely leszakadt és először észrevétlenül tovagördült.

A bűn fertőjébe került pénz elveszíti szép fényét... beszennyeződik... jelentéktelenné válik és felismerhetetlen lesz — bezárkózva saját dacos önmagába, kétes „szabadságába”.

A világon senki sem ismeri annyira az ember valódi értékét, mint az egyház. Az elveszett, az elzúllott ember értékét is. A bűn szennyeiben fetrengő ember értékét is.

•

Ha „egyházanyánk” észreveszi (és mily kár, hogy nem veszi mindig rögtön észre!), hogy egyik pénze elveszett, akkor fájdalom és nyugtalanság tölti el. Az emberek rá vannak bízva. Így nem lehet közömbös számára, ha elvesznek.

A mai egyháznak egyik alapvető vonása, hogy fáradhatatlanul azon tűnődik, miként hozhatná haza az elveszetteket. Rendkívüli erőfeszítéseket tesz visszaszerzésükre. „Világosságot gyűjt”... igen, fényt derít Krisztusra, a világ világosságára! A Bibliában, a liturgiában és a caritasban világít ez a fény. Ma jobban, mint valaha. Az egyház abban reménykedik, hogy ennek a fénynek egy-egy sugara nem egy „elveszett pénzt” is érint...

„Kisepri a házat” a szentgyónásokban és a bűnbánati prédikációkban. A nagybőjt évenként visszatérő „nagytakarításában”... vagy a népmissziók rendkívüli lendületében, az évenként visszatérő nagybőjti időben... Igen, ezt a „nagytakarítást” még sokkal alaposabban kell elvégeznünk!

Minél tisztábban és becsületesebben tartja rendben az egyház a házát, annál hamarabb fogja visszanyerni az elveszetteket. „Szorgalmasan keresi, amíg meg nem találja . . .” Ehhez azonban kitartás és türelem kell. Eredmény csak hosszás, gondos fáradozás után következik be.

Az első könyörgésre, az első fényfelvillanásra még nem fogunk semmit sem találni. A keresésnek az egyház állandó jellegű „gyakorlataihoz” kell tartoznia.

.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
Tán lételőtti létem emlék-képe!
Fölibe ezer réteg tornyosul,
De érzem ezer rétegen alul,
Csak nem tudom, mikép került a mélybe.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
S most ásót, kapát, csákányt ragadok,
Testvéreim, jertek, segítsetek,
Egy kapavágást ti is tegyetek,
Mert az az arc igazán én vagyok.

....

(Reményik Sándor: Istenarc)

A nagy bánatok, akárcsak a nagy örömök — úgy tűnik — megrövidítik az időt. Mindaz, ami erősen foglalkoztatja a lelket, meggátol bennünket abban, hogy számláljuk a pillanatokot. (Chateaubriand)

.

A fájdalomnak hang kell, hogy elviselhető legyen. (Harsányi: Magyar rapszódia)

.

Ne ébreszd fel a szunnyadó bánatot! (Jules Renard)

ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP

KERESZTÉNY OKOSSÁG

Olvasmány:
Ám 8, 4—7

Szentlecke:
1 Tim 2, 1—8

Evangélium:
Lk 18, 1—13

Bevezetés

A szegénység nem erény és a gazdagság nem halálos bűn. De az a törekvése a gazdagnak, hogy egyre gazdagabb legyen, megrontja az embert, mint valami emésztő betegség.

Egy filozófus jegyezte meg: az ember olyan, mint egy törött edény, amely sohasem tölthető meg. Azt is mondhatjuk, hogy kút, amely csak belső mélységéből töltődhet fel. Az ember legbensőbb központjában lakik Isten. Ő a teljesség.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A szigorúság erény, de nem mindig. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: szigorúságunkkal nem okoztunk-e másoknak keserűséget? A szabályok megtartásával nem voltunk-e szeretetlenek?

— csend —

Ha szívtelenek vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha mások életét megnehezítjük: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem vagyunk a vétkek iránt számalommal: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A keresztény közösség életéről szól a Timóteushoz intézett első levél. Ennek elején az istentiszteletre vonatkozó kérdések állnak (2–3. fejezet). Az Istenhez való fordulás négyféle megjelölése — kérdések, imádságok, könyörgések, hálaadások — együtt értendők: a kifejezések halmozása az imádság fontosságát és átfogó terjedelmét hangsúlyozza. Mindenkinek szüksége van a könyörgésre, mindenkinek hálát kell adni azért, hogy Jézus, a közvetítő Isten és ember között, eljött és váltságul feláldozta magát. Ez az „igazság”, amely minden embert megment. A közösség mindenkiért könyörög és hálálkodik Isten előtt: ez a megbízatása. A kezek, amelyek (bármilyen szokás szerint) imádságra emelkednek, „tiszták” (2, 8), ha készek a szeretet műveire és cselekedeteire — mint Jézus kitért kezei a kereszten.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az evangélium a hűtlen intézőről szóló példabeszéd (1–8). Ehhez kapcsolódnak utasításai a tanítványok számára (9–13). Az intéző okossága mindenki előtt világos. Amíg lehet, csalárd módon barátokat szerez magának. De hogyan dicsérheti Jézus ezt a magatartást?

Ha az ember önmagában tekinti a példabeszédet, úgy azt lehet mondani: az intéző leleményes volt... Legalább a végén felfogta kritikus helyzetét. Az adósságok összegének csökkentésével alighanem korábbi igazságtalanságokat (uzsorakamatot) tett jóvá. Nekünk e parabola ezt mondja: Legyetek ti is okosak! Ítélet előtt álltok, amely örök életetekről dönt... — Ha az ember a példabeszédet az azt követő versekkel (9–13) együtt nézi, úgy még valami más is következik belőle. Mit tegyen az ember a vagyonával? Mellékesen és mintegy magától értetődően a gazdagságot „jogtalannak” nevezi. Mindaddig, amíg szegénység létezik, senkinek sincs joga feleslegre. Ezenfelül, mindenki számára eljön az óra, amikor „már semmije sincs” (9).

„Okos” ember az, aki időben eldönti, hogy kinek akar szolgálni és kinek akar a barátja lenni. Két úrnak egyszerre egész szívvel nem lehet szolgálni!

.

Szerezzetek magatoknak barátokat

„Hogyan marad meg az Isten szeretete abban, aki — bár bőven van neki a világ javaiból — mégis, amikor látja, hogy testvére szükségét szenved, elzárja előle a szívét?” (1 Jn 3, 17)

„Miért engeded magad gyémántoktól vagy drágakövektől elvakítani és rabul ejteni, vagy házaktól, amelyek idővel leomlanak, s amelyeket egy földrengés romhalmazzá tesz, amelyeket bárki jogtalanul elsajátíthat? Egyetlen törekvéssed az legyen, hogy a mennyben szerezz magadnak lakást és ott Istennel uralkodj. Ezt az uralmat egy ember fogja neked adni, aki Istent képviseli. Kérve kérd, fogadjon el tőled valamit! Siess, aggódj, hogy netalán nem akar rólad tudni! Mivel nem ő kapta a parancsot, hogy adományaidat elfogadjja, hanem te, hogy azokat neki add.

Mindenesetre az Úr azt sem mondta: „Adj!” vagy „Engedj!” vagy „Adakozz!” vagy „Segíts!” —, hanem: „Szerezzetek magatoknak barátokat!” A barátság azonban nem egyetlen adomány alapján keletkezik, hanem hosszan tartó meghitt közösségből. A hit, a szeretet és a hosszú tűrés sem egyetlenegy nap műve, hanem: „Aki mindvégig kitart, az üdvözüli!” (Mt 10, 22). (Alexandriai Kelemen, 3. század)

II.

A megdicsért sikkasztó

Minden tisztességes ember évről évre bosszankodik és megütközik a becstelen intézőről szóló példabeszéden. Hová jutnánk, ha egy ilyen szélhámos, aki ura vagyonát hűtlenül kezelte és ezért elbocsátották, minden bánat nélkül odább állhat és hidegvérrel újabb csalásba kezdhet!? Ebben a példabeszédben a sikkasztó adósságlevél-hamisítóra lesz. Hozzá még elismerésre is talál! Nem javul meg. Nem is tér meg. És mégis, találékonysága miatt dicséretet is kap. Hogyan értsük ezt?

Ne háborogjunk tovább... Ne ütközzünk meg Jézus magatartásán... Jézus realista. Példabeszédeiben és mondásaiban úgy ábrázolja a világot, amilyen... Az aggódó édesanya és a vendégszerető barát mellett, a szorgalmas földműves és vincellér mellett ott találjuk az éjszakai tolvajt, a házasságtörőt és a sikkasztót is. Bizonyos, hogy a világ ezek nélkül szebb lenne...

De Jézus nem meséket mond, amikor az égről vagy a földről beszél. A világban valóban meglévő rosszról elfogulatlanul beszél. Nem helyesli... de nem is hallgatja el. Azt akarja, hogy tanítványai beszédében az egész, a teljes valóságot találják meg, de az ő magyarázatával és ítéletével. Meg kell tanulniok, hogy ebben a vegyes, pluralista világban kiismerjék magukat. Jézus nem szépít... Nem retusál semmit „pedagógiai okokból”.

•

Az Úr Jézus azt követeli, hogy mi is, akárcsak a hűtlen intéző, gondoskodjunk az igazi jövőről. És eszerint élünk. Mi azonban sajnos gyakran megfélekezünk erről a jólét hajszolása miatt. Túl keveset gondolunk örök életünk biztosítására. Minden erőnket és szívünket arra pazaroljuk, hogy a jelen földi életet összkomfortossá tegyünk.

Hiábavaló fáradozás! „Aki meg akarja menteni (földi) életét, elveszíti azt!” Nem lehet megmenteni. Számunkra nem marad más, mint az örök élet biztosítása. Itt is „összeköttetésekre” van szükség. „Szerezzenek magatoknak barátokat!” — tanácsolja az Úr, és ezzel figyelmeztet: Ő mondott barátainak bennünket.

•

Imám bozzád, Istenem

Gyökeréig találd el a szívem, a kifosztottat.
Adj nekem erőt,
hogy könnyen viseljek örömet, bánatot egyaránt.
Adj nekem erőt,
hogy szeretetemet termékennyé tegyem a szolgálatban.

Adj nekem erőt,
hogy sosem tagadjam meg a szegényeket,
és sosem hajtsak térdet idegen bálványok előtt.
Adj nekem erőt,
hogy lelkem felülemelkedjek a hétköznapiak semmiségein.
És adj nekem erőt,
hogy erőmet szeretetben adjam oda a te akaratodnak.

(Rabindranath Tagore)

ÉVKÖZI 26. VASÁRNAP

AZ ÉLET KAPUJÁBAN

Olvasmány:
Ám 6, 1a 4—7

Szentlecke:
1 Tim 6, 11—16

Evangelium:
Lk 16, 19—31

Bevezetés

Blaise Pascaltól származik e mondás: „Ábrahám Istene, Izrael Istene és Jákob Istene, a keresztények Istene, a szeretet Istene és a vigasztalásé. Isten, aki a hozzátartozók szívét és lelkét betölti. Olyan Isten, aki bensőleg érezteti velünk nyomorúságunkat. De ugyanakkor végtelen irgalmasságát is.”

Nem csupán a szegények nyomorúsága kérdőjelez meg minden gazdagságot. A veszély pedig, melyben a gazdag folyton él, nem abból ered, hogy elveszíti gazdagságát. Inkább abból, hogy azt megtartja. De valahogy úgy, mint ahogy az ember egy úrrá és zsarnokká vált szolgát megtart. A veszély pedig fokozódik, ha Isten gazdagsága, szeretete és vigasztalása számára nincs már hely a gazdag életében.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A Szentírás Isten hozzánk szóló üzenete. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tanulmányozzuk-e Isten üzenetét? Hozzámérjük-e tetteinket, mindennapi gyakorlatunkat Isten szavához?

— csend —

Ha nem törekszünk megismerni az igazságot: Uram irgalmazz!

Ha nem járunk az üdvösség útján: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem találjuk meg lelkünk nyugalma: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az első Timóteus-levél előző fejezetében a pénzéhségről volt szó. Minden rossz gyökere az, amely még a hitet is fel tudja dúlni. Még egyházi tisztségviselők sem mentesek tőle feltétlenül. Magát Timóteust nem kellett a pénzéhségtől óvni. De ő, és mi is (6, 11 és 12-ben) irányítást kapunk arra nézve, hogy mit tegyünk, és életünket milyen irányba állítsuk be.

Majd kétszer említi Szent Pál (6, 12 és 13) az „igaz hitvallást”. Az egyik Timóteus keresztségi fogadalma (vagy fogadalma a püspöki tisztség átvételekor), a másik Jézus hitvallása (vö. Jn 18, 36—37), aki életével és szavával, valamint halálával Isten igazságáról tett tanúbizonyságot. Benne jelent meg Isten szeretete (Tit 3, 4). Benne lesz látható királyi dicsősége. Ez a „megfelelő időben” fog megtörténni; addig az egyház ideje tart. A növekedés és a bizonyítás ideje.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Csak Szent Lukács jegyzi fel a dúsgazdagról és a szegény Lázárról szóló példabeszédet (vö. Lk 12, 13—21, a 18. vasárnapon is). Ő világosabban látta, mint a többi evangélista, milyen veszély fenyeget a birtoklással. Éppen ezért megkülönböztetett érdeklődéssel kutatta fel a tárgynak megfelelő jézusi szavakat. Jézus nem fejlesztett ki meghatározott tant a gazdagsággal kapcsolatban. Őt az ember érdekli, aki gazdagságához ragaszkodik és nincs semmije, csak a gazdagsága. Sem Mózes, sem a próféták közül egy, sem a halottak — hiába jönnének vissza — nem képesek áttörni a páncélt, mely körülzárja az ilyen ember szívét és fülét. Ilyen pesszimista szemlélet mellett nyilvánvaló a kérdés: Hogyan menthető meg hát a szegény gazdag? A választ megtaláljuk Lk 18, 27-ben: „Ami embernél lehetetlen, Istennél lehetséges”. — Minden ember számára, de különösképpen a gazdag ember számára Isten adománya és műve, ha megnyílik szíve az Isten felszólítására.

II.

A mai evangélium dűsgazdag, de keményszívű embere elmulasztotta, hogy vagyonából barátokat szerezzen magának.

Szent Lukács a többi három evangélistánál világosabban látta a birtoklás fenyegető veszélyét. De azt is, hogy a vagyon lehetetlenné teszi Jézus igazi követését. Ezért különös érdeklődéssel járt utána Jézus idevágó szavainak.

Jézus a gazdagságról nem fejtett ki semmiféle tant. Neki az ember a fontos, aki ragaszkodik vagyonához. És vagyonán kívül semmije sincs.

.

A szegény gazdagok

„A kísértések kétfélék: A szerencsétlenség vagy pedig a szerencse úgy próbálja meg a szíveket, mint az aranyat a tűz. Nehéz kényes helyzetben erősnek maradni, de nem könnyebb ragyogó körülmények között ellenállni a siker kísértésének sem.

Vajon kivel szemben vagyok igazságtalan — mondja a kapzsi —, ha megőrzöm azt, ami az enyém? De mondd csak: mit mondhatsz magadénak? Honnan kaptad? Hasonló vagy ahhoz az emberhez, aki helyet foglal a színházban, de másoknak meg akarja tiltani a belépést, mivel egyedül akarja élvezni a színjátékot, amelyre azonban mindenkinek joga van... A kenyér, amit visszatartasz, az éhezőé... A ruhadarab, amelyet szekrényedben őrzöl, a mezítelené... A nálad elrothadó cipő a mezítlábas koldusé... Elásott ezüstöd pedig a szegényé... De te mogorva vagy és megközelíthetetlen. Elkerülsz minden találkozást a szegényekkel. Nehogy kényszerítve légy csak egy kicsit is odaadni. Csak egy szólásmódot ismersz: Nincs semmim és nem tudok semmit adni, mivel szegény vagyok! Igen, valóban szegény vagy. Szeretetlenben szegény... Isten-hitben szegény... Örök reménységben szegény...” (Cezárei Szent Bazil, 4. század)

.

Urunk,
te arra tanítottál minket,
hogy testvérek legyünk.

Te arra intettél minket, hogy
együtt szenvedjünk a szenvedőkkel,
együtt nevéssünk a nevetőkkel és
együtt sírjunk a sírókkal.

Ma arra kérünk,
ne engedd szavadat soha elfelejtenünk.
Add meg nekünk, hogy
ne hagyjuk soha magukra embertársainkat.

Add, hogy általunk mások tapasztalják,
hogy te jelen vagy.
Hadd élje át jelenlétedet mindenki
a mi életünkben,
imádságunkból és megtérésünkben,
mások iránti segítőkészségünkben,
békességünkben és szolgálatunkban,
most és mindörökké. Ámen.

(Argentín imádság)

ÉVKÖZI 27. VASÁRNAP

„LEGYEN HITETEK!”

Olvasmány:

Hab 1, 2–3;
2, 2–4

Szentlecke:

2 Tim 1, 6–8,
13–14

Evangélium:

Lk 17, 5–10

Bevezetés

A jó barátnak elhiszem, hogy igazat mond. Megbízom szavában, mert ismerem a szívét. Isten hűséges és amit cselekszik, igaz. Nem tartozik nekem sem jutalommal, sem magyarázattal. Ő az Úr, aki vezet és követel, dönt és ítél. Ő a jó barát is — ad, segít és hálás is.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Ha a tényeket nem vesszük figyelembe, magunk fizetünk rá. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: hitünk tanítását elfogadjuk-e? Természetesnek tartjuk-e, hogy kötelességeinknek eleget tegyünk?

— csend —

Ha pusztán önző szempontok vezetnek: Uram irgalmazz!

Ha életünk és hitünk nincs összhangban: Krisztus kegyelmezz!

Ha embertársaink lelki üdvösségével nem törődünk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Római-levélben írja Szent Pál: „Nem szégyenlem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az minden hívőnek” (Róm 1, 16). Ami fentebb hitvallás, az a második Timóteus-levélben figyelmeztetés. Az egyházi tisztség viselője is elveszítheti az örömet és a bátorságot (Habakuk prófétához hasonlóan. — I. olvasmány).

A tanítványnak mindig az üldözött és sokféle módon megalázott Krisztust kell szolgálnia.

A püspökre és a papra „rábízott javak...” az evangélium tiszta és teljes igazsága. Ha önmagát is betölti és átítatja, csak akkor tudja másokkal is közölni, amit kapott.

Minden keresztyén nemcsak a saját hitéért felelős. A testvérééért is!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus prédikációja izgató volt. Néha azonban bátorítóan is hatott. „Erősítsd meg a hitünket” — mondják az apostolok Jézusnak, mivel riadtan állapítják meg, hogy követelményeinek nem felelnek meg.

Nemcsak a birtokolni vágyás legyőzéséhez kell hit!

A mai evangéliumot közvetlenül megelőzi a megbocsátás követelménye: a testvérnek — ha kell — naponta hétszer is meg kell bocsátani. Ezt csak az tudja, aki maga is részesül Isten saját irgalmas szeretetében.

Amit a 7 — 10 versekben a parasztról és szolgájáról hallunk, olyan szociális helyzetet tételez fel, amely számunkra elviselhetetlennek tűnik. Ezt azonban Jézus itt nem vitatja meg. Istennel szemben az ember semmiféle szociális vagy egyéb jogokra nem hivatkozhat. Nem kell számlát bemutatnia — éppen ez volt a farizeusok tévedése. Jézus tanítványa — legjobb esetben — megtette a kötelességét (1 Kor 9, 16). És hogy erre volt hivatott, tisztán Isten ajándéka.

II.

Hűség és hit

Mindkettőhöz igazságra és szeretetre van szükség. Mindenekelőtt Isten az, aki hűséges. Isten nem olyan, mint a hazudozó ember, aki mond valamit és azután nem teszi meg. Megígér valamit és nem tartja be az ígértét (vö. Szám 23, 19). „Mert az Úr szava igaz, minden tette hűséget tükröz” (Zsolt 33, 4). A hűséges Isten az, aki az embereket

meghívja Fiának, Jézus Krisztusnak közösségébe (1 Kor 1, 9) és nem hagy erőnkön felül megkísérteni (1 Kor 10, 13). Jézus a „hű és igaz tanú” (Jel 3, 14) és hűséget vár el azoktól is, akik mint tanítványai, követik. A hűség már a „kicsiben” kezdődik (Lk 16, 10). A hűtlenség nemcsak abban áll, hogy az ember a reábizott javakat elsikkasztja. Az is hűtlen, aki a reábizott adományokat kihasználatlanul heverni hagyja, ahelyett, hogy azokat gyümölcsöztetné.

A talentumokról szóló példabeszéd mutatja, mennyire tevékeny hűséget kíván az Úr.

A lustának és kényelmesnek szól a kemény intelem: „Akinnek van, az kap — akinek meg nincs, attól azt is elveszik, amije van.” (Lk 19, 26) Az adományokat és a feladatokat... Minél nagyobbak ezek, annál nagyobbak a hűség iránti követelmények (Lk 12, 48). „Légy hű mindhalálig és életet adok neked győzelmi koszorúul” (Jel 2, 10). „A szentek ereje abban van, hogy hiszik, amit mondanak és hogy vágyakozásuk tévedhetetlenül odairányul, ahová az emberi tekintet nem ér el.” (Nagy Szent Leó pápa)

III.

A hit tragikus összetevője

Nem könnyű hinni. Érezzük mindennap, hogy mennyi veszélynek, mennyi kockázatnak és kísértésnek van kitéve a hitünk. Már az apostoli időkben úgy küldi Szent Pál Timóteust a tesszalonikaiakhoz, „hogy megerősítsen benneteket hitetekben és bátorítson, nehogy valaki is megtántorodjon a megpróbáltatások miatt” (1 Tessz 3, 1–3).

Veszély, kísértés, kockázat támadhat abból, hogy a hit képviselői gyenge teremtmények.

Elkerülhetetlen nehézségek adódhatnak a test és a lélek között. A lelki és az evilági között. Az evangéliumi boldogság és a hívőket egzisztenciájukban érintő gondok között. A tanulékonyság, hogy igénylik az isteni igazságokat, és a szenvedélyektől s ösztönöktől oly gyakran félrevezetett értelem makacssága között.

Kevesek — mint Pascal — rámutattak azokra a nehézségekre, amelyek a tanúságtevő hitben az élet csábításainak, a tudomány és a filozófiai kételkedés bálványimádásának az oldaláról jelentkeznek.

„Gondolatok” című műve meglepő időszerűséget mutat. Egyedi és tipikus dokumentuma az isteni igazság és a modern hitetlenkedés konfliktusának.

„Isten meg akarja váltani az embereket és megnyitni az üdvösség útját azoknak, akik azt keresik. De az emberek annyira méltatlanná teszik magukat, hogy igazságos, ha Isten egyeseknek visszautasítja azt — keményszívűségük miatt — amit másoknak — bár nem tartanak rá igényt — irgalmasan megad. Ha le akarta volna győzni a legkeményebbeknek az ellenállását is, megtehetette volna, kinyilatkoztatva nekik oly nyilvánvalóan, hogy azok nem kételkedhettek volna az ő létének igazságán, amint megmutatkozik majd az utolsó napon. Olyan villámlással és a természet olyan megrendülésével, hogy a holtak feltámadnak és a vakok is meglátják. Ő nem így akart megjelenni, szelíd eljövételében... Ő nyíltan meg akarta mutatni azoknak, akik egész szívvel keresik őt. És rejtve marad azok előtt, akik egész szívvel menekülnek előle. Ő szabályozza az ő megismerését oly módon, hogy látható jeleket ad magáról azoknak, akik őt keresik... Van elég világosság azoknak, akik óhajtják látni őt, és elég sötétség azok számára, akik ellentétes készségűek.”

Rejtélyes és tragikus is tehát a hit. Krisztus, a hit tárgya, mindig „botrány a zsidóknak, esztelenség a görögöknek” (1 Kor 1, 23). Mindig értetlenség és üldöztetés okozója marad a földön. De annál érdemszerzőbb a hit útjára lépni és azon minden körülmények között rendületlenül kitartani.

.

Aludtam, s azt álmodtam,
hogy az élet csak öröm.
Felébredtem és láttam,
hogy az élet csak szolgálat.
Elkezdtem szolgálni és láttam,
hogy a szolgálat öröm.

(Rabindranath Tagore: A szolgálat öröm)

.....

A szeretetet oly nagyon kívántam,
Mint édesanya emlejét a kisdéd.
Mindent vágytam szeretni, mint az Isten.
Akartam mindent szeretetből tenni, —
Amit tettem, több volt-e mint a semmi?

De minek ez a sok mihaszna kérdés?
A tett a fontos, nem a szürke értés.
Zárlatig úgy is elkészül a mérleg.
Csak egy a fontos: égjek s el ne égjek.
Mint a pusztai vadrózsabokor,
A nap is legszebb naplementekor.

(Sík Sándor: Kérdések felelet nélkül...)

ÉVKÖZI 28. VASÁRNAP

„LEGYETEK HÁLÁS EMBEREK!”

Olvasmány:
2 Kir 5, 14–17

Szentlecke:
2 Tim 2, 8–13

Evangélium:
Lk 17, 11–19

Bevezetés

Minden embernek szüksége van a másik ember segítségére. De joga is van erre a segítségre. Ha megtagadják tőle, az embertelenség. De gyötrelmes az élet akkor is, ha csak „az előírások szerint” segítünk a másikon. A legdrágábbat — az életet magát és a szeretetet is — ajándékozni kell!

Sokszor nehezünkre esik segítséget kérni. De talán még nehezebb azt megköszönni. Mindkettőt meg kell tanulnunk. Az „emberséges” és szerető emberek nem várják meg, hogy kérjék őket. Megelőzik a kérést. Ebben magát Istent utánozzák. Isten ad annak is, aki nem kér. Mert jó... De ha valaki nem hálás, nem tud ajándékot elfogadni.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A panaszkodás gyakori dolog. Dicsekedni viszont nem illik. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem rágódunk-e sokat bajainkon? Szoktunk-e hálát adni Istennek életünk belső értékeiért?

— csend —

Ha folyton borúlátók vagyunk: Uram irgalmazz!

Ha telhetetlenek vagyunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha hálátlanok vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A második Timóteus-levél végrendelet. Aki az Apostol nyomdokai-ba lép, veszélyes életet vállal. Az evangéliumba vetett hit és a „választottak” felelősségteljes szeretete az egész ember bevetését követeli. „Emlékezzél arra, hogy az Úr Jézus Krisztus, Dávid sarja, feltámadt halottaiból” (2, 8). Ez ad értelmet a tanítvány életének.

A négy befejező HA-mondat úgy hangzik, mint egy hitvalló ének.

Még ma is igaz... Két út, két lehetőség kínálkozik. Krisztussal meghalni a keresztségben és követésének átélésében — vagy hűtlenség lenni hozzá, megtagadni őt. Az utolsó mondat nagyon meglepő: „...ha hűtlenné válunk, ő azért hű marad...” Krisztus Isten „hűséges tanúja” (Jel 3, 14). Egy tanítvány hűtlenné válhat. Még egy püspök is. Isten azonban hű marad. Üdvösséget és dicsőséget készít annak, aki mindhalálig hűséges marad.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus útban van Jeruzsálem felé (9, 51; 13, 22). Valamelyik faluban tíz leprás, belpoklos képében találkozik az emberiség nyomorúságával. Mind a tízet meggyógyítja. Számára nem az a probléma, hogy ezek az emberek betegek. — A meggyógyítottak közül azonban csak egy tér vissza hozzá, hogy köszönetet mondjon. Csak rajta, azon az egyen teljesedik be valójában a csoda... Neki mondja Jézus: „Kelj fel és menj! A hited gyógyított meg téged!” Az idegen (nem zsidó) szamaritánus hiszi és tudja, hogy Isten nemcsak meggyógyította, hanem el is fogadta őt.

Éppen ez az idegen nyeri el Jézustól az üdvösség ígérését... Mivel képes a hálára. A többinek nincs rá ideje... Vár rájuk az élet... Azt, aki az igazi élettel ajándékozhatná meg őket, magára hagyják.

II.

A kilenc leprás

A kilenc gyógyult, aki nem jött vissza az Üdvözítőhöz, hogy hálát adjon — tulajdonképpen, egyesek szerint, teljesen korrektül viselkedett. Az Úr azt mondta nekik, hogy menjenek a paphoz... Ezt megtették. De nem mondta nekik, hogy onnan jöjjenek vissza és mondjanak neki köszönetet... Ez tehát egyáltalán nem volt előírva. Korrektek voltak, előírászerűek. Épp ilyenek vagyunk gyakran mi is.

1. Az előírászerű kereszténység.

Talán teljesítjük az előírásokat. Vasárnap szentmisére megyünk, szentségekhez is járulunk, egyházi adót is fizetünk. Talán még az egyházközségi képviselő testületnek is tagjai vagyunk... Úgy véljük, hogy minden rendben van. Ám ennél többet nem teszünk.

2. A mértéken felüli kereszténység.

Ez többet tesz a szükségesnél. Az előírásoknál... Így tesz az egyik gyógyult is, aki visszajön és hálát ad. Valami belülről ösztönözte őt... Így kellene lenni nálunk is! Az Üdvözítő mondja: „Ha igazságtok nem lesz külön az írástudókénál...” Azok csak a paragrafusokat teljesítették. Ez kevés! Imádkozzunk ezért a szellemért és a buzgó, elkötelezett, keresztény lelkiületért.

III.

Köszönettel felvettem...

Így írjuk alá a számlákat. Jó formula, amivel az ember megköszöni, amit kapott. Így kellene ennek lennie mindenütt az életben... Mindent köszönettel kellene fogadnunk. Istentől, embertársainktól...

Végezetül imádkozzunk mindazokért, akiknek köszönettel tartozunk — gyermekkorunktól fogva...

.

„Hited meggyógyított téged”

Az Úr szava a gyógyulthoz tágabb értelemben nekünk is szól. A hit gyógyított meg minket:

1. Kimentett a bűn elveszettségéből. Mindannyian elveszettek voltunk. Sötétségben, Isten nélkül kóboroltunk... A hit az első fonál.

2. Kimentett a lét értelmetlenségéből. Miért vagyunk a földön?! Mi az élet értelme?! Ebbe a sötétségbe a hit hoz fényt.

3. Kimentett emberségünk gyengeségéből... Nem tudjuk a jót egészen és mindig megtenni. Fáradtak vagyunk és gyengék... A hit erőt ad, kegyelmet és vigaszt... Tehát: megment minket, meggyógyít.

.

Az a fő, hogy az ember egészséges legyen!

Alighanem mindannyian ezt mondjuk. Ezt mondotta a tíz leprás is az evangéliumban. Egész gondolatviláguk a gyógyulás körül forgott.

Nálunk is így van.

Az egészség fontos. Nagy jó... Isten ajándéka. Adjunk hálát érte és bánjunk jól vele.

.

Hálásnak lenni...

„Uram, meggyógyítottál. Tőled jön az életem.

A „távolban” álltam. A bűn leprájától sebzetten.

Sok társam között a bűnben. De te meghallgattad kiáltásomat.

Szereteted rám talált, még mielőtt hívtalak volna.

Gyógyulást nyertem Tőled.

De a szívem, amelyet érinteni szeretnél, a legmélyén

Még mindig nem nyílt meg az élő hitre.

A visszatérés, a gyökeres megtérés még hátravan.

Uram, csalogass szereteted erejével!

Add, hogy hálás legyek, hogy a szív,

Ez az önmagától oly gyakran elfogult és csüggedt szív,

Ez az oly gyakran érzéketlen és elzárkózott szív

Kitáguljon és megnyíljék szavadnak:

Kelj fel és menj! Hited meggyógyított téged!”

(Johannes Bours)

ÉVKÖZI 29. VASÁRNAP

TUDJATOK IMÁDKOZNI

Olvasmány:
Kiv 17, 8—13

Szentlecke:
2 Tim 3, 14—4, 2

Evangélium:
Lk 18, 1—8

Bevezetés

Hogy tudunk-e igazában imádkozni, annak függvénye, milyen Istenünk van. És milyen emberek vagyunk. Egy távoli, rejtett Istenhez csak akkor lehet imádkozni, ha tudjuk, hogy valamilyen módon a közelben is jelen van... és hogy Atya... Hogy Isten végtelenül nagy és az ember végtelenül kicsi, nem akadály a imádságnak. Hiszen Isten — isteni módon — nagy! Minden, amit teremtett, általa és tőle nyeri el nagyságát és létét.

Az embernek két dolgot kell tudnia: Az egyik az, hogy nagyon szegény és gyenge... A másik, hogy ebben a világban mégis ő az egyetlen lény, aki Istent valamiképpen elérni és felfogni képes. (Az ember: *capax Dei*...) Az ember Isten hatalmához és szeretetéhez folyamodhat. Nem rendelkezhet Istennel. De ha engedi, hogy Isten rendelkezék övele, mindent kérhet tőle.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Sokszor méltatlankodunk a velünk történt események miatt. Tegyük fel azonban tárgyilagosan magunknak a kérdést: Milyen sorsot érdemlünk? Vajon nem úgy bánnak-e velünk, ahogy rászolgáltunk?

— csend —

Ha nagyon gyarlók vagyunk: Uram irgalmazz!
Ha zúgolódunk sorsunk ellen: Krisztus kegyelmezz!
Ha hitünk törekeny: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A hit Isten ajándéka. De tanulni is kell. A hit tartalmát nem lehet személyes erőfeszítés nélkül megismerni. Ez annak számára kötelező legfőképpen, aki a közösségben felelősséget vállal. Hite a Szentírás olvasása, az eleven, élő tapasztalat és önzetlen szolgálat által növekedik.

Isten hozzánk intézett üzenetét mindig újra meg kell hallgatni, a kor nyelvére lefordítani és érthetően elmondani. Ne feledjük: csak emberek közvetítésével jut el Isten szava az emberhez! És csak az, aki maga is meggyőződött az igazságról, tud másokat meggyőzni. Ezért tartalmazza a Timóteushoz intézett levél az ünnepélyes könyörgést, utalva Jézus Krisztus jövetelére. A Jó Pásztor először a pásztorokat fogja megítélni...

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Meddig kell még imádkozni?

Jézus úgy tanította tanítványait imádkozni: „Jöjjön el a te országod!...” Isten uralmának elérkezése az Emberfia jövetelében teljesül be és nyilatkozik meg (18, 8; 2 Tim 4, 1). Addig itt az állhatatos ima ideje. A próbatétel és a helytállás ideje... És újra meg újra a szorongatás és bizonytalanság ideje... Még Isten „kiválasztottjai” számára is.

Vajon fog-e még hitet találni a földön, amikor eljön?

A kérdés nem éppen megnyugtató. Mint ahogy kevésbé megnyugtató a kor is, amelyben élünk. Csak annak tűnik túlzásnak éjjel-nappal Istenhez kiáltani, aki a világ nyomorúságát és a magunk nyomorúságát még nem fogta fel.

Isten nem süket, mint a példabeszéd bírása. „Késlekedés nélkül igazságot szolgáltat nekünk”, ha „kiáltunk”. Ha minden erőnket összeszedve, magunk és mások számára hitért imádkozunk.

A számunkra kijelölt út nem egyéb, mint hitben, szeretetben és imában kitartani, „amíg el nem jön...”

II.

Isten közelségének jele

Élni annyit jelent, mint továbbhaladni, keresni, kérni, kopogtatni, remélni, bízni és soha bele nem fáradni... Elfáradni és lemondani annyi, mint meghalni... Isten nem hagy magunkra. Újra és újra jelét adja közelségének és szeretetének. Kicsiny jelek ezek talán, amelyekre csak az éber szív figyel fel. De éppen elegendő, hogy a hit lángja ki ne aludjon. Nincs jogunk követelni semmit... Csak gyengeségünk és szegénységünk az egyetlen, amivel bírunk. De „amikor gyenge vagyok, akkor vagyok erős...” (2 Kor 12, 10). Ha Isten látja, hogy nincs senkim és semmim rajta kívül, akkor nem tagadhatja meg tőlem a „jogomat”. Jogomat az ő szeretetére...

Ha sorsom néha megtapos
S bú fogja szívem át,
elmondok egy csodálatos
igéjű, mély imát.

Megnyugtató, áldott varázs
árad belőle rám,
s gyógyít a szent vigasztalás,
míg mondogatja szám.

S egyszerre nem fáj semmi sem,
gond és bú nem sebez.
Sírok, hiszek, s nehéz szívem
oly könnyű, könnyű lesz.

(Mihail J. Lermontov: Imádság
— Fordította Áprily Lajos)

.

Jó Uram, aki egyként letekintesz
bogárra, hegyre, völgyre,
virágra, fűre, szétmáló göröngyre, —
Te tudod jól, hogy nem vagyok gonosz
csak nagyon-nagyon gyöngé.

Mert pókháló és köd a szív,
selyemszötte az álom,
pehelykönnyű és szinte-szinte semmi
s én erőtlén kezem
még azt sem tudja Hozzádig emelni.

De azért vágyaim ne dobáld a sárba,
ami az Óceánnak
legdrágább, legkönnyesebb gyöngye!
Hiszen tudod, hogy nem vagyok gonosz,
csak gyöngé, nagyon gyöngé.

(Dsida Jenő: A gyöngék imája)

ÉVKÖZI 30. VASÁRNAP

ALÁZAT ÉS KEGYELEM

Olvasmány:
Sir 35, 15b–17,
20–22a

Szentlecke:
2 Tim 4, 6–8,
16–18

Evangélium:
Lk 18, 9–14

Bevezetés

Az Istent az ember nem azzal dicsőíti, ha azt mondja magáról: koldus, féreg, semmi vagyok! Isten nagy és elérhetetlen! Ő a másik... Ő a más... De teremtményeivel nem mint ellenséges fél áll szemben. Nagysága nem semmisíti meg őket.

Isten arra vár, hogy csendben maradjunk. Hogy szavaink és szívünk ürességét felfogjuk. Akkor elfogadhat minket... Betérhet hozzánk... Sőt mi több, megengedi, hogy tapasztaljuk bensőnkben jelenlétét. Mi pedig kezdjük felfogni semmiségünket és nagyságunkat.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A mennyei Atya meghallgatja kéréseinket. Bátran fordulunk-e hozzá imádságunkban? Tudunk-e úgy imádkozni, hogy kéréseinket valóban Jézus nevében adhatjuk elő?

— csend —

Ha nem bízunk az imádság hatékonyságában: Uram irgalmazz!

Ha az imádságban nem keressük a te akaratodat: Krisztus kegyelmezz!

Ha csak általánosságokat merünk kérni: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A szavaknál mindig fontosabb volt az átélt példa. Szent Pál apostol nemcsak beszélt. Nemcsak leveleket írt. Kétkézi munkát is végzett... Nem vonakodott semmilyen megerőltetéstől... Nem félt semmilyen veszélytől... Élete végén kezeit bilincsbe verték. Mások írták neki elő, hogy mit tehet és mit nem. Magányos öreg ember volt, akit mindenki cserbenhagyott... és mégsem ismert keserőséget. Ellenkezőleg. Még akkor is hálás és reménykedik... Megőrizte Ura iránti rendületlen hűségét... Az ő jövetelére várt...

A szeretet volt ennek az apostoli életnek a titka. Ma is ez minden termékeny életnek a titka. Viszont a szeretetnek nincs vége, sem befejezése (1 Kor 13, 8). Saját életének áldozata lesz az Apostol utolsó istentisztelete...

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A farizeusról és a vámosról szóló példabeszéd azokra vonatkozik, akik azt hiszik, igazak. Például azok, akik keresztyénységüket a statisztika szerint „gyakorolják” és ezért hajlamosak „a többi mind megvetni” (18, 9). Tehát azoknak a jámboroknak szól, akik szeretnék felsorolni Istennek a saját jócselekedeteiket. Isten azonban csak azt fogadja el, aki lemond arról, hogy cselekedetei „bebiztosítsák” és nem bízik saját igaz voltában.

A vámos csak annyit tud a becsületességről, hogy ő nem az — és kiszolgáltatja magát Isten kegyelmének. A szegényekhez tartozik, azokhoz, akik „éhezik és szomjúhozzák az igazságot, amely Istentől jön...”

„Isten közel van a megtört szívűekhez (Zsolt 34, 19). Ne keress tehát egy magas hegyet, mintha ott közelebb lennél Istenhez. Ha felemelkedsz, Ő visszavonul... ha lealacsonyítod magad, Ő lehajol hozzád. A vámos a távolban maradt állva, ezért Isten könnyebben

közeledett hozzá. Még a szemét sem merte az égre emelni — és máris nála volt az, aki az eget teremtette.” (Szent Ágoston)

II.

Micsoda különbség!

„A példabeszéd farizeusa nem hazudik. Igaz ember. Ezt önmaga is tudja. Azt is tudja, hogy miért az... Maga Jézus is igaznak nevezné őt, ha nem az ellentétéről lenne szó a bűnössel, a vámoossal kapcsolatban. Ám az üdvösség kérdésében a Jézus számára is fennálló különbség egy igaz ember és egy bűnös között, itt semmit nem jelent.

A farizeus és a vámos különböző magatartása az imában, a legszentebb cselekvésben mutatkozik meg. Mindkettő megjelenik Isten színe előtt. A farizeus hálát ad Istenének... Amivel a farizeus imájában előhozakodik, nem mondható kevély, beképzelt frázisnak. Ennek az embernek az imája inkább gyakorlott imatapszlatot árul el, hiszen minden imának hálaadással kell kezdődnie.

Ám az ő hálaadása nem hatol a mélyre. Sohasem jut odáig, hogy Isten kegyelmét érintse, amely minden vallásosság kezdete... Így csak olyanvalaki tud imádkozni, aki a saját imájában felsorolt jámbor művei miatt elfelejti, hogy mit tett vele az Isten. Istenfélelemből került a bűnt. A törvényt nemcsak teljesítette, hanem a megkövetelnél sokkal többet tett. Egészen jámbor akart lenni! Ezért nem könyörög imájában megbocsátásért. Nincs szüksége rá... Nem bűnös... Nem tartozik Isten adósai közé... Inkább Isten az ő adója, hiedelme szerint.

Jézus kortársai az ilyen embert egyenesen példaképüknek tartották. A példabeszédben mégsem nyer megigazolást. Az Úr megtagadja tőle elfogadását. Nem azt fogadja el, akinek nincs szüksége megtérésre... Inkább a másikat, aki megadja magát a szent Istennek. Aki üres kézzel áll előtte... Akinek nincs mit felajánlania... S aki feltétel nélkül bízza magát Istenre... Kezébe teszi jövőjét és irgalmára vár.”

(Engelbert Neuhäusler)

III.

A farizeus

A farizeus emberi alaptípus. Ezért „halhatatlan”. Jézus leleplezte. A keresztény világ pedig gúnynévvé alakította nevét. Ő azonban más néven vidáman és frissen él tovább. Kipellengérezését egészen jól viseli. Most már mint „tisztességes” ember bukkan fel. Korrektsége támadhatatlan. Még a keresztények közé is beférkőzik.

Vajon miről ismerhető fel? Arról, hogy elvből érinthetetlennek érzi magát. Mivel nincs bűne! Minél régebben volt győnni, annál kevesebb a bűne. Felejtés és magában való elfojtás által önmaga bocsájtja meg a bűneit. Senkit sem gyilkolt meg (kivéve talán néhány meg nem született gyermeket, de hát az ugye mit sem számít!)... Nem lopott (legalábbis nem primitív és rábizonyítható módon)... Noha újszövetségi öreg kollégája is azt állítja, hogy nem házasságtörő — nos, a mi farizeusunk nem megy idáig, végül is egy kis flört, „kirúgás a hámból” megbocsájtható... Hiszen mindannyian csak gyenge emberek vagyunk. A valódi farizeus persze ezt is csak melleleg ismeri el. Ugyanabban a pillanatban kijelenti, hogy ő nem olyan korrupt, mint a mai világ! Főként mint a mai cinikus, sem Istent, sem embert nem tisztelő fiatalság!

„Ne beszéljen nekem a mai emberekről” — mondja pöffeszkedő meggyőződéssel. „Hiszen a mai emberek mind önzők, törtetőek... Ne beszéljen nekem a mai munkásokról — csupa naplopó és haszonleső...”

„Hallgasson kérem...” — mondják a mai farizeusok. Ha sokáig hallgatjuk — míg kipanaszolja magát a mai világ gonoszsága miatt —, arra a meggyőződésre jutunk, hogy manapság az egyetlen elfogadható ember csakis ő! Egyáltalán, ha (mint evangéliumi elődje) azokkal a konkrét emberekkel hasonlítja össze magát, akik között élnie kell, akikkel nap mint nap találkozik — ezzel itt, amazzal ott —, akkor „tökéletes” volta ragyogóbban fog világítani, mint a déli napfény...

Egyetlen keresztény sincs bebiztosítva e veszély ellen, hogy buzgóságát a kevélység és önszeretet támadja meg. Csak az önzetlenség, az alázat, az Isten előtt való őszinte becsületesség az orvosság ellene.

IV.

A látható és a láthatatlan egyház

Az evangéliumban szereplő két férfi zsidó volt. A zsinagóga tagja volt mindkettő, a farizeus is és a vámos is. A mi szóhasználatunk szerint mindketten a templomhoz, az egyházhoz tartoztak. Isten ítélete szerint azonban az egyik valóban odatartozik, a másik viszont nem. Belsőleg nem... Mivel nem volt megigazult ember. Nem volt a kegyelem állapotában.

Tehát ki tartozik az egyházhoz?

A mi ítéletünk szerint... Mi emberek, csak külső jelek után tudunk ítélni. Ezért mondjuk: az egyházhoz tartozik az, aki meg van kereszteleve, aki részt vesz az egyház életében stb. Ez a külső odatartozás. Emögött van azonban a benső odatartozás... A tulajdonképpeni tagság, a lét Krisztusban... Az isteni élet birtoklása... a kegyelem állapota!

Isten ítélete szerint... — Isten az emberek szívébe tekint. Ezért egyedül Ő ítélhet. Ő látja, hány megkeresztelt nincs az egyházban. És bizonyára lát sok mást, aki mégis az egyházban van, a külső jelek ellenére is. Szent Ágoston mondja: „Sokan, akik belül vannak, kint vannak — és sokan, akik kívül vannak, bent vannak.” Ne ítéljünk! Ám legyen gondunk arra, hogy mi magunk valóban az egyházban legyünk!

.

Az ember Isten előtt

A téma az evangéliumból adódik. Hogyan álljunk Isten színe előtt? Mint a vámos állt egykor:

1. *Alázatosan.* — Másként egyáltalán sohasem állhatunk Isten előtt. Mivel mindannyian — még a legszentebbek is — kicsinyek vagyunk előtte. Ez az egyetlen helyes magatartás. Isten előtt csak meghajolhatunk... Csak mellünket verhetjük és imádkozhatunk. De sohasem úgy, mint a farizeus.

2. *Hálásan.* — Istennel szemben ez az ember egyik alapszempontja. Egyrészt, mivel állandó jótéteményeiben részesülünk. Ezért mindennap elég okunk van a hálaadásra. Azután, mivel ő kegyesen és irgalmasan jön elibénk, Jézus Krisztusban, Megváltónkban. Ez a hála lesz nagy hálaadássá a szentmisében és az Oltáriszentségben. Ezért a vasárnapi istentiszteletre mindig ilyen hálaadó lélekkel menjünk el!

ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP

MIKÉNT ZAKEUS IS...

Olvasmány:
Bölcs 11, 23—12, 2

Szentlecke:
2 Tessz 1, 11—2, 2

Evangelium:
Lk 19, 1—10

Bevezetés

A világban és magában az egyházban is vannak bűnösök és szentek. Valószínűleg nem soroljuk magunkat egyszerűen a szentekhez, de tulajdonképpen a bűnösökhöz sem. Úgy gondoljuk, kell lennie egy „normális” útnak az átlagos keresztények részére. Ez volna a mi utunk... Semmi fanatizmus. Csak egy jó közepes út. Ezen nyugodt közepszerűséget értünk.

Az istentisztelet kezdetén „beismerjük, hogy vétkeztünk”... Természetesen, Isten megbocsát nekünk. Hiszen nem is voltunk olyan nagyon rosszak. Az igazi bűnösök már nem is jönnek ide. De milyen kínos is volna egy ilyennek a közelségében! Sőt mellette lenni! Milyen másképpen ítél Jézus... Csak boldog, ha egy „ilyent” talál, akinek segíthet, akit átölelhet.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Aki saját maga személyes nagyságától el van telve, az nem tud szeretni. Saját erkölcsi értékeink nem válnak-e fejlődésünk akadályává? Tudjuk-e őszintén nagyra értékelni mások emberségét, jóságát?

— csend —

Ha mindig csak önmagunkkal foglalkozunk: Uram irgalmazz!

Ha kevés tiszteletet érzünk embertársaink iránt: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem bízunk az emberek jóságában: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A tesszaloniaknak írt első levél a legrégibb a fennmaradt Szent Pál-i levelek közül. Bizonyos emberek hamis biztonságát támadja, akik az Úr*közeli eljövetelet nem veszik komolyan (1 Tessz 5, 3). A második, későbbi levél már más helyzetet tételez fel. Felbolydult rajongók azt hirdetik, hogy az Úr napja már itt van (2, 2)! Nem érdemes tehát dolgozni, és a világ rendjével törődni. — Amikor az egyházi év végén ezt a levelet felolvassuk (31—33. vasárnapok), tudatosuljon bennünk az a feszültség, amelybe keresztény életünk beágyazódik.

A világ történelme (s az egyes embereké is) vissza nem fordítható irányban halad. Egy cél felé: „A mi Urunk Jézus Krisztus eljövedele és a vele való egyesülés” (2, 1) felé... Nincs értelme a „mikor” és az időpont felett töprengeni. Ezt Istennek kell beteljesítenie. A „jóra való törekvésen” és a „hit cselekedetén” (1, 11) sok minden múlik. Ezért könyörögni kell. De a könyörgést saját erőfeszítésünkkel kell összekötni.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium napján

I.

Az előző vasárnapon a farizeusról és a vámosról hallottunk. Ma egy igazi vámossal találkozunk. Jobban mondva Jézus találkozik vele. Így jut élete a nagy fordulóponthoz.

Egy emberrel igazán találkozni annyit jelent, mint belépni az életébe. Mégpedig úgy, hogy az utak már sohase válhassanak el többé egészen egymástól. A találkozás mindkét oldalról létrejön. A vámos látni akarja Jézust... Ezért mászik fel a fára. — Jézus felnéz a vámosra, s azután betér a vámos házába. A „jámborok” megrémülnek... Az ég örvendezik... A vámos szíve is telítődik örömmel. Hiszen talán életében először kapott szeretetet. Most több szeretetet kap, mert több szeretetre van szüksége. Az Isten szeretete ilyen! A megtértnék leveszi a válláról elhibázott élete összes terhét. Helyébe a megtérés és egyesülés örömét adja. Amit az Ószövetség bölcse az irgalmas

Istenről, az „élet barátjáról” mondott (1. olvasmány), azt az evangélium új, meglepő módon igazolja.

.

Csak ezt a keveset hagyd meg még belőlem,
hogy Mindenemnek nevezhesselek.
Csak azt a kevés akaratot hagyd meg még nekem,
hogy mindenfelől téged érezzelek
és mindenben hozzád jöjjek,
szeretetemet kínáljam neked szüntelen.
Csak ezt a keveset hagyd meg még belőlem,
hogy soha el ne rejtselek.
Csak ezt a kevés bilincset hagyd meg rajtam,
amivel akaratod megkötött,
és szándékod életemben beteljesül —
szereteted bilincset.

(Rabindranath Tagore: Csak ezt a keveset)

ÉVKÖZI 32. VASÁRNAS

ÚTBA A FÉNYTŐL A FÉNYBE

Olvasmány:
2 Makk 7, 1—2;
9—14

Szentlecke:
2 Tessz 2, 15—3, 5

Evangelium:
Lk 20, 27—38

Bevezetés

Amíg a földön nem voltak emberek, nyugalom és hallgatás uralkodott. A természetben hatalmas változások történtek. De senki sem beszélt katasztrófákról... Senki sem beszélt, senki sem ijedt meg... Nem félt... Nem remélt... Az emberrel lépett fel a nyugtalanság, a félelem, a remény és a kétségbeesés is. Az ember kérdez a tegnap és a holnap felől... Kutatja mindennek az értelmét. A remény élteti... Sok kis remény... És egy nagy: Élek és élni fogok!

A reménynek árnyoldala is van. Ez inkább kétségbeesésnek nevezhető. Vannak emberek, akik azt mondják: minden elmúlik... én is... semmi sem marad meg. — Csak annak az embernek jelent reményt a kilátás egy örök életre, aki lényének legbensőbb mélyével egyetértésben, a hitben örök életre ébredt.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

A „jogos felháborodás” érzése bennünket is sokszor elfog. Mégis — tegyük fel magunknak a kérdést: Tudunk-e és akarunk-e szeretettel és tapintattal érvényt szerezni az igazságnak?

— csend —

Ha „nem látunk” a haragtól: Uram irgalmazz!

Ha szeretetünk a felháborodásban semmivé foszlik: Krisztus kegyelmezz!

Ha az erőszaktól és nem a jóságtól várjuk a dolgok jobbrafordulását: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A közösségnek szóló figyelmeztetés a tesszalonikiakhoz intézett második levélben (2, 5) magától átalakul a közösségért végzett imává (2, 16–17). Az imádság Jézus felé, de egyúttal az Atya felé száll. Az Isten szeretetére hivatkozik, aki Fiát küldte a világba, és a Fiú szeretetére, aki feláldozta magát értük (vö. Róm 5, 8; Gal 2, 20).

A levélben ezután kétszeres kérés következik. Az első, hogy a közösség imádkozzék az apostolokért és a misszionáriusokért (3, 1–2). — A második kérés: „Imádkozzatok értünk, hogy ... megszabaduljunk...” — ez a kérés teljes egészében az elsőt szolgálja: „A cél pedig, hogy az Úr igéje terjedjen és dicsőségre jusson...” Az „Úr igéje” az evangélium, mely az embernek Isten uralmát hirdeti. „Dicsőségre jut...” az Úr igéje, ha azt az ember meghallgatja és elfogadja. Megdicsőíthetik az emberek az Isten igéjét, hiszen Isten maga adja igéjének az erőt, hogy elérjen az emberekhez és szíveiket megváltoztassa.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jeruzsálemben Jézus a zsidóság képviselőivel vitatkozik. A szadduceusok pártja hitük normájaként csak a „Törvényt” ismerte el, azaz Mózes öt könyvét. Mivel ott nem találtak semmit a holtak feltámaszásáról, ezt a tanítást, mint tisztán emberi hagyományt, elutasították. Ellentétben a farizeusokkal. Az előhozott történettel (v. ö. MTörv 25, 5) Jézust — aki ebben az esetben a farizeusok oldalán áll — nevetségessé akarják tenni. Ő azonban mindenekelőtt megmondja nekik, hogy a kérdést helytelenül teszik fel. Nevezetesen abból a feltevésből indulnak ki, hogy az eljövendő világ csak meghosszabbítása a jelenleginek. Ez ugyancsak szegényes elképzelés! A valóság nagyobb... A halál vereséget szenved.

A feltámadottak részesülnek Isten dicsőségében! A jelenlegi világ biológiai törvényei érvénytelenek lesznek. Azután a Kiv 3, 6 verseiből, az Írásból magyarázza a szadduceusoknak tévedésüket, akik ezt a könyvet szintén mint szentírási könyvet fogadták el. Isten nem a holtak Istene... Azonban az lenne, ha Ábrahám, Izsák és Jákob halottak lennének. Istent nem a holtak dicsőítik, hanem az élők! Ez annyit is jelent, hogy csak az ÉL igazán, aki Istenért él és őt tiszteli. Halott az, aki nem Istenért él...

II.

Halhatatlanság

A halhatatlanság, amelyben hiszünk, nem egyszerű filozófiai megfontolások eredménye. A lélek oszthatatlan, bomolhatatlan — tehát halhatatlan. Isten szerető, megmentő tetteiből adódik ez: az ember azért nem semmisülhet meg többé egészen, mert Isten ismeri és szereti. Ha minden szeretet örökkévalóságot akar — Isten szeretete nemcsak akarja, hanem munkálkodik is rajta. Ő a szeretet...

A bibliai feltámadási gondolatnak közvetlenül ez a párbeszéd az indítéka. Az imádkozó hiszi, hogy Isten helyre fogja állítani az igazságot (Jób 19, 25; Zsolt 73, 23). A hit meggyőződése, hogy azok, akik Isten ügyéért szenvedtek, az ígélet beteljesedésének részesei lesznek (vö. 2 Makk 7, 9).

Csak Krisztussal, az Emberrel, „aki egy az Atyával”, aki által az emberi lény belépett Isten örökkévalóságába — mutatkozik meg határozottan és kendőzetlenül az ember jövője!

Krisztus Isten! De egészen ember is. Isten szól általa és benne hozzánk — „Isten igéje”. Vele új szakaszba jutott a párbeszéd Isten és ember között, amely a történelem kezdete óta folyik. Benne megtestesült az Isten igéje. Valóban beilleszkedik a mi létrendünkbe. Ez azt jelenti, hogy a Krisztusban való hit már belépés abba az Isten által való szeretetállapotba, ami maga a halhatatlanság! „Aki a Fiúban hisz, örökké él!” (Jn 3, 15; 3, 36; 5, 24)

Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt:
S megnézve bátran a halált,
Hittel, reménnyel gazdagon
Indult, nem földi úton,
Egy volt közös, szent vigaszunk:
A LÉLEK ÉL: találkozunk!

(Arany János: Juliska sírkövére)

.

A szívekben él az Isten
És ha álmot lát a lélek,
Ez az álom örök élet!

Üdvözítő Végtelenség,
Hadd ömljem hát benned szét!
Lényem forrjon veled eggyé,
Legyek én is Végtelenné!

(Komjáthy Jenő: Harmónia)

ÉVKÖZI 33. VASÁRNAS

AMIKOR A SZÍV MEGNYUGSZIK

Olvasmány:
Makk 4, 1—2a

Szentlecke:
2 Tessz 3, 7—12

Evangélium:
Lk 21, 5—19

Bevezetés

Vajon vágyunkkal siettethetjük-e az „Úr napját”, ahogy a korai idők keresztényei tették? Ezek így rimámkodtak: Maran Atha! Jöjj el Uram Jézus! — Vagy inkább félnünk kell a naptól, melyen kitűnik, hogy minek van értéke? Ekkor majd felragyog Isten hatalma és dicsősége. Ez lesz az a nap, amelyen Isten akarata úgy teljesül a földön, mint az égen...

A nap már itt van. És mégis jönni fog! Itt van már, Isten ítél és megment... Ma és most... — És jönni fog: az idő a beteljesedés felé halad. Az igazság véget vet a csalódásnak. A remény és a hűség beteljesül Isten világosságában.

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Nem azért élünk, hogy dolgozzunk, hanem azért dolgozunk, hogy éljünk. — Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: a mindennapi robot miatt törődünk-e lelkünkkel? A munka hajszájában nem válunk-e embertelenné?

— csend —

Ha munkánk kedvetlen és egyhangú: Uram irgalmazz!

Ha a hajsza kiüresíti lelkünket: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem gondolunk életünk végére: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Józan tanácsot ad az Apostol olyan embereknek, akik sok minden-nel törődnek. De azoknak, akik kötelességüknek csak azt tartják, hogy maguknak kenyeret keressenek, ezt mondja: „békésen dolgozva a maguk kenyerét egyék” (2 Tessz 3, 12) ... Aki tud dolgozni és még-sem dolgozik, megbontja a rendet és tolvajjá lesz. Mások munkájának lelkiismeretlen haszonélvezőjévé válik. Az Úr közelgő eljövetele nem igazolja a rendetlenséget ... Ellenkezőleg, a kereszténytől felelősség-teljes, józan magatartást kíván. Szent Pál nyugodtan utalhat saját példájára ...

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A második templomot is lerombolják (21, 6). A zsidó fül számára ez rettenetes, alig felfogható gondolat. Számukra szinte annyit jelent, mintha a világ vége következne be.

Az időpontra és az előjelekre vonatkozó kérdésekre Jézus nem válaszol. Nem az időbeli közelség a legfontosabb ... „Még nincs itt a vég” (21, 9). — Előbb katasztrófák lesznek a népek életében és a természetben. Jézus követőit üldözni fogják. Mindez még nem a vég. De ezek jelek, amelyek már arra mutatnak, hogy ez a világ elmúlik.

Mindaddig a történelem minden eseményének titkos értelme az Emberfia eljövetelében mutatkozik majd meg: hatalomban és dicső-ségben ... A tanítvány éber szemmel és nyugodt szívvel látja mind-ezeket. Az Úr már és mindig közel van hozzá.

II.

Földi kötelességek

A föld és az új emberiség beteljesedésének időpontját nem ismerjük. A módot sem ismerjük, miként alakul át a világ, a mindenség. Noha ennek a világnak alakja elmúlik, amely a bűn által

megromlott, de azt a jelzést kaptuk, hogy Isten új lakóhelyet és új földet készít, amelyben az igazság lakozik...

Azok a keresztények, akik — abban a tudatban, hogy itt maradandó otthonuk nincs — úgy vélik, hogy földi kötelességeiket elhanyagolhatják, tévednek. Félreismerik, hogy mindegyikük a neki juttatott elhívás szerint, éppen a hit által, annál inkább felszólítást kap kötelessége teljesítésére! Éppen így tévednek azok is, akik úgy vélik, hogy annyira elmerülhetnek a földi hajszában és tevékenységben, mintha ennek semmi köze sem lenne a vallásos élethez. Szerintük ugyanis a vallás pusztán „gyakorlatokból” és bizonyos erkölcsi kötelességek teljesítéséből áll. Korunk súlyos tévedéseihez tartozik ez a szakadás a megvallott hit és a mindennapi élet között. Ha a keresztény elhanyagolja földi kötelességeit, ezzel elmulasztja ember-társa iránti kötelességeit. Sőt, Isten iránti kötelességeit is. És ezzel veszélyezteti örök üdvösségét. (II. Vatikáni zsinat: Az egyház a mai világban, 39. és 43.)

III.

„Televízió” az egyházban

Ezt a címet lehetne adni a mai evangéliumnak. Mivel a távoli messzeségbe néz, az idők végezetére. Nagyszerű képet mutat nekünk.

1. Milyen a vég? Izgató kérdés: hogyan lesz egyszer vége a világnak... A kinyilatkoztatás kettős véget mutat.

a) Isten maga fog véget vetni ennek az időnek, amiként a teremtés is az Ő műve. Ő fogja kimondani az „áment”, terve és akarata szerint.

b) Nagy változás fog történni. Új föld és új ember lesz az Isten országában.

2. A mi időnknek vége. Odajut tehát minden idő, az egész világtörténelem. Felismerjük az egésznek az értelmét és így el tudjuk viselni a nyomasztó időket, mivel majd minden Istenben végződik. Így vagy amúgy... Az ilyen hit örömmel tölt el a jelenben is, és erőt kölcsönöz a jövőhöz.

3. Gondoljunk mindig erre a végre! Ez most mindenekelőtt a mi kis életünkre vonatkozik. Mindig mindent a végétől kell látnunk és megítélnünk. Hogyan fog végződni egyszer a mi életünk? Élünk „arccal az örök cél felé”... Erre int az egyház.

Vallásos haladás

A Szentírás azt mondja: „Haladjunk Isten megismerésében...” A haladás iránt jó érzékünk van. Minden és mindenki haladni akar. De hogyan állunk a haladással, a fejlődéssel a vallási dolgokban? Isten megismerésében?

1. Ez a haladás szükséges, mivel nem sok felismerésünk van Istenről. Hogyan áll vallási tudásunk? Mit mentettünk meg meg az iskolában tanultakból és a keresztény oktatásból?

2. Hogyan haladhatunk ebben? Hogyan növekedhetünk Isten megismerésében? A hit hallásból jön... Megfelelő előadások a rádióban és a televízióban is... A Szentírás olvasására... és a vallásos irodalomra, az egyházi újságokra jobban kellene figyelniük.

3. Mit nyerünk ebből a haladásból. A több felismerés több megértést hoz magával. De csak akkor tudunk a hitből is élni, ha az szilárd alapokon áll. Örülni kell a hitünknek! Merítsünk ebből lelkiert az élethez. Mindenekelőtt azonban bensőleg leszünk gazdagok!

.

Kép az Ítéletről

Ki fog ítélni? Jézus, az Úr, aki ma még félreismert, de akkor nyilvánvaló lesz...

Kit ítéel meg? Mindenkit... nagyot és kicsinyt. A népeket és a nemzeteket is. Az egész világtörténelmet. Akkor ismerjük fel mindennek az értelmét.

Hogyan történik az ítélet? Igazsággal és irgalommal... Fontosak lesznek akkor a szeretet művei és cselekedetei.

Végül pedig imádkozzuk el: „Napja Isten haragjának...”

.

Szintén végszó

Miután hallottunk a világtörténelem végszaváról, most külön olvasmányként hallgassuk meg a Hegyibeszéd végét is. Az utolsó ítélet képe előtt különös jelentősége van.

1. Építsük tehát életünket Isten ígéjére...

2. Építsük halálunkat Isten igéjére ...
Mert minden elmúlik, de az Úr igéje örökre megmarad! „Veritas
Domini manet in aeternum!” (Zsolt 32, 11)

•

A kör bezárul
Ma lezárul az egyházi év köre ...
Így zárul be egyszer majd a világtörténelem is. Nem folytatódik vég
nélkül és értelmetlenül, hanem egyszer Istenbe torkollik.
Így fog bezárulni egyszer az én kis életem köre is. Az Atyától az
Atyához ... Imádkozzunk a jó végért!

•

„Tégy rendet önmagadban! Foglald össze eszméidet! Készítsd el
elméd és szíved végrendeletét: ez a leghasznosabb, amit tehetsz, a
halál küszöbén.”

(Amiel)

•

Csak a bukdácsoló patakok csevegnek,
Folyók a torkolatnál csendesednek.
Öregség, bölcs fegyelmezője vérnek,
Taníts meg, hogy csendemhez csendben érjek.

(Áprily Lajos)

ÉVKÖZI 34. VASÁRNAP

KRISZTUS KIRÁLY

Olvasmány:
2 Sám 5, 1—3

Szentlecke:
Kol 1, 12—20

Evangelium:
Lk 23, 35—43

Bevezetés

A politikai nyelvezet könnyen gyanússá teszi a megközelítést. Ha a „király” szót halljuk, mindjárt egész hatalmi apparátusra gondolunk, amint az a világ uralkodóinál szokásos. Kérdés: szüksége van-e Krisztusnak egy gazdag és hatalmas egyházza? Bonyolult szervezetre... ahhoz, hogy király lehessen? Milyen Krisztus Király?... Meggyötört és keresztre szegezett király... Annak idején és mindenkor... Nem száll le a keresztről. Meghal ég és föld között. Király, aki a kereszten sokakért adta magát áldozatul. Benne van a kiengesztelődésünk... Szabadságunk és békénk...

Lelkiismeret-vizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim!

Jézus azt mondta tanítványainak: Óvakodjatok az írástudóktól! Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: óvakodunk-e attól, hogy előjogokat szerezzünk magunknak? Méltányosnak vélt előjogaink védelme közben nem feledkezünk-e meg kereszténységünkéről?

— csend —

Mert sóvárgunk a gazdagságra: Uram irgalmazz!

Mert több megbecsülést kapunk, mint adunk: Krisztus kegyelmezz!

Mert nem bízunk szeretetünk értékében: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Isten szeretett Fia, Krisztus által teremtette a világot. Átala akarja a megbékélést és a megmentést is. Krisztus a teremtés ősforrása, középpontja és célja. Nélküle a világ nem áll fenn... Értelmetlen. Az olvasmány súlyos kijelentései az Isten titkába vezetnek be minket. Istentől kiindulva kell megértenünk, hogy mik vagyunk és Krisztus áldozata révén mivé lettünk. Van indokunk hálára és öröme. Nem élünk többé bizonytalanságban és elveszettségben, „sötétségben”. A rossznak és gonosznak nincs már többé hatalma felettünk. Isten közelében élünk. Világosságának ragyogásában. Mindenesetre, legalábbis erre kaptunk meghívást...

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Krisztus királyságáról szóló kijelentéseket — mindenekelőtt gyermekségének és szenvedésének történetében találunk. A jelentős szavak, amelyeket az angyal az „angyali üdvözléskor” mondott (Lk 1, 32—33), a keresztről hamisnak tűnnek. A nagy címek: a Messiás, az Istentől kiválasztott, a zsidók királya... a kereszten gúnyszavak lettek. A latrok jobb- és baloldalt képviselik a megtestesült gúnyt. De ekkor egyikük megszólal: „Uram, emlékezzél meg!” Évszázadok óta így kiáltottak az imádkozók Istenhez Izraelben (Zsolt 25, 6; 74, 2). Most a látor szól így Jézushoz és hozzáteszi: „...ha eljössz királyi uralmaddal...” (más fordításban: „ha országodba jössz...”)

Most — amikor politikai félreértés már nem lehetséges — Jézus engedi, hogy „királynak” szólítsák. Maga is úgy beszél, mint egy király, akinek hatalma van.

Pilátus előtt királyságát az igazságért való tanúságtétellel magyarázta... A kereszten olyan király, aki mindenkit magához vonz, hogy megmentse őket... Először a bűnösöket.

II.

Dosztojevszkij egyik regényében — a Karamazov testvérekben — mondja a főinkvizitor: „Ha koronát és kardot fogtál volna, mindannyian örömmel alávetették volna magukat neked. Egyetlen kézben egyesítve lenne az uralom a testek és a lelkek felett és felvirradt volna az örök béke birodalma... De te elmulasztottad...

Nem szálltál le a keresztről, amikor gúnyosan odakiáltottak neked: -Szállj le a keresztről és elhisszük, hogy Isten Fia vagy!- nem szálltál le, mivel nem akartad az embereket csoda által rabszolgává tenni, mivel szabad és nem csoda által kikényszerített szeretetre vágytál. Önkéntes szeretetre szomjaztál. Nem a hatalom előtti szolgálai megalázkodásra, amely a rabszolgába egyszer s mindenkorra félelmet öntött.

Ha elfogadtad volna a császár kardját és bíborát, megalapítottad volna a világalmat és békét adtál volna a világnak. Mert valóban, ki uralkodik az emberek felett, ha nem azok, akik lelkiismeretüket és kenyerüket kézben tartják?!”

Ki merné azt állítani, hogy az ilyen vádak Krisztus, a „király” ellen, korunktól és önmagunktól idegenek? Dosztojevszkij azonban könyve elején Szent Jánost idézi: „Bizony, bizony mondom néktek: ha a búzaszem nem hull a földre és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz.” (Jn 12, 24)

III.

Krisztus király ünnepe

Ma az egyházi év utolsó vasárnapját üljük. Minden eddigi ünnep és vasárnap összefoglalója: Krisztus király ünnepe...

Megrázó Munkácsy Mihály képe a Szépművészeti Múzeumban: „Jézus Pilátus előtt”. Ellenségei a római helytartó elé vitték. Halálát követelték. Pilátus nem akar ártatlan vért ontani. A vádlottal kíván beszélni. Hivatali helyiségében megtörténik a találkozás. Ez a kérdés hangzik fel: „Te vagy-e a zsidók királya?”

Ha igen a válasz, akkor valaki fellázadt a császár ellen és azt állította magáról, hogy ő a zsidók királya. Jézus is ilyenfajta? Ezért vitték ellenségei Pilátus elé. Jézus azonban azt válaszolja, hogy ő másféle király. Országá nem e világról való... Pilátus nem elégszik meg

feleletével. Ismét kérdez: Tehát király vagy te? — Jézus egyértelműen és világosan válaszol: Te mondád — király vagyok!

Krisztus királyságáról való kérdezősködés ma éppoly időszerű, mint akkor! Ma a kérdés így hangzik: Van-e még a kereszténységnek jövője?

Egyesek szerint ez nem kérdés. Az egyháznak ígérete van... „A pokol kapui sem vesznek erőt rajta...” (Mt 16, 18)

.

Meg nem állottál a gyötrelmek mesgyéjén,
átmentél az éjek szörnyűséges éjén,
borzalmas kísértet, gyalázat és szitok,
lélekhóhérok, gyűlölet-kárpitok
födtek, jaj, követtek az utolsó szóig...
Rettentő mértékkel mérted szeretésed,
ó, legyek, hadd legyek könnyező vetésed.
Hadd legyek, én legyek a te aratásod,
míg gyötrelmeiddel lelkem földjét ásod.

Szeretlek, szeretlek, nem mert megmentettél,
hanem mert a vérig, halálig szeretttél,
s amint te szeretttél, szeretlek most téged,
életem és lelkem felkínálom néked.
Szeretlek, szeretlek, te vagy a királyom,
Istenem, mindenem, örök mennyországom.

(Xavéri Szent Ferenc: A szeretet himnusza)

HOL VAGY, ISTVÁN KIRÁLY?

Az országalapító szent királyra
emlékezünk
halálának 950. évfordulója alkalmából
1038—1988

SZENT ISTVÁN KIRÁLY — A HITVALLÓ

ISTEN SZOLGÁJA

A nagy országalapító napján, hazánk védőszentjének ünnepén a szentmise alatt felcsendülnek azok a szép énekek Szent Istvánról, melyekben őseink ünnepélyes megemlékezésül zengték szent királyunk erényeit és érdemeit. Az egyik ének így kezdődik: „Áldott Szent István király, Istennek szolgája...” — a másik: „Igaz hitnek plántálója...” — A harmadikban így sóhajtoztak őseink, és így sóhajtozunk mi is a nagy és szent király után: „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga, ki voltál valaha országunk istája...”

Áldott Szent István király, Istennek szolgája

Egyszerű, keresetlen, de tartalmas szavak. Szent István király Isten szolgája volt. Isten szolgálata a legnagyobb méltóság. A királyi méltóságnál is nagyobb. A legnagyobb Urat, a felséges Istent szolgálni a legfelségesebb hivatás, kitüntetés és méltóság. Szent István a királyi méltóság mellett ezt a méltóságot tartotta a legnagyobb kitüntetésnek.

Szolgált Istent, mert hitt benne. Nemcsak imádkozta az apostoli hitvallást, hanem alázatos hűséggel vallotta azokat a felséges igazságokat, amelyeket a Hiszekegy tartalmaz. Vallotta — vagy ahogy ma mondják — világnézetévé tette az egyház tanítását a teremtmény Istentől, a megváltó Krisztusról, Isten Fiáról, az életet szentelő, a feltámadást és örök életet adó Szentlélekről, földi és örökkévaló emberi hivatá-

sáról. Azért élt a földön, hogy Istent szeresse, neki szolgáljon és ezáltal üdvözüljön... Isten szolgája volt, mert hűségesen teljesítette Isten akaratát!

A tízparancsolat és az egyház parancsai szerint nemcsak törvénykönyvet alkottak, melynek betűi és lapjai a könyvtárakban porosodnak, hanem általa élet és valóság lett belőlük. Azért volt olyan buzgó Isten imádásában, a Szűzanya szeretetében, a szentek tiszteletében. Azért ejtette ki mindig olyan tisztelettel nevüket. Azért szentelte meg a vasárnapot és az ünnepeket. Azért szerette szüleit, Géza fejedelmet és Sarolta nagyasszonyt. Azért védelmezte embertársai életét, erkölcsét, vagyonát, becsületét. Azért böjtölt és vezekelt...

Krisztus volt az életeszmenye, akit mindig hűségesen követett. Azért volt előtte szent az erény, az okosság, a bátorság, a mértéktelenség, az igazságosság. Ezért tudott a hűséges Istenben hinni, bízni. Ezért szerette Istent mindenekfelett... Isten szolgája volt, aki szüntelenül az ő Urát, Istenét kereste, aki az ő Urával, Istenével akart szüntelenül egyesülni a szentségek, különösen az Oltáriszentség és a szentmise által...

S mivel ennyire Istenben, Istennel, Istenért élt, sokan dicsfényt láttak homloka körül, mely a királyi koronánál is jobban tündökölt. Ezért látták a fehérvári és veszprémi dómban, hogy Isten elragadja és hogy átszellemülve az emberek feje fölé emelkedik...

Igaz bitnek plántálója, pogányságnak megrontója...

Az, akinek a szíve úgy összeforrott Istennel, mint Szent István királyé, és aki ebből a titokzatos természetfeletti egyesülésből állandóan örömet, boldogságot merített, csak arra törekedhetett mint ember és mint király — csak azt tűzhette ki életfeladatául, hogy embertársainak, alattvalóinak szívét egyesítse a végtelen Istennel... A keresztény hit apostola, akiről a pápa, Krisztus helytartója is azt mondta, amikor a szent koronán kívül az apostoli kettős keresztet is elküldte neki, hogy: „Én csak apostoli vagyok, de a ti királyotok valóban apostol!”

Szent István apostoli munkája mentette meg a magyar népet a teljes pusztulástól.

Rettenthetetlen, harcos pogány nép lakott a Dunántúlon, a még ma is régi hadi elnevezéseket viselő Röjtök, Lozs, Kövesd, Lövő községek avarokból származó gyűrüiben, erődítményeiben... Vérbulcsú vezérlete alatt Belgiumig, Franciaországig, Olaszországig elkalandoztak és nagy zsákmánnyal tértek haza, míg Augsburgnál vereséget nem szenvedtek és Bulcsút ott ki nem végezték... A gyászmagyarok hozták meg a hírt, akiket „cenkeknek” neveztek. (Talán innen kapta nevét Nagycenk község is!) Ezekről sok faluban a hagyomány őrzi, hogy hol telepedtek le. A néphagyomány szerint az avar telepeken lakó keresztények már eddig is hatással voltak rájuk, de ezután a vereség után egyre többre becsülték a keresztény népek békés, munkás, istenfélő életét. Szent István korában, amikor Koppány Veszprém alá rendelte ezeket a végeken lakó pogány magyarokat, a somogyi pogány vezér hívására már kevesen jelentek meg, csatát is vesztek. Ezt a vidéket a Szent Király elvette Bulcsú ivadékaitól és Sopron királyi ispán alá rendelte, aki Sopron várából kormányozta, és tette kereszténnyé véglegesen az itt élő népeket...

A régi pogányok leszármazottjai már Szent István király idejében áhitattal hallgatták Egyháziban, Űgyháziban, Szentháziban a keresztény tanítást és mutatták be a szentmise-áldozatot...

Minderre szükség volt, mindezt jól cselekedte a bölcs és szent király, mert ha ezt nem teszi, az augsburgi vereség után újabb vereségek jöttek volna, amelyeken kipusztulhattak volna a magyarok. Szent István kereszténnyé tette az ország minden vidékét, megtörte a pogányság erejét, elplántálta az igaz hitet. Krisztus hitére vezette a nemzetet, mire válaszul testvérül fogadták Európa népei, és megindulhatott a békés munka, amelyből az ezeréves Magyarország megszületett.

Magyarok tündöklő csillaga, ki voltál valaha országunk istápjja...

Országunk alapítója, égi pártfogója. Alapítója lett bölcs királyi uralkodásával, királyi hatalmának igazságos és építő, alkotó gyakorlásával.

Keresztény, krisztusi király akart lenni. Ezért kért koronát Krisztus helytartójától, II. Szilveszter pápától. Az 1000. esztendőben, kará-

csonykor (vagy az új évezred első napján) Esztergomban koronázták meg ezzel a szent koronával magyar királlyá. Az első és legnagyobb királyunk volt. Nemcsak minden magyarnak, hanem minden magyar királynak is példaképül szolgált. Előtte nem hiába hangzottak el a királykoronázás intelmei és imái, azokat ő nemcsak hallgatta, hanem megfogadta és meg is tartotta.

A koronázás előtti intelmekben az egyház figyelmeztette, hogy a korona hordozójának felséges, de nehéz a hivatása, amelyet Istentől kapott, amelyért Istennek felelős. A király ne a maga érdekeit, hanem népének javát keresse, mert jutalma nem a földi javakban, hanem az égi boldogságban lesz. Uralkodjék igazságosan, mert országát csak az igazság és az igazságosság tarthatja fenn. Népének ne zsarnoka, hanem jóságos atyja legyen...

A történelem bizonyítja, hogy Szent István király népének igazságos, jóságos atyja volt, aki nem a maga érdekeit kereste, hanem a népnek földi és örök boldogságáért élt. Esküjét, amelyet erre vonatkozólag a koronázáskor tett, Isten és ember előtt egyaránt megtartotta.

A Szentlélek sugallatait, kegyelmeit, amelyeket imáiban kért az egyház, amikor jobbját és vállát a szent olajjal megkenste — mindig megbecsülte és felhasználta. Azért volt meg benne Ábrahám hűsége, Mózes szelídsége, József hősiessége és bátorsága, Dávid alázatossága és Salamon bölcsessége.

Királyi hatalmának gyakorlásában is mindig Krisztust, a királyok Királyát követte. Számára ő volt az Út, az Igazság és az Élet. A kardot, amelyet koronázásakor azért adtak a kezébe, hogy az igazságot szolgálja és a béke védelmére használja, csak akkor és azért forgatta, ha az ország határait, az ország békés munkáját külső vagy belső ellenség fenyegette.

A kormánypálca átnyújtásakor kifejezésre jutott püspöki intelem és ima nem maradt jámbor óhaj, mert úgy kormányozta országát, hogy az egyezredév viszontagságai között is szilárd tekintettel nézhet a jövőbe.

A királyi korona, amellyel homlokát övezték, és a királyi trón, amelybe az esztergomi székesegyházban beültették, szent és bölcs, igazán királyi, fejedelmi homlokot díszített, királyi lelket és egyéniséget hordozott. Krisztussal egyesült a koronázási mise áldozatában és Krisztussal egyesülve maradt uralkodó életének áldozatában...

A török által elpusztított székesfehérvári királyi székesegyház romjai között kőszarkofágot találtak. Erről a történettudósok azt tartják, hogy Szent István holttestét rejtette magában. Ezen a kőkoporsón a szép faragványok között van egy kép, amely angyalt ábrázol, amint a magasba szárnyalva gyermeket visz az égbe. Ezzel a gyermekkel a művész Szent István lelkét akarta jelképezni, és Szent István kortársainak azt a szilárd hitét juttatta kifejezésre, hogy a Szent Király az égbe jutott, vagyis erényeiért és érdemeiért Isten megdicsőítette. Ez volt a hite kortársainak, de ez volt a hite minden magyarnak...

Ez volt a hite őseinknek, a legnagyobb magyarnak: Széchenyi Istvánnak is, aki tiszteletére a nyugati határon lévő Nagycenken szép templomot építtetett és gyönyörű oltárképet állíttatott fel.

István az első, országalapító király nemcsak bölcs, hatalmas, hanem szent király is volt, akit Isten az égbe emelt. Ezért ünnepelte és ünnepli ma is Isten házában a nagy király emlékét az egész nemzet, mely istápjának, pártfogójának tekinti őt.

Az ország istápjá, községe, templomok istápjá, pártfogója... Folyamodjunk hozzá mi is, hogy hatalmas Szent Jobbjával védje hazánkat! Járjon közben Istennél, hogy boldogabb, dicsőségesebb ország szülessék, amelyben békességben szolgálnak Istennek annak a nemzetnek a fiai, melynek Isten szolgája, az igaz hit plántálója, az ország istápjá, Szent István király örök időkre alapított országot!

SZENT ISTVÁN KIRÁLY, AZ ESZMÉNYKÉP

István király napját az egész ország ünnepli. Az ünnepségekből nekünk különös áhítattal kell kivenni részünket. Ne csak oltalmát kérjük, hanem példáját, erényeit, tetteit is kövessük. A legendákból és „Intelmei”-ből kiragygog egyénisége.

1. Szent István király a keresztény hívő eszményképe, aki ismerte és minden kincsnél nagyobbra tartotta a katolikus vallás értékét. Fiát, Imrét és magyar nemzetnek minden fiát így buzdítja: „Az apostoli és katolikus hitet oly nagy szorgalommal és vigyázattal megtartsad, hogy mind a néked alávetetteknek példája légy és az egyháznak minden fiai méltán nevezzenek a keresztény vallás igaz hívének.”

Az a hit, amely Szent István szeme előtt lebeg, és amelynek megtartására intelmeiben minden idők magyarjait buzdítja, nem szavakban, hanem tettekben megnyilatkozó, eleven és éltető hit: „Mert akik hamisan hisznek, vagy pediglen a hitet jóságos művelkedéssel be nem töltik és nem ékesítik — merthogy a hit meghal jóságos művelkedések nélkül —, sem itt nem uralkodnak tisztességgel, sem az örök országban, avagy koronában részük nem leend.”

Szent István hite és hitélete dús lombozatú, erős törzsű, virágzó, termést hozó tölgy, amelynek gyökerei mélyen benyúltak nemcsak a hitigazságok talajába, hanem az isteni parancsok alapján állva, egyre magasabbra emelkedtek a szentségi kegyelmek szárnyán, az ég felé, hogy egybeforrtjanak magával Istennel...

Ha példáját követni akarjuk, mi sem lehetünk elavult, múzeumi emlékek az egyházban, vagy olyan kitömött állatok, melyeket gyűj-

teményekben láthatunk. Oroszlán áll előttünk! A szeme ragyog, de nem lát semmit, mert üvegből van... Vagy a madár, amely repülésre tárja ki szárnyait, de nem lendül a magasba, mert nincsen benne élet. Az nevezhető igazán katolikus hívőnek, aki itt a földön jár, dolgozik, szenved és küzd, de lelkét hitünk felséges igazságai, jellemének ragyogó erényei és a szentségekből merített kegyelmek égi erői a magasba lendítik. Egyre közelebb, mindig közelebb az Istenhez, hogy nyugtalan lelkünk megtalálja örök boldogságát. Oltárképeken térddeplő, Istent imádó fejedelem, az erények, kegyelmek fejedelme Szent István.

2. Szent István király a keresztény családapa eszményképe. A keresztény hit fényében él és annak útjait hitvesével, Gizellával járja. Ezen az úton vezették gyermeküket, Szent Imrét is, akihez ezeket a szavakat intézte, melyeket ma is hangsúlyozni kellene a szülőknek gyermekeik előtt:

„Én sem vagyok rest — szerelmes fiam, — míg emez élet kísér, Neked tanulságokat, parancsokat és az intésnek tanácsait adni, amelyekkel te és alattvalóid erkölceit felékesítsed... Néked pedig illik szorgalmasan figyelmeztetni — az isteni bölcsességnek intelmei szerint — atyádnak parancsolatait megtartanod, ki is Salamon szájának általa mondja: hallgasd én fiam a te atyádnak tanításait és a te atyádnak törvényét el ne hagyjad, hogy fejedre szálljon a kegyelem és megsokasodjanak a te életednek évei...”

A Szentírást teszi a családi asztalra. Abból olvas fel, a kinyilatkoztatás szavait idézi, mert annak fényében érik meg, fejlődik ki, gyarapodik a családi élet boldogsága. A keresztény hitből fakadó hitvesi és szülői szeretet fonta egybe őket, azért hímezték bele a királyi palástba is egymás mellé a szentéletű királyi gyermeket szüleivel együtt. Elénk állították őseink a képet, mert azt akarták, hogy gyermekeik, unokáik is egységbe forrjanak egymással és Istennel az élő hit, a keresztény erények és szentségi kegyelmek üdvözítő tüzeiben.

3. Szent István király az állampolgárnak, az államférfinak is eszménye. Az isteni gondviselés nagy feladat végzésére választotta ki. Nemzetté kellett szerveznie a törzsi kötelékekben szétszóródott magyar népet. Évszázados vándorlás után országot, hazát kellett alapítani számára, hogy el ne pusztuljon, hanem megmaradjon,

fejlődjék, virágozzék. A történelem pusztító viharai és ellenségei felett diadalmaskodjék. A nagy király nemcsak tudatában volt ennek a nagy feladatnak, hanem hivatását méltóképpen teljesítette is, mert „megfogyva bár, de törve nem” — a haza ma is, egy évezred múltán is fennáll és a magyar nép a mai haza határain belül és kívül egyaránt küzd a nemzeti érzés megmaradásáért.

Amikor Szent István a trónra lépett és a pápa megküldte neki a koronát, ez a föld olyan volt, mint egy romladozó épület, melynek kövei szétszórva hevertek előtte. És István a nemzeti élet szétszórt köveiből bölcs törvényeinek szilárd vakolatával egységes nemzetté szervezte. S hogy élet legyen benne, megtöltötte a keresztény vallás lelkével, szellemi erőivel. Ahol nincs lélek, ott az enyészet és a halál uralkodik. S ha nemzetünk eddig nem enyészett el, nem fojtották meg a halál hideg ujjai, az azért van, mert a kereszténység a legviharosabb időkben, a leggyászosabb esztendőkhöz is mindig újra és újra életerőt öntött beléje.

Az országalapító, a nagy fejedelmek között is a legnagyobbak közé tartozó király „Nagyobbik Legendája” így örököltette meg történelmi művét: „Történt ezenképpen, hogy az isteni kegyelem könyörületest letekintett az égből — a kárhozat és tudatlanság — Isten tiszteletét nem ismerő, tudatlan és kóborló népére, a magyarokra és egyéb Pannónia földjén lakozókra, hogy tulajdon azokat, akiket örök, titkos végzése szerint, annak előtte a keresztények kicsapongásainak megbosszulására, természetes székeikből a napnyugati részekbe kihívott, az eleve elrendelt időnek elteltével a hamisság útjáról az igazság ösvényére, a sötétség éjszakájából az örökkévaló jutalmazás reménységére térítse.”

Amikor ez a nagy mű megkezdődött, a nagy király letette a kardját és letétette a nemzettel is, hogy békességben élve minden szomszédos nemzettel, azok testvérként fogadják az egyház nagy családjába, hogy azokkal válllvetve mozdítsa elő a nemzetek javát, és betöltse Istentől kiszabott magyar nemzeti hivatását.

Köszönjük meg Istennek, aki ezt a nagy férfit adta nemzetünknek, aki nemzetünket a pusztulástól megmentette és jövőjét megalapozta. De kövessük is a nagy királyt! Minden idők minden magyarjának eszményképét! Legyünk hívő keresztények, akik családjukat is a hit útján vezetik. Gyermkeiket a keresztény életre nevelik. Hazafias

kötelességeik buzgó teljesítésével nemzetünk életét és jövőjét előmozdítják. Békében együtt munkálkodnak az egész emberiség boldogulásáért, jólétéért. Tiszta szívvel énekeljük és az életben valósítuk is meg: „Hazádnak rendületlenül légy híve, ó magyar!” Imádkozzunk és imánk találjon meghallgatásra:

„Isten áldd meg a magyart, jókedvvel, bőséggel,

Nyújts feléje védő kart, ha küzd ellenséggel...”

munkával... szenvedéssel... Te pedig Szent István király, hazánk fő védőszentje, könyörögi érettünk és minden magyarért, hogy mindig Istenben, Istennel és Istenért élve a nemzetek sorában becsületes életet élhessünk!

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
Szent Lukács evangéliuma	7

VASÁRNAPRÓL VASÁRNAPRA

Ádventi idő

Ádvent 1. vasárnapja	13
Ádvent 2. vasárnapja	18
Ádvent 3. vasárnapja	25
Ádvent 4. vasárnapja	32

Karácsonyi idő

Karácsony	41
Karácsony másodnapja	46
Szent Család vasárnapja	52
Szilveszter esti hálaadás	66
Újév, Szűz Mária Istenanya ünnepe	71
Vízkereszt. Urunk megjelenése	79
Vízkereszt utáni (Évközi 1.) vasárnap, Urunk megkeresztelkedése	86

Nagybőjti idő

Nagyböjt 1. vasárnapja	95
Nagyböjt 2. vasárnapja	100
Nagyböjt 3. vasárnapja	106
Nagyböjt 4. vasárnapja	110
Nagyböjt 5. vasárnapja	115
Virágvasárnap	119
Nagycsütörtök olajszentelés	124
Nagycsütörtök, az utolsó vacsora miséje	125
Nagypéntek	130

Húsvéti idő

Nagyszombat	139
Húsvétvasárnap	144
Húsvéthétfő	153
Húsvét utáni 2. vasárnap	162
Húsvét utáni 3. vasárnap	166
Húsvét utáni 4. vasárnap	171
Húsvét utáni 5. vasárnap	174
Húsvét utáni 6. vasárnap	177
Urunk mennybemenetele	182
Húsvét 7. vasárnapja	187
Pünkösd	191

Évközi idő

Évközi 1. vasárnap (Lásd Kr. keresztségének ünnepe)	86
Évközi 2. vasárnap	201
Évközi 3. vasárnap	205
Évközi 4. vasárnap	211
Évközi 5. vasárnap	215
Évközi 6. vasárnap	218
Évközi 7. vasárnap	224

Évközi 8. vasárnap	227
Évközi 9. vasárnap	231
Évközi 10. vasárnap	235
Évközi 11. vasárnap	240
Évközi 12. vasárnap	243
Évközi 13. vasárnap	248
Évközi 14. vasárnap	254
Évközi 15. vasárnap	258
Évközi 16. vasárnap	262
Évközi 17. vasárnap	266
Évközi 18. vasárnap	271
Évközi 19. vasárnap	274
Évközi 20. vasárnap	278
Évközi 21. vasárnap	282
Évközi 22. vasárnap	286
Évközi 23. vasárnap	290
Évközi 24. vasárnap	293
Évközi 25. vasárnap	298
Évközi 26. vasárnap	303
Évközi 27. vasárnap	307
Évközi 28. vasárnap	312
Évközi 29. vasárnap	316
Évközi 30. vasárnap	320
Évközi 31. vasárnap	325
Évközi 32. vasárnap	328
Évközi 33. vasárnap	332
Évközi 34. vasárnap	337

SZENT ISTVÁN KIRÁLYRA EMLÉKEZÜNK	341
----------------------------------	-----

BÁNK JÓZSEF MŰVEI

1. A címzetes apátok és prépostok újabb jogi helyzete Magyarországon. Bpest, 1941. (Klly. a Notter Antal Emlékkönyvből. Bp. 1941. 18—74 p.)
2. A káptalani dignitás fogalma. Bpest, 1944. (Klly. a Theologia XI. kt. 1944/4. számából.)
3. Törvényesítés a kánonjogban. Bpest, 1945. (Klly. az Egyházi Lapok 1944. évf. 8., 9., 11. és 12. számából.)
4. Káptalani méltóságok Magyarországon. Bpest, Ipari és Termelőszöv. Nyomda, 1945.
5. A kényszerházasság. Bpest, Szent István Társulat, 1945. 200 p.
6. De Justiniano Card. Serédi, Romae, (Desclée et Socii Editores Pontificii.) 1956. (Klly. a Monitor Ecclesiasticus an. LXXXI. fasc. II. p. 463—481)
7. Kard. Serédi der Kanonist. Savigny Stiftung der Rechtgeschichte. Kan. Abt. XLIV. (1958.) 209—236.
8. Normae a Justiniano Card. Serédi conscriptae de fontibus CJC. edendis. Romae (Desclée), 1958. (Klly. a Monitor Ecclesiasticus an. XCIII. fasc. II. p. 315—353.)
9. Egyházi jog. (Az egyházi alkotmány alapjai.) Bpest, Szent István Társulat, 1958. 232 p.
10. Connubia canonica. Romae (Herder), 1959. (A katolikus házasságjog latinul.) 600 p.
11. Kánoni jog I. (Bevezetés a kánoni jogba. A kánoni jog forrásai, Személyi jog.) Bpest, Szent István Társulat, 1960. 752 p.

12. Kánoni jog II. (Igazgatási jog. Eljárási jog. Büntető jog.) Bpest, Szent István Társulat, 1960. 752 p.
13. Vasárnapok — Ünnepnapok. (Szentbeszédek) Bpest, Szent István Társulat, I. kiadás: 1966. — II. kiadás: 1967. 622 p.
14. Fegyelem és kegyelem. (Idézetek nagy gondolkodóktól és költőktől.) Bpest, Szent István Társulat, 1972. 604 p.
15. Szentségimádás (imakönyv). Bpest, Ecclesia, 1977. 318 p. II. kiadás: 1978. — III. kiadás: 1980. 352 p. — IV. bővített kiadás: 1981. 352 p. — V. kiadás: 1985. 381 p. — VI. kiadás: 1986. 352 p. — VII. kiadás: 1988. 381 p.
16. Jézus közelében (elmélkedések, szentbeszédek, emlékezések). Bpest, Szent István Társulat, 1981. 656 p.
17. Igére vár a nép. („A” év) Gondolatok és buzdítások vasárnapokra és ünnepekre. Bpest, Szent István Társulat, 1984. 528 p.
18. Igére vár a nép II. („B” év) Gondolatok és buzdítások vasárnapokra és ünnepekre. Bpest, Szent István Társulat, 1986. 630 p.
19. Szent István Oratorium. Vác, 1986. (Dallam: Halmos László)

